Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII
w POZNANIU.

Zbiór Orzeczeń i Uchwał

Najwyższego Sądu Wojskowego za rok 1921

ZEBRAŁ I UZUPEŁNIŁ TEZAMI
PROKURATOR NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO
PUŁKOWNIK K. S. EDWARD GRUBER

POLECONY DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO W SĄDACH I PROKURATURACH WOJSKOWYCH PRZEZ SZEFA DEPARTAMENTU IX. SPRAWIEDLIWOŚCI M. S. WOJSK. Z DNIA 12 WRZEŚNIA 1922 R. PISMO NR. 8514/I.22

WARSZAWA — 1922
NAKŁADEM KSIĘGARNI F. HOESICKA

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII
w POZNANIU.

Zbiór Orzeczeń i Uchwał

Najwyższego Sądu Wojskowego za rok 1921

ZEBRAŁ I UZUPEŁNIŁ TEZAMI
PROKURATOR NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO
PUŁKOWNIK K. S. **EDWARD GRUBER**

POLECONY DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO W SĄDACH I PROKURATURACH WOJSKOWYCH PRZEZ SZEFA DEPARTAMENTU IX. SPRAWIEDLIWOŚCI K. S. WOJSK. Z DNIA 12 WRZEŚNIA 1922 R. PISMO NR. 8514/I.22

WARSZAWA — 1922
NAKŁADEM KSIĘGARNI F. HOESICKA

Zbiór Orzeczeń i Uchwał

Najwyższego Sądu Wojskowego za rok 1921

ZEBRAŁ I UZUPEŁNIŁ TEZAMI
PROKURATOR NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO
PUŁKOWNIK K. S. **EDWARD GRUBER**

POLECONY DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO W SĄDACH I PROKURATURACH WOJSKOWYCH PRZEZ SZEFA DEPARTAMENTU IX. SPRAWIEDLIWOŚCI M. S. WOJSK. Z DNIA 12 WRZEŚNIA 1922 R. PISMO NR. 8514/I.22

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII. POZNANIU.

WARSZAWA — 1922
NAKŁADEM KSIĘGARNI F. HOESICKA

343/344 : 355
28901/2

Drukarnia „Współczesna“, Szpitalna 10.

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII
w POZNANIU.

PRZEDMOWA.

Tymczasowe uregulowanie ustawodawcze spraw sądownictwa wojskowego nastąpiło na zasadzie ustawy z dnia 29 lipca 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 65, poz. 389), która postanowiła w art. 1, iż „aż do czasu zaprowadzenia jednolitego ustawodawstwa sądowo - wojskowego, stosowane będą narazie w zakresie sądownictwa wojskowego przepisy wojskowego kodeksu karnego niemieckiego z roku 1872 i wojskowej ustawy postępowania karnego austrjackiej z roku 1912".

W ten sposób prawnie wprowadzoną została **tylko częściowa jednolitość** wymiaru sprawiedliwości w Wojsku Polskiem, albowiem w myśl art. 2 cyt. na wstępie ustawy, względem przestępstw pospolitych utrzymane zostały w mocy w sądownictwie wojskowem powszechne ustawy karne materjalne w poszczególnych dzielnicach obowiązujące.

Z powodu recepcji wojskowego kodeksu karnego niemieckiego i austrjackiej wojskowej ustawy postępowania karnego okazała się potrzeba wydania przepisów przechodnich i wykonawczych, celem przystosowania tych ustaw w możliwym stopniu do wymagań, ze stanu organizacji wojskowej i państwowej polskiej wynikających, a nadto także celem o ile możności jednolitego przystosowania wojskowego kodeksu karnego niemieckiego (nieposiadającego ogólnej części w ścisłem tego słowa znaczeniu) do powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, w szczególnych dzielnicach obowiązujących.

Do wydania wspomnianych właśnie przepisów przechodnich i wykonawczych upoważniła ustawa z dnia 29 lipca 1919 roku Radę Ministrów, która w ostatecznym terminie wyznaczonym jej przez ustawę z dnia 20 stycznia 1920 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 6 z roku 1920 poz. 39 powzięła w dniu 10 maja 1920 r. uchwałę w przedmiocie poleconych jej rozporządzeń zarówno co do organizacji sądownictwa i postępowania, jakoteż co do ustawy karnej materjalnej. Rozporządzenia te zostały ogłoszone w Nr. 59 Dz. Ust. R. P. z dnia 22 lipca 1920 r. pod poz. 368 i 369.

Mimo ogromnego nakładu pracy sekcji ustawodawczej byłego Oddziału VI Sztabu M. S. Wojsk. przy zredagowaniu projektów ogłoszonych następnie Rozporządzeń Rady Ministrów z dn. 10.V.1920 r. okazały się rozporządzenia te w praktyce jako niewystarczające — z jednej strony z powodu niepokonalnych poniekąd trudności przy uzgadnianiu recypowanych ustaw z będącą jeszcze w toku organizacją naszego wojska — z drugiej zaś

strony z powodu trudności nastręczających się przy dostosowaniu wojskowego kodeksu karnego — do powszechnych ustaw karnych obowiązujących w dzielnicach byłego zaboru rosyjskiego i austrjackiego, opartych na zupełnie odmiennej konstrukcji i zasadach aniżeli og. kod. niem., do którego dostosowany był recypowany wojskowy kodeks niemiecki. Z tego też powodu zaczęły w praktyce wyłaniać się liczne sporne kwestje poruszane w poszczególnych sprawach karnych przez strony i Sądy przy przedkładaniu aktów w drodze instancji N. S. Wojsk., które to sporne kwestje w szczególności zaś niejasności, niedopowiedzenia a nawet i luki w cyt. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. zmuszony był N. S. Wojsk. — jako najwyższa władza sądowa ostatecznie rozstrzygać, wyjaśniać i usuwać i przez odpowiednie rzeczowe uzasadnienie wydanych w tym względzie orzeczeń dążyć do ujednostajnienia judykatury wojskowej.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozstrzygając cały szereg takich spornych kwestji stanął w zupełności na wysokości swego w danych warunkach bądź co bądź bardzo trudnego zadania, albowiem potrafił trzymając się ściśle ram ustawowych — pogodzić interes służby wojskowej dla którego głównie zatrzymano odrębne sądownictwo wojskowe, z celowym i słusznym wymiarem sprawiedliwości.

Celem zaznajomienia szerszego ogółu w szczególności zaś sędziów i prokuratorów wojskowych jakoteż adwokatów i obrońców w sprawach karnych z tą judykaturą N. S. Wojsk. przystąpiłem z upoważnienia Naczelnego Prokuratora i Szefa Departamentu IX Sprawiedliwości M. S. Wojsk. p. Generała - Brygady Pika do wydania orzeczeń i uchwał N. S. Wojsk. z roku 1921. Orzeczenia i uchwały z lat 1919 i 1920 pominąłem jako w przeważnej części obecnie już nieaktualne, albowiem dotyczą one ustaw i rozporządzeń obecnie już nieobowiązujących.

W pierwszym roczniku ogłosiłem, ze względów czysto praktycznych głównie orzeczenia i uchwały dotyczące procedury wojskowej i wojskowego kodeksu materjalnego. Następny rocznik (1922), który ukaże się już z końcem stycznia 1923 r. obejmować będzie nadto także wszystkie ważniejsze orzeczenia i uchwały dotyczące obowiązujących w poszczególnych dzielnicach powszechnych kodeksów karnych.

Warszawa, dnia 15 października 1922 r.

Edward Gruber
Pułkownik K. S.

TEZY

poszczególnych orzeczeń i uchwał Najwyższego Sądu Wojskowego roku 1921, ułożone w porządku chronologicznym.

Nr. 1.

Orzeczenie z dn. 7 stycznia 1921 r. R. 861/20.

Postępowanie doraźne. Termin 14-to-dniowy przewidziany w art. 178 Rozp. Rady Min. z 10.V. 1920 r. (§ 438 ust. 3. p. k. w.) liczy się od chwili ujęcia sprawcy.

(Art. 178 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 i § 438 ust. 3.447. p. k. k.)

Nr. 2.

Uchwała z dn. 7 stycznia 1921 r. R. 759/20.

Formalna przyczyna z punktu 2. § 358 p. k. w. zachodzi, jeżeli rozprawa odbyła się w nieobecności obrońcy, w razie obrony obowiązkowej.

W myśl przepisu § 88 ust. l. p. k. w. obrona jest obowiązkowa (konieczna) tylko wtedy, jeżeli oskarżenie ma za przedmiot zbrodnię, która według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary jest zagrożona karą surowszą, od kary na wolności aż do pięciu lat.

(§ 358 pkt. 2 i 88 ust. 1 p. k. w.).

Nr. 3.

Orzeczenie z dn. 11 stycznia 1921 r. R. 749/20.

1) § 144 k. k. w. przewiduje nietylko ten wypadek, jeżeli kto umyślnie pozwala uciec aresztowanemu powierzonemu jego dozorowi, albo z umysłu uwolnienie tegoż uskuteczni lub je wesprze, lecz także wypadek, jeżeli kto umyślnie nie dokona aresztowania należącego do jego obowiązku służbowego.

2) Naruszenie obowiązków służbowych przy spełnianiu szczególnych czynności służbowych z § 139 k. k. w. Dla zasto-

wania § 139 k. k. w. jest konieczne, aby poświadczenie było służbowe i by wystawiający poświadczenie był upoważniony do tego, t. j. miał obowiązek albo prawo do wystawiania podobnych zaświadczeń.

(§§ 139 i 144 k. k. w. art. 636 og. kod. z r. 1903).

Nr. 4.

Uchwała z dn. 14 stycznia 1921 r. R. 31/21.

W razie zmiany lub rozszerzenia oskarżenia ma kierujący rozprawą obowiązek objaśnić oskarżonego o zmianie i przekonać się, czy oskarżony zrozumiał jej skutki. Po uczynieniu tego należy zapytać oskarżonego, czy z powodu zmiany lub rozszerzenia oskarżenia żąda przerwania lub odroczenia rozprawy głównej dla przygotowania obrony. Pytanie to i odpowiedź na nią należy pod nieważnością zamieścić w protokóle rozprawy. Niewykonanie obligatoryjnych nakazów § 295 p. k. w., stanowi formalną przyczynę nieważności z pktu 3, § 358 pkw.

(§ 273, 293, 295 i 358 pkt. 3, p. k. w.).

Nr. 5.

Orzeczenie z dnia 14 stycznia 1921 r. R. 623/20.

Do osób wymienionych w art. 2, pk.t 4, Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. nie należą „osoby internowane“ osoby te podlegają nadal juryzdykcji cywilnej.

Art. 2, pkt. 4, Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. poz. 368 i § 158 k. k. w § 2, k. k. w.).

Nr. 6.

Uchwała z dnia 21 stycznia 1921 r. R. 792/20.

Komplet orzekający Sądu okręgowego przewidziany w art. 44, ust. 1. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. nakazanym jest wówczas, gdy przestępstwo **objęte aktem oskarżenia** zagrożone jest karą śmierci lub bezterminowem ciężkiem więzieniem.

(Art. 44, Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368, § 358 pkt. 1, p. k. w.).

Nr. 7.

Orzeczenie z dnia 21 stycznia 1921 r. R. 51/21.

Postępowanie doraźne. Wdrożenie śledztwa wstępnego wyklucza po myśli § 4338 ust. 5, p. k. w. następne zarządzenie po-

stępowania doraźnego. W razie zbiegu przestępstw podlegających postępowaniu doraźnemu z przestępstwami niepodlegającemi temu postępowaniu ograniczyć należy wdrożone postępowanie doraźne jedynie do przestępstw podlegających postępowaniu doraźnemu.

(§§ 438 pkt. 5, 441 pkw. R. R. O. P. z dnia 30.VII. 1920 r. Dz. Ust. Nr. 71).

Nr. 8.

Uchwała z dnia 28 stycznia 1921 r. R. 32/21.

Jeżeli po prawomocności wyroku karnego, wyjdą na jaw okoliczności łagodzące, które w czasie wyroku jeszcze nie istniały lub przynajmniej nie były znane—może być orzeczona kara złagodzoną przez Najwyższy Sąd Wojskowy w sposób w § 424 p. k. w. wskazany.

(§ 424 p. k. w.).

Nr. 9.

Uchwała z dn. 28 stycznia 1921 r. R. 40/21.

Terminy przewidziane w ustawie (§§ 335 i 337 p. k. w.) do zgłoszenia i wywodu środków prawnych—są o ile dotyczą oskarżyciela prywatnego również terminami prekluzyjnemi.

(§§ 334, 335, 337, 357, 361 p. k. w.).

Nr. 10.

Orzeczenie z dn. 29 stycznia 1921 r. R. 692/20.

W myśl §§ 76 i 305 p. k. w. orzeka Sąd o wiarygodności i mocy dowodowej środków dowodowych według swobodnego swego przekonania. Do przekonania tego musi jednak Sąd dojść na drodze legalnej, w szczególności, oprzeć to swoje przekonanie na sumiennem zbadaniu wszystkich środków dowodowych przywiedzionych za i przeciw pod względem ich wiarygodności i mocy dowodowej zarówno pojedyńczo, jak i w ich związku wzajemnym, a nadto obowiązany jest Sąd to swoje przekonanie uzasadnić w sposób ustawą nakazany. Nieprzestrzeganie tych przepisów uzasadnia formalną przyczynę nieważności z p. 5, § 358 p. k. w.

(§§ 358, p. 5, 4, 76, 305, 307 p. 7 i 310 p. k. w.).

Nr. 11.

Orzeczenie z dn. 31 stycznia 1921 r. R. 821/20.

Przepisów powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, dotyczących nadzwyczajnego łagodzenia kary nie stosuje się

do zbrodni i występków przewidzianych w kodeksie karnym wojskowym.

(Art. 15 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 369, art. 165 R. R. M. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368, art. 53 Og. Kod. z roku 1903, § 309 p. k. w. § 97, cz. I, ust. I k. k. w. i § 358 pkt. 11, p. k. w.).

Nr. 12.

Uchwała z dnia 4 lutego 1921 r. R. 86/21.

Art. 3. Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. poz. 386 mówiący o korzyści majątkowej w związku z pełnieniem obowiązków służbowych ma również zastosowanie do wypadków, kiedy korzyść majątkowa pozostaje w związku z niespełnieniem obowiązków służbowych.

(§§ 140 k. k. w., art. 3, ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. poz. 386).

Nr. 13.

Uchwała z dnia 11 lutego 1921 r. R. 69/21.

Art. 15 Ust. z dnia 20 lutego 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 20 utrzymaną została w mocy na terenie byłego zaboru austrjackiego ustawa z dnia 5 lipca 1912 r. Dzp. austr. Nr. 128 zawierająca postanowienia karne — za niestawiennictwo i uchylanie się od poboru wojskowego.

(§§ 1— 4 austr. ustawy z dnia 28.VI.1890 r. o przestępstwach nieusłuchania rozkazu powołującego do służby wojskowej.

Art. 15, Ust. z dnia 20 lutego 1920 r. Dzp. Nr. 20/20. §§ 65 i 77, austr. ust. 5.VII.1912 r. Dzp. Nr. 128/12).

Nr. 14.

Orzeczenie z dnia 12 lutego 1921 r. R. 678/20.

Niejasność orzeczenia. Każdy wyrok musi zawierać ustalenia dotyczące okoliczności stanowczych dla orzeczenia w formie, niepozostawiającej żadnych wątpliwości; w przeciwnym bowiem wypadku zachodzi niejasność orzeczenia w rozumieniu § 358 pkt. 5, p. k. w.

Niezupełność orzeczenia w rozumieniu § 358 pkt. 5, w. p. k. polega w pominięciu przy rozpatrywaniu wyników postępowania dowodowego, ujawnionych na rozprawie okoliczności stanowczych dla orzeczenia.

(§ 358 pkt. 5, 7, p. k. w. §§ 2, lit. g.) i 335 austr. p.u.k.).

Nr. 15.

Uchwała z dnia 18 lutego 1921 r. R. 27/21.

Przedłożenie sprawy Najwyższemu Sądowi Wojskowemu, na zasadzie art. 17, R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dzp. Nr. 59, poz. 368, może nastąpić tylko w wypadkach **istotnie** wynikłego sporu kompetencyjnego między Sądem Wojskowem a Sądem cywilnym.

(Art. 17, Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 16.

Orzeczenie z dnia 19 lutego 1921 r. R. 20/21.

1) Do przestępstw pospolitych, stosować należy ogólne ustawy karne tej dzielnicy, w której popełnione zostało przestępstwo;

2) Art. 165, pkt. 2, Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. dotyczy nietylko przestępstw wojskowych, lecz także pospolitych;

3) Niedopuszczalność równoczesnego zastosowania art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. i art. 53 Og. Kod. z roku 1903.

(Art. 2, 3, 4, 5, 6, 9 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 w przedmiocie wprowadzenia w życie wojskowego kodeksu karnego, art. 19, 79 i 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368, w przedmiocie wprowadzenia wojskowego postępowania karnego, art. 53 Og. Kod. z roku 1903, § 358 pkt. 10 i 11 p. k. w.).

Nr. 17.

Uchwała z dn. 25 lutego 1921 r. R. 54/21.

Przewidziany w § 106 ust. l. p. k. w. trzymiesięczny czasokres, jest zarazem najdłuższym terminem, przewidzianym przez ustawę do wniesienia zażalenia przeciw uchwale odmawiającej ścigania karnego.

(§§ 106, 240 i 330 p. k. w.).

Nr. 18.

Uchwała z dn. 25 lutego 1921 r. R. 183/21.

Termin przewidziany w § 335 ust. l. (361) p. k. w. do zgłoszenia odwołania i zażalenia nieważności jest tak dla oskarżonego jakoteż i Prokuratora terminem prekluzyjnym. Nato-

miast termin przewidziany w § 337 ust. l. (361) pk. do wywodu wspomnianych środków prawnych, jest dla Prokuratora terminem prekluzyjnym, dla oskarżonego natomiast jedynie terminem porządkowym (vide pl. O. N. S. Wojsk. z dnia 22.V.1921 r. R. 98/21, Nr. 52 (zbiór orzecz.).

(§§ 335, 337, 361 p. k. w.).

Nr. 19.

Uchwała z dn. 25 lutego 1921 r. R. 221/21.

Zawieszenie i uchylenie aresztu śledczego przez sędziego śledczego może nastąpić tylko na wniosek Prokuratora (ofic. Sąd.) kwestja oceny w myśl § 182 ust. l. p. k. w., czy ustały powody utrzymania aresztu śledczego, jest rzeczą wyłącznie Prokuratora (ofic. Sąd.)

Wyjątkowo zarządzić może areszt śledczy Sąd O. G. w warunkach z § 237 w. p. k. lub z § 243 II. w. p. k. W wypadkach tych przysługuje zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego tylko przeciw uchwale Sądu (posiedzenia dyspozycyjnego), zarządzającej (zawieszającej) areszt śledczy i tylko obwinionemu.

Przeciw decyzji względnie uchwale utrzymującej jak też i uchylającej areszt śledczy, niema wogóle żadnego (zwyczajnego) środka prawnego.

(§§ 171, 176, 177, 182, 237, 243, 322 ust. 2, 327 p. k. w., art. 146, 149, 152 i 166 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 20.

Orzeczenie z dn. 4 marca 1921 r. R. 43/21.

Ustawa z 28 czerwca 1890 r. Dz. Pr. P. Austr. Nr. 137, (o nieuczynieniu zadość rozkazowi powołującemu do odbycia służby wojskowej), będąca nowelą do austrjackiej wojskowej ustawy karn. z roku 1855, straciła w Rzeczypospolitej moc prawną wraz z powyższą wojskową ustawą karną w myśl przepisów art. 54 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59.

(Ustawa austr. z dnia 28 czerwca 1890 r. L. 137 Austr. Dz. Ust. P. art. 54 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. up. Nr. 59, poz. 369, §§ 358 pkt. 4, 10 i 359 p. k. w.).

Nr. 21.

Uchwała z dn. 4 marca 1921 r. R. 858/20.

Prokurator wojskowy nie może zaskarżyć wyroku z powodu formalnej przyczyny nieważności z pktu 4, § 358 p. k. w.,

jeśli po odmówieniu jego wnioskowi przez Sąd orzekający, nie zastrzegł sobie natychmiast wniesienia z tego powodu zażalenia nieważności.Obowiązku takiego nie nakłada ustawa na oskarżonego.

§§ 358 pkt. 4, 5 i 9a, § 359 p. k. w.).

Nr. 22.

Orzeczenie z dn. 5 marca 1921 r. R. 116/21.

Przepisom wojskowego kodeksu karnego podlegają osoby wojskowe, o ile służba ich opiera się na postanowieniach Tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r. Dz. Pr. Państw. Nr. 13/18.

(Tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r. Dz. Pr. Nr. 13/18, poz. 28, § 358 pkt. 9a i p. k. w. i 69 k. k. w.).

Nr. 23.

Uchwała z dn. 11 marca 1921 r. R. 134/21.

Ustawa w przepisach art. 44 (w szczególności pkt. „e") Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368) nie uzależnia kompletu orzekającego od stopnia oskarżonego, zastrzegając jeno, aby do kompletu, mającego orzekać w sprawie szeregowego (a więc i szeregowca), wchodziło jako assesorów dwuch szeregowych (a nie szeregowców koniecznie) i aby żaden z assesorów nie był niższy stopniem od oskarżonego.

Niezastosowanie się przez Sąd orzekający do postanowień, przepisu § 302 ust. 2 p. k. w., uzasadnia wśród warunków przewidzianych w § 359 ust. l. p. k. .w., formalną przyczynę nieważności z pktu 3, § 358 p. k. w.

Powołanie się w uzasadnieniu wyroku, wbrew przepisowi § 305 p. k. w. na okoliczności (stanowcze) nieujawnione na rozprawie głównej, uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 5 § 358 p. k. w. (brak uzasadnienia w rozumieniu §§ 307 pkt. 7, 305 i 310 p. k.).

(Art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368. §§ 302, 305, 307 pkt. 7, 310, 358 pkt. 1, 3, 5, 359 p. k. w.).

Nr. 24.

Orzeczenie z dn. 16 marca 1921 r. R. 836/20.

Ustawa sierpniowa niema zastosowania do wypadków usiłowania popełnienia przestępstw w tejże ustawie przewidzianych.

(Ustawa z 1 sierpnia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 64 z d nia 12 sierpnia i § 8 powszech. ust. karn. austr., art. 49 og. kod. z 1903 r. § 43 og. kod. niem.).

Nr. 25.

Uchwała z dnia 18 marca 1921 r. R. 110/21.

Najwyższy Sąd Wojskowy interpretując przepis § 438 ust. 3 p. k. w. w tym kierunku, iż termin 14-to-dniowy liczy się od chwili ujęcia sprawcy—miał na myśli chwilę ujęcia sprawcy wogóle a nietylko na gorącym uczynku.

(§ 438 ust. 3 p. k. w., art. 178 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368, patrz orzecz. Nr. 1).

Nr. 26.

Orzeczenie z dn. 18 marca 1921 r. R. 260/21.

Przekroczenie przez Sąd terminu przewidzianego w art. 66 ust. 2 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. wyklucza następne przeprowadzenie rozprawy doraźnej.

Dowódca właściwy korzystając z przysługującego mu prawa łaski (§ 445 ust. 3, p. k. w.), władny jest zamienić orzeczoną karę śmierci jedynie na karę wolnościową, przewidzianą w obowiązującym kodeksie karnym, który miałby zastosowanie, w razie przeprowadzenia zwyczajnego postępowania.

(Art. 66 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 i § 445 ust. 3 p. k. w.).

Nr. 27.

Orzeczenie z dn. 23 marca 1921 r. R. 90/21.

Przepis § 73 p. k. k. n. traktuje o idealnym jednoczynowym zbiegu przestępstw, czyli o tak zwanem zbiegu ustaw w odróżnieniu od wieloczynnego zbiegu przestępstw, o którym wspomina art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369. W myśl przepisu § 73 p. k. k. n., należy w wypadku jeśli jedno działanie gwałci kilka ustaw, zastosować wyłącznie tę ustawę, która przewiduje karę najsurowszą pod względem wymiaru lub rodzaju.

Przy występku § 148 k. k. w., polega działanie przestępne na nieostrożności, t. j. na nieumyślnem zawinionem niezgodnem z przepisami obchodzeniem się z bronią, natomiast przy przestępstwie z § 149 k. k. w., musi być działanie zawinione umyślnie.

(§ 73 P. K. K. N., art. 9 i 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369, §§ 55 pkt. 2, 148 i 149 k. k. w. i § 358 pkt. 10 p. k. w.).

Nr. 28.

Orzeczenie z dn. 25 marca 1921 r. R. 826/20.

1) § 155 k. k. w. dotyczy wyłącznie osób cywilnych nienależących normalnie do składu wojska, które się znajdują na mocy jakiegokolwiek stosunku służbowego lub umownego przy armji wojującej lub wogóle przy niej przebywają albo jej towarzyszą.

2) Art. 31 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369 posiada dla kod. karn. wojsk. jedynie teoretyczne znaczenie.

3) § 50 k. k. w. nie dotyczy kwestji odpowiedzialności karnej, lecz jedynie wymiaru kary.

(§§ 50 i 155 k. k. w. art. 31 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369, art. 2 pkt. 1 i 6 Rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368, § 97 tymczasowej ustawy z 27.X 1918 r. Dzup., Nr. 13, poz. 28).

Nr. 29.

Orzeczenie z dn. 1 kwietnia 1921 r. R. 298/21.

1) Brak pisemnego rozkazu właściwego dowódcy postanawiającego wniesienie oskarżenia (§§ 238, 470 p. k. w. i art. 35 ust. 7 i 8 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368) powoduje nieważność przeprowadzonej rozprawy przed Sądem polowym.

2) Warunki wymagane przez ustawę do przyjęcia „obrony koniecznej“ w rozumieniu art. 45 og. kod. z roku 1903, różnią się zasadniczo od warunków wymaganych przez ustawę do przyjęcia „stanu wyższej konieczności“ w rozumieniu art. 46 og. kod. 1903 r. Uwolnienie sprawcy zabójstwa, nie może opierać się równocześnie, na przepisach art. 45 i 46 og. kod. ros.

(§§ 238, 464, 470 p. k. w., art. 45, 46, 458 og. kod. z roku 1903 i art. 35 ust. 7 i 8 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 30.

Uchwała z dnia 1 kwietnia 1921 r. R. 304/21.

Zrzeczenie się środka prawnego w myśl § 326 ust. l. p. k. w. ma ten skutek, iż odwołanie tegoż zrzeczenia jest niedopuszczalne. Środki prawne wniesione, po prawomocnem zrzeczeniu się, mają być odrzucone przez Sąd, w którym wyrok zapadł.

(§ 326 p. k. w.).

Nr. 31.

Orzeczenie z dnia 5 kwietnia 1921 r. R. 226/21.

Art. 50 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369 ma zastosowanie jedynie do wypadku, gdy kradzież według powszech. ustawy dzielnicowej (austrjackiej) jest zbrodnią zagrożoną karą ciężkiego więzienia nie niżej jednego roku; a zatem tylko w wypadkach, gdy ustalenia Sądu uzasadniają zastosowanie § 179 powszechn. ustawy karnej austr.

(§§ 171, 173, 178 i 179 p. u. k. a. § 138 k. k. w. § 358 pkt. 9a) , 10 p. k. w. i art. 50 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. 59, poz. 369).

Nr. 32.

Orzeczenie z dnia 8 kwietnia 1921 r. R. 347/21.

Komplet Sądu orzekającego w postępowaniu doraźnem składa się wyłącznie z oficerów także poza wypadkami postępowania w polu i na morzu.

(Art. 2 Rozp. Rady O. P. z 30.VII 1920 r. Dz. Ust. Rz. P. Nr. 71, poz. 479, art. 70, 72, 77 ust. I, Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 33.

Orzeczenie z dnia 9 kwietnia 1921 r. R. 180/21.

Uzasadnienie wyroku (§§ 307 pkt. 7 i 310 p. k. w.) musi być tego rodzaju, by naprowadzone przez Sąd powody wytrzymywały krytykę pod względem konsekwencji, logiki i jasności. Naprowadzenie bowiem powodów, niewytrzymujących takiej krytyki, a zatem powodów pozornych — uzasadnia formalną nieważność z pktu 5 § 358 p. k. w. (z powodu braku powodów zapadłego orzeczenia).

(§§ 305, 307 pkt. 7, 310 i 358 pkt. 5 p. k. w.).

Nr. 34.

Orzeczenie z dnia 12 kwietnia 1921 r. R. 87/21.

Przyjęcie podarunku przez żołnierza straży pogranicznej za uskutecznione przemytnictwo nawet w czasie, gdy tenże nie stał na posterunku na granicy, wyczerpuje istotę przestępstwa z § 140 k. k. w. karalnego po myśli art. 3 ust. z 1 sierpnia 1919 r., (§ 140 kkw. ust. z 1.VIII 1919 r. Dz. Pr. Nr. 64, §§ 309, 358 pkt. 10 p. k. w.).

Nr. 35.

Uchwała z dnia 15 kwietnia 1921 r. R. 387/21.

Dla obrońcy i ustawowego zastępcy oskarżonego biegnie termin do zgłoszenia zwyczajnych środków prawnych od tej samej chwili, z którą rozpoczyna się dla oskarżonego.

(§ 322, 326, 335 ust. 3, 361 p. k. w.).

Nr. 36.

Orzeczenie z dnia 19 kwietnia 1921 r. R. 216/21.

§ 141 k. k. w. dotyczy jedynie naruszenia obowiązków służbowych przy spełnianiu służby wartowniczej, wśród warunków w cytowanym § naprowadzonych.

Wypadki nadużycia władzy służbowej, osób wojskowych, popełnione przy wykonywaniu służby wojskowej, względnie związku z pełnieniem tej służby należy przedewszystkiem rozpatrzyć z pktu widzenia przepisów rozdziału VII k. k. w.

(§ 141 Kod. Karn. Wojsk., § 101 ust. karn. powszech, austr. § 114 k. k. w. i 358 pkt. 10 p. k. w.).

Nr. 37.

Uchwała z dnia 22 kwietnia 1921 r. R. 282/21.

Dni biegu pocztowego nie wlicza się do terminów przewidzianych w § 335 ust. 1 i 337 ust. 1. p. k. w.

(Art. 138 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368, §§ 76 i 305, 335, ust. l. i 337 ust. l., 358 pkt. 10 i 11 pkw.).

Nr. 38.

Uchwała z dnia 22 kwietnia 1921 r. R. 357/21.

Chociaż obrońca w zasadzie może działać w interesie oskarżonego, nie potrzebując osobnego pełnomocnictwa do przedsiębrania poszczególnych czynności procesowych, to jednak po myśli § 389 ust. l. w. w związku z § 325 ust. l. i § 101 ust. 3

U. W. P. K. do założenia zwyczajnych środków prawnych i do postawienia wniosku na wznowienie postępowania karnego potrzebuje on zezwolenia skazanego.

U w a g a: Mylne zastosowanie w danej sprawie, przepisu § 309 p. k. w.—zostało zaskarżone przez Prokuratora N. S. W. na zasadzie § 376 p. k. w.

(§§ 322, 325 ust. l., 101 ust. 3, 388 pkt. 2, 389 ust. l. p. k. w.).

Nr. 39.

Orzeczenie z dnia 23 kwietnia 1921 r. R. 710/20.

Pod przepis § 9 pkt. 1 kod. karn. wojsk. podpadają osoby stanu wojskowego, które są przydzielone do formacji polowych, (wchodzących w skład armji działającej w polu), względnie przygotowanych do wymarszu w pole (np. kompanje marszowe).

(§ 9 pkt. 1, § 70 i 71 kod. karn. wojsk.).

Nr. 40.

Orzeczenie z dnia 27 kwietnia 1921 r. R. 433/21.

Osoba wojskowa, odmawiająca w Sądzie cywilnym złożenia zeznań w charakterze świadka, jedynie z tego powodu, że przesłuchujący ją sędzia cywilny jest żydem, dopuszcza się przestępstwa, przewidzianego w art. 172 og. kod. z r. 1903.

(Art. 172 og. kod. z roku 1903 § 193 pkw.).

Nr. 41.

Orzeczenie z dnia 28 kwietnia 1921 r. R. 337/21.

Art. 476 i 532 og. kod. karn. z roku 1903 otaczają specjalną opieką osoby urzędowe nie z powodu bezwzględnie wszystkich czynności, lecz tylko z powodu ich działań w granicach prawnego spełniania obowiązków służbowych.

Art. 477 względnie 536 og. kod. z roku 1903 dopuszcza zwolnienia od kary w wypadkach retorsji—na zadany gwałt względnie wyrządzoną zniewagę—z wyjątkiem wypadków, gdy gwałt lub zniewaga skierowaną była przeciw osobom wymienionym w art. 477 ust. ost. og. kod.

Naczelnik policji państwowej nie może być zaliczony do osób w cyt. art. 477 ust. ostatni wymienionych.

(Art. 139, 475 476, 530, 532, 536 og. kod. z r. 1903. §§ 358 pkt. 9b) i 10 p. k. w.).

Nr. 42.

Uchwała z dnia 29 kwietnia 1921 r. R. 416/21.

O wniosku wznowienia postępowania orzeka ostatecznie Najwyższy Sąd Wojskowy (§ 393). Rola Sądu I-ej Instancji określona jest w przepisach § 392 w. p. k. i polega na przyjęciu wniosku, skontrolowaniu, czy nie zachodzą okoliczności przewidziane w § 392 cz. 3 w. p. k., a następnie na przesłaniu wniosku z aktami sprawy tudzież swojemi uwagami do N. S. W.

Określenie ustawy, „gdy skazany popadł w chorobę umysłową" w żaden sposób nie można rozszerzać na wypadki, wniosków badania stanu umysłowego dla ustalenia, że skazany był w chwili popełnienia przestępstwa niepoczytalny, który to wniosek w myśl przepisów § 389 w. p. k., mogą stawiać jedynie te osoby, któreby miały prawo wnieść zażalenie lub odwołanie od kary.

(§§ 327, 389, 392, 393).

Nr. 43.

Uchwała z dnia 29 kwietnia 1921 r. R. 452/21.

Przepis ust. 4 § 237 p. k. w. przyznaje obwinionemu prawo wniesienia zażalenia do Najwyższego Sądu Wojskowego tylko przeciw uchwale Sądu Okręgowego, zarządzającej zawieszenie aresztu śledczego nad obwinionym. Jeżeli zaś Sąd Okręgowy aresztu śledczego nie zarządza, lecz uchwala jedynie utrzymać w mocy zarządzony już uprzednio, areszt śledczy przez sędziego śledczego—przedstawia się decyzja jego jako ostateczna—niepodlegająca zaskarżeniu w drodze zażalenia (§ 177 ust. l. p. k. w.).

(§§ 177 ust. l. i 237 ust. 4 p. k. w., art. 145 i 149 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 44.

Orzeczenie z dnia 30 kwietnia 1921 r. R. 232/21.

Bezskuteczne nakłanianie żandarma do popełnienia zbrodni wojskowej wyczerpuje istotę występku z art. 29 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369).

Przy zasądzeniu za dezercję należy w myśl obligatoryjnego nakazu § 74 k. k. w. orzec przeniesienie do II-ej klasy żołnierzy, jako dodatkową karę na czci.

(§§ 74, 140 i 144 k. k. w., art. 29 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369, § 9 powsz. kod. austr.

§ 49a og. kod. niem., art. 149 og. kod. z roku 1903, art. 5 ustawy sierpniowej z 1.VIII 1919 r. i § 358 pkt. 10 pkw.).

Nr. 45.

Orzeczenie z dnia 30 kwietnia 1921 r. R. 332/21.

W myśl art. 35 ust. 2 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Pr. Nr. 59, poz. 368, musi być assesor Sądu Wojskowego, pełnoletni, nieposzlakowany, nie pozostawać w śledztwie ani w innych dochodzeniach. Przepis ten nie dotyczy jedynie Sądów załogowych i marynarskich, lecz także wojskowych Sądów Okręgowych i Admiralskich.

(Art. 32 i 35 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Pr. P. Nr. 59, poz. 368 i § 358 pkt. l. p. k. w.).

Nr. 46.

Orzeczenie z dnia 4 maja 1921 r. R. 530/21.

Do istoty czynu występku oszustwa w kierunku podmiotowym wymaga ustawa zamiaru sprawcy osiągnięcia korzyści materjalnej lub wyrządzenia komuś szkody majątkowej, pod względem zaś przedmiotowym czynności oszukańczej czyli podstępnej, polegającej bądź to na działaniu zmierzającem do wprowadzenia innej osoby w błąd, bądź też na utwierdzeniu poszkodowanego w jego własnym błędzie. Nadto wymaga ustawa do podmiotowej istoty oszustwa, by sprawca był świadom, ze swoim działaniem bądź wprowadza drugą osobę w błąd, bądź potwierdza ją w błędzie lub nieświadomości.

(Art. 3, 20, 591 og. kod. z roku 1903, §§ 30pkt., 4 i 40 k. k. w.).

Nr. 47.

Orzeczenie z dnia 4 maja 1921 r. R. 486/21.

Ustawa z 1 sierpnia 1919 r., jako prawo wyjątkowe zawiera kary absolutne. Wszelkie złagodzenie, względnie obostrzenie kar może nastąpić jedynie w granicach przez samą ustawę przewidzianych.

(Ustawa z 1 sierpnia 1919 r. Art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 i § 358, p. 11 pkw.).

Nr. 48.

Uchwała z dnia 6 maja 1921 r. R. 335/21.

Niezastosowanie się przez Sąd orzekający do postanowień przepisu § 302 ust. 2 p. k. w. uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 3 § 358 p. k. w.

Formalna przyczyna nieważności z pktu 8 § 358 p. k. w., zachodzi wówczas, jeśli Sąd uzna oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie ani pierwotnie nie opiewało, ani nie zostało rozszerzone podczas rozprawy głównej.

(§§ 1, 302 ust. 2, 358 pkt. 3 i 8 pkw., § 30 k. k. w.).

Nr. 49.

Uchwała z dnia 6 maja 1921 r. R. 422/21.

Rozpatrywanie wniosku na wznowienie postępowania karnego, przeciw osobom zasądzonym przez austrjackie Sądy wojskowe, należy zasadniczo do Sądów cywilnych karnych.

(Art. 17, 171, 186 pkt. 4 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V r. 1920, Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368, § 386, 392 p. k. w.).

Nr. 50.

Orzeczenie z dnia 7 maja 1921 r. R. 248/21.

W myśl § 145 i 114 k. k. w., przyjęcie podarunku ze strony przełożonego od podwładnych tylko wtenczas ma charakter wyłącznie przestępstwa ogólnego, jeżeli nadużycie władzy tego rodzaju, popełnione zostaje przy poruczonych tym przełożonym wojskowym sprawach zarządu armji.

Roboty fortyfikacyjne, jako wchodzące w zakres czynności, połączonych bezpośrednio z obroną Państwa nie mogą być uważane jako funkcje zarządu armji, albowiem w tym wypadku rozchodzi się o funkcje o charakterze czysto wojskowym.

(§§ 114 i 145 k. k. w., § 104 a. u. k. p. i § 358 pkt. 10 pkw.).

Nr. 51.

Uchwała z dnia 13 maja 1921 r. R. 112/20.

W myśl art. 57 tymcz. ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z 27 października 1918 r. Dz. Pr. Nr. 13, poz. 28 i tymczasowej instrukcji dla władz poborowych (dod. do Nr. 14/18 Dz. R. Wojsk. ust. E pkt. 6—10) należy uważać popisowych z chwilą uznania ich przez Komisję przeglądową za zdatnych — jako znajdujących się w czynnej służbie wojskowej. Ustawa poborowa i przytoczona instrukcja uznają w zasadzie

tylko natychmiastowe wcielenie popisowych do szeregów, które następuje z chwilą ogłoszenia.

Nie zmienia tego stanowiska ta okoliczność, że popisowy otrzymuje ściśle oznaczony urlop dla załatwienia osobistych spraw, gdyż taki urlop nie może być uważany za odroczenie czynnej służby wojskowej.

(Art. 2 pkt. 1, Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. up. Nr. 59, poz. 368, art. 57 tymczasowej ustawy poborowej z 27 października 1918 r. Dz. P. Nr. 13, poz. 28 tymczasowa instrukcja do władz poborowych (dod. do Nr. 14 Dz. R. Wojsk. z roku 1918, § 68 k. k. w., § 1 ust. austr. z 28 czerwca 1890 r. D. u. p. 137).

Nr. 52.

Orzeczenie plenarne z dnia 22 maja 1921 r. R. 98/21.

1) Zgłoszenie odwołania przez oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. należy uważać równocześnie za wywiedzione, jeżeli oskarżony poda wyraźnie, którym punktem wyroku czuje się dotknięty.

2) Uzupełnienie zachodzących braków w zgłoszeniu lub też w wywodzie środka prawnego oskarżonego należy przez protokólarne przesłuchanie oskarżonego także i w tym wypadku przedsięwziąć, gdy oskarżony miał prawniczo wykształconego obrońcę, względnie gdy obrońca, mimo, że oskarżony powierzył mu wniesienie środka prawnego i mimo ciążącego nań w myśl § 103 p. k. w. obowiązku, środka prawnego nie wywiódł.

3) Jeżeli przeciw oskarżonemu orzeczono prócz kary głównej także jedną z kar dodatkowych na czci, których orzeczenie należało wyłącznie od uznania Sądu orzekającego (kary fakultatywne) to wówczas powinien żalący się oznaczyć w zgłoszeniu, o ile nie zamierza wnieść wywodu, czy żali się przeciw orzeczeniu obu kar, czy też z powodu jednej z nich.

(§§ 4, 332, 333, 335, 336, 337, 358 pkt. 11, § 361 pkw., art. 167 Rozp. Rady Min. z 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 53.

Uchwała z dnia 27 maja 1921 r. R. 552/21.

Przepis ust. 3, art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368 jest bezwzględny i niezależny od woli stron w procesie karnym.

Okoliczność, iż jeden z assesorów był niższy rangą od oskarżonego—uzasadnia formalną przyczynę nieważności z § 358 pkt. 1 w. p. k.

(Art. 44 ust. 3 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368, §§ 115 p. k. w., 358 pkt. 1 p. k. w.).

Nr. 54.

Orzeczenie plenarne z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 424/21.

W wypadkach, gdzie względem podoficerów stosowaną jest degradacja należy orzekać względem starszych szeregowców pozbawienie stopnia.

(§ 30 kkw. i przepisy dyscypl. dla W. P. z 26.I 1920 r. Dz. Rozk. Nr. 4/20, poz. 60).

Nr. 55.

Uchwała z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 506/21.

Zarządzenie badania lekarskiego w zakładzie leczniczym, należy oznajmić obwinionemu i tegoż obrońcy. Jeżeli obwiniony nie ma jeszcze obrońcy (§ 102 p. k. w.) należy mu ustanowić obrońcę z urzędu. Przeciw zarządzeniu temu służy im obu w ciągu dni trzech zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego.

(§§ 102, 221 p. k. w., art. 140, 145, 147, 152 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 56.

Orzeczenie z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 599/21.

W wypadkach, gdy Sąd I-szej instancji wskutek dozwolonego nadzwyczajnego wznowienia postępowania na korzyść oskarżonego (§ 401 pkw.), przeprowadza ponowną rozprawę i uwalnia oskarżonego od winy i kary, powinien jednocześnie orzec całkowite zniesienie poprzedniego wyroku zasądzającego.

(§§ 400 i 401 pkw.).

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII. w POZNANIU.

Nr. 57.

Orzeczenie z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 527/21.

Dowódca, który ułożył doniesienie karne i wydał rozkaz aresztowania oskarżonego wykluczony jest w myśl przepisów § 110 pkt. 2 i 358 pkt. 1 p. k. w. od współdziałania przy wydaniu wyroku.

(§§ 110 pkt. 2, 130, 274, 307 pkt. 7 i 310 i 358 pkt. 1 p. k. w.).

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII. w POZNANIU.

Nr. 58.

Uchwała z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 607/21.

Występek z § 83 w. u. k. jak to już z treści tegoż paragrafu wynika, może mieć tylko wtenczas zastosowanie, gdy dotyczący oskarżony nie dopuścił się równocześnie przestępstwa dezercji.

(§§ 69 i 83 k. k. w., § 358 pkt. 10 p. k. w., art. 273 og. kod. z roku 1903).

Nr. 59.

Orzeczenie z dnia 4 czerwca 1921 r. R. 497/21.

Przez ucieczkę do nieprzyjaciela (§ 73 ust. 2 k. k. w.) rozumieć należy opuszczenie szeregu własnego wojska i przejście do siły zbrojnej nieprzyjacielskiej.

(§§ 69 i 73 ust. 2 kkw., § 358 pkt. 10 pkw., §§ 137 i 138 kkw. i § 358 pkt. 9a p. k. w.).

Nr. 60.

Orzeczenie z dnia 10 czerwca 1921 r. R. 167/21.

W myśl § 438 p. k. w., jeżeli przeciw obwinionemu zarządzono postępowanie zwyczajne, nie można zarządzić postępowania doraźnego z powodu tego samego czynu.

Przejście z postępowania doraźnego na postępowanie zwyczajne może nastąpić jedynie w sposób w § 447 ust. 2 p. k. w. wskazany.

(§§ 307, 438, 447, 470 i 473 p. k. w.).

Nr. 61.

Orzeczenie z dnia 10 czerwca 1921 r. R. 546/21.

Skazanie szeregowego na karę ciężkiego więzienia nie uzasadnia jeszcze orzeczenia przeciwko niemu dodatkowej kary na czci, wydalenia z wojska. Celem orzeczenia tej dodatkowej kary muszą nadto zaistnieć warunki przewidziane w art. 25, 45, 52 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369.

(Art. 25, 45, 50, 52 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 i § 358 pkt. 11 p. k. w., § 1 k. k. k. w.).

Nr. 62.

Uchwała z dnia 10 czerwca 1921 r. R. 576/21.

Okoliczność, iż do kompletu wyrokującego w sprawie wachmistrza taborów, należał jako assesor major—a nie oficer

niższego stopnia—nie uzasadnia formalnej przyczyny nieważności z punktu 1 § 358 p. k. w.

(Art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368, § 358 pkt. 1 i 4 i § 359 p. k. w.).

Nr. 63.

Uchwała z dnia 10 czerwca 1921 r. R. 631/21.

Z treści postanowień o tworzeniu kompletów orzekających Sądów Wojskowych (art. 35 i 42 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368) przebija wyraźna wola ustawodawcy wyeliminowania wpływu Sądu Wojskowego i jego Szefa, a tembardziej poszczególnych sędziów, prowadzących dane rozprawy, na wybór assesorów; do wyznaczenia assesorów przepisy te uprawniają wyłącznie tylko właściwych dowódców.

Powołanie do kompletu orzekającego assesora-szeregowca przez przewodniczącego rozprawy, chociażby nawet za zgodą szefa Sądu—uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 1 § 358 p. k. w.

(Art. 35, 41, 42 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368, §§ 109, 110, 115, 358 pkt. 1 p. k. w.)

Nr. 64.

Uchwała z dnia 17 czerwca 1921 r. R. 99/21.

Sąd Wojskowy nie jest uprawnionym do postawienia wniosku na delegację na zasadzie art. 57 Rozp. Rady Min. z dn. 10.V 1920 r. Prokurator może taki wniosek postawić tylko za zgodą, względnie z upoważnienia właściwego dowódcy.

(Art. 57 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 65.

Uchwała z dnia 17 czerwca 1921 r. R. 170/21.

Zastosowanie ogólnej części kodeksu z roku 1903 dopuszczalne jest jedynie w wypadkach przez ustawę przewidzianych odnośnie do utraty praw niezwiązanych ze służbą wojskową, o ile więc rozchodzi się o utratę stopnia oficerskiego lub też utratę innych uprawnień, zaszczytów i praw honorowych, wynikających ze służby wojskowej, to w tym kierunku mogą być miarodajnymi tylko przepisy kodeksu karnego wojskowego.

Moc obowiązująca ustępu 3 art. 30 og. kod. z 1903 r. uchy-

loną została art. 72 tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27.X 1918 r. Dz. P. Nr. 13/1918.

(Tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r. Dz. P. Nr. 13/1918 r. Art. 27, 28, 30 og. kod. z roku 1903, § 423 p. k. w.).

Nr. 66.

Uchwała z dnia 17 czerwca 1921 r. R. 558/21.

Według art. 6 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. właściwość Sądów Wojskowych w przedmiocie przestępstw pospolitych kończy się w chwili ustania okoliczności uzasadniających tę właściwość, o ile przedtem nie wniesiono aktu oskarżenia.

(Art. 6 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368, §§ 25, 300 p. k. w., § 358 pkt. 6, 373 p. k. w.).

Nr. 67.

Orzeczenie z dnia 22 czerwca 1921 r. R. 562/21.

Ustawa z dnia 20 lutego 1920 r. Dz. Ust. Nr. 20, poz. 104 ma zastosowanie jedynie tylko do osób cywilnych, które będąc obowiązane do pełnienia powszechnego obowiązku służby wojskowej, w ten lub inny sposób uchylają się od tego obowiązku przez niezgłoszenie się do poboru.

Z chwilą jednak, gdy osoby te zostaną uznane przez komisje lekarskie za zdolne do służby wojskowej i zapisane do ksiąg, uważać je należy za osoby wojskowe, które za późniejsze niestawienie się do P. K. U. odpowiadać winny za samowolne oddalenie się, względnie za dezercję po myśli przepisów §§ 64 względnie 69 k. k. w.

(Art. 3, p. 1, art. 12 ust. 1 p. „b“ i ust. 3, 78 i 161 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r., Dzup. Nr. 59, poz. 368, § 25, 300, ust. 2 pkw., §§ 64 i 69 k. k. w., ustawa z 20 lutego 1920 r., Dz. Ust. Nr. 20, poz.104).

Nr. 68.

Orzeczenie z dnia 22 czerwca 1921 r. R. 657/21.

Uchylenie zawieszonego nad oskarżonym aresztu śledczego, bez wniosku Prokuratora, działającego w porozumieniu z właściwym dowódcą jest ustawowo niedopuszczalne.

(§§ 182, 300, 336 i 412 p. kk. w., art. 146, 149, 168 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368).

Nr.69.

Orzeczenie z dnia 22 czerwca 1921 r. R. 662/21.

W wypadkach, gdy oskarżenie opiewa na czyn karygodny, przewidziany w obowiązujących kodeksach karnych, Sąd zaś orzekający po przeprowadzeniu rozprawy dojdzie do przekonania, że dotyczący czyn wyczerpuje jedynie istotę przekroczenia dyscyplinarnego—należy oskarżonego uwolnić od winy i kary na zasadzie § 306 pkt. 4 p. k. w., a nie przekazywać sprawy uchwałą do dyscyplinarnego ukarania, ani też orzekać niewłaściwości Sądu Wojskowego. Po prawomocności wyroku należy akta odstąpić przełożonemu dyscyplinarnemu do dalszego urzędowania.

(§§ 278, ust. 2, 300 i 306 pkt. 4).

Nr. 70.

Orzeczenie z dnia 22 czerwca 1921 r. R. 667/21.

Reagowanie uderzeniem w twarz na słowną obrazę nieuzasadnia bezkarności czynu w myśl art. 477 og. kod. z roku 1903.

(Art. 475 i 477 og. kod. z roku 1903).

Nr. 71.

Orzeczenie z dnia 24 czerwca 1921 r. R. 659/21.

Odczytanie na rozprawie wbrew wnioskowi jednej ze stron protokółów przesłuchania świadka poza wypadkami przewidzianemi § 288 p. k. w., stanowi naruszenie obowiązującej w procedurze karnej wojskowej zasady bezpośredniości i ustności. (§ 358 pkt. 4 pkw.).

Pominięcie ujawnionych na rozprawie dowodów przemawiających za oskarżonym stanowi naruszenie obowiązującej w proc. karn. wojsk. zasady dochodzenia prawdy materjalnej z urzędu. (§ 358 pkt. 5 pkw.).

Uzasadnienie wyroku nieodpowiadające postaniowieniom § 310 p. k. w., uzasadnia brak powodów orzeczenia w rozumieniu § 358 pkt. 5 p. k. w.

(§§ 4, 273 ust. 2, 283 ust. 3, 288, 307 i 310 p. k. w., § 358 pkt. 4 i 5 p. k.w.).

Nr. 72.

Orzeczenie z dnia 28 czerwca 1921 r. R. 577/21.

Agent policji śledczej nie jest „osobą urzędową“ w rozumieniu art. 532 pkt. 3, 471 pkt. 3 og. kod. z roku 1903.

(Art. 530, 532, 471, 476 i 636 og. kod. z roku 1903).

Nr. 73.

Uchwała z dnia 30 czerwca 1921 r. R. 682/21.

Przeszkoda z § 200 pkt. 1 p. k. w., nie zostaje usuniętą przez formalne zaniechanie śledztwa karnego przeciw świadkowi.

Naruszenie ustawy w przepisie § 200 pkt. 1 p. k. w., tylko wówczas uzasadnić może formalną przyczynę nieważności z pktu 3, względnie 4, § 358 p. k. w., jeżeli wykazanym zostanie związek przyczynowy między wspomnianym naruszeniem ustawy, a zapadłem orzeczeniem. (§ 359 p. k. w.).

(§§ 200 pkt. 1,, 3, 4 i 5, p. k. w.).

Nr. 74.

Orzeczenie z dnia 19 lipca 1921 r. R. 360/21.

Chociaż ustawa nie wypowiada się wyraźnie, czy i kiedy należy świadka pouczyć o prawie jego uchylenia się od zeznań na zasadzie § 190 p. k. w., to praktyka stoi w tym kierunku na tym stanowisku i to zupełnie słusznem, że świadka należy pouczyć o tym jego prawie przed przystąpieniem do przesłuchania.

Zupełne pominięcie przez Sąd orzekający w uzasadnieniu wyroku niewygodnych dla oskarżonego zeznań świadków, stanowi formalną nieważność z pktu 5, § 358 p. k. w.

(§ 190, 358 pkt. 4 i 5 p. k. w.).

Nr. 75.

Orzeczenie z dnia 13 sierpnia 1921 r. R. 763/21.

Sąd orzekający ocenia wprawdzie według swego swobodnego przekonania, czy i o ile zeznania poszczególnych świadków zasługują na wiarę, z drugiej jednak strony obowiązanym jest Sąd to swoje przekonanie, w każdym poszczególnym wypadku uzasadnić w sposób w §§ 305, 307, pkt. 7, 310 p. k. w. wskazany.

Nadto obowiązany jest Sąd orzekający, przy ustaleniu stanu faktycznego oprzeć się w myśl obowiązującej w procedurze zasady dochodzenia prawdy materjalnej z urzędu—na ca-

łokształcie postępowania dowodowego, w szczególności powinien uwzględnić starannie wszystkie okoliczności, przemawiające za i przeciw oskarżonemu (§ 4, 273 i 305 p. k. w.).

Niezastosowanie się do tych postanowień ustawy uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 5, § 358 p. k. w. (nieźupełność — brak uzasadnienia).

(§§ 4, 273, 305, 307 pkt. 7, 310 i 358 pkt. 5 p. k. w.).

Nr. 76.

Uchwała z dnia 19 sierpnia 1921 r. R. 473/21.

Obowiązująca ustawa postępowania karnego przed Sądem Wojskowym, zna tylko jeden wypadek ukarania obrońcy niepodlegającego władzy dyscyplinarnej karnej wojskowej, t. j. wypadek przewidziany w art. 158 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r.

Uprawnienie to jednak przysługuje Sądowi względem obrońcy stanu cywilnego tylko podczas rozprawy głównej.

Jeżeli obrońca stanu cywilnego dopuści się naruszenia przepisów w toku postępowania badawczego, należy postąpić po myśli § 149 ust. ostatni p. k. w.

(§§ 91, 93, 149, 268 p. k. w., art. 133, 158 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 77.

Uchwała z dnia 19 sierpnia 1921 r. R. 761/21.

Zakwestjonowanie ustaleń sądowych opartych na swobodnem przekonaniu sędziowskiem, dopuszczalnem jest ustawowo jedynie w wypadkach przewidzianych w § 401 p. k. w.).

Nadzwyczajne wznowienie postępowania karnego, dotyczyć może tylko prawomocnych wyroków zasądzających i może być zarządzonem tylko na korzyść skazanego.

(§ 401 p. k. w., § 76, 305, 358 pkt. 9a, p. k. w.).

Nr. 78.

Orzeczenie z dnia 3 września 1921 r. R. 732/21.

Przestępstwa dezercji i samowolnego oddalenia się, należą do kategorji „przestępstw trwałych", które z pktu widzenia konsekwencji prawnych, uważa się za spełniane w każdej chwili trwania tego stanu przestępnego, pod warunkiem jedno-

czesnego zbiegu dwóch czynników: objektywnego i subjektywnego.

(§§ 64 i 69 k. k. w., § 358 pkt 9b, p. k. w.).

Nr. 79.

Orzeczenie z dnia 13 września 1921 r. R. 795/21.

Występki z § 138 i 144 k. k. w. pod żadnym warunkiem nie mogą podlegać juryzdykcji Sądów rejonowych, albowiem cytowane przepisy przewidują kary wolnościowe ponad trzy lata.

(Art. 12 i 161 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368, § 25, 300, 373 i 379 p. k. w. i §§ 138 i 144 k. k. w.).

Nr. 80.

Uchwała z dnia 23 września 1921 r. R. 823/21.

Po myśli § 100 ust. 1 p. k. w., oskarżony korzystać może z pomocy jednego tylko obrońcy. Jeżeli po ogłoszeniu wyroku zasądzającego oskarżony udziela pełnomocnictwa innemu obrońcy do wywodu zgłoszonych środków prawnych, przyjąć należy, iż tenże temsamem odwołał pierwotne pełnomocnictwo udzielone obrońcy, który go zastępował na rozprawie głównej. Wniesiony w tych warunkach pisemny wywód przez pierwotnego obrońcę, należy odrzucić jako wniesiony przez osobę nieuprawnioną.

(§§ 89 ust. 2, 100 , 308 pkt. 1, 325, 358 pkt. 3 i 380 p. k. w.)

Nr. 81.

Uchwała z dnia 27 września 1921 r. R. 821/21.

Przyznaną Przewodniczącem ustawą władzę dyscyplinarną (§ 265 ust. 1 p. k. w.), wykonywa tenże z urzędu w odniesieniu do obrońcy przez napomnienie, udzielenie nagany (§§ 267 i 268 ust. 1 w. p. k.), o ile nie wystarczy samo przerwanie w odnośnym momencie wywodów obrońcy i zaznaczenie niewłaściwości jego przemówienia, o którą chodzi (§ 296 ust. 1 w. p. k.).

Dopiero, gdyby ta łagodna remedura nie wystarczyła, okazałoby się koniecznem wkroczenie Sądu jako takiego z prawem ustalenia grzywny, a w razie dalszego nieodpowiedniego zachowania się obrońcy z prawem całkowitego odebrania mu głosu czyli w rezultacie usunięcie go od udziału w rozprawie (§ 268 ust. 2 i 3 w. p. k.).

Ta zasada stopniowania środków porządkowych, wypływająca z natury rzeczy, podkreśloną jest wyraźnie w ust. 3, § 268 w. p. k. i wynika z kolejności odnośnych postanowień w tymże paragrafie zawartych.

Środki dyscyplinarne mają być zastosowane z urzędu, chociażby to nastąpiło na wniosek atakowanej strony, lecz wniosek i stosowanie winny nastąpić we właściwym czasie podczas rozprawy głównej i zanotowane w jej protokóle.

(§§ 265, 267, 268, 296, 312, 313, p.k. w., art. 158 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz 368).

Nr. 82.

Orzeczenie z dnia 30 września 1921 r. R. 825/21.

Art. 38 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369 zniesione zostały: § 9 pkt. 2, oraz ust. 1, § 37 k.k. w. nie zaś § 37 ust. 1 i 2 k. k. w., jak mylnie sądzić można po odczytaniu wadliwie wydrukowanego tekstu.

Uzasadnienie wyroku, o którym wspomina § 307 pkt 7 i 310 p. k. w., nie dotyczy jedynie orzeczenia o winie, lecz także orzeczenia o karze.

Sąd wymierzając karę, obowiązany jest naprowadzić w uzasadnieniu wszystkie okoliczności obciążające i łagodzące, które wpłynęły na wysokość orzeczonej kary, a nadto także uzasadnić orzeczone dodatkowe kary na czci i skutki karne.

(§ 37 k. k. w. art. 38 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369, §§ 307 pkt. 7 i 310 p. k. w.).

Nr. 83.

Uchwała z dnia 30 września 1921 r. R. 787/21.

Przeciwko uchwale Sądu orzekającego w przedmiocie zawieszenia nad oskarżonym aresztu tymczasowego na zasadzie § 312 ustęp ostatni p. k. w. nie są przewidziane w ustawie żadne środki prawne.

(§§ 312, 322, 330, p. k. w., art. 166 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 84.

Uchwała z dnia 30 września 1921 r. R. 788/21.

Formalne przyczyny nieważności wymienione w § 358, pkt. 3, pkw. mają charakter relatywny t. j., że powodują nie-

ważność wyroku, tylko pod warunkami przewidzianymi w § 359 ust. 1, p. k. w.

(§§ 4 ust. 2, 114 ust. 1, 188, 189 ust. 5 i 6, 200, 207 ust. 1, 246 ust. 2, 251, 256, 267 ust. 4, 282, 287 ust. 2, 281, 283 ust. 5, 290, 295, ust. ostatni, 302 ust. 2, 307 pkt. 6 i 7, 308 pkt. 1, 2, 3, 314, 358, pkt. 3, 359 p. k. w.).

Nr. 85.

Orzeczenie z dnia 15 października 1921 r. R. 593/21.

§ 49, ust. 2, k. k. w. przewiduje jedynie wypadek upicia się, który wprawdzie odurza i wprowadza pewien rozstrój do normalnego stanu świadomości i woli sprawcy, ale nie pozbawia jego świadomości i zdolności kierowania czynami całkowicie.

W wypadkach upicia się do zupełnej utraty świadomości zachodzi niepoczytalność sprawcy, którą rozpatrzyć należy z punktu widzenia ogólnej części powszechnej ust. dzielnicowej.

(§ 2, ust. 1, pkt. c) austr. ust. k. p. § 49 ust. 2, k. k. w. i § 358, pkt. 9 b) p. k. w., art. 9 i 39 Rozp. Rady Min. z d. 10.V1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369, §§ 236 i 523 austr. ust. karnej).

Nr. 86.

Orzeczenie z dnia 27 października 1921 r. R. 811/21.

Jeżeli w toku rozprawy, toczącej się przed Trybunałem orzekającym, składającym się tylko z jednego sędziego wojskowego i 4 assesorów (art. 44, ust. ost. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r.), Prokurator zmieni pierwotne oskarżenie na oskarżenie o czyn zagrożony karą śmierci lub ciężkiego więzienia należy rozprawę przerwać i przekazać sprawę odpowiednio obsadzonemu Trybunałowi (art. 44, ust. 1, cyt. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r.).

Nadto nie można oskarżonych o współdziałanie pozbawiać bardziej ukwalifikowanego Sądu, o ile takiemu podlega z mocy ustawy sprawca główny, co w drodze analogji wypływa z treści drugiego ustępu art. 85 cyt. Rozp. Rady Min.

(§ 358 pkt. 1, p. k. w., art. 44, 85 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 87.

Uchwała z dnia 28 października 1921 r. R. 392/21.

Różnica zapatrywań co do kompetencji zaistniała między Prokuratorami dwuch wojskowych Sądów Okręgowych lub też

między Prokuratorem wojskowym i Prokuratorem cywilnym nie podpada pod pojęcie sporu kompetencyjnego w rozumieniu art. 16 i 17 Rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r. W wypadkach takich skierować należy akta do Naczelnego Prokuratora Wojskowego, jako władzy właściwej do wydania dalszych zarządzeń.

(Art. 16 i 17 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368).

Nr. 88.

Orzeczenie z dnia 29 października 1921 r. R. 799/21.

Sprzeczność między wykazanym w wyroku poglądem prawnym, a naprowadzonemi w nim okolicznościami faktycznemi nie uzasadnia zarzutu wewnętrznej sprzeczności orzeczenia w rozumieniu pkt. 5 § 358 p. k. w. Wspomnianą formalną przyczynę nieważności uzasadnia fakt, równoczesnego stwierdzenia w wyroku okoliczności faktycznych, które się nawzajem wykluczaja i których obok siebie pomyśleć logicznie nie można.

Sad orzekający uwalniając oskarżonego od winy i kary na zasadzie art. 45 K. K. z roku 1903, powinien ustalić, że zamach na oskarżonego był bezprawny i rzeczywisty, a nadto, iż czyn oskarżonego, ku odparciu tego zamachu skierowany, był w danym wypadku konieczny, nieunikniony oraz współmierny z zamachem i współczesny.

(§ 358 pkt. 5 i 9 a) p. k. w., art. 45 og. kod. z roku 1903, § 149 k. k. w. i art. 468 og. kod. z roku 1903).

Nr. 89.

Orzeczenie z dnia 3 listopada 1921 r. R. 869/21.

Z ogólnych zasad służby wojskowej, jakoteż zresztą i z samej treści rozkazów demobilizacyjnych M. S. Wojsk. bezsprzecznie wynika, iż rozkazy te nie rozwiązują bynajmniej ipso facto czynnej służby wojskowej osób, objętych danym rozkazem i że stosunek ten może być rozwiązany jedynie w każdym konkretnym wypadku przez akt zwolnienia ze strony powołanej do tego władzy.

(§§ 69 i 76 k. k. w. Tymczasowa ustawa poborowa z 27 października 1918 r. Dz. U. P. Nr. 13/18, poz. 28).

Nr. 90.

Orzeczenie z dnia 4 listopada 1921 r. R. 929/21.

Mylne skwalifikowanie kradzieży, posiadającej znamiona zbrodni na zasadzie §§ 173, 174 IIc) 176 IIa) i 179 p. u. k. austr. także mylnie z § 176 I. p. u. k. austr. nie uzasadnia materjalnej przyczyny nieważności z pktu 10 względnie 11 § 358 p. k. w. Mylna ta kwalifikacja (§ 176 I. p. u. k. austr.), która wywarła jedynie wpływ na wymiar kary, może być zaskarżoną jedynie w drodze odwołania od wysokości wymierzonej kary.

Jeżeli dezerter, podając władzom fałszywe nazwisko, nie miał innego celu, jak tylko ukrywanie się przed pościgiem poszukujących go władz wojskowych — a zatem podanie przezeń fałszywego nazwiska było jedynie środkiem wykonania istotnej cechy dezercji — nie może być on pociągnięty do odpowiedzialności karnej za przekroczenie z § 320 lit e) puk. austr.

(§§ 171, 173, 174 II c), 176 I., 176 IIa), 179, 320 lit. e) p. u. k. austr., § 358, 10, 11 p. k. w. § 69 k. k. w.).

Nr. 91.

Uchwała z dnia 4 listopada 1921 r. R. 943/21.

§ 140 k. k. w. ma na względzie tylko sprzedajność w związku z naruszeniem obowiązków służbowych. Zatem czynność, za którą otrzymano lub zażądano nieprawnego wynagrodzenia musi zawierać w sobie cechy takiego naruszenia obowiązku. Samo przyjęcie podarunku, za czynność, należącą do obowiązków przyjmującego, a więc legalną, nie wyczerpuje jeszcze istoty występku z § 140 k. k. w.

W myśl przepisu § 308 pkt. 1. p. k. w. należy w sentencji wyroku, wymienić wyraźnie wszystkie okoliczności faktyczne, służące do odróżnienia danego przestępstwa i uzasadniające pewien oznaczony wymiar kary. Niezastosowanie się do tego przepisu, uzasadnić może, wśród warunków, przewidzianych w § 358 pkt. 5. p. k. w., formalną przyczynę nieważności (niejasność względnie niezupełność).

(§ 140 k. k. w., § 308 pkt. 1., 358 pkt. 5. p. k. w.).

Nr. 92.

Orzeczenie z dnia 5 listopada 1921 r. R. 860/21.

Urzędnik wojskowy może być przełożonym wojskowym, wobec oficera i szeregowego, wśród warunków, przewidzianych

w art. 26. przepisów dyscyplinarnych, zatwierdzonych przez Naczelnego Wodza 17 stycznia 1920 r. i ogłoszonych w Dzienniku R. M. S. Wojsk. Nr. 4/20.

Profos przy więzieniu śledczym, jest przełożonym komendanta warty więziennej i to tak na zasadzie ogólnego regulaminu więziennego, jakoteż na zasadzie pkt. 2 i 6 przepisów wartowniczych dla warty przy więzieniach śledczych.

(§§ 89, 94, k. k. w., § 358 pkt. 9/p. k. w., § 26 przep. dyscypl. dla wojsk. Dz. Rozk. M. S. Wojsk. Nr. 4/20).

Nr. 93.

Orzeczenie z dnia 8 listopada 1921 r. R. 890/21.

Przepis § 138 k. k. w. opiera nadanie kradzieży lub przywłaszczeniu charakteru przestępstwa wojskowego na tem, że działanie w tym przepisie wymienione, zawiera w sobie cechy dodatkowe nadużycia tego szczególnego zaufania, z jakiego żołnierz korzysta ze względu na swój stosunek służbowy.

Do zastosowania § 138 k. k. w. nie jest koniecznem, aby wspomniane zaufanie oparte było „na służbie". Odmienne bowiem zapatrywanie, negowałoby ogólne obowiązki żołnierza, nakazujące dbać o całość dobra wojskowego swego oddziału. Okoliczność, że oskarżony miał dostęp jako st. szeregowiec plutonu telegraficznego, do magazynu mechanicznego, dawało mu z tytułu tego stosunku służbowego większą łatwość spełnienia kradzieży, która przez to dokonaną została z naruszeniem stosunku służbowego.

Zbyć przedmiot wojskowy można w znaczeniu przewidzianym w § 137 k. k. w. nietylko przekazując go (bez zamiaru osiągnięcia jednak korzyści materjalnych) komuś innemu, lecz także porzucając ten przedmiot.

Czas samowolnego przebywania poza oddziałem, od którego oskarżony oddalił się, nie ma żadnego wpływu na istotę występku z § 64 k. k. w.

(§§ 64, 137, 138 k. k. w., § 358 pkt. 10. p. k. w.).

Nr. 94.

Orzeczenie z dnia 15 listopada 1921 r. R. 896/21.

Zasadnicza różnica pomiędzy § 96 i § 97 k. k. w. polega na tem, że § 97 k. k. w. przewiduje karygodne wystąpienie przeciwko osobie przełożonego, zaś § 96 k. k. w. przeciwko wykonywanej przez przełożonego czynności służbowej.

(§§ 3 i 4, 96, 97, k. k. w., § 358 pkt. 10. p. k. w., § 81 austr p. ust. karnej).

Nr. 95.

Orzeczenie z dnia 17 listopada 1921 r. R. 903/21.

Jeżeli złodzieja przychwycono ze skradzionemi rzeczami, jeszcze w obrębie mieszkania poszkodowanego, zachodzi „usiłowanie" a nie dokonanie kradzieży.

(Art. 49 581 og. kod. z roku 1903., § 358 pkt. 10. w. p. k.).

Nr. 96.

Uchwała z dnia 18 listopada 1921 r. R. 981/21.

Bezpośrednie przedłożenie zażalenia Najwyższemu Sądowi Wojskowemu z pominięciem władzy, przeciw której postanowieniu lub uchwale zażalenie jest skierowane, jest niedopuszczalne, albowiem dotycząca Władza może sama zażaleniu zaradzić, jeżeli uważa je za uzasadnione.

(§§ 106, 327, 328 p. k. w.).

Nr. 97.

Orzeczenie z dnia 24 listopada 1921 r. R. 1043/21.

Sądy Wojskowe nie są uprawnione do kontrolowania swej właściwości osobowej, o ile nie rozchodzi się o zachowanie granic między sądownictwem karnem wojskowem a sądownictwem karnem cywilnem.

Przestrzeganie właściwości osobowej należy do dowódców właściwych i Prokuratorów wojskowych.

(Art. 16, 19, 40, pkt. 1 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku Uzup. Nr. 59, poz. 368., §§ 25, 139, 245, 301, 349 ust. 2., 350 ust. 2., 358 pkt. 6. i 371 pkt. 2. p. k. w.).

Nr. 98.

Orzeczenie z dnia 29 listopada 1921 r. R. 924/21.

Z definicji ustawowej występku samowolnego oddalenia się i dezercji wynika, iż zgłoszenie się oskarżonego do innego oddziału wojskowego — nie przerywa stanu przestępnego dezercji względnie samowolnego oddalenia się.

(§§ 64 i 69 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) p. k. w.).

Nr. 99.

Uchwała z dnia 30 listopada 1921 r. R. 437/21.

Prawo łaski, udzielone w myśl § 477 i 445 ust. 3 w. p. k. właściwemu dowódcy, odnosi się jedynie do kar zasadniczych (głównych), nie obejmuje zaś kar dodatkowych, odpowiadających skutkom kar w rozumieniu dawnej ustawy karnej wojskowej austrjackiej.

(§ 423, 445 ust. 3., 477 p. k. w., § 30, 33, 36, 43. k. k. w.).

Nr. 100.

Uchwała z dnia 30 listopada 1921 r. R. 442/21.

Skoro dowódca właściwy uznał się w pewnej sprawie kompetentnym, to ta personalna właściwość z uwagi na przepis art. 19. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. poz. 368., nie może być przez Sąd wojskowy kwestjonowaną, gdyż Sądy wojskowe po myśli § 25 p. k. w. obowiązane są przestrzegać z urzędu tylko swej **rzeczowej** właściwości, zaś po myśli § 139 p. k. w. odstąpienie sprawy innej władzy może nastąpić tylko na wniosek Prokuratora Wojskowego.

(§§ 25, 139 p. k. w., art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59. poz. 368).

Nr. 101.

Uchwała z dnia 30 listopada 1921 r. R. 942/21.

Tylko zupełny brak protokółu rozprawy, zagrożony jest w § 314 zdanie I. p. k. w. pod nieważnością).

(§§ 314, 358 pkt. 3, 5 i 10 p. k. w.).

Nr. 102.

Uchwała z dnia 30 listopada 1921 r. R. 989/21.

Sprzeczność powodów orzeczenia z materjałem faktycznym, będącym podstawą wyroku w rozumieniu § 358 pkt. 5. pk. nie zachodzi w wypadkach, gdy Sąd powołuje się wprawdzie sumarycznie na zeznania świadków w szczegółach jak zwykle często ze sobą sprzecznych, lecz i wzajemnie się uzupełniających — lecz równocześnie z uwzględnieniem tychże zeznań w całości jako materjału faktycznego — wyprowadza ustalenia i wnioski

według swobodnego swego przekonania sędziowskiego, które następnie wyczerpująco i dostatecznie uzasadnia.

Wnioskami oskarżyciela jest Sąd orzekający, związany jedynie w granicach w § 302 ust. 1. p. k. w. przewidzianych.

Nieprzyjaźń świadka z obwinionym, tylko wówczas uzasadnia zastosowanie przepisu § 200 pkt. 5. p. k. w., jeżeli nieprzyjaźń ta zaistniała już przed popełnieniem przestępstwa, będącego przedmiotem rozprawy.

(§§ 200 pkt. 5., 302, 307 pkt. 7., 358 pkt. 3 i 5 p. k. w., §§ 242, 246 og. kod. niem.).

Nr. 103.

Orzeczenie z dnia 20 grudnia 1921 r. R. 904/21.

Charakter prowokatorski ofiarującego łapówkę, nieznany oskarżonemu podmiotowo, nie uzasadnia bezkarności z art. 47 og. kod. z roku 1903 w wypadkach świadomego przyjęcia tej łapówki przez oskarżonego chociażby nawet to przestępstwo nie zostało następnie wykorzystane przez stronę przeciwną.

(Art. 47 og. kod. z roku 1903, § 140 k. k. w. i art. 3. ustawy sierpniowej z 1.VIII.1919 r., § 358 pkt. 9 a) p. k. w.).

Nr. 104.

Orzeczenie z dnia 22 grudnia 1921 r. R. 1019/21.

Przepisy dyscyplinarne dla wojska nie przewidują „ćwiczeń karnych“ jako kary dyscyplinarnej.

Rozmyślne stosowanie tej niedopuszczalnej kary, przez przełożonych względnie podwładnych, wyczerpuje istotę czynu występku z § 118 k. k. w.

(Przepisy dyscyplinarne dla wojska, zatwierdzone przez Naczelnego Wodza dnia 26.I 1920 r. (Dz. R. Nr. 4/20, poz. 60), § 118, 121 ust. 1, k. k. w.).

Nr. 105.

Uchwała z dnia 28 grudnia 1921 r. R. 74/21.

Uzasadnienie jednej z materjalnych przyczyn nieważności (pkt. 9 — 11. § 358 pu.) musi się ściśle opierać na ustalonym przez Sąd stanie faktycznym, będącym podstawą wyroku. W szczególności winien żalący się wykazać, iż Sąd na podstawie swoich własnych ustaleń, doszedł do mylnych konkluzji praw-

nych. Wszelka krytyka ustaleń sądowych jakoteż oparcie zażalenia na odmiennym stanie faktycznym — powoduje odrzucenie zażalenia nieważności a limine jako ustawowo niedopuszczalnego.

(§§ 76, 305, 308 pkt. 3., 358 pkt. 9 — 11. p. k. w.).

Nr. 106.

Orzeczenie z dnia 28 grudnia 1921 r. R. 140/21.).

Afekt patologiczny, wykluczający poczytalność po myśli § 51. powszechn. Kod. Karn. Niem. wyklucza tem samem istotę czynu karygodnego w kierunku podmiotowym. W myśl przepisów § 51 powszch. Kod. Karn. Niem. i § 306 pkt. 4. p. k. w. należy w takim wypadku oskarżonego uwolnić od winy i kary a nie tylko od kary.

(§ 51 p. k. n. i 306 pkt. 4. p. k. w.).

Nr. 1..

Orzeczenie z dnia 7 stycznia 1920 r. R. 861/20.

Przewodniczący Prezydent Najwyższego Sądu Wojskowego Gen.-Por. Franciszek Niżałowski i sędziowie Gen.-Por. Piotr Koreywo i Generał-Podporucznik Jan Wosmek (referent), Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego Pułkownik Edward Gruber.

(Vide Uchw. Nr. 25).

Postępowanie doraźne. Termin 14-sto dniowy przewidziany w art. 178 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (§ 438 ust. 3 p. k. w.) liczy się od chwili ujęcia sprawcy.

Art. 178 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. ust. Nr. 59 poz. 368 i § 438 ust. 3, 447 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora N. S. W. zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu Polowego O. G. Warszawa, jako Sądu doraźnego w Pułtusku z dnia 17.IX.1920 r. Lcz. k. 11/20.

o r z e k ł:

1) zaczepionym wyrokiem Sądu doraźnego w Pułtusku naruszoną została ustawa w postanowieniach § 438 ust. 3 w. p. k. względnie art. 178 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. U. Nr. 59 poz. 368) i § 447 w. p. k.;

2) powyższy wyrok znosi się w całej osnowie jako nieważny i zarządza się powtórzenie postępowania karnego przy Sądzie Okręgu Generalnego w Warszawie, który się równocześnie w tym celu deleguje.

P o w o d y.

Zarzut Prokuratora, iż w danym wypadku Sąd doraźny naruszył przepis § 438 ust. 3 w. p. k. ponieważ zarządzenie postępowania doraźnego ze strony właściwego dowódcy nastąpiło dopiero w dniu 16 września 1920 r. t. j. po upływie czternastu dni

(art. 178 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59 poz. 368) od czasu ujęcia sprawcy t. j. od dnia 26 siernia 1920 r. jest uzasadnione.

Jak to Najwyższy Sąd Wojskowy w orzeczeniu z dnia 24 września 1920 r. L. R. 616/20, w sprawie karnej Abrama W..... wypowiedział musi właściwy dowódcy przy zarządzeniu postępowania doraźnego uważać za regułę, by stawiano przed Sąd doraźny tylko takie osoby, których ujęto na gorącym uczynku, albo których wina da się według wszelkiego prawdopodobieństwa udowodnić bez zwłoki.

Już z tego przepisu ustawy wynika dobitnie, że w postępowaniu doraźnem decydująca jest chwila ujęcia sprawcy, a postanowienie to znajduje swe uzasadnienie, jeżeli się rozważy jaki jest cel postępowania doraźnego i wogóle wprowadzania Sądów Doraźnych. Celem tym jest z jednej strony szybki wymiar sprawiedliwości, z drugiej zaś strony odstraszanie od popełnienia przestępstw.

Cel ten byłby zupełnie chybiony, gdyby prowadzenie sprawy podlegającej postępowaniu doraźnemu przedłużano, a cel postępowania doraźnego może być tylko wtenczas osiągnięty, gdy przewidziany w § 438 ust. 3 W. P. K. termin **liczony będzie od chwili ujęcia sprawcy.**

Za tem zapatrywaniem przemawiają także obowiązujące przedtem przepisy w ustawie karnej austrjackiej cywilnej, które nie przewidują żadnego terminu dla przeprowadzenia dochodzeń tylko postanawiają, że obwiniony ma być **natychmiast** po ujęciu postawiony przed Sąd Doraźny. Na temże stanowisku stał bez kwestji dawny przepis § 438 ust. 3 W. P. K., który dopuszczał tylko 48-godzinny czas do przeprowadzenia dochodzeń celem powzięcia rozstrzygnięcia właściwego dowódcy.

Jeżeli zatem sprawca został ujęty, a od chwili ujęcia upłynęło 14 dni i nie zostało przeciwko niemu wdrożone postępowanie doraźne, to może on tylko odpowiadać w postępowaniu zwyczajnem.

Przytem jest zupełnie obojątne, kiedy dowódca właściwy, lub Prokurator Wojskowy dowiedzieli się o ujęciu oskarżonego.

Jak widać z tego Sąd Doraźny w danym wypadku do postępowania karnego przeciw zasądzonemu nie był właściwy, tak, że Sąd ten nie miał prawa osądzenia skazanego.

Gdy zatem tenże skazany został na karę wyrokiem wydanym przez naruszenie ustawy N. S. W. w myśl § 378 W. P. K. rozstrzygnął jak wyżej.

Nr. 2.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 7 stycznia 1920 r. R. 759/20.

Formalna przyczyna z punktu 2 § 358 pkw. zachodzi, jeżeli rozprawa odbyła się w nieobecności obrońcy, wrazie obrony obowiązkowej.

W myśl przepisu § 88 ust. 1 pkw. obrona jest obowiązkową (konieczną) tylko wtedy, jeżeli oskarżenie ma za przedmiot zbrodnię, która według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary jest zagrożoną karą surowszą, od kary na wolności aż do pięciu lat.

(§ 358 pkt. 2 i 88 ust. 1 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie dnia 7 stycznia 1920 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem w przedmiocie zażalenia nieważności oskarżonego b. kanoniera bat. zap. 17 p. a. p., Stefana T. . . . . przeciw wyrokowi Sądu O. G. Poznańskiego z dnia 19 listopada 1920 r. A. 397/20, mocą którego wyżej wymieniony został skazany za występek dezercji z §§ 69 i 70 wuk. na jeden rok więzienia i przeniesienie do II klasy stanu żołnierskiego, po wysłuchaniu podprokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego.

u c h w a l i ł :

powyższe zażalenie nieważności, jako oczywiście nieuzasadnione względnie niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y.

Wyrokiem Sądu O. G. w Poznaniu z dnia 19 listopada 1920 roku A. 397/20, uznany został były kanonier bat. zap. 17 p. a. p. Stefan T . . . winnym występku dezercji z §§ 69 i 70 wuk. popełnionej przez to, że po poprzedniem ukaraniu za dezercję wyrokiem Sądu Wojsk. Okr. w Ostrowiu z dnia 17 listopada 1919 r. w połowie lutego 1920 r. samowolnie wydalił się ze swej formacji w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej i wbrew wyraźnemu rozkazowi ogniomistrza sztabowego Szeląga nie odszedł z baterją z Poznania do Leszna, lecz pozostawał w Poznaniu i ukrywał się do dnia 29 czerwca 1920 r., — za który to czyn ukarany został jednym rokiem więzienia i przeniesieniem do II klasy stanu żołnierskiego.

Przeciw wyrokowi temu, w czasie ustawowym wniósł oskarżony zażalenie nieważności, w którym zarzuca: 1) naruszenie ustawy wskutek nieprzydzielenia mu obrońcy z urzędu; 2) nieuwzględnienie faktu niezłożenia przezeń przysięgi wojskowej; 3) pozatem podaje jako okoliczności, które „zapomniał poprzednio przytoczyć", fakt, iż kilka razy prosił o odesłanie go w pole, jednak za każdym razem lekarz uznawał go za niezdatnego, dalej fakt, że opuścił formację, ponieważ w koszarach był tylko „popychadłem", co mu się sprzykrzyło, w końcu zaś, iż św. Szeląg oświadczył mu, że otrzyma urlop, do zwolnienia, które to oświadczenie oskarżony uważał za przyznanie mu urlopu i dlatego opuścił koszary.

O ile chodzi o zarzut pod 1)—zauważyć należy, że w myśl § 88 I wpk. obrona jest obowiązkową (konieczną), a więc której brak mógłby stanowić nieważność z § 358 p. 2 wpk., tylko wtedy, jeżeli oskarżenie ma za przedmiot zbrodnię, która w e d ł u g w c h o d z ą c e g o w z a s t o s o w.a.n.i.e wymiaru kary jest zagrożoną karą surowszą od kary na wolności, aż do pięciu lat; gdy zaś w sprawie powyższej akt oskarżenia zarzuca oskarżonemu pierwsze powtórzenie dezercji z §§ 69 i 70 wuk. przeto w konkretnym wypadku w zastosowanie mógłby wchodzić tylko wymiar drugi z § 70 wuk., t. j. od jednego roku do pięciu lat więzienia, a tem samem nie może być mowy o obronie obowiązkowej z § 88 I w. p. k. i jakiemś naruszeniu ustawy.

W powyższym kierunku zatem zażalenie uznane być musi za oczywiście nieuzasadnione (§ 364 L. 3 w. p. k.).

O ile natomiast chodzi o zarzut pod 2) i 3), przedstawiają się one, jako nienależycie wywiedzione, ponieważ nie podają one wyraźnie i stanowczo żadnej z przyczyn nieważności wyliczonych w § 358 wpk., w szczególności nie wymieniają wyraźnie lub choćby przez jasne wskazanie okoliczności faktycznej, która miałaby stanowić przyczynę nieważności, którego to braku nie dałoby się zresztą usunąć nawet przez przesłuchanie sądowe żalącego się. Zauważyć tylko przytem należy, iż kwestja zaprzysiężenia względnie niezaprzysiężenia oskarżonego jest w danym wypadku bez znaczenia, zarówno dla oceny właściwości, jak też i odpowiedzialności oskarżonego za dezercję; okoliczności zaś podniesione w zarzucie pod 3) są zupełnie obojętne dla sprawy. Wobec powyższego zażalenie w ustępach pod 2) i 3) uznane być musi za niedopuszczalne (§ 364 L. 1 w. p. k.).

Na tej podstawie postanowił Najwyższy Sąd Wojskowy całe zażalenie nieważności, jako oczywiście nieuzasadnione

względnie niedopuszczalne, w myśl § 364 L. 1 i 3 w. p. k. odrzucić.

Nr. 3.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z 11.I 1921 r. R. 749/20. Przewodniczący generał-porucznik Franciszek Niżałowski, sędziowie generał-porucznik Piotr Koreywo (referent) i generał-podporucznik Jan Wosmek, podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski, obrońca adwokat Henryk Busz.

1) **§ 144 k. k. w. przewiduje nie tylko ten wypadek, jeżeli kto umyślnie pozwala uciec aresztowanemu, powierzonemu jego dozorowi, albo z umysłu uwolnienie tegoż uskuteczni lub je wesprze, lecz także wypadek, jeżeli kto umyślnie nie dokona aresztowania należącego do jego obowiązku służbowego.**

2) **Naruszenie obowiązków służbowych przy spełnianiu szczególnych czynności służbowych z § 139 k. k. w. Dla zastosowania § 139 k. k. w. jest koniecznem, aby poświadczenie było służbowem i by wystawiający poświadczenie był upoważniony do tego, t. j. miał obowiązek albo prawo do wystawiania podobnych zaświadczeń.**

(§§ 139 i 144 k. k. w., art. 636 og. kod. z r. 1903).

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu zażalenia nieważności, wniesionego przez oskarżonego, por. H....., przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Łodzi z 28.X 1920 r. Lcz. 603/20, którym porucznik tenże H. uznany został winnym wyst. z § 144 k. k. w., oraz wyst. z § 139 k. k. w., popełnionych przez to, że: 1) w końcu listopada 1919 r. z umysłu uskutecznił uwolnienie z aresztu szer. Grzybowskiego, powierzonego jego dozorowi jako dezertera i 2) że w dniu 8 grudnia 1919 r. wystawił umyślnie nieprawdziwe poświadczenie służbowe dające możność temuż szer. Grzybowskiemu ukrywać się przed aresztowaniem go jako dezertera

orzekł:

1) Uwzględniając częściowo zażalenie nieważności oskarżonego por. H. . . . z punktu 10 § 358 p. k. w. wyrok Sądu I-ej instancji odnośnie do kwalifikacji czynu karygodnego pod 2) jako występek z § 139 k. k. w., jako też odnośnie do orzeczenia o karze, jako nieważny znieść i orzekając po myśli § 371 ust. 3, pkt. 4 p. k. w. w sprawie samej, skazać por. H. . . . za wyst. z § 144 k. k. w., popełnionego, jak w sentencji wyroku I-szej

instancji naprowadzono, jako też za wyst., na służbie państwowej i społecznej z art. 636 ust. 2 k. k. 1903 r. popełniony przez to, że dnia 8 marca 1920 r. wystawił bez upoważnienia do tego z mocy ustawy lub wydanego mu zlecenia umyślnie nieprawdziwe poświadczenie służbowe, dające możność szer. Janowi Grzybowskiemu ukrywania się przed aresztowaniem go jako dezertera, w myśl § 144 k. k. w. i art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369), jako też § 34 ust. 2, p. 2 k. k. w. na karę więzienia przez 8 miesięcy i zwolnienie ze służby.

p o w o d y

Oskarżony por. H. . . . zaczepia wyrok z pktu 9a) i 10, § 358 p. k. w. i wyprowadza: 1) że Sąd I-szej instancji niesłusznie zastosował do jego czynu § 144 k. k. w., który przewiduje uwolnienie aresztowanego, powierzonego pod dozór lub dopomożenie do ucieczki takiego aresztowanego i nie może mieć zastosowania do osoby, która wydaje decyzję, czy dany osobnik ma być aresztowany czy nie.

W danym zaś wypadku szer. Grzybowski nie był powierzony jego dozorowi, a był przyprowadzony do niego wraz z innemi dla stwierdzenia przez niego, por . H. . . ., czy ma być bezzwłocznie przyaresztowany czy też nie.

2) Również niesłusznie zastosowano do czynu drugiego § 139 k. k. w., gdyż § 139 wymaga ,aby zaświadczenie było materjalnie nieprawdziwe i było poświadczeniem służbowem. W danym zaś wypadku treść zaświadczenia powtarza jedynie prawdziwe zarządzenie H. . . . i nie ma charakteru zaświadczenia służbowego.

Odnośnie do czynu pierwszego należy zauważyć, że § 144 k. k. w. przewiduje nietylko ten wypadek, jeżeli kto umyślnie pozwala uciec aresztowanemu, powierzonemu jego dozorowi, albo z umysłu uwolnienie tegoż uskuteczni lub je wesprze, lecz też także, kto umyślnie nie dokona aresztowania należącego do jego obowiązku służbowego.

Aczkolwiek należy uznać, że w danym wypadku w tym kierunku jest brak należytego uzasadnienia w powodach wyroku, ale w każdym razie na rozprawie głównej zostało stwierdzonem, że szer. Grzybowski, jako dezerter został aresztowany przez policję i odstawiony do D-twa żandarmerji w Kaliszu do dalszego właściwego urzędowania; por. zaś H. . . ., jako D-ca tej żandarmerji, na wstawiennictwo adwokata Jaźwińskiego, wypuścił Grzybowskiego na wolną stopę, jakkolwiek nie mógł

nie wiedzieć, że tenże jest dezerterem i był obowiązany postąpić z nim tak, jak z dezerterem. W powyższym stanie faktycznym znajdują się wszystkie znamiona występku z § 144 k. k. w.

Zażalenie nieważności w tym kierunku przedstawia się za tem jako nieuzasadnione.

Co do czynu drugiego, to Najwyższy Sąd Wojskowy jest tego zdania, że dla zastosowania § 139 k. k. w., jest koniecznem, aby ten kto wystawia poświadczenie był upoważniony do tego, t. j. miał obowiązek albo prawo do wystawiania podobnych poświadczeń. Ponieważ w danym wypadku Sąd I-szej instancji na podstawie zeznań majora Anlaufa ustalił, że żandarmerja żadnych zaświadczeń nie wydaje, przeto powyższy czyn oskarżonego por. H. . . . nie może być podsumowany pod § 139 k. k. w. W danym wypadku Sąd I-szej instancji ustalił, że oskarżony por. H. . . ., bez upoważnienia do tego z mocy ustawy lub wydanego mu zlecenia, wystawił dnia 8 marca 1920 r. umyślnie nieprawdziwe poświadczenie służbowe, dając tem możność szer. Janowi Grzybowskiemu ukrywania się przed aresztowaniem go, jako dezertera. Ponieważ czyn ten spowodował znaczną szkodę dla zarządu państwowego, dając Grzybowskiemu możność ukrywać się dłuższy czas, przeto stanowi występek z § 636 ust. 2 K. K. 1903 r., karany więzieniem na czas od roku do lat sześciu lub więzieniem. Wobec zbiegu przestępstw Najwyższy Sąd Wojskowy, po myśli § 144 k. k. w. i art. 19 Rozp. Rady Min. z dn. 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369), jakoteż § 34 ust. 2 pkt. 2 K. K. W., skazał oskarżonego por. H. . . . na karę więzienia przez 8 miesięcy i zwolnienie ze służby.

Przy wymiarze kary przyjął Najwyższy Sąd Wojskowy jako okoliczności łagodzące—dotychczasową niekaralność H..... oraz, że działał pod wpływem adwokata Jaźwińskiego, jako zaś okoliczność obciążającą, że popełnił zarzucone mu czyny, jako oficer żandarmerji, obowiązkiem którego jest ściganie dezerterów.

Nr. 4.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 14 stycznia 1921 r. R. 31/21.

W razie zmiany lub rozszerzenia oskarżenia ma kierujący rozprawą obowiązek objaśnić oskarżonego o zmianie i przekonać się, czy oskarżony zrozumiał jej skutki. Po uczynieniu tego należy zapytać oskarżonego, czy z powodu zmiany lub rozszerzenia oskarżenia żąda przerwania lub odroczenia rozprawy gło-

wnej dla przygotowania obrony. Pytanie to i odpowiedź na nią należy pod nieważnością zamieścić w protokóle rozprawy. Niewykonanie obligatoryjnych nakazów § 295 p. k. w., stanowi formalną przyczynę nieważności z punktu 3 § 358 p. k. w.

(§ 273, 293, 295 i 358 pkt. 3 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 14 stycznia 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego i za jego zgodą w załatwieniu zażalenia nieważności, wniesionego w ustawowym terminie przez oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie z dnia 23 grudnia 1920 r., Dsk. 8770/20, którym oskarżony podporucznik służby łączności przy 9 p. ułanów w Dębicy Izydor U. . . . uznany został winnym:

1) zbrodni sprzeniewierzenia z §§ 181 uk. 138 w. u. k. i art. 1 ust. z 1 sierpnia 1919 r. Dz. P. Nr. 64, popełnionej w lipcu 1920 r. w Dębicy przez to, że z powierzonego mu na mocy jego publicznego urzędu, a to dowódcy plutonu telefonicznego przy szwadronie 9 p. ułanów ze skarbowego materjału telef., łącznik polowy wartości 3250 mkp. sobie przywłaszczył.

2) Występku przeciwko obowiązkowi subordynacji wojskowej z § 92 k. k. w., popełnionego z początkiem lipca 1920 r. przez nieposłuszeństwo wynikające z niewykonania rozkazu służbowego, udzielonego mu przez dowódcę szwadronu zapasowego majora Józefa Weissa, polecającego natychmiastowe spisanie całego inwentarza telef., znajdującego się przy szwadronie zapasowym i odprowadzenie zwyczajnego materjału do D. O. G.—i za czyny powyższe skazany został w myśl art. 1 ust. z 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Ust. Nr. 64/19), tudzież art. 19 i 45 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369) na wydalenie z wojska i karę śmierci przez rozstrzelanie.

u c h w a l i ł:

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z p. 3, § 358 u. w. p. k. zaczepiony wyrok znieść i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym Sądem I-szej instancji.

p o w o d y:

Postawiony w konkluzji zażalenia wniosek na zniesienie zaczepionego wyroku i zarządzenie ponownej rozprawy przed Sądem I-szej instancji, oskarżony uzasadnia naprowadzeniem nieważności z p. p. 3, 4, 5, 8 i 9a, § 358 u. w. p. k.

Pierwszą z kolei nieważność z p. 3, § 358 u. w. p. k. oskarżony wyprowadza z pominięcia na rozprawie przepisu, którego przestrzeganie ustawa przepisuje wyraźnie pod nieważnością, a mianowicie, gdy w trakcie rozprawy głównej Prokurator postawił wniosek na rozszerzenie przeciwko podpor. U. . . . . oskarżenia także na występek przeciwko obowiązkom subordynacji wojskowej z § 94 k. k. w., a obrońca temu się sprzeciwił, to Sąd I-szej instancji, jak stwierdza protokół rozprawy na str. 6-ej, poprzestał na pozostawieniu rozstrzygnięcia tego wniosku Prokuratora do ukończenia postępowania dowodowego i więcej już do wniosku tego, jak świadczy dalszy ciąg protokółu rozprawy nie wracał, a jednak w wyroku orzekł uznanie winnym oskarżonego także tego czynu, na który opiewało rozszerzone na rozprawie oskarżenie Prokuratora. Wprawdzie po myśli § 293 ust. 2 u. w. p. k., Prokurator mocen jest rozszerzyć oskarżenie na czyn karygodny, ujawniony dopiero przebiegiem rozprawy głównej, a nie objęty pierwotnem oskarżeniem, a Sąd po myśli § 302 u. w. p. k. może to rozszerzone oskarżenie uczynić przedmiotem swego wyrokowania na tej samej rozprawie, lecz nie inaczej, jak z zachowaniem bezwzględnem warunków, w ustawie na ten wypadek przepisanych i to pod nieważnością w razie przeciwnym. Warunki te przepisane są w § 295 u. w. p. k. i nakazują w razie zmiany lub rozszerzenia oskarżenia objaśnić oskarżonego o zmianie i przekonać się, czy oskarżony zrozumiał jej skutki, a po uczynieniu tego zapytać jeszcze oskarżonego, czy z powodu zmiany lub rozszerzenia oskarżenia żąda przerwania lub odroczenia rozprawy i nakoniec nakazują pytania te i odpowiedzi pod nieważnością zamieścić w protokóle. W danym wypadku Sąd I-szej instancji nietylko wbrew przepisowi § 273 ust. ost. u. w. p. k. nie rozstrzygnął wogóle wniosku Prokuratora na rozszerzenie oskarżenia, lecz co więcej nie wykonał przytoczonych powyżej obligatoryjnych nakazów § 295 u. w. p. k., a jeżeli samo pominięcie wzmianki w protokóle w tym przedmiocie skutkować ma według ustawy nieważność wyroku, to tembardziej stwierdzić tę nieważność należy w danym wypadku, gdy jak wynika z protokółu rozprawy całkowicie zaniechano wykonania przepisów § 295 uwpk. Gdy więc z tej strony nastąpiło zaczepienie wyroku przez oskarżonego nieważnością z p. 5, § 358 uwpk. i wywiedzione zostało w sposób ustawowy, to w tym punkcie zażalenie jest uzasadnione, podlega uwzględnieniu, wskutek czego zaczepiony wyrok musi być zniesiony, a gdy orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego w samej sprawie

wobec nieważności formalnej wyroku zapaść nie może i zarządzenia ponownej rozprawy głównej przed Sądem I-szej instancji nie da się uniknąć, to należało za zgodą zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego postąpić po myśli § 365 u.w.p.k.

Przy rozpoznaniu zażalenia nieważności Najwyższy Sąd Wojskowy przekonał się, iż zaczepiony wyrok dotknięty jest także nieważnością materjalną z p. 10 § 358 uwpk. przez błędne zastosowanie ustawy na niekorzyść oskarżonego, polegające na nieuwzględnieniu przez Sąd I instancji Ustawy sejmowej z 17 grudnia 1920 r., Dz. Ust. Nr. 2 21, poz. 4, która według art. 2 zyskała moc obowiązującą z dniem jej uchwalenia 17 grudnia 1920 r., była przeto w dniu ferowania wyroku 23 grudnia 1920 ustawą obowiązującą i jako taka winna była w niniejszej sprawie być uwzględniona przy rozstrzyganiu pytania o możności zastosowania ustawy z 1 sierpnia 1919 r.

Stwierdziwszy to błędne zastosowanie ustaw na niekorzyść oskarżonego wynikłe zresztą z przyczyn od Sądu I instancji niezależnych, gdyż odnośny dziennik ustaw (nr. 2) nosi datę dopiero 5 stycznia 1921 r. Najwyższy Sąd Wojskowy nie miał potrzeby postąpienia z urzędu po myśli § 373 uwpk., albowiem jak to wyżej wywiedziono wyrok ulega zniesieniu po myśli § 365 uwpk w uwzględnieniu zażalenia nieważności oskarżonego z p. 3 § 358 u. w. p. k. i zarządzona zostaje ponowna rozprawa główna w Sądzie I-szej instancji.

Wobec powyższego zażalenie nieważności w pozostałych częściach staje się bezprzedmiotowe i rozpoznaniu nie podlega.

Z urzędu zauważa się, że art. 1 Ustawy sierpniowej zawiera trzy punkty (a, b, c), należy przeto wyraźnie w wyrokach te punkty zaznaczać, nie poprzestając jak w danym wypadku na powołaniu samem art. 1-go.

Należy też po myśli końcowego ustępu tegoż art. 1-go ustalać w wyrokach i koniecznie uzasadniać w ich powodach „szkodę zrządzoną lub zamierzoną“, lecz nie wartość przedmiotu.

Z naprowadzonych zasad i po myśli §§ 365 i 373 uwpk. należało w powyższy sposób rozstrzygnąć.

Nr. 5.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 14 stycznia 1921 r. R. 623/20. Przewodniczący gen.-por. Franciszek Niżałowski, sędziowie gen.-podpor. Jan Wosmek (referent) i gen.-podpor. Jan Czapliński, podprok. Najw. Sądu Wojsk. podpułkownik Witold Szulborski.

Do osób wymienionych w art. 2, pkt. 4 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. nie należą „osoby internowane" osoby te podlegają nadal juryzdykcji cywilnej.

Art. 2, pkt. 4 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. ust. 59, poz. 368 i § 158 k. k. w., § 2 k. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Poznaniu z dn. 18 czerwca 1920 r. Lcz. A 287/20, którym kapitan artylerji armji Bredowa, Konstanty E. . . ., uznany został winnym przestępstwa z §§ 111, 97 i 98 wuk. i rozporządzenia N. R. L. z dnia 29 stycznia 1919 r., popełnionego przez to, że dnia 10 kwietnia 1920 r. w Strzałkowie, w obozie jeńców i internowanych, kaprala Pachnowskiego, przeznaczonego do służby wartowniczej uderzył trzciną raz przez głowę, a raz przez rękę aż do krwi a to w rozdrażnieniu tym, że św. Pachnowski obszedł się z nim wbrew przepisom i tym dał się porwać z miejsca do czynu na wartę wojskową i zasądzonym w myśl cytowanych ustaw na cztery tygodnie aresztu z zaliczeniem na poczet tej kary w myśl § 60 k. k. o. aresztu śledczego.

o r z e k ł:

1) Zaczepionym wyrokiem naruszona została ustawa w postanowieniach § 1 pkt 1 i 8 w. p. k. n., względnie § 158 wuk. oraz § 328 w. p. k. n.

2) Wyrok powyższy znosi się w całej osnowie jako nieważny, odstępuje się sprawę karną Prokuratorji Sądu Okręgowego w Poznaniu.

p o w o d y:

Sąd orzekający przyjął na podstawie § 2 w. u. k. swą właściwość w sprawie niniejszej, wychodząc z założenia, że zasądzony jako internowany oficer armji gen. Bredowa, walczącej przeciw bolszewikom po stronie polskiej uznany być musi jako osoba wojskowa i oprócz tego popełnił przestępstwo wojskowe.

Zastosowanie § 2 w. u. k., normującego jedynie zastosowanie ogólnych postanowień U. K. N. P. na przestępstwa wojskowe nie może oczywiście być uważany jako przepis regulujący kompetencję Sądu.

Jako taki winien był Sąd orzekający oprzeć się na §§ 1 do 11 w. p. k. n., a w szczególności na § 1 pkt. 1, względnie 8 wpkn.,

ponieważ według motywów wyroku Sąd wojskowy swą właściwość mógł przyjąć tylko na zasadzie, że zasądzony zaliczony być musi do osób czynnej służby wojskowej, lub znajdując się jako internowany w obozie jeńców w Strzałkowie w myśl § 158 wuk. do jeńców wojennych.

Powyższe oba zapatrywania uznane być muszą jako zupełnie dowolne, ponieważ zasądzony, należąc do armji gen. Bredowa, t. j. armji rosyjskiej chociaż walczącej przeciw bolszewikom w żadnym razie nie może uchodzić za osobę przynależną do armji polskiej, a znajdując się według stanu aktów — tylko przejściowo widocznie z przyczyn natury dyslokacyjnej w obozie jeńców nie może być też żadną miarą uważany za jeńca wojennego.

Z tej przyczyny naruszył Sąd I-szej instancji postanowienia § 1 pkt. 1 i 8 w. p. k. niem., względnie § 158 w. p. k. i powinien był przychylić się do zapatrywania Prokuratora Sądu i orzec w danym wypadku swą niewłaściwość.

Gdy zasądzony nie podlegał sądownictwu wojskowemu czyn jego, przedstawiający ewentualnie istotę przestępstwa z § 223 u. k. n. o., mógł być osądzony w myśl § 3 u. k. n. o. tylko przez Sąd cywilny.

Na tej podstawie Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl § 378 w. p. k. orzekł jak wyżej.

Nr. 6.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 21 stycznie 1921 r. R. 792/20.

Komplet orzekający Sądu okręgowego, przewidziany w art. 44 ust.1 R. R. M. z dnia 10.V 1920 r., nakazanym jest wówczas, gdy przestępstwo objęte aktem oskarżenia zagrożone jest karą śmierci lub bezterminowem ciężkiem więzieniem.

(Art. 44 R. R. M. z 10.V 1920 r. Dz. Ust. 59, poz. 368, § 358, pkt. 1 pkw.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 21 stycznia 1921 r. po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego, na posiedzeniu dyspozycyjnem, odbytem na skutek zażalenia nieważności, wniesionego przez oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie, Ekspozytura w Przemyślu z dnia 22 listopada 1920 r. (Lcz. Dsk. 5162/20/12, mocą którego b. szeregowiec 46 p.p. strzelców kresowych, obe-

cnie baonu zapasowego 85 p.p. Franciszek Ś. . . ., jako uznany winnym zbrodni dezercji z § 183 austr. ust. karn. wojsk., popełnionej przez to, że po złożeniu przysięgi wojskowej w dniu 14 sierpnia 1920 r., a więc w czasie wojennym w zamiarze uchylenia się od swego obowiązku służby wojskowej nazawsze z 8-ej kompanji 46 p. p. zbiegł i pozostawał w tym zamiarze poza swoim oddziałem aż do dnia 20 sierpnia 1920 r., w którym go przyaresztowano, za czyn ten sądzony został po myśli § 198 a. k. w., przy zastosowaniu przepisu § 92 tejże ustawy na karę więzienia przez dziewięć (9) miesięcy, obostrzonego przytrzymaniem w odosobnionej celi przez pierwsze trzy tygodnie w pierwszym i ostatnim miesiącu kary.

u c h w a l i ł:

Wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności wyroku z pktu 1 § 358 u. p. k. w., jako oczywiście uzasadnione uwzględnić wyrok tenże, jako nieważny, znieść w całej osnowie — i zarządzić w sprawie niniejszej ponowną rozprawę główną, i w tym celu akta sprawy przesłać bezpośrednio do Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie, Ekspozytura w Przemyślu.

P o w o d y.

Wyrok powyższy zaczepiony został ze strony oskarżonego szer. Franciszka Ś. . . . . zażaleniem nieważności, z przyczyn przewidzianych w punktach 1, 5, 9a, oraz 10, § 358 u. p. k. w. bez żadnego jednak wniosku, co do orzecznictwa w sprawie niniejszej.

Zwracając się przedewszystkiem do podniesionej przez oskarżonego przyczyny nieważności wyroku z punktu 1, § 358 p. k. w. Najwyższy Sąd Wojskowy upatruje, że będący przedmiotem rozpoznania i zawyrokowania Sądu I-szej instancji czyn obwinionego inkryminowany mu był przez Prokuratora Wojskowego w akcie oskarżenia jakoteż na rozprawie głównej, jako zbrodnia dezercji z §§ 9 i 69 kod. karn. wojsk. pociągająca za sobą zgodnie wnioskiem na ukaranie, w myśl ustępu 1 § 73 kodeksu tegoż, karę śmierci wobec popełnienia dezercji z posterunku w obliczu nieprzyjaciela.

Powołując się na powyższy przedmiot rozprawy głównej, oskarżony zarzuca obecnie Sądowi I-szej instancji jako przy-

czynę nieważności wyroku, iż wobec grożącej oskarżonemu kary należało w myśl art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. Ust. z dnia 22 lipca 1920 r. Nr. 59, poz. 368), komplet Sądu orzekającego złożyć z dwuch sędziów wojskowych, gdy tymczasem w rozprawie brał udział jeden tylko sędzia wojskowy, co istotnie stwierdza się tak protokółem rozprawy głównej jakoteż i samym wyrokiem i stanowi w myśl punktu 1 § 358 u. p. k. w. bezwzględny powód nieważności wyroku.

Wobec powyższego Najwyższy Sąd Wojskowy, nie wchodząc już w rozpoznanie podniesionych w temże zażaleniu oskarżonego dalszych przyczyn nieważności wyroku, jako bezprzedmiotowych, poczuwa się w konieczności przychylając się za zgodą Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego, do zażalenia nieważności, jako założonego na korzyść oskarżonego, zapadły w sprawie niniejszej wyrok z powodu samej już tylko powyżej podniesionej przyczyny nieważności w myśl § 365 u. p. k. w. znieść w całej osnowie, a wobec niemożności orzeczenia w sprawie samej zarządzić ponowną rozprawę główną i w tym celu akta sprawy przesłać do tegoż Sądu 1-szej instancji dla ponownego rozpatrzenia i zawyrokowania.

Nr. 7.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 21 stycznia 1921 r. R. 51/21.

Przewodniczący Generał- porucznik Fr. Niżałowski, sędziowie: pułk. Jan Rzymowski, ppułk. Józef Dąbrowski (referent) Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Józef Krawiecki.

Postępowanie doraźne. Wdrażanie śledztwa wstępnego wyklucza po myśli § 438 ust. 5 p. k. w. następne zarządzenie postępowania doraźnego. W razie zbiegu przestępstw podlegających postępowaniu doraźnemu z przestępstwami niepodlegającemi temu postępowaniu ograniczyć należy wdrożone postępowane doraźne jedynie do przestępstw podlegających postępowaniu doraźnemu.

§§ 438 pkt. 5, 441 p. k. w.

R. R. O. P. z dnia 30.VII 1920 r. Dz. Ust. Nr. 71, poz. 479.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Łodzi, jako Sądu doraźnego

z dnia 4.IX 1920 r., w którym szer. 3 p. Legjonów M. . . . . Stanisław został uniewinniony z zarzutu zbrodni dezercji z §§ 9, 69 i 71 k. k. w.,

o r z e k ł:

1) Zaskarżonym wyrokiem naruszoną została ustawa, a mianowicie przepisy §§ 438 pkt. 5 i 441 w. p. k., a nadto przepisy Rozporządzenia Rady O. P. z dnia 30 lipca 1920 r. Dz. Ust. Nr. 71, poz. 479;

2) Orzeczenie powyższe skutków dla oskarżonego nie ma.

p o w o d y.

Jak widać z akt oskarżony aresztowany został przez żandarmerję w dniu 18 sierpnia i sprawa 21 sierpnia t. r. została przekazana Prokuraturze Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Łodzi. Odezwą z dnia 22 sierpnia L. 5812/20, Prokurator wojskowy przesłał sprawę wojskowemu sędziemu śledczemu IX Okr. w Łodzi dla wdrożenia śledztwa wstępnego, poczem dopiero w dniu 24 sierpnia 1920 r. po przeprowadzeniu śledztwa zwrócił akta Prokuratorowi, na którego wniosek D-ca właściwy w dniu 1 września 1920 r. zarządził przeciwko oskarżonemu rozprawę doraźną.

Wobec powyższych danych w niniejszej sprawie nastąpiło naruszenie ustawy, a mianowicie przepisów § 441 w. p. k., wedle którego całe postępowanie odbywa się od początku do końca przed zebranym Sądem doraźnym, **a nie przeprowadza się zupełnie formalnego śledztwa;** wbrew temu kategorycznemu przepisowi skierował Prokurator Wojskowy sprawę do sędziego śledczego celem przeprowadzenia „śledztwa wstępnego", która to okoliczność wyklucza po myśli § 438 ust. 5 p. k. w. zarządzenie postępowania doraźneggo.

Z urzędu ponadto zauważył Najwyższy Sąd Wojskowy i naruszenie przepisów Rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 30 lipca 1920 r. Dz. Ust. Nr. 71, poz. 479, Sąd doraźny wyrokując mianowicie w niniejszej sprawie, uniewinnił oskarżonego nietylko z zarzutu dezercji, lecz również i z zarzutu samowolnego oddalenia się od oddziału pomimo, że tego rodzaju przestępstwo nie podlegało kompetencji Sądów doraźnych.

Powyższe orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego w myśl przepisów § 378 cz. 1. w. p. k. nie może mieć skutków dla oskarżonego, zwłaszcza, że wydany został wyrok uniewinniający.

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII.
w POZNANIU.

Nr. 8.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 28 stycznia 1921 R. 32/21.

Jeżeli po prawomocności wyroku karnego, wyjdą na jaw okoliczności łagodzące, które w czasie wyroku jeszcze nie istniały lub przynajmniej nie były znane — może być orzeczona kara złagodzoną przez Najwyższy Sąd Wojskowy w sposób w § 424 pkw. wskazany.

§ 424 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy w dniu 28 stycznia 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem rozpatrywał wniosek Prokuratora Wojskowego w Krakowie podany w myśl przepisów § 424 w p. k. o złagodzenie kary szer. Jakóbowi M. . . ., skazanemu prawomocnym wyrokiem Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie z dnia 31 grudnia 1919 r. Dsk. 10923/19. za 1) trzykrotny występek niesubordynacji z § 156 A. W. U. K., 2) dwukrotną zbrodnię naruszenia subordynacji z § 149 cz. 1. A. W. U. K., 3) występek przeciw porządkowi i karności, 4) dwukrotny występek porządkowy z § 292 A. W. U. K. i zasądzonemu według § 149 i przy zastosowaniu §§ 92, 119, 125 A. W. U. K. na dwa i pół roku więzienia, obostrzonego zamknięciem przez dni czternaście w odosobnionej celi co kwartał.

Po rozpatrzeniu sprawy, wysłuchaniu referatu podpułkownika Dąbrowskiego i oświadczenia zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

skazanemu prawomocnym wyrokiem Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie w myśl § 149 A. W. U. K. na dwa i pół roku więzienia, obostrzonego czternastodniowem zamknięciem co kwartał szeregowcowi Jakóbowi M. . . . w myśl przepisów § 424 w p. k. zniżyć karę, zmniejszając czasokres tejże do jednego roku i jednego miesiąca.

P o w o d y.

Po rozpatrzeniu akt sprawy w granicach podanego wniosku Najwyższy Sąd Wojskowy znajduje następujący stan rzeczy:

Przy wydaniu wyroku zasądzającego przez Sąd Wojskowy Okręgu Generalnego w Krakowie w dniu 31 grudnia 1919 roku

przyjęto jako okoliczności winę oskarżonego łagodzące 1) że oskarżony dotychczas karanym nie był, 2) że oskarżony, który niedawno do wojska wcielony został i większą część czasu swej krótkiej służby wojskowej przepędził w szpitalu i po kancelarjach, nie miał należytego wykształcenia wojskowego i nie miał sposobności nabrania karności wojskowej.

Po prawomocności wyroku przedstawia oskarżony po myśli § 424 wpk. nową okoliczność łagodzącą, o której trybunał wyrokujący nie miał żanej wiadomości, a która jest tego rodzaju, że gdyby przy ferowaniu powołanego wyroku była znaną Trybunałowi wyrokującemu, nie byłaby wprawdzie pociągnęła za sobą zastosowania łagodniejszego rodzaju kary, lecz byłaby oczywiście spowodowała łagodniejsze jej wymierzenie.

Taką nową okolicznością łagodzącą, która Trybunałowi wyrokującemu nie była znaną, jest usposobienie oskarżonego Jakóba M. . . . do psychozy, wywołane jego obciążeniem i zwyrodnieniem dziedzicznem.

W podaniu o wznowienie postępowania karnego przedłożył zasądzony świadectwo lekarskie, które wykazuje, że u niego zachodzi najdonioślejsze w skutkach obciążenie dziedziczne, bo pochodzące od matki jego; matka jego była umysłowo chorą i zwyrodniałą, cierpiała na ciężkie stany depresyjne, uciekała z domu i znikała, kilka razy usiłowała popełnić samobójstwo, a wreszcie skończyła życie samobójstwem w roku 1903 w ten sposób, że się powiesiła. Stryjeczny brat matki oskarżonego Herszel Sommer w Włocławku jest człowiekiem zwyrodniałym, ograniczonym i głupim. Starszy rodzony brat oskarżonego Henryk Józef M. . . jest również z matki dziedzicznie obciążony; od szeregu lat cierpi okresowo na psychostenję, z myślami samobójczemi — na psychozę depresyjną, połączoną z gwałtownością i wybuchami t. j. z afektami patologicznemi, przebywał i leczył się w różnych zakładach dla umysłowo - chorych i nerwowych, tudzież u różnych lekarzy.

Zasądzony Jakób M. . . . urodzony dnia 12 kwietnia 1897 r. w Włocławku jest nietylko z matki, a więc w sposób najdonioślejszy w skutkach dziedzicznie obciążony — ale zaród jego dziedzicznego obciążenia stanowi także silne, wyraźnie dostrzegalne zwyrodnienie dziedziczne z objawami łatwych wybuchów t. j. afektów patologicznych, które w danym wypadku niewątpliwie przyczyniły się do popełnienia przez niego czynów naruszeń subordynacji, stanowiących podstawę powołanego wyroku.

Tenże oskarżony był w niniejszej sprawie na skutek wnie-

sionego przez niego podania o wznowienie postępowania karnego — obserwowany przez lekarzy wojskowych w szpitalu wojskowym w Krakowie, a odnośne ich orzeczenie stwierdza jego zwyrodnienie i obciążenie dziedziczne i zdolność oraz łatwość do afektów patologicznych i t. p.

Okoliczności powyższe naprowadzone są udowodnione świadectwami, dołączonemi do prośby wniesionej o wznowienie, tudzież orzeczeniem lekarskiem, wydanem przez lekarzy wojskowych w postępowaniu o wznowienie po zapadłym wyroku przeprowadzonem.

Wobec powyższych danych N. S. W. znajdując zaistnienie nieznanych sądowi orzekającemu wyrok z dnia 31 grudnia 1919 roku, okoliczności łagodzących z § 46 pp. a i d A. W. U. K. zgodnie z przepisami § 424 w. p. k. biorąc je pod uwagę narówni z przyjętemi przez Trybunał orzekający, wyznaczoną przezeń karę złagodził przez skrócenie terminu takowej.

Nr. 9.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 28 stycznia 1921 r. R. 40/21.

Terminy przewidziane w ustawie (§§ 335 i 337 p. k. w.) do zgłoszenia i wywodu środków prawnych — są o ile dotyczą oskarżyciela prywatnego, również terminami prekluzyjnemi. (§§ 334, 335, 337, 357, 361 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 28 stycznia 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek wniesionego przez oskarżycielkę prywatną Katarzynę Miodyńską środka prawnego, nazwanego przez nią „apelacją“, przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego kieleckiego z dnia 8 listopada 1920 r. L. Dsk. 1003/20., mocą którego urzędnik wojskowy IX rangi działu budowlan. w Staszowie Zygmunt A. . . ., po myśli art. 477 ust. 1. pkt. 1 k. k., zwolniony został od kary za wykroczenie z art. 475 kk. oraz zwolniony od zarzutu popełnienia wykroczenia z art. 530, po wysłuchaniu zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

wniesiony przez oskarżycielkę prywatną środek prawny, po myśli § 364 pkt. 1 pkw., odrzucić, jako niedopuszczalny.

P o w o d y.

Wyrok Sądu I. instancji zapadł dnia 8 listopada 1920 r.

Oskarżycielka prywatna zgłosiła wprawdzie tegoż dnia środek prawny, lecz wywód tego środka prawnego wpłynął do Sądu dopiero dnia 25 listopada 1920 r. i jak to zostało stwierdzonem przez Sąd I-szej instancji, był podany przez oskarżycielkę Miodyńską na pocztę w Staszowie dnia 23 listopada 1920 r.

Ponieważ zatem wywód środka prawnego został podany na pocztę po upływie ustawowego 8-mio dniowego terminu (§ 337 pkw.), przeto należało takowy w myśl § 364 pkt. 1. p. k. w., jako niedopuszczalny, odrzucić.

Nr. 10.

Orzeczenie N. S. Wojsk. z dnia 29 stycznia 1921 r. R. 692/20. Przewodniczący Gen.-por. F. Niżałowski, Sędziowie: Gen.-ppor. Jan Roszkowski (referent), Gen.-ppor. Jan Czapliński, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojsk. Major Józef Krawiecki.

W myśl §§ 76 i 305 p. k. w. orzeka Sąd o wiarygodności i mocy dowodowej środków dowodowych według swobodnego swego przekonania. Do przekonania tego musi jednak Sąd dojść na drodze legalnej, w szczególności, oprzeć to swoje przekonanie na sumiennem zbadaniu wszystkich środków dowodowych przywiedzionych za i przeciw pod względem ich wiarygodności i mocy dowodowej zarówno pojedyńczo, jak i w ich związku wzajemnym, a nadto obowiązany jest Sąd to swoje przekonanie uzasadnić w sposób ustawą nakazany. Nieprzestrzeganie tych przepisów uzasadnia formalną przyczynę nieważności z p. 5 § 358 p. k. w.

§§ 358 p. 4, 5, 76, 305, 307 p. 7 i 310 p. k. w.

N. S. Wojsk. rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Łodzi z dnia 30 września 1920 roku (Licz. K. 645/20), mocą którego st. sierż. Baonu Zapasowego 31 p. strz. kan. Stefan D. . . . . uwolniony został po myśl p. 4. § 306 ust. post. karn. wojsk. od oskarżenia o występek z art. 636 cz. II oraz występek z art. 590 cz. I. Kod. karn. 1903 r. popełnione rzekomo przez to: 1) że dnia 10 października 1919 r. będąc wysłany z żołnierzami po zakup świń dla żołnierskiego sklepu z wolnej ręki, przekroczył wydaną mu instrukcję, zmu-

szając gospodarzy do sprzedania świń — i, 2) że w tem samem miejscu i czasie wymusił od Antoniego Pakuły 100 mk. pod groźbą zabrania świń.

o r z e k ł :

uwzględniając wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi powyższemu z p. 5 § 358 u. p. k. w. jako oczywiście uzasadnione wyrok tenże, jako nieważny w myśl ust. 3. p. 1-go § 371 ustawy tejże znieść w całej jego osnowie i zarządzić ponowną rozprawę główną, akta zaś sprawy, przesłać w tym celu Sądowi I inst.

P o w o d y.

Prokurator Wojskowy w zażaleniu swem zaznacza, że na rozprawie poszkodowani August Miller i Antoni Pakuła pod przysięgą w zupełności potwiedzili: pierwszy, że oskarżony zmusił go do sprzedaży za 500 mk. świni, rzeczywista wartość której wynosiła około 1000 mk. drugi, że zmuszony był dać sierżantowi D. . . . . na osobności 100 mk. ponieważ ten ostatni groził mu rekwizycją świni. Przodownik Policji Państwowej Chendzelewski, zeznał, że wskutek skarg wspomnianych poszkodowanych pojechał z szereg. policji poszukiwać oskarżonego. Znalazł go w drugiej wsi, odległej od miejsca przestępstwa o 4 wiorsty. Doprowadził sierż. D. . . . . do Urzędu Gminnego, gdzie spisał o zajściu protokół. Świadek szer. Jan Lubański, zeznał, że uczestniczył z oskarżonym podczas zakupu przez niego świń we wsi Justynów, że kupili tam u Millera świnię za 500 mk., że gospodarz był jak świadek spostrzegł zadowolony z tej sprzedaży, że sierż. D. . . . . nie żądał od sprzedającego rachunku i wreszcie, że świadek nie widział aby Pakuła dawał oskarżonemu 100 mk. Na rozprawie głównej były odczytane dołączone do akt śledztwa dwa rachunki: jeden z nich odnosił się do świni, kupionej u Millera i opiewał na 500 mk. Podpisany ten kwit został przez żołnierza Lubańskiego, „który jakoby był obecny przy kupnie". Badany świadek Lubański kategorycznie stwierdził, że kwitu tego nie podpisywał. Świadek zaś Miller zeznał, że żona jego podpisać się umie; dzieci zaś, które były obecne podczas opisanego faktu, są piśmienne.

Niezważając na powyższe dane, Sąd Wojskowy uznał oskarżonego niewinnym zarzuconych mu przestępstw i od kary go uwolnił, a w motywach wyroku swego, powołując się na § 76

u. w. p. k. dał wiarę zeznaniom świadka Lubańskiego, zeznania zaś wszystkich innych świadków uznał za niezgodne z prawdą.

Ponieważ w myśl § 307 u. w. p. k. Sąd obowiązany jest uzasadnić swój wyrok, więc w danym wypadku powinien był umotywować, dlaczego przyjmuje za wiarygodne zeznania jednego świadka, odrzucając zeznania wszystkich innych jako kłamliwe. Jest to zdaniem Prokuratora Wojskowego okoliczność stanowcza, co do której Sąd obowiązany jest podać powody swego orzeczenia nie stosując się zaś do tego, Sąd stworzył w wypadku niniejszym przyczynę nieważności wyroku z p. 5 § 358 u. w. p. k.

Tymczasem dalszem zdaniem Prokuratury Wojskowej zaprzysiężone zeznania poszkodowanych i zaprzysiężone zeznania przodownika Chendzelewskiego są zupełnie wiarygodne, ponieważ są zgodne z okolicznościami sprawy, trudno bowiem przypuścić, aby od zadowolonego ze sprzedaży świni Millera oskarżony nie wziął rachunku, aby ten sam Miller natychmiast po dokonaniu dogodnej dla siebie sprzedaży udał się ze skargą do przodownika, który zaraz pojechał w pogoń za sierżantem D. . ., że ten ostatni, czując się niewinnym, zgodził się jechać z policją do Urzędu Gminnego, gdzie był spisany protokuł, że wreszcie poszkodowany Pakuła bez żadnej racji oskarżał przed policją, sędzią śledczym i na rozprawie głównej D. . . . . o to, że ten wymusił od niego 100 mk.

Z uzasadnienia (powodów) zaczepionego w powyższy sposób wyroku wynika, że Sąd orzekający uznał, iż jakkolwiek świadkowie przesłuchani i zaprzysiężeni przy rozprawie głównej: August Miller, Antoni Pakuła i Chendzelewski Władysław kategorycznie potwierdzili wymienione w akcie oskarżenia karygodne czyny oskarżonego, jednak również zaprzysiężony świadek szer. Jan Lubański stwierdził, że poszkodowana Millerowa zgodziła się po targu na sprzedanie świni za 500 mk., oraz, że jej syn starszy dał postronek dla związania nóg świni, co zaś do przyjęcia przez oskarżonego 100 mk. świadek ten twierdzi, że oskarżony do domu Pakuły, gdzie ten miał dać te pieniądze — nie wchodził.

Sąd na mocy § 76 u. w. p. k. dał wiarę zeznaniom świadka szer. Lubańskiego, natomiast uznał zeznania reszty świadków za niewiarygodne. Wobec tego istota czynu nie została udowodniona i oskarżony po myśli § 306 p. 4 u. p. k. w. został uwolniony od oskarżenia.

Zwracając się do podniesionego przez Prokuratora Woj-

skowego w powyższy sposób zarzutu przeciw wyrokowi, Najwyższy Sąd Wojskowy ze swej strony upatruje, że chociaż w myśl §§ 76 i 305 u. p. k. w. o wiarygodności i mocy dowodowej środków dowodowych Sąd orzeka według swobodnego swego przekonania, to jednak przekonanie to winno być oparte nie na prostem tylko powołaniu się Sądu orzekającego na przynależne mu w tym sensie prawo, lecz na sumiennem zbadaniu wszystkich środków dowodowych przywiedzonych za i przeciw pod względem ich wiarygodności i mocy dowodowej zarówno pojedyńczo, jak i w ich związku wzajemnym.

Z przytoczonych jednak powyżej powodów zapadłego w sprawie niniejszej wyroku okazuje się, iż w wypadku niniejszym Sąd orzekający obowiązku swego wbrew istotnej treści powołanych powyżej paragrafów, a także wbrew przepisowi § 310 u. w. p. k., wcale nie wypełnił, gdyż nie podał żadnych ze swej strony motywów, wobec których złożone i zaprzysiężone przez poszkodowanych Augusta Millera i Antoniego Pakułę oraz przez świadka Chendzelewskiego zeznania w sprawie niniejszej na niekorzyść oskarżonego uznał za niewiarygodne, chociaż jednocześnie z tem przyjął, że obaj poszkodowani, jak też i rzeczony świadek kategorycznie potwierdzili wymienione w akcie oskarżenia karygodne czyny oskarżonego.

Ponieważ więc w taki sposób w zaczepionym wyroku Sąd orzekający nie podał powodów orzeczenia swego co do okoliczności stanowczych — czem istotnie wywołał przyczynę nieważności wyroku z p. 5 § 358 u. w. p. k. przeto oparte na tej przyczynie przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przedstawia się jako oczywiście uzasadnione, a sam zapadły w sprawie niniejszej wyrok, jako nieważny winien być w myśl p. 1 § 371 u. p. k. w. przez Najwyższy Sąd Wojskowy w całej osnowie zniesiony z zarządzeniem ponownej rozprawy głównej i z przesłaniem w tym celu sprawy Sądowi I inst.

Nr. 11.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 31 stycznia 1921 r. R. 821/20. Przewodniczący Generał - Podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: Generał-Podporucznik Tadeusz Zachariasiewicz i Podpułkownik Józef Dąbrowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego Witold Szulborski.

Przepisów powszechnych ustaw karnych dzielnicowych, dotyczących nadzwyczajnego łagodzenia kary nie stosuje się do zbrodni i występków, przewidzianych w kodeksie karnym wojskowym.

Art. 15 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. 59 poz. 369. Art. 165. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. 59 poz. 368. Art. 53 Og. Kod. z roku 1903, § 309 p. k. w. § 97 cz. 1 ust. 1 k. k. w. i § 358 pkt. 11 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Lublinie z dnia 9 grudnia 1920 r. L. cz. K. 7129/20, którym sierżant baonu wart. w Biłgoraju Wacław A. . . . . uznany został winnym występku przeciw obowiązkowi subordynacji wojskowej z §§ 97 ust. 1 zd. 1. i 111 k. k. w. popełnionego przez to, że w dniu 9 października 1920 r. wieczorem w domu publicznym w Biłgoraju naruszył cześć, należną warcie wojskowej, krzycząc na kontrolującą dom patrol wojskową, składającą się ze st. szer. żand. Władysława Turka i szer. żand. Ludwika Pietraszuka, dopuszczając się jednocześnie względem niej nieposłuszeństwa przez odmowę okazania legitymacji i udania się na posterunek, wreszcie czynnie targnąwszy się na patrol — przez wypchnięcie st. szer Turka za drzwi, i zasądzonym po myśli § 97 ust. 1. zd. 1 k. k. w. przy zastosowaniu przepisu art. 53 p. 2. K. K. z r. 1903 i art. 10. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. na dwa miesiące więzienia z wliczeniem do czasokresu kary odbytego aresztu śledczego od dnia 13 października 1920 r..

o r z e k ł :

1) Uwzględniając zażalenie Prokuratora Wojskowego wyrok zaskarżony jako nieważny znieść co do orzeczenia o karze;

2) Orzekając w samej sprawie w granicach zniesionej części wyroku, oskarżonego A. . . . . Wacława skazać na podstawie § 97 ust. 1. zd. 1. k. k. w. na karę więzienia przez sześć miesięcy, zaliczając do czasokresu kary czas, dotychczas spędzony w areszcie śledczym.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności Prokuratora zaczepia wyrok jako nieważny z § 358 p. 11. p. k. w. motywując je przekroczeniem przez Sąd przy wymiarze kary granicy ustawowego wymiaru tejże, przewidzianego w § 97 k. k. w., z którego zastosowano karę.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy zarzut powyższy uznał za uzasadniony.

Jak widać z wyroku, Sąd stosując przepis § 97 ust. 1. zd. 1. K. K. W. przy wymiarze kary uznał z powodu zachodzących okoliczności i stanu podnieconego, zarzucony oskarżonemu czyn, jako mniejszej wagi i w myśl przepisów art. 53 p. 2. K. K. 1903 r. skazał go na 2 miesiące więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego.

Nie może tu mieć miejsca nadzwyczajne złagodzenie z art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., zastępującego obecnie przepisy § 309 w. p. k., o ile chodzi o przestępstwa wojskowe. Artykuł ten dozwala zniżać bowiem karę tylko odnośnie do wymiaru kary w granicach od lat pięciu do dziesięciu i wyżej.

Wobec zresztą wyraźnego zastrzeżenia art. 15. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. zastosowanie przepisów § 53 K. K. 1903 r. przy wyznaczeniu kar z kodeksu wojskowego nie może być dopuszczalne, wobec czego — pomijając już przekroczenie minimalnej normy sześciu miesięcy — oznaczonej jako minimum kary z § 97 cz. 1. ust. 1. K. K. W. — zastosowanie nadzwyczajnego łagodzenia kary przez Sąd orzekający powoduje nieważność wyroku z § 358 p. 11. W. P. K.

Wobec powyższych danych Najwyższy Sąd Wojskowy wyrok zaskarżony zniósł, część wyroku co do orzeczenia o karze, zachowując w mocy pozostałe, stosując przepisy § 371 cz. 3 p. 4. W. P. K.

Orzekając w samej sprawie, Najwyższy Sąd Wojskowy przyjął jako okoliczności obciążające i łagodzące Sądu I-szej instancji i orzekł karę w myśl powołanych w tenorze swego wyroku §§ i artykułów prawa materjalnego, uznając orzeczoną najniższą przewidzianą w kodeksie karę sześciu miesięcy jako dostateczną.

Że w danym wypadku rozchodzi się o nadzwyczajne złagodzenie kary wynika z tego, że § 97 ust. 1. zdanie 1. traktuje tak samo, jak zastosowany przez Sąd I. instancji art. 53 a. K. K. o wypadku mniejszej wagi, wobec czego już podwójne uwzględnienie tej okoliczności z natury rzeczy jest wykluczone.

Nr. 12.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 4 lutego 1921 r. R. 86/21.

Art. 3. Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., poz. 386 mówiącej o korzyści majątkowej w związku z pełnieniem obowiązków

służbowych, ma również zastosowanie do wypadków, kiedy korzyść majątkowa pozostaje w związku z nie pełnieniem obowiązków służbowych.

§ 140 k. k. w., art. 3 ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. poz. 386.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie dnia 4 lutego 1921 roku na posiedzeniu dyspozycyjnem w przedmiocie zażalenia nieważności oskarżonych: 1) kaprala Władysława P. . . . . i 2) szereg. Karola D. . . . . ., obu z 1 autokolumny D. O. G. Pomorze, przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Pomorze w Grudziądzu z dnia 21 grudnia 1920 r. K. II. 1945/20, mocą którego wymienieni wyżej oskarżeni skazani zostali za występek z § 64 w. u. k., tudzież zbrodnię z § 140 w. u. k. i art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. po myśli art. 19 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. i art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. na ciężkie więzienie (dom karny), a to ad 1) przez cztery lata i dwa miesiące z zaliczeniem aresztu śledczego od 9 października 1920 r. oraz degradację wedle art. 10 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. i § 40 I. wuk., ad 2) zaś przez 4 lata z zaliczeniem aresztu śledczego od 9 października 1920 r. wedle art. 10. R. R. M. z dnia 10. maja 1920 r. po wysłuchaniu Podprokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

powyższe zażalenie nieważności, jako niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y.

Wyrokiem Sądu Okręgu Generalnego w Grudziądzu z dnia 21 grudnia 1920 r. K. II. 1945/20. uznani zostali 1) kapral Władysław P. . . . . i 2) szer. Karol D. . . . . obaj z I autokolumny D. O. G. Pomorze, winnymi występku z § 64 w. u. k. tudzież zbrodni z § 140 wuk. i art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., popełnionych przez to, że dnia 7 października 1920 r., w Grudziądzu po spólnem porozumieniu się ze sobą i w porozumieniu z sierżantem Kartoszkiem i Zygmuntem Karasińskim bezprawnie wzięli z garażu kolumny samochodowej, oddane im do użytku służbowego auto osobowe i porą nocną wydalając się samowolnie ze swego oddziału, t. j. od autokolumny w Grudziądzu, przewieźli tym autem wspomnianych sierżantów w Grudziądzu na terytorjum wolnego miasta Gdańska, a za bezprawne użycie auta służbowego celem przewiezienia wspomnianych sierżantów, który to czyn pozostaje w związku z pełnieniem obowiąz-

ków służbowych, i stanowi naruszenie obowiązku służbowego, pobrali od sierżanta Kartoszka i Karasińskiego podarek w wysokości 1000 mk., za co ukarani zostali po myśli art. 19 R. R. M. z dnia 10 maja 1920 r. i art. 3. Ustawy z 1 sierpnia 1919 r., każdy z nich ciężkiem więzieniem (domem karnym), a to kapral Władysław P. . . . . przez 4 lata i dwa miesiące, z policzeniem aresztu śledczego od dnia 9 września 1920 r., oraz degradację w myśl art. 10 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. i § 40 I. w. u. k., szereg. zaś Karol D. . . . . ., przez 4 lata z policzeniem aresztu śledczego od dnia 9 września 1920 r. w myśl art. 10. R. R. Min. z dnia 10. maja 1920 r.

Przeciw wyrokowi temu w czasie ustawowym wnieśli oskarżeni zażalenie nieważności, zarzucając w niem nieważność wyroku z punktu 10. § 358 wpk., mającą polegać na tem, iż Sąd a quo rzekomo błędnie podciągnął odnośne przestępstwo pod art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r.

W szczególności zdaniem oskarżonych — przepis art. 3 cytowanej wyżej ustawy, mówiącej o korzyści majątkowej w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, nie może mieć zastosowania do wypadków, kiedy korzyść majątkowa pozostaje w związku z **niepełnieniem obowiązków**; w przeciwnym bowiem razie, ustawodawca wydając powyższą ustawę z 1 sierpnia 1919 roku byłby skreślił cały szereg przepisów z ustaw karnych, jako zbędnych.

Zarzut ten uznany być musi w myśl § 364 L. 1. w. p. k. za nienależycie wywiedziony.

Brzmienie art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r., jest w dotyczącym kierunku zupełnie jasnem i bynajmniej nie powinno nasuwać podniesionych przez oskarżonych wątpliwości.

Gdyby bowiem ustawodawca miał na myśli jedynie korzyść materjalną w związku ze **spełnieniem** obowiązku służbowego, byłby to niewątpliwie wyraźnie wypowiedział i do określenia tego nie używał słów, „w związku z pełnieniem“ lecz n. p. „z powodu wypełnienia“. Pozatem zaś rozumowaniu takiemu brak logicznej racji, dlaczego przyjęcie podarunku w związku z niespełnieniem, a więc naruszeniem obowiązku służbowego, miałoby być mniej karygodnem, niż w związku ze spełnieniem obowiązku? Nadto zauważyć należy, iż treścią obowiązku służbowego w danym wypadku jest obowiązek oskarżonych, wynikający z ich stanowiska, jako szoferów, wogóle, którą to funkcję właśnie oskarżeni pełnili.

Twierdzenie, iż ustawodawca byłby skreślił cały szereg

przepisów ustaw karnych jako zbędnych, jest błędne choćby z tej racji, że ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. ma tylko charakter tymczasowy (art. 8).

Z tej przyczyny postanowił Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie nieważności w myśl § 364 p. 1. w. p. k. jako niedopuszczalne odrzucić.

Nr. 13.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 11 lutego 1921 r. R. 69/21.

Art. 15 Ust. z dnia 20 lutego 1920 r. Dz. U. P. Nr. 20 utrzymaną została w mocy na terenie byłego zaboru austrjackiego, ustawa z dnia 5 lipca 1912 r. Dzp. austr. Nr. 128, zawierająca postanowienia karne — za niestawiennictwo i uchylanie się od poboru wojskowego.

§§ 1 — 4 austr. ustawy z dnia 28.VI.1890 o przestępstwach nieusłuchania rozkazu powołującego do służby wojskowej.

Art. 15. Ustawy z dn. 20 lutego 1920 r. Dzup. Nr. 20/20. §§ 65 i 77. austr. ust. z 5.VII.1912. Dzp. Nr. 128/12.

Najwyższy Sąd Wojskowy w dniu 11 lutego 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem rozpatrywał zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Lwowskiego Ekspozytura w Przemyślu z d. 22 grudnia 1920 r., którym Sąd orzekł swoją niewłaściwość w sprawie szer. sap. 54 p. p. Stefana R. . . . . ., oskarżonego o zbrodnię z § 4. Ustawy z 28 czerwca 1890 r., popełnioną przez to, że będąc ustawowo obowiązanym do służby wojskowej i wezwanym przez zarząd gminy Letnie do przeglądu w dniu 27 sierpnia 1920 r. wezwaniu temu zadość nie uczynił.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu wywodu zastępcy Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

Zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego jako oczywiście nieuzasadnione, odrzucić.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności zaczepia orzeczenie Sądu o niewłaściwości tegoż, powołując się na brzmienie art. 15 Ust. z dnia

20 lutego 1920 r. Dz. Ust. Nr. 20 zatrzymujące moc prawną ustaw b. zaboru austrjackiego, wymierzonych przeciw uchyleniu się od obowiązku służby wojskowej, jak również na rozporządzenie P. R. R. ogłoszone 28 listopada 1919 roku. Twierdzi zażalenie również, że Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. pośrednio zatrzymuje moc obowiązującą specjalnej ustawy z 28 czerwca 1890 r., na podstawie której Sąd orzekający winien był wymierzyć oskarżonemu odpowiednią karę.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy, zażalenie Prokuratora Wojskowego uznał za oczywiście nieuzasadnione z następujących powodów:

Czyn, zarzucony oskarżonemu, jak widać z akt, zawiera wszystkie cechy oraz istotę przekroczenia, przewidzianego w § 65 Ustawy z dnia 5 lipca 1912 r., jako zaś taki wedle przepisów § 77 tejże ustawy podlega kompetencji władz administracyjnych — zgodnie zupełnie z ujednostajniającemi postępowanie w tego rodzaju sprawach dla całej Rzeczypospolitej przepisami (art. 15) Ustawy z 20 lutego 1920 r., w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 20., poz. 104) Sąd więc orzekając zupełnie słusznie orzekł i uzasadnił swoją niewłaściwość. Mylnie zaś zupełnie wobec powyższych danych Prokurator Wojskowy twierdzi, iż powołany art. 15 Ust. z 20 lutego 1920 r. zatrzymuje moc prawną ustawy z 28 czerwca 1890 r., która jako nowela do a. u. w. k. została zniesiona Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Nr. 59, poz. 369).

Wobec wniosku Prokuratury przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie Prokuratora Wojskowego zostało w myśl § 364 cz. 3. w. p. k. odrzucone na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Nr. 14.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 12 lutego 1921 r. R. 678/20. Przewodniczący Generał - Podporucznik Jak Wosmek, sędziowie: pułkownik Jan Rzymowski (referent) i podpułkownik Józef Dąbrowski, podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego Witold Szulborski, obrońca adw. dr. Józef Sarapata.

Niejasność orzeczenia. Każdy wyrok musi zawierać ustalenia, dotyczące okoliczności stanowczych dla orzeczenia w formie, niepozostawiającej żadnych wątpliwości; w przeciwnym bowiem wypadku zachodzi niejasność orzeczenia w rozumieniu § 358 pkt. 5 p. k. w.

Niezupełność orzeczenia w rozumieniu § 358 pkt. 5 wpk., polega w pominięciu przy rozpatrywaniu wyników postępowania dowodowego, ujawnionych na rozprawie okoliczności stanowczych dla orzeczenia.

§ 358 pkt. 5, 7 p. k. w., §§ 2 lit. g i 335 austr. p. u. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie z dnia 12 października 1920 r., Lcz. Dsk. 6115/20, mocą którego szeregowiec 40 p. p. Franciszek O. . . . ., oskarżony o zbrodnię morderstwa rabunkowego z §§ 134 i 136 pow. ust. karn., uznany zaś winnym występku z § 335 ustawy tejże, popełnionego przez to, że 1 sierpnia 1920 r. w Jaśkowicach, z przestrachu przekroczywszy granicę sprawiedliwej obrony koniecznej, w ten sposób użył broni przeciw Stanisławowi Pawliczeńce, iż Stanisław Pawliczeńko utracił życie, a oskarżony mógł to przewidzieć wedle naturalnych, każdemu łatwo poznać dających się skutków, skazany został w myśli § 335 p. u. k. **na areszt ścisły przez sześć (6) miesięcy,** z wliczeniem do kary tej w myśl § 266a u. k. aresztu śledczego od dnia 8 sierpnia 1920 r.

o r z e k ł :

Uwzględniając częściowo zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z pktu 5 § 358 w. p. k., wyrok zaczepiony jako nieważny w całej osnowie znieść i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym Sądem I-szej instancji.

P o w o d y.

Wyrok zaczepiony został nieważnością z punktów 5, 7 i 10, § 358 u. w. p. k.

O ile nieważność formalną z punktu 5 § 358 u. w. p. k. wywodzi zażalenie z powodu niejasności i niezupełności wyroku, to z zażaleniem zgodzić się trzeba, albowiem wyrok jest i niejasny i niezupełny i to co do okoliczności dla rozstrzygnięcia stanowczych.

Sąd uznał oskarżonego winnym przekroczenia granic obrony koniecznej, a więc musiał przedewszystkiem przyjąć zaistnienie wszystkich okoliczności, wyłączających bezprawność działania oskarżonego w wypadku, gdyby działanie jego nie przekraczało granic dozwolonych.

Jednym z nieodzownych warunków uznania stanu obrony koniecznej jest obecność napadu, zagrażającego rzeczywiście w chwili użycia przeciwko niemu gwałtu jakiemuś dobru, znajdującemu się pod ochroną prawa.

Powinien więc był Sąd i w danym wypadku stwierdzić ze strony zastrzelonego przez oskarżonego Pawliczenki ten napad zagrażający i to w sposób niepozostawiający żadnej wątpliwości, jakie to mianowicie dobro, a więc i czyje miało być tym napadem zagrożone. Wbrew jednak tym ustawowym wymogom wyrok w tym kierunku dotknięty jest niejasnością albowiem z jego powodów niepodobna wydedukować, na czem mianowicie w przekonaniu Sądu I-szej instancji miał polegać napad, jakie i czyje dobro było zagrożone, w tym kierunku bowiem powody wyroku raz naprowadzają, że motywem działania oskarżonego była chęć udaremnienia napadu na dom sąsiada Barana, a więc, że w obronie jego zagrożonego napadem dobra oskarżony wystąpił, a w dalszym ciągu powodów wyroku wbrew powyższemu naprowadzono, że oskarżony działał w obronie własnej, w celu udaremnienia spodziewanego na siebie napadu Pawliczenki. W tym kierunku mianowicie o ile chodzi o napad zagrażający jakiemuś dobru, wyrok każdy musi zawierać ustalenia w formie, niepozostawiającej żadnych wątpliwości, na czem napad polegał, w czem się przejawił i jakiemu, a więc i czyjemu dobru zagrażał, ustalenia te bowiem dotyczą warunków istotnych pojęcia ustawowego obrony koniecznej i bez nich w konkretnych wypadkach niepodobna orzec, czy działanie oskarżonego jest rzeczywiście odparciem bezprawia, czy też raczej może wyzwaniem.

Dalszą niejasność wyroku stanowi naprowadzona w powodach okoliczność, że oskarżonemu nie można imputować zamiaru morderstwa z tego powodu, że zastrzelony Pawliczenko nie rozporządzał znaczniejszemi kwotami, Sąd bowiem nie wyjaśnia wcale, na czem oparł to swoje przypuszczenie o nieposiadaniu przez Pawliczenkę pieniędzy, a nie wypływa ono jeszcze wcale stąd, że zamierzał dokonać rabunku u sąsiada ani też i z tej okoliczności, że przy trupie Pawliczenki nie znaleziono większej kwoty, mógł bowiem być on już po śmierci okradziony.

Pozatem wyrok dotknięty jest także i niezupełnością, Sąd bowiem I-szej instancji nie uwzględnił okoliczności, że oskarżony zabrał zastrzelonemu Pawliczence jego karabin, a wbrew temu nawet w powodach wyrok naprowadza, że oskarżony nic nie przywłaszczył. Wywodząc z tego nieważność, zażalenie podcią-

bowiem Sąd orzekł uwolnienie oskarżonego od czynu, na który opiewał akt oskarżenia, to załatwił oskarżenie w zupełności, wywiedziona zaś w istocie w tym punkcie zażalenia nieważność stanowi niezupełność wyroku, przewidzianą w p. 5 § 358 u. w. p. k.

Naprowadzone powyżej, a wywiedzione w zażaleniu przyczyny nieważności—niejasność i niezupełność—jako dotyczące okoliczności dla rozstrzygnięcia istotnych, skutkować muszą zniesienie wyroku i zarządzenie ponownej rozprawy głównej przed Sądem I-szej instancji, wobec czego dalsze zaczepienie wyroku przez Prokuratora nieważnością materjalną staje się bezprzedmiotowe, w tych więc warunkach, należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 371 ust. 1 i 3 u. w. p. k

Nr. 15.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 18 lutego 1921 r R. 27/21.

Przedłożenie sprawy Najwyższemu Sądowi Wojskowemu, na zasadzie art. 17 R. R. M. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368, może nastąpić tylko wypadkach istotnie wynikłego sporu kompetencyjnego między Sądem Wojskowym a Sądem cywilnym.

Art. 17 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem, odbytem w dniu 18 lutego 1921 r. w załatwieniu wniosku Prokuratora Sądu Wojskowego Okręgu Gen. Kraków z dnia 6 stycznia 1921 r. o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego pomiędzy nim a Sądem Okręgowym we Włocławku, w sprawie szer. 16 p. p. Feliksa K. . . . . vel K. . . . i tow., obwinionych z art. 2 Dekr. Nr. 130 z dnia 30 stycznia 1919 r. oraz § 10 ustawy okowicianej z dnia 10.X. 1915 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł:

Wniosku powyższego narazie nie rozpatrywać.

P o w o d y.

W myśl art. 17 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. sprawa przedkłada się Najwyższemu Sądowi Wojskowemu wrazie

wynikłego sporu kompetencyjnego między Sądem Wojskowym, a Sądem Cywilnym. W konkretnym wypadku należało uznać, że spór kompetencyjny **jeszcze nie wynikł**, a zatem i nie mógł być przedmiotem rozpatrywania przez Najwyższy Sąd Wojskowy.

Rzeczą Prokuratora Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Kraków było zwrócić sprawę Sądowi Okręgowemu we Włocławku z odnośnym należycie umotywowanym wnioskiem względnie decyzją i dopiero, wrazie niezgodzenia się tegoż Sądu z poglądami Prokuratora Sądu Wojskowego, należało uznać, że zachodzą wymogi ustawowe **dla przyjęcia zaistnienia sporu kompetencyjnego**, i przedłożyć sprawę N. S. W. w myśl art. 17 Rozp. Rady Min. z dn. 10 maja 1920 r. w celu rozstrzygnięcia takowego.

Wobec powyższego należało uznać w obecnym stadjum wniosek Prokuratora Sądu Wojskowego O. G. Kraków za niepodlegający rozpatrzeniu, **jako przedwczesny.**

Nr. 16.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 19 lutego 1921 r. R. 20/21.

Przewodniczący Generał-Podporucznik Jan Wosmek, sędziowie Generał-Podporucznik Jan Czapliński i podpułkownik Józef Dąbrowski, (referent) Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego Major Józef Krawiecki.

1) Do przestępstw pospolitych, stosować należy ogólne ustawy karne tej dzielnicy, w której popełnione zostało przestępstwo.

2) Art. 165 pkt. 2 Rozp. Rady Min. z dn. 10.V. 1920 r. dotyczy nietylko przestępstw wojskowych, lecz także pospolitych;

3) Niedopuszczalność równoczęsnego zastosowania art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. i art. 53 Ogólnego Kod. z roku 1903.

Art. 2, 3, 4, 5, 6, 9 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. ust. Nr. 59, poz. 369 w przedmiocie wprowadzenia w życie wojskowego Kodeksu karnego.

Art. 19, 79 i 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. ust. Nr. 59, poz. 369 w przedmiocie wprowadzenia wojskowego postępowania karnego.

Art. 53 Og. Kod. z roku 1903, § 358 pkw., pkt. 10 i 11 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okr. Gen. w Lublinie z dnia 17 listopada 1920 r.

Lcz. K. 1162/19, którym B. . . . . Franciszek Antoni kanonier bat. 3 p. art. uznany został winnym: 1) występku uczestnictwa w fałszu z art. 51 p. 3 i art. 440 K. K.; 2) występku dezercji z § 69 K. K. W.; 3) zbrodni zabójstwa z art. 453 i 455 pp. 10 i 11 KK. i 4) występku fałszu z art. 455 K. K. i zasądzonym na podstawie przepisów art. 455 K. K. przy zastosowaniu przepisów z art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. oraz przy zastosowaniu art. 53 p. 3 K. K. tudzież art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. na karę ciężkiego więzienia przez trzy lata, a nadto w myśl przepisów art. 25 K. K. na pozbawienie praw stanu.

o r z e k ł:

1) Zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z punktu 10 i 11 § 358 wpk. uwzględnić — wyrok zaskarżony w jego części zasądzającej (z wyjątkiem orzeczenia co do występku dezercji) — oraz co do wymiaru kary znieść jako nieważny, i zasądzić oskarżonego 1) za zbrodnię rabunkowego morderstwa z §§ 134 i 135 pp. 1 i 2 A. U. K.; 2) za brodnię oszustwa z §§ 197 i 199 lit. d. A. U. K;. 3) za zbrodnię współwiny w oszustwie z §§ 5, 197 i 199 b) A. U. K.; 4) za występek dezercji z § 69 k. k. w. na karę ciężkiego więzienia przez lat 8, obostrzonego odosobnieniem, oraz postem i twardym łożem w dniu 10 września każdego roku kary z zaliczeniem na poczet kary niezawinionego aresztu śledczego w przeciągu jednego roku — oraz w myśl § 31 k. k. w. względnie art. 45 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Nr. 59, poz. 369 na wydalenie z wojska.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego zaskarża wyrok jako nieważny z § 358 p. 10 i 11 w. p. k.

Powodem nieważności z § 358 p. 10 w. p. k. zdaniem Prokuratora jest pominięcie przepisów, których przestrzeganie nakazuje ustawa pod nieważnością, przez ukaranie oskarżonego rzekomo wbrew przepisom art. 2, Rozp. Rady Min. z d. 10.V.1920 roku (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369) na mocy przepisów kod. karn., obowiązującego w b. zaborze rosyjskim za przestępstwa spełnione w b. zaborze austrjackim i powodem zaś nieważności z § 358, p. 11 w. p. k., przekroczenie przez Sąd orzekający przysługującego mu prawa łagodzenia kary.

Rozpatrując sprawę w tych granicach Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza przedewszystkiem, że w danej sprawie ujawniła się pewna niejasność poszczególnych przepisów i rozpo-

rządzeń Rady Ministrów z 10 maja 1920 r., którą należy rozstrzygnąć zasadniczo. Art. 19 i 79 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. ust. Nr. 59, poz. 368) orzekają, że właściwość poszczególnych Sądów zależy od właściwości dowódców właściwych, posiadających prawo wdrażania ścigania karnego, oraz odnoszenia się w sprawach karnych do powyższych Sądów. Z tego wynikałoby, że oskarżony, w danej sprawie, jako przydzielony do oddziału podległego D. O. G. Lublin, znalazł się w kompetencji Sądu O. G. w Lublinie i winien za przestępstwa ogólne podlegać odpowiedzialności wedle norm, w Lublinie obowiązujących — jak w danym razie — według art. Kod. Karn. 1903 r. Natomiast znowu brzmienie art. 2 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 — w zestawieniu z treścią art. 3, 4, 5, cz. 2 i 6, a głównie 9 cz. 3, tegoż rozporządzenia, nie pozwalają wątpić o tem, że intencja prawodawcy było stosowanie co do przestępstw ogólnych ustaw karnych tej dzielnicy, w **której popełnione zostało przestępstwo** i że określona w art. 79 i 19 Rozp. Rady Min. poz. 368 właściwość— tyczy się podsądności, lecz nie stosowania ustawy materjalnej.

Rozumując w ten sposób, Najwyższy Sąd Wojskowy zarzut nieważności wyroku z § 358 p. 10 p. k. w., wobec zastosowania niewłaściwych norm prawa materjalnego przez skazanie oskarżonego za przestępstwa popełnione w b. Galicji na podstawie art. kod. karn. b. Królestwa Polskiego musiał uznać za uzasadniony zupełnie i wyrok zaskarżony zniósł co do kwalifikacji przestępstw ogólnych oraz orzeczenia o karze w zasądzającej części wyroku, orzekając równocześnie w myśl § 371 ust. 3, pkt. 4, wpk. w sprawie samej na podstawie ustaleń faktycznych wyroku I-szej instancji.

Przechodząc do wymiaru kary Najwyższy Sąd Wojskowy wymierzył karę oskarżonemu przy równoczesnem uwzględnieniu zażalenia nieważności z punktu 11 § 358 w. p. k., Najwyższy Sąd Wojskowy przytem nie może zgodzić się z interpretacją stosowania art. 165 Rozporządzenia Rady Min. z dnia 10.V 1920 r.

Byłoby to bowiem interpretacją mocno ograniczającą tekst p. 2, tego artykułu, gdzie w przeciwieństwie do p. 1. brak ograniczenia nadzwyczajnego złagodzenia tylko co do przestępstw wojskowych. Ograniczenia zaś takie na niekorzyść oskarżonego, jako przeciwne duchowi ustawy wojskowej procedury z dnia 5 lipca 1912 r. nie są zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego dopuszczalne. Zupełnie za to słusznym jest zarzut, że niedopu-

szczalnem jest podwójne nadzwyczajne łagodzenie, sprowadzające się do złagodzenia już złagodzonej kary.

Argumentacja powodów wyroku, które tłumaczą zastosowanie obu przepisów z art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. oraz art. 53, K. K. z 1903 r., nie wytrzymuje krytyki prawniczej wobec brzmienia literalnego jak również i wobec ducha art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Nr. 59, poz. 369, w związku z brzmieniem art. 165 Rozp. Rady Min. z dn. 10.V 1920 r. Nr. 59, poz. 368; ten ostatni bowiem artykuł mówi o łagodzeniu kary przy jej orzeczeniu. Sposób zaś orzekania kary przy zbiegu kilku przestępstw przepisuje art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. P. Nr. 59, poz. 369. Otóż tam niema mowy o karze łącznej na wzór np. przyjętej kary łącznej w kod. karn. niem., jako wyniku sumowania kar za wszystkie, spełnione przez oskarżonego przestępstwa, przyczem dopiero ta suma odpowiednio zostaje zmniejszona, lecz o tem, że w razie zbiegu przestępstw winny ich spełnienia ulega karze jedynie według przepisu grożąceggo karą najsurowszą za jedno ze zbiegających się przestępstw przy uwzględnieniu zbiegu przestępstw, jako okoliczności obciążającej i łagodzeniu więc ulega „kara“ a nie „kary“ za poszczególne przestępstwa.

Zarzuty co do nieprawidłowego z punktu ustawy stosowania przez Sąd orzekający przepisów art. 53 K. K. 1903 r. uznać należy za bezprzedmiotowe, po uznaniu wogóle kwalifikacji z kod. karn. 1903 r., jako błędnej.

Wobec powyższych danych Najwyższy Sąd Wojskowy uznał i zarzut nieważności z § 358 p. 11 w. p. k., częściowo za uzasadniony i wymierzył oskarżonemu karę z uwzględnieniem przyczyny nieważności z punktu 11 § 358 w. p. k.

Nr. 17.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 25 lutego 1921 r. R. 54/21.

Przewidziany w § 106 ust. 1, p. k. w. trzymiesięczny czasokres, jest zarazem najdłuższym terminem, przewidzianym przez ustawę do wniesienia zażalenia przeciw uchwale odmawiającej ścigania karnego.

§§ 106, 240 i 330 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnym, odbytem dnia 25 lutego 1921 r. rozpatrywał sprawę zażalenia zgłoszonego przez pokrzywdzonego Ludwika Wiszniewskiego,

przeciw uchwale Sądu Wojskowego O. G. we Lwowie z dnia 4 lutego 1921 r. co do umorzenia śledztwa przeciw podpor. Bronisławowi W. . . . . , obwinionemu z § 380 u. k. w. a.

Po przeprowadzeniu sprawy i wysłuchaniu oświadczenia Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego.

u c h w a l i ł :

Zażalenie, jako niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y.

Według przepisów § 106 w. p. k. przeciw wstrzymaniu postępowania badawczego przez Sąd przysługuje oskarżycielowi prywatnemu i poszkodowanemu prawo zażalenia w ciągu ośmiu dni licząc od dnia zawiadomienia, a wrazie jeżeli zawiadomienie nie miało miejsca, w ciągu trzech miesięcy po wstrzymaniu postępowania. Z treści powyższego przepisu ustawy wynika, że trzymiesięczny termin jest najdłuższy, jaki może być dopuszczony do wniesienia zażalenia przeciw uchwale Sądu co do wstrzymania postępowania badawczego, w wypadkach, jeżeli zawiadomienie Sądu o wstrzymaniu postępowania nie nastąpiło.

W konkretnym wypadku uchwała Sądu Wojskowego o wstrzymaniu postępowania badawczego przeciw podpor. W. . . zapadła w dniu 4 lutego 1920 r. wobec czego ostateczny termin wniesienia zażalenia przeciw tej uchwale upływał w dniu 4 maja 1920 r. zażalenie przeciw tej uchwale zostało wniesione dopiero 29.XII.1920 r.

Ze względu więc, że zażalenie zostało wniesione zapóźno, Najwyższy Sąd Wojskowy uznał je za niedopuszczalne i w myśl przepisów §§ 106 i 330. w. p. k. odrzucił.

Jednocześnie Najwyższy Sąd Wojskowy z urzędu zwraca uwagę na brak uwidocznienia w aktach wymaganej przepisami § 240 w. p. k. decyzji właściwego dowódcy co do zaniechania ścigania obwinionego.

Nr. 18.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 25 lutego 1921 r. R. 183/21.

Termin przewidziany w § 335 ust. 1 (361) p. k. w. do zgłoszenia odwołania i zażalenia nieważności jest tak dla oskarżonego jakoteż i Prokuratora terminem prekluzyjnym. Natomiast termin przewidziany w § 337 ust. 1. (361) pk. do wywodu wspo-

mnianych środków prawnych, jest dla Prokuratora terminem prekluzyjnym, dla oskarżonego natomiast jedynie terminem porządkowym. (Vide pl. O. N. S. Wojskowego z 22.V.1921 r. R. 98/21. **Nr. 52 nin. zbioru).**

(§§ 335, 337, 361 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrywał dnia 25 lutego 1921 roku na posiedzeniu dyspozycyjnem zażalenie nieważności oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 18 stycznia 1921 r. K. VII. 3/21, którym szeregowiec Icek G. . . . . uznany został winnym występku dezercji z § 69 k. k. w. popełnionego przez to, że będąc dnia 5 sierpnia 1920 r. wziętym do wojska jako poborowy przez P. K. U. w Pułtusku nie zgłosił się do swego oddziału, w zamiarze trwałego uchylenia się aż do dnia 4 października 1920 r., w którym to dniu został przyaresztowanym i zasądzonym po myśli § 70 K. K. W. na karę więzienia przez ośm miesięcy, przyczem w myśl art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r. wliczono oskarżonemu na poczet kary areszt śledczy od dnia 22 października 1920 r. jako przez niego niezawiniony.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

w myśl § 364 ust. 1. w. p. k. odrzucić powyższe zażalenie jako niedopuszczalne.

P o w o d y .

Jak wynika z protokółu rozprawy, oskarżony po pouczeniu go o przysługujących mu środkach prawnych oświadczył, że prosi o trzy dni do namysłu, jednakowoż w akcie niema nigdzie wzmianki, z którejby wynikało, że zgłoszenie środka prawnego nastąpiło w przewidzianym w § 335 wpk. czasokresie, który w danym wypadku upłynął z dniem 21 stycznia 1921 r.

Dopiero dnia 25 stycznia 1921 r. jak wynika z odnośnego zapisku kancelarji — wpłynął do Sądu I-szej instancji wywód zażalenia obrońcy w powyższej sprawie, w którym tenże powołuje się na zgłoszone dnia 20 stycznia 1921 r. zażalenie nieważności.

Ponieważ jednak — jak wyżej wspomniano, w akcie nie jest wcale uwidoczniony twierdzony przez obrońcę w wywodzie zażalenia fakt zgłoszenia zażalenia powyższego, w ustawowym czasokresie, należało zażalenie to odrzucić jako niedopuszczalne w myśl § 364 ust. 1. w. p. k.

Nr. 19.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 25 lutego 1921 r. R. 221/21.

Zawieszenie i uchylenie aresztu śledczego przez sędziego śledczego może nastąpić tylko na wniosek Prokuratora (ofic. sąd.). Kwestja oceny w myśl § 182 ust. 1. wpk., czy ustały powody utrzymania aresztu śledczego, jest rzeczą wyłącznie Prokuratora (ofic. sąd.).

Wyjątkowo zarządzić może areszt śledczy Sąd O. G. w warunkach z § 237 wpk. lub z § 243 II. wpk. .W wypadkach tych przysługuje zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego tylko przeciw uchwale Sądu (posiedz. dyspoz.) zarządzającej (zawieszającej) areszt śledczy i tylko obwinionemu.

Przeciw decyzji względnie uchwale utrzymującej jak też i uchylającej areszt śledczy, niema wogóle żadnego (zwyczajnego) środka prawnego.

§§ 171, 176, 177, 182, 237, 243, 322 ust. 2, 327 pkw.

Art.: 146, 149, 152 i 166 Rozp. Rady Ministrów z 10.V.1920. Dzup. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie dnia 25 lutego 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem w przedmiocie 1) zażalenia Prokuratora przeciw uchwale Sądu O. G. Lwowskiego Ekspozytura w Przemyślu z dnia 25 stycznia 1921 r. Dsk. 75/21, którą — wbrew wnioskowi jego na uchylenie aresztu śledczego — postanowiono utrzymać areszt ten nad obwinionym o przestępstwo z § 69 w. u. k., ułanem 22 pułku ułanów podkarpackich, Bazylim K. . . . . ., tudzież 2) zażalenia tegoż obwinionego przeciw uchwale wyżej nazwanego Sądu z dnia 17 lutego 1921 r. Dsk. 75/21., którą wbrew prośbie jego o uchylenie aresztu śledczego — postanowiono areszt ten utrzymać nadal aż do załatwienia przez Najwyszy Sąd Wojskowy opisanego pod 1) zażalenia Prokuratora — po wysłuchaniu podprokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

Powyższe zażalenie Prokuratora i obwinionego, jako niedopuszczalne odrzucić.

P o w o d y .

Jak z aktu wynika, w sprawie dotyczącej zarządzone zostało dnia 7 stycznia 1921 r., na wniosek Ekspozytury przemyskiej

Prokuratury O. G. Lwowskiego, śledztwo z zawieszeniem aresztu śledczego po myśli § 171 L. 4. i 5. w. p. k. przez właściwego sędziego śledczego.

Dnia 24 stycznia 1921 roku wymieniona wyżej Ekspozytura Prokuratury zawnioskowała uchylenie aresztu śledczego. Nie zgadzając się z wnioskiem powyższym, sędzia śledczy decyzję w tym kierunku pozostawił Sądowi O. G. Lwowskiego, Ekspozytura w Przemyślu, który na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 25 stycznia 1921 r. odrzucił wniosek Prokuratora utrzymując nadal areszt śledczy.

Przeciw uchwale tej wniósł Prokurator zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego, które w arkuszu korespondencyjnym nazywa zażaleniem nieważności, w wywodzie zaś pisemnym określa, jako wniesione po myśli § 358 L. 5. i 10. w. p. k. Zażalenie to wspomniany wyżej Sąd rozpatrywał na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 1 lutego 1921 r., na którem uchwalił nie uwzględnić go i przedłożyć Najwyższemu Sądowi Wojskowemu do rozstrzygnięcia.

Dnia 14 lutego 1921 r. wniósł ponadto obwiniony prośbę o uchylenie aresztu śledczego. Prośba ta rozpatrywaną była na posiedzeniu dyspozycyjnem Sądu, dnia 17 lutego 1921 r., na którem uchwalono areszt śledczy utrzymać nadal „aż do załatwienia przez Najwyższy Sąd Wojskowy — wyżej wspomnianego — zażalenia Prokuratora. Przeciw uchwale tej wniósł obwiniony dnia 17 lutego 1921 r. zażalenie, które Sąd a quo przedłożył Najwyższemu Sądowi Wojskowemu do rozstrzygnięcia.

Co do zażalenia Prokuratora, należy przedewszystkiem stwierdzić, iż zażalenie to, jako zażalenie nieważności z § 358 w. p. k., jest najoczywiściej niedopuszczalne, wobec wyraźnego brzmienia §§ 322 II. i 357 I. w. p. k., które tego rodzaju zażalenie dopuszczają jedynie przeciw wyrokom. Zażalenie to nie może uznane być również za zażalenie z § 327 I. w. p. k., ileże w ustawie nie jest ono wyraźnie przewidziane, jak też i nie może uważane być za zażalenie z § 327 II. w. p. k., ileże treścią swą nie skierowuje się ono przeciw osobom lecz przeciw uchwale. Gdy zaś ustawa przeciw takiej uchwale sądowej nie wprowadza żadnego zwyczajnego środka prawnego, przeto należało zażalenie to, jako niedopuszczalne w myśl § 327 w. p. k. odrzucić.

Co do zażalenia obwinionego, postanowił Najwyższy Sąd Wojskowy również, jako niedopuszczalne, bo nieprzewidziane ustawą, w myśl § 327 I. w. p. k. odrzucić.

Równocześnie jednak Najwyższy Sąd Wojskowy uznaje za stosowne zauważyć, co następuje:

Wedle obecnie obowiązujących przepisów, areszt śledczy zarządzony (sc. zawieszony) może być w warunkach: a) z § 177 w. p. k., albo b) z § 237 w. p. k., albo też c) z § 243 w. p. k.

Ad a) W myśl § 177 w. p. k. przez sędziego śledczego (Sąd) zarządzony może być areszt śledczy **tylko zgodnie** (§ 237 w. p. k.) **z wnioskiem** Prokuratora (oficera sądowego); przeciw decyzji (sc. tak dodatniej jak i ujemnej) sędziego śledczego względnie sądu załogi przysługuje w myśl § 177 I. w. p. k. zażalenie (sc. tak podejrzanemu, jak i Prokuratorowi wzgl. ofic. sąd.), rozstrzygalne przez właściwy Sąd na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Z powższego tudzież brzmienia § 182 II. w. p. k. „uchylenie aresztu śledczego **następuje** na wniosek Prokuratora (ofic. Sąd.) „wynika logicznie, że **jak bez wniosku Prokuratora (ofic. Sąd.) areszt śledczy nie może być przez sędziego śledczego zawieszonym, — tak też i wbrew wnioskowi Prokuratora (ofic. Sąd.) na uchylenie, areszt śledczy wogóle (przez nikogo) utrzymany być nie może.** Kwestja oceny w myśl § 182 I. w. p. k., czy ustały powody utrzymania aresztu śledczego, jest rzeczą też wyłącznie Prokuratora (ofic. Sąd.).

Jeśli tedy w konkretnej sprawie Prokurator postawił wniosek na uchylenie aresztu śledczego, powinien był sędzia śledczy przychylić się do wniosku tego, względnie uczynić to winien był Sąd na posiedzeniu dyspozycyjnem, do którego w myśl § 237 w. p. k. zwrócił się sędzia śledczy o decyzję. Skoro to jednak nie nastąpiło, w braku zwyczajnego środka prawnego przeciw takiej uchwale Sądu, odnośne naruszenie ustawy mogłoby usunięte być tylko w drodze zażalenia nieważności w obronie ustawy z § 376 w. p. k. Przepis § 182 I. w. p. k. daje pozatem Prokuratorowi możność, względnie nawet obowiązek, spowodowania w takich wypadkach obwinionego do wniesienia zażalenia z § 177 I. w. p. k.

Ad b) i c). Wyjątkowo zarządzić może areszt śledczy Sąd O. G. w warunkach z § 237 w. p. k. lub z § 243 II. w. p. k. W wypadkach tych przysługuje zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego tylko przeciw uchwale Sądu (posiedzenia dyspozycyjnego) **zarządzającej** (zawieszającej) areszt śledczy i tylko **obwinionemu.**

Stwierdzić również należy, iż wedle obecnie obowiązujących przepisów ustawowych, **przeciw decyzji względnie uchwale**

utrzymującej jak też uchylającej areszt śledczy, niema wogóle żadnego (zwyczajnego) środka prawnego.

W końcu o ile chodzi o sprawę niniejszą, zauważa Najwyższy Sąd Wojskowy, iż prośba obwinionego z dnia 14 lutego 1921 roku, przedstawiająca się prawnie jako zażalenie z § 177 I. w. p. k. przeciw aresztowi śledczemu, dotychczas nie została jeszcze uchwałą Sądu a quo załatwiona definitywnie (wynika to jasno ze stylizacji odnośnej uchwały), lecz będzie raz jeszcze wziętą pod rozpatrzenie przez Sąd a quo, który załatwiając ją, obowiązany będzie zastosować się do wypowiedzianego tu przez Najwyższy Sąd Wojskowy zapatrywania prawnego.

Nr. 20.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 4 marca 1921 r. R. 43/21. Przewodniczący gen.-podpor. Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Jan Rzymowski i podpułk. Józef Dąbrowski (referent). Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Józef Krawiecki.

Ustawa z 28 czerwca 1890 r. Dz. Pr. P. Nr. 137 Dz. Pr. Austr. (o nieuczynieniu zadość rozkazowi, powołującemu do odbycia służby wojskowej) będąca nowelą do austr. wojsk. ustawy karn. z roku 1855 straciła w Rzeczypospolitej moc prawną wraz z powyższą wojskową ustawą karną w myśl przepisów art. 54 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369.

Ustawa Austr. z dnia 28 czerwca 1890 r. L. 137 Austr. Dz. Ust. P. art. 54 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. up. Nr. 59, poz. 369.

§§ 358 pkt. 4, 10 i 359 pkw.

Nawyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 18 grudnia 1920 r. L. 10115/20., którym cyw. B. . . . . Józef uznany został winnym, że będąc uznany przez komisję poborową P. K. U. Lwów za zdatnego do służby wojskowej i mając się zgłosić do służby w dniu 3 września 1920 r. uczynił to dopiero w dniu 21 września 1920 r. zatem będąc zobowiązany przysięgą żołnierską, nie uczynił zadość rozkazowi, powołującemu go do odbycia służby pod chorągwią, a wydanemu przez właśc. Komendę, przyczem zawiniona zwłoka przeniosła czasokres dni 8-miu, czynem tym dopuścił się obw. zbrodni z § 1 ust. z 28 czerwca 1890 r., L. 137 a. Dz. up. i zasą-

dzony po myśli tego samego przepisu prawnego przy zastosowaniu przepisu § 54 a. u. k. na karę więzienia przez cztery miesiące.

o r z e k ł :

1) zażalenie nieważności jako nieuzasadnione, odrzucić;
2) natomiast z urzędu zaskarżony wyrok jako nieważny z § 358 p. 10. w. p. k. znieść i uznając oskarżonego winnym występku samowolnego oddalenia z § 64 K. K. W. popełnionego przez to, że będąc już przyjęty do wojska przez P. K. U. Lwów, i zwolniony do domu do dn. 3.IX.1920 r. samowolnie przedłużył sobie ten termin i stawił się dopiero w dniu 21 września 1920 r. skazać go na 4 miesiące więzienia.

P o w o d y .

Zażalenie nieważności zaskarża wyrok, jako nieważny z § 358 p. 4. w. p. k. wobec nieuwzględnienia przez Sąd orzekający wniosku odroczenia rozprawy i przesłuchania w charakterze świadków: żony Zofji Bolibrzuch oraz Naczelnika gminy Kocury, których świadectwo miało przytoczyć okoliczności, usuwające przedmiotową istotę zarzuconej oskarżonemu zbrodni. N. S. W. zażalenie to uznał za nieuzasadnione, jak widać bowiem z powodów wyroku Sąd orzekający brał pod uwagę przytoczone przez oskarżonego okoliczności, a nadto zeznanie Kocury odczytał i na niem właśnie między innemi oparł swoje orzeczenie.

Zażalenie więc w niczem nie uzasadnia, niezbędnego dla orzeczenia nieważności wyroku z § 358 p. 4. w. p. k. pogwałcenia przez Sąd ustawy oraz skrępowania obrony i wpływu na istotne części wyroku (§ 359 pkw).

Z powyższych względów Najwyższy Sąd Wojskowy powodując się przepisami § 364 p. 3, w. p. k. zażalenie nieważności jako oczywiście nieuzasadnione, odrzucił na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Natomiast przy badaniu akt sprawy z powodu wniesionego zażalenia nieważności Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl § 373 w. p. k. z urzędu zaznaczył nieważność wyroku z § 358 p. 10 w. p. k.

Jak widać z wielokrotnych orzeczeń N. S. W. ustawa z 28 czerwca 1890 r. będąca nowelą do A. W. U. K. z 1855 roku straciła w Rzeczypospolitej moc prawną wraz z powyższą wojskową ustawą karną w myśl przepisów art. 54 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369. Sąd więc orzekający niewłaściwie zastosował powyższą ustawę w danej sprawie, zwłasz-

cza, że jak widać z ustaleń wyroku Sądu orzekającego, oskarżony jako już przyjęty do wojska i urlopowany, popełnił występek samowolnego oddalenia się z § 64 K. K. W.

Wobec powyższych danych N. S. W. znosząc jako nieważny z § 358 p. 10. wpk. zaskarżony wyrok jednocześnie w myśl przepisów § 371 cz. 3. p. 4. wpk. orzekł w samej sprawie i przyjąwszy wszystkie ustalenia faktyczne, jak również okoliczności łagodzące i obciążające Sądu I. inst. N. S. W. skwalifikował czyn osk., jako występek z § 64 kkw. i utrzymał karę czteromiesięcznego więzienia, orzeczoną wyrokiem Sądu I. inst. jako zupełnie odpowiednią przestępstwu oskarżonego.

Nr. 21.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 4 marca 1921 r. R. 858/20.

Prokurator Wojskowy, nie może zaskarżyć wyroku z powodu formalnej przyczyny nieważności z pktu 4. § 358 p. k. w.— jeśli po odmówieniu jego wnioskowi przez Sąd orzekający, nie zastrzegł sobie natychmiast wniesienia z tego powodu zażalenia nieważności. Obowiązku takiego nie nakłada ustawa na oskarżonego.

§§ 358 pkt. 4, 5, 9 a) i 359 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 4 marca 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu Zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu zażalenia nieważności Prokuratora przy Sądzie Wojskowym O. G. we Lwowie przeciwko wyrokowi tegoż Sądu z 22 października 1920 r. Dsk. 2185/20, którym oskarżeni podpor. Michał B. . . . . ., dowódca stacji posiłkowej dla żołnierzy na dworcu głównym we Lwowie i sierżant rachunkowy przy tejże stacji Józef G. . . . . uwolnieni zostali po myśli § 306 p. 4. U. W. P. K. od oskarżenia o przestępstwo z § 138 K. K. W. i § 181 A. U. K. P., rzekomo przez to popełnione, że dnia 25 marca 1920 r., otrzymawszy od podchor. Józefa Wachsmana 5 worków zawierających rewolwery, pokrowce, szable i naboje rewolwerowe, celem przechowania tychże do dnia następnego w magazynie stacji posiłkowej na dworcu głównym we Lwowie, z naruszeniem służbowego stosunku, przywłaszczyli sobie, działając na szkodę skarbu Państwa 10 rewolwerów i 19 pokrowców na rewolwery wartości poniżej 2.000 koron jednak ponad 1000 koron, powierzonych im służbowo w przechowanie.

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności odrzucić, jako częściowo oczywiście nieuzasadnione, a częściowo niedopuszczalne.

P o w o d y .

Wyrok zaczepiony został zażaleniem Prokuratora Wojskowego z p. 4., 5, i 9 a) § 358 U. W. P. K.

Już Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego nie poparł zażalenia z p. 4. § 358 U. W. P. K., jako nieuzasadnionego; przedewszystkiem jednak zaczepienie wyroku z tej strony jest niedopuszczalne ustawowo w danym wypadku, albowiem wbrew przepisowi § 359 U. W. P. K. Prokurator Wojskowy po odrzuceniu jego wniosku przez Sąd I-szej instancji w przedmiocie odroczenia rozprawy dla wezwania świadka kpt. Pałki, nie zastrzegł sobie na rozprawie zażalenia nieważności.

Jako przyczyny nieważności z punktu 5 § 358 U. W. P. K. zażalenie podaje niezupełność i wewnętrzną sprzeczność wyroku, niezupełności jednak nietylko nie wywodzi, lecz nawet nie wskazuje wcale, na czem ma polegać, sprzeczność zaś wewnętrzną widzi w tem, że Sąd w jednem miejscu wyroku ustala, że oskarżeni wyjęli 5 rewolwerów, a w innym, że tylko 4; z tym ostatnim jednak zarzutem zgodzić się nie można, wyrok bowiem zupełnie wyraźnie ustala, że jeden z oskarżonych wyjął 4 rewolwery, drugi 1 a obaj razem 5; w tym więc punkcie zażalenie jest oczywiście nieuzasadnione.

Co się tyczy poniesionej w zażaleniu nieważności materjalnej z pkt. 9 a) § 358 U. W. P. K. to wywód zażalenia nie naprowadza żadnych okoliczności z treści zaczepionego wyroku, któreby miały tę materjalną nieważność uzasadniać, lecz wbrew treści wyroku podaje, że uwolnienie nastąpiło z tego powodu, że rozprawa nie wykazała wysokości szkody ani nawet zaistnienia szkody, gdy tymczasem zaczepiony wyrok w całej treści swoich powodów wogóle o szkodzie nie traktuje i wcale nie wspomina; gdy zaś nieważność materjalną z punktu 9 § 358 U. W. P. K. zasadniczo opierać można tylko na okolicznościach, przyjętych za ustalone w zaczepionym wyroku to w tym punkcie zażalenie, aczkolwiek wyrażające trafny teoretyczny pogląd, że do istoty sprzeniewierzenia nie należy zamiar przysporzenia sobie przez sprawcę korzyści, musi być odrzucone jako niewywiedzione ustawowo, a przeto niedopuszczalne.

W tych warunkach należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 364 p. 1. i 3 U. W. P. K.

Nr. 22.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 5 marca 1921 r. R. 116/21. Przewodniczący gen.-podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen.-podpor. Tadeusz Zachariasiewicz (referent) i podpułkownik Józef Dąbrowski, podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Józef Krawiecki.

Przepisom wojskowego kodeksu karnego podlegają osoby wojskowe o ile służba ich opiera się na postanowieniach tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dn. 29 października 1918 r. Dz. Pr. Państw. Nr. 13.

Tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r. Dz. Pr. Nr. 13/18, poz. 28.

§ 358 pkt. 9 a) pkw. i § 69 k. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego Lwów, Ekspozytura w Przemyślu z dnia 11 stycznia 1921 r. Lcz. Dsk. 5934/20, którym oskarżony szeregowiec Władysław W. . . . . uznany został winnym występku samowolnego oddalenia się z § 64 w. k. k., popełnionego przez to, że dnia 15 marca 1919 r. samowolnie swój oddział t. j. Baon zapasowy ćwiczebny 14 p. p. w Żurawicy — opuścił, udając się do swojej wsi rodzinnej Węgierka, w powiecie Jarosławskim, gdzie przebywał aż do dnia 9 czerwca 1919 r., w którym to dniu został przyaresztowany, i zasądzony po myśli §§ 64, 19. w. k. k. na (6) sześciotygodniowy areszt średni

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z pktu 9 : a § 358 p. k. w., wyrok Sądu I. instancji odnośnie co do orzeczenia o winie i karze, jako nieważny znieść i oskarżonego w myśl § 306 : 4 p. k. w. od oskarżenia o występek z § 69 k. k. w. względnie przyjęty przez Sąd I. instancji występek z § 64 k. k. w. popełniony w sposób przez Sąd I. instancji wskazany, uwolnić.

P o w o d y.

Obrona zarzuca wyrokowi Sądu orzekającego nieważność z punktu 4, 9 a) i 10 § 358 w. p. k. wywodząc nieważność z punktu 9 a) § 358 wpk., że wobec ustalenia, że oskarżony zgłosił się dobrowolnie jako ochotnik bez zezwolenia swej opieki, jakkolwiek rocznik oskarżonego do służby wojskowej nie był powołany, brak jest istoty występku samowolnego oddalenia z § 64 k. k. w. względnie 212 k. k. w. austr.

Oskarżony urodził się dnia 27 października 1900 r. pobrany został 12 marca 1919 r. na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się, pozwolenia od opieki nie miał i został dnia 26 sierpnia 1919 r. jako nienależący do rocznika poborowego zwolniony.

Zarzutowi temu nie można odmówić słuszności.

W myśl art. 97 Tymczasowej Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej Dz. P. Nr. 13 z dnia 27 października 1918 r. może być każdy niezaliczony do wojska stałego przyjęty do niego w charakterze ochotnika pkt. a) jeśli ma ukończonych lat 17 a nie więcej nad 28, b) jeśli posiada urzędowe świadectwo moralności, c) jeśli ma zgodę ojca lub matki względnie osoby miejsce rodziców prawnie zastępującej o ile nie ukończył 21 lat życia.

Gdy wedle ustaleń Sądu orzekającego oskarżony do rocznika poborowego nie należał, i zgłosił się jako ochotnik bez zezwolenia przepisanego pktem c) art.. 97 cytowanej ustawy przedstawia się jego pobór jako nielegalny a zatem nieistniejący. Oskarżony nie był zatem w myśl tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej w chwili wydalenia się z oddziału, do którego go przydzielono żołnierzem, nie należał do wojska i nie mógł popełnić jako wojskowy, czynu zagrożonego wyłącznie wojskową ustawą karną.

Wobec tego zbędnem jest rozpatrywanie dalszych części zażalenia nieważności.

Należało więc zażalenie nieważności oskarżonego w myśl § 371 ust. trzeci pkt. 4. p. k. w. uwzględnić, wyrok Sądu I instancji odnośnie co do orzeczenia o winie i karze jako nieważny znieść, i oskarżonego w myśl § 306 : 4 p. k. w. od oskarżenia uwolnić.

Nr. 23.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 11 marca 1921 r. R. 134/21.

Ustawa w przepisach art. 44 (w szczególności pkt. „e“) Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368 — nie uzależnia kompletu, orzekającego od stopnia oskarżonego, zastrzegając jeno, aby do kompletu, mającego orzekać w sprawie szeregowego (a więc i szeregowca), wchodziło jako assesorów dwuch szeregowych (a nie szeregowców koniecznie) i aby żaden z assesorów nie był niższy stopniem od oskarżonego.

Niezastosowanie się przez Sąd orzekający do postanowień, przepisu § 302 ust. 2. p. k. w., uzasadnia wśród warunków przewidzianych w § 359 ust. 1. p. k. w., formalną przyczynę nieważności z pktu 3. § 358 p. k. w.

Powoływanie się w uzasadnieniu wyroku, wbrew przepisowi § 305 pkw. na okoliczności (stanowcze) nieujawnione na rozprawie głównej, uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 5 § 358 p. k. w. (brak uzasadnienia w rozumieniu §§ 307 pkt. 7, 305 i 310 pkt. 1).

Art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

§§ 302, 305, 307 pkt. 7., 310, 358 pkt. 1, 3, 5, 359 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 11 marca 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu i za zgodą Zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu zażalenia nieważności i odwołania oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. Pomorze w Grudziądzu z 14 stycznia 1921 r. K. 2212/20, którym szeregowiec 17 p. p. Jan O. . . . . uznany został winnym przestępstw 1) z § 411 A. U. K.; 2) § 79 K. K. W., 3) z § 138 K. K. W., i 4) §§ 171, 173, 174 II. a) c), 176 I. a), II a) A. U.K., popełnionych przez to:

1) że dnia 19 lipca 1919 r. w Matysówce umyślnie uderzył raz Antoniego Sikorę, przez co tegoż lekko na ciele uszkodził;

2) że dnia 10.II.1920 r. w Krakowie, będąc oddany przez W. W. śledcze w Krakowie na oddział zamknięty szpitala epidemicznego w Krakowie, sam się uwolnił i samowolnie wydalił się ze szpitala i pozostał zdala do 23.III.1920 r., w którym to dniu został aresztowany.

3) że dnia 10.II.1920 r. w Krakowie, wydalając się samowolnie ze szpitala, zabrał swojemu towarzyszowi broni, nieznanego nazwiska sanitarjuszowi czapkę, płaszcz, spodnie i trzewiki w tym zamiarze, by je sobie przywłaszczyć.

4) że w nocy z 14 na 16 marca 1920 r. w Matysówce po

wspólnem porozumieniu się z Józefem Osiką i Józefem Martyką, zabrali Bartłomiejowi Kalicie z tegoż posiadania dla swej korzyści i bez zezwolenia jego z zamkniętej komory, do której dostali się włażąc przez podkopanie 50 kg. owsa, 35 kg. wyki, 2 pary butów z cholewami, 2 kamizelki, 1 spodnie, 2 koszule, 4 kalesony, 1 ręcznik, 2 chusteczki, 1 kapelusz pluszowy, 2 brzytwy, 1 maszynkę do strzyżenia włosów, 1 nożyczki i grzebień — ogólnej wartości 5.000 koron — i za to po myśli § 179 A. U. K. i art. 19 Rozp. Rady Min. z 10 maja 1920 r. zasądzony został na karę ciężkiego więzienia przez 5 lat i 1 dzień

u c h w a l i ł :

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z § 358 pkt. 3 i częściowo pkt. 5 U. W. P. K. zaczepiony wyrok w części kwalifikującej czyny oskarżonego, opisane w punktach 3 i 4 tenoru tego wyroku, jako zbrodnię z § 176. I. A. U. K. P., oraz orzeczenie o karze znieść i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym Sądem I-szej instancji w granicach zniesionego wyroku.

P o w o d y.

Wywód zażalenia nieważności podzielony został przez autora na dwie części, z których pierwsza zaczepia wyrok nieważnością z pktu 1, 9 c), 10, a druga z pktu 3, 4, i 5 i 11 § 358 U. W. P.K.

Część pierwsza wywodu zażalenia podnosi tylko nieważność z pkt. 1. § 358 U. W. P. K., natomiast nie wskazuje ani jednem słowem, na czem ma polegać nieważność z pkt. 9 c), 10 § 358 U. W. P. K., wobec czego zaczepienie wyroku tą ostatnią nieważnością, jako niewywiedzione, jest niedopuszczalne, i jako takie musi być odrzucone.

Nieważność zaś z pktu 1. § 358 U. W. P. K., którą żałący się naprowadza z powodu nienależytej rzekomo obsady Sądu Wojskowego, jest oczywiście nieuzasadniona, albowiem o ile się rozchodzi o sprawy szeregowych (nie szeregowców), to obowiązująca obecnie ustawa w przepisach art. 44) w szczególności pkt. „e“) Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59/20., poz. 368 — nie uzależnia kompletu orzekającego od stopnia oskarżonego, zastrzegając jeno, aby do kompletu, mającego orzekać w sprawie szeregowego (a więc i szeregowca), wchodziło jako asesorów dwuch szeregowych (a nie szeregowców koniecznie) i aby żaden z asesorów nie był niższy stopniem od

oskarżonego; gdy więc do kompletu, który orzekał w niniejszej sprawie, dotyczącej szeregowca (a więc szeregowego), należało dwuch sierżantów (a więc szeregowych), to wymogom ustawy stało się zadość i zaczepienie wyroku z tej strony zażaleniem nieważności jest oczywiście nieuzasadnione.

Druga część wywodu zażalenia zaczepia wyrok nieważnością z pktu 3, 4 i 5 § 358 U. W. P. K. i podnosi tu nieważność z tego przedewszystkiem powodu, że gdy oskarżenie opiewało na kradzież z § 242 i 243 pkt. 2. N. K. K. P., to zasądzenie nastąpiło za kradzież nałogową z § 179 A. U. K. P., a powtóre z tego powodu, że wyrok nie zawiera uzasadnienia, względnie podaje powody niezupełne przyjęcia, że kradzież stała się u oskarżonego nałogiem. Odrzucając, jako niewywiedzione, a więc niedopuszczalne, zażalenie z pktu 4 § 358 pkw., uznać należy zaczepienie w powyższy sposób wyroku z pktu 3, 5 § 358 U. W. P. K. za usprawiedliwione, gdy bowiem oskarżenie nietrafnie stosując ustawę niemiecką, opiewało na kradzież wprawdzie kwalifikowaną z pkt. 2 § 243 N. U. K. P., i zagrożoną karą ciężkiego więzienia, lecz już od roku jednego (§ 243 w zestawieniu z § 14 N. K. K. P.) a Sąd orzekający uznał, że do czynu oskarżonego ma zastosowanie §§ 176. I. i 179. A. U. K. P., grożący ciężkiem więzieniem od lat 5 dopiero, a więc przepis surowszy, to po myśli § 302 ust. 2. zdanie U. W. P. K. winien był Sąd pod nieważnością przed wydaniem wyroku wysłuchać oskarżyciela i oskarżonego i orzec o ich ewentualnych wnioskach, co gdy w danym wypadku, jak stwierdza protokół rozprawy, nie nastąpiło to zażalenie nieważności w tym ustępie z pkt. 3 § 358 U. W. P. K. jest uzasadnione i skutkować musi zniesienie wyroku w odnośnej części.

Dalej uznać należy za uzasadnione także zażalenie nieważności z pkt. 5. § 358 U. W. P. K., o ile zaczepia wyrok z powodu braku względnie niezupełności orzeczenia odnośnie przyjęcia u oskarżonego nałogu kradzieży, albowiem co do tej istotnej okoliczności zaczepiony wyrok nie podaje żadnego uzasadnienia poza powołaniem poprzednio zasądzających, oskarżonego wyroków, które, jak widać z protokółu nie były nawet ujawnione na rozprawie przez ich odczytanie wbrew przepisowi § 305 ust. 1. U. W. P. K., według którego to tylko może być brane pod uwagę przy wydaniu wyroku, co zaszło na rozprawie głównej.

Wobec naprowadzonych dwuch powodów nieważności, z których pierwsza z pkt. 3. § 358 U. W. P. K. już sama skutkować musi bezwzględnie zniesienie odnośnej części wyroku, staje

się zażalenie w dalszym swym ciągu, bezprzedmiotowe, jako zaczepiające tę właśnie podlegającą zniesieniu część wyroku.

Zarazem staje się bezprzedmiotowe także i odwołanie oskarżonego, albowiem na skutek częściowego zniesienia wyroku, nastąpić musi uchylenie także orzeczenia o karze.

Jak z powyższego wynika, wyrok częściowo musi być zniesiony, a zarządzenia ponownej rozprawy głównej przed Sądem I-szej instancji nie da się uniknąć, wobec czego za zgodą zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego po myśli §§ 365 i 371 ust. 3. pkt. 1. U. W. P. K. należało w powyższy sposób rozstrzygnąć.

Nr. 24.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 16 marca 1921 r. R. 836/20. Przewodniczący gen.-podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz i podpułkownik Józef Dąbrowski (referent). Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski, obrońca adw. Bronisław Körer.

Ustawa sierpniowa niema zastosowania do wypadków usiłowania popełnienia przestępstw w tejże ustawie przewidzianych. Ustawa z 1 sierpnia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 64 z dnia 12 sierpnia i § 8 powszech. ust. karn. austr. art. 49 og. kod. z 1903 r. § 43 og. kod. niem.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności, oraz zażalenie nieważności przez oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 26 listopada 1920 r. Lcz. 3272/20, którym szeregowiec VI Baonu telegraficznego S. . . . . Mikołaj uznany został winnym 1) przestępstwa z § 64 k. k. w., 2) zbrodni usiłowanego sprzeniewierzenia z §§ 8, 183, 184 A. U. K. i zasądzonym w myśl § 184 A. U. K przy zastosowaniu § 35 A. U. K. na karę ciężkiego więzienia przez ośmnaście miesięcy z zaliczeniem na poczet kary aresztu śledczego od 23 czerwca do 17 sierpnia 1920 r.

o r z e k ł :

1) zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego częściowo uwzględnić; zaskarżony wyrok znieść odnośnie do zasądzenia oskarżonego za zbrodnię usiłowanego sprzeniewierzenia z §§ 8, 183 i 184 A. U. K. jakoteż co do wymiaru kary jako nie-

ważny i zasądzić oskarżonego S. . . . . za zbrodnię usiłowanego sprzeniewierzenia z §§ 8 i 138 cz. 2. k. k. w. popełnioną przez to, że dnia 19 czerwca 1920 r. we Lwowie powierzone mu na podstawie polecenia służbowego 10 worków owsa wartości około 7.000 mk. w porozumieniu z cywilnym Herszem Rappem usiłował sobie przywłaszczyć w dokonaniu czego przeszkodzili mu Stanisław Mildner i st. post. Stanisław Marek, oraz za występek samowolnego oddalenia się z § 64 k. k. w., dokonany w sposób w wyroku zaskarżonym — wskazany — na podstawie przepisów §§ 35, 8 i 182 A. U. K. oraz art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 i art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369) na karę ciężkiego więzienia przez lat trzy (3), obostrzonego ciemnicą w dniu 16 czerwca każdego roku kary, z zaliczeniem na poczet kary aresztu śledczego, począwszy od 23 czerwca 1920 r. aż do daty niniejszego wyroku;

2) zażalenie nieważności oskarżonego, jako niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y.

Prokurator Wojskowy zaskarża wyrok jako nieważny z § 358 p. 9a) w. p. k., wobec niezastosowania przy wymiarze kary za usiłowanie zbrodni sprzeniewierzenia dobra wojskowego wartości ponad 2.000 mk. przepisów ustawy z 1 sierpnia 1919 r. oraz § 358 p. 10 w. p. k. wobec zastosowania przy kwalifikacji czynu §§ 182 i 183 A. U. K. zamiast § 181 A. U. K. wzgl. § 138 K. K. W., Prokurator przy Najwyższym Sądzie Wojskowym pierwszy zarzut popiera jako zarzut nieważności z § 358 p. 11 W. P. K. stosownie do treści uzasadnienia zarzutu.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy zaznacza:

Najwyższy Sąd Wojskowy w swem orzeczeniu (m. in. R. 405/20. w sprawie Bednarskiego i tow.) zadecydował, że rozszerzenie interpretacyjne przepisów ustawy sierpniowej, która jako wyjątkowa należy do rodzaju: lex strictissimae interpretationis poza dokonanemi przestępstwami i na usiłowane nie ma podstaw ani prawnych, ani logicznych. Wszelkie w tej ustawie zarówno jej ograniczenia — jak np. zamieszczone w art. 2 — tak i obostrzenia — jak np. rozciągnięcie mocy ustawy na uczestników i współsprawców w art. 4 — są wyrażone „expressis verbis“ w samym tekście ustawy i poza jasno określone tam normy przy

orzekaniu na podstawie jej przepisów wychodzić nie wolno. Dlatego też i interpretowanie terminu „zamierzona szkoda“ jako szkoda, którą zamierza wyrządzić oskarżony usiłowanem przestępstwem, zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego jest błędne Zamierzona szkoda może być bowiem szkodą, którą wyrządza oskarżony swojem przestępstwem, a która jednak została zneutralizowana przez np. odebranie łupu kradzieży, czy sprzeniewierzenia, lub też udaremnienie oszustwa. W każdym zaś razie Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. może być traktowana jedynie jako nadzwyczajne obostrzenie sankcji karnej za przestępstwa „popełnione“ (art. 1, 2) lecz nie za „usiłowane“. Usiłowanie więc przestępstw karalnych na podstawie tej Ustawy winno być karane wyłącznie na podstawie norm kodeksu ogólnego. Wobec tego, Sąd orzekający, który za ustalone usiłowane przez siebie sprzeniewierzenie nie wyznaczył kary na podstawie Ustawy z 1. VIII.1919 r. postąpił prawidłowo i zarzut nieważności wyroku wskutek tego z § 358 pp. 10 względnie 11 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za nieuzasadniony.

Przechodząc do zarzutu nieważności wyroku z § 358 p. 10. w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy znajduje go uzasadnionym.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że żołnierz, któremu zwierzchnik polecił odwieść skarbową rzecz, i który powierzoną sobie w ten sposób na podstawie polecenia służbowego rzecz sobie przywłaszcza, w danym razie nie może być uznanym winnym zbrodni z § 182 i 183 A. U. K., lecz, że przy kwalifikowaniu tego jego przestępstwa należało zastosować normy kodeksu wojskowego w wypadku zaś pojmowania sprawy przez Sąd orzekający w każdym razie przepis § 181 A. U. K. Sąd więc orzekający kwalifikując przestępstwo oskarżonego z §§ 182 i 183 A. U. K. naruszył ustawę powodując nieważność z § 358 p. 10. W. P. K.

Nawiasowo w tem miejscu Najwyższy Sąd Wojskowy musi zauważyć, że wogóle kwalifikacja czynu oskarżonego jako „usiłowanie“ sprzeniewierzenia, a nie (dokonane) sprzeniewierzenie jest zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego mylną. Czyn został dokonany przez oskarżonego z chwilą przeładowania owsa ze skarbowego wozu na wóz wspólnika oskarżonego Hersza Rappa i Sąd orzekający czyn ten winien był skwalifikować jako zbrodnię sprzeniewierzenia, karalną z Ustawy 1 sierpnia 1919 r. wobec jednak niezaczepienia wyroku w tym punkcie przez Prokuratora N. S. W., ogranicza się na wytknięcie jedynie powyższego błędu.

Wobec powyższych danych Najwyższy Sąd Wojskowy za-

skarżony wyrok musiał znieść co do kwalifikacji i orzeczenia o karze, mając zaś w ustaleniach Sądu orzekającego dostateczny materjał do wyrokowania w samej sprawie w granicach zniesionej części wyroku, zastosował przepis § 371 cz. 3. pkt. 4. W. P. K.

Stosując przy kwalifikacji przepis art. 53 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 Najwyższy Sąd Wojskowy uznał § 138 K. K. W. nawet w jego drugiej części polecającej orzekanie kary według norm ogólnego kodeksu karnego jak w danej sprawie — z § 181 A. U. K. za łagodniejszy, niż § 472 a zdanie 2 W. U. K. austr. i § 473 W. U. K. austr. i dlatego też przyjmując łagodzące i obciążające okoliczności Sądu I-szej instancji z wyjątkiem wielkiej sumy, na którą oskarżony chciał pokrzywdzić skarb, która to okoliczność nie może być przyjęta jako okoliczność obciążająca, boć warunkuje wyższy wymiar kary, Najwyższy Sąd Wojskowy skwalifikował przestępstwo oskarżonego jako zbrodnię sprzeniewierzenia z § 138 cz. 2. K. K. W. karalną na podstawie § 182 A. U. K. przy zastosowaniu §§ 8 i 35 U. K. A. oraz art. 10. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369).

Przechodząc do zażalenia nieważności oskarżonego Najwyższy Sąd Wojskowy odrzucił je jako niewywiedzione, a więc niedopuszczalne, gdyż nie wskazuje wyraźnie żadnej z przyczyn nieważności z § 358 W. P. K. a pozatem nie opiera się na ustaleniach Sądu I-szej instancji.

Nr. 25.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 18 marca 1921 r. R. 110/21. (Vide 0. Nr. 1).

Najwyższy Sąd Wojskowy interpretując przepis § 438 ust. 3. p. k. w. w tym kierunku, iż termin 14-to dniowy liczy się od chwili ujęcia sprawcy — miał na myśli chwilę ujęcia sprawcy wogóle, a nietylko na gorącym uczynku.

§ 438 ust. 3. p. k. w.

Art. 178 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy na odbytem dnia 18 marca 1921 roku posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek pisma Sądu Wojskowego O. G. w Poznaniu z dnia 28 lutego 1921 r. L. 118/21. w przedmiocie liczenia czternastodniowego terminu, przewidzianego w § 438 ustęp 3 p. k. w. po wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym

u c h w a l i ł :

przesłać powyższą sprawę oddziałowi VI. (prawnemu) Sztabu M. S. Wojsk. do dalszego właściwego urzędowania.

P o w o d y.

Ponieważ Najwyższy Sąd Wojskowy nie jest powołany do wydawania interpretacji przepisów ustawowych, lecz tylko do rozstrzygania konkretnych wypadków, przedłożonych mu w drodze środków prawnych lub też do rozstrzygania spraw wyraźnie N. S. W. w ustawie zastrzeżonych, więc też i w niniejszym wypadku nie mógł N. S. W. wdawać się w merytoryczne załatwienie powyższej sprawy, zwłaszcza, że podobne załatwienie mogłyby Sądy uważać jako ogólnie wiążące.

Mimo to jednak uważa Najwyższy Sąd Wojskowy za wskazane wydanie w mowie będącej sprawie swego zapatrywania prawnego, względnie opinji prawnej.

Przedewszystkiem zaznaczyć należy, że zapatrywanie Sądu Wojskowego O. G. w Poznaniu, jakoby Najwyższy Sąd Wojskowy w sprawie szeregowca Reinholda B. . . . . rozstrzygnął, że termin 14-dniowy, przewidziany w § 438 ustęp trzeci p. k. w. liczy się przy ujęciu na gorącym uczynku, od tej chwili, nie jest zupełnie trafny, bo Najwyższy Sąd Wojskowy powołując się na ten ustawowy przepis i cytując go dosłownie, oparł na tymże swe rozstrzygnięcie wywodząc, że w postępowaniu doraźnem decydująca jest chwila ujęcia sprawcy, **wogóle**, a zatem nietylko chwila ujęcia sprawcy na gorącym uczynku.

Sąd Wojskowy w Poznaniu podnosi dalej w swem sprawozdaniu, że w praktyce częstym jest także ten wypadek, że sprawca ani nie zbiegnie, ani go na gorącym uczynku nie przychwycą, lecz dopiero po pewnym czasie, gdy nagromadzony materjał go dostatecznie obciąża ujętym zostanie i jest wobec tego, że Najwyższy Sąd Wojskowy wyraźnie takiego wypadku nie wymienia, zdania, iż termin czternastodniowy, wnioskując z ustępu 4 i 7 motywów wyroku w sprawie szeregowca B. . . . ., liczy się od chwili popełnienia czynu.

Z powyższego przedstawienia wynika, że przeciwko pewnej konkretnej osobie prowadzone są już w Sądzie dochodzenia karne, lecz, że jeszcze niema dostatecznych dowodów jego winy.

Jeżeli zatem sprawa tak się przedstawia, to wdrożenie postępowania doraźnego przeciwko tejże osobie nie może mieć więcej miejsca, a to z tego powodu, że przeciwko **obwinionemu**

(podejrzanemu) wdrożono już zwyczajne postępowanie, a skoro toż ostatnie ma miejsce, to w myśl § 438 ustęp ostatni p. k. w. wdrożenie postępowania doraźnego o ten sam czyn nie jest więcej dopuszczalne.

Nr. 26.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 18 marca 1921 r. R. 260/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: generał - podporucznik Tadeusz Zachariasiewicz i gen.-podpor. Jan Czapliński (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego ppłk. Witold Szulborski.

Przekroczenie przez Sąd terminu, przewidzianego w art. 66 ust. 2. Rozp. Rady Min. zdnia 10.V.1920 r. wyklucza następne przeprowadzenie rozprawy doraźnej.

Dowódca właściwy korzystając z przysługującego mu prawa łaski (§ 445 ust. 3. p. k. w.) władny jest zamienić orzeczoną karę śmierci jedynie na karę wolnościową, przewidzianą w obowiązującym kod. karn., który miałby zastosowanie, wrazie przeprowadzenia zwyczajnego postępowania.

Art. 66 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 i § 445 ust. 3. p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najw. Sądu Wojskowego zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Ekspozytury Sądu Polowego O. G. we Lwowie, jako Trybunału Doraźnego z dnia 15 września 1920 r., którym szeregowiec Mikołaj D. . . . . uznany został winnym przestępstwa dezercji z § 69 w. k. k. popełnionego przez to, że tenże w początkach drugiej połowy sierpnia 1920 r. samowolnie wydalił się w czasie wyjazdu Baonu zap. 48 p. p. strzelców kresowych do Jasła, z transportu na stacji kolejowej w Stanisławowie w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej i przebywał w domu rodzinnym aż do dnia 5 września 1920 roku, w którym to dniu został przyaresztowany — i zasądzony został po myśli § 444 ust. 2 w. p. k. na karę śmierci przez rozstrzelanie, która kara w drodze łaski zamienioną została na karę obostrzonego ciężkiego więzienia w przeciągu pięciu lat —

o r z e k ł :

powyższym wyrokiem naruszoną została ustawa w przepisach art. 66 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368,

wobec czego wyrok ten, jako skazujący znosi się i zarządza się ponowne przeprowadzenie postępowania przez Sąd Wojskowy O. G. we Lwowie.

P o w o d y.

Rozkaz właściwego Dowódcy na przeprowadzenie postępowania doraźnego wydany został Sądowi 11 września 1920 r. Sąd ten zebrał się jednakowoż jako doraźny dopiero 15 września 1920 roku, a zatem z przekroczeniem terminu nakazanego ust. 2. art. 66 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368.

Z tego powodu należało zgodnie z wnioskiem Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego orzec jak wyżej — po myśli § 378 w. p. k. przyczem się zauważa zgodnie z zapatrywaniem Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego, że D-ca właściwy, korzystając z przysługującego mu prawa łaski, władny był zamienić orzeczoną karą śmierci jedynie na karę wolnościową, przewidzianą w obowiązującym Kod. Karn. wojsk. t. j. na karę wolności, bez jakichkolwiek jednak zaostrzeń.

Nr. 27.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 23 marca 1921 r. R. 90/21. Przewodniczący gen.-podpor. Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Jan Rzymowski (referent), podpułkownik Józef Dąbrowski, Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Edward Gruber.

Przepis § 73 p. k. k. n. traktuje o idealnym jednoczynowym zbiegu przestępstw, czyli o tak zwanem zbiegu ustaw w odróżnieniu od wieloczynowego zbiegu przestępstw, o którym wspomina art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369. W myśl przepisu § 73 p. k. k. n., należy w wypadku jeśli jedno działanie gwałci kilka ustaw, zastosować wyłącznie tę ustawę, która przewiduje karę najsurowszą pod względem wymiaru lub rodzaju.

Przy występku § 148 k. k. w., polega działanie przestępne na nieostrożności t. j. na nieumyślnym zawinionym niezgodnem z przepisami obchodzeniu się z bronią, natomiast przy przestępstwie z § 149 k. k. w. musi być działanie zawinione umyślnie.

§ 73 P. K. K. N., art. 9, 19. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369, §§ 55 pkt. 2 148 i 149 k. k. w. i § 358 pkt. 10 P. K. W.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego odwołanie przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Pomorze z dnia 14 grudnia 1920 r. L. cz. K. II. 1485/20, którym kapral 4 p. strzelców granicznych Andrzej K. . . . . uznany został winnym przestępstw, przewidzianych w §§ 122, 148 i 149 K. K. W., popełnionych przez to, że dnia 18 sierpnia 1920 r., w Tempczu z nadużyciem uprawnień służbowych zaniechał po powrocie z nocnej służby patrolnej wyładowania ostrych nabojów z karabinu, lecz położył niewyładowany karabin na pryczy, następnie biorąc karabin ten do rąk do nowej służby, zaniechał przekonania się, czy zamek jest spuszczony i czy bezpiecznik jest zamknięty, a na pytanie podwładnego strzelca Piotra Jareczka, czego się tak spieszy i biega po izbie odpowiedział, że nie grzebie się tak, jak on i że strzeli do niego, poczem nacisnął cyngiel karabinu nieodwróconego od Jareczki, lecz ku temuż skierowanego a padły strzał zranił Jareczka w lewą goleń i w ten sposób przez groźbę strzelenia i bezprawne użycie swej broni wyrządził podwładnemu z umysłu na zdrowiu szkodę, a zarazem bez zamiaru wyrządzenia szkody na ciele, lecz jedynie przez nieostrożne obchodzenie się z bronią i amunicją uszkodził Jareczkę na ciele i sprowadził śmierć Jareczki i zasądzonym został po myśli §§ 148 i 55 p. 2. K. K. W. oraz art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369) na karę twierdzy przez trzy lata i degradację na szeregowca

o r z e k ł :

1) przekonawszy się z powodu wniesionego odwołania, że w zaczepionym wyroku na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano ustawę, wyrok ten jako dotknięty nieważnością z punktu 10 § 358 W. P. K., w części zasądzającej znieść, orzekając za zgodą Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w sprawie samej, uznać oskarżonego kaprala Andrzeja K. . . winnym występku przeciwko porządkowi wojskowemu z § 148 ust. 2. K. K. W., popełnionego w ten sposób, że dnia 18 sierpnia 1920 roku w Tempczu pow. Wejherowskiego, wskutek niedbalstwa, niedopatrzywszy w należyty sposób karabinu wojskowego, który okazał się naładowanym, bez zamiaru wyrządzenia szkody, wystrzelił z tego karabinu do strzelca 4 p. strzel. gran. Piotra Jareczka i zadał mu tym strzałem ranę w lewą goleń, która to rana sprowadziła śmierć Jareczka i za to po myśli tegoż § 148

ust. 2. oraz § 40 cz. 2. pkt. 1. K. K. W. zasądzić go na karę więzienia przez sześć miesięcy oraz na degradację na szeregowca;

2) odwołanie oskarżonego, jako wobec powyższego rozstrzygnięcia bezprzedmiotowe, pozostawić bez rozpoznania.

P o w o d y.

Wedle aktu oskarżenia, strzelec K. . . . . pociągnięty został do odpowiedzialności karnej z § 148 K. K. W. za to, że wskutek niedbalstwa nieopatrzywszy w należyty sposób karabinu swego, który okazał się naładowanym, bez zamiaru wyrządzenia szkody wystrzelił z tego karabinu do towarzysza broni i zadał mu tym strzałem ranę w lewą goleń, która to rana spowodowała śmierć postrzelonego. Wbrew tej precezyjnie zredagowanej treści oskarżenia, która znalazła całkowite potwierdzenie przez ustalony w zaczepionym wyroku stan faktyczny, Sąd I. instancji jeden i jednolity czyn oskarżonego rozczłonkował na trzy poszczególne etapy, każdy z nich kwalifikując jako oddzielne przestępstwo i podciągając je pod przepisy §§ 122, 148 i 149 K. K. W.

Pomijając już tę okoliczność, że jednoczesne zastosowanie § 148 i 149 K. K. W. trudne jest do pogodzenia ze względu, że pierwszy z tych przepisów przewiduje działanie nieostrożne, a drugi, — rozmyślne, to przedewszystkiem zasadniczo zgodzić się niepodobna z przyjętą w wyroku kwalifikacją prawną czynu oskarżonego. Wyrok najwyraźniej identyfikuje pojęcie jednego czynu naturalnego z pojęciem jednego przestępstwa i w konsekwencji zapoznaje przepis § 73 P. K. K. N., mającego zastosowanie także do przestępstw wojskowych po myśli art. 9 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369).

Rzeczony § 73 stanowi, że jeżeli ten sam czyn narusza kilka praw karnych, to stosuje się tylko tę ustawę, która grozi najcięższą karą, względnie najcięższym jej rodzajem, czyli, że jedynie pod przepis tej ustawy czyn taki prawnie subsumowany być może i według tej ustawy, jako przestępstwo prawnie kwalifikowany i karany. Wbrew takiemu nakazowi ustawy wyrok w danej sprawie, jako to wskazuje dobitnie powołanie art. 19, wspomnianego Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. — przyjął zbieg przestępstw i wymierzył oskarżonemu karę wbrew ustaleniom faktycznym, jak gdyby on kilku samodzielnymi czynami kilka przestępstw popełnił.

Dalsza nieważność materjalna wyroku płynie z nietrafnego powołania § 55 pkt. 2, K.. K. W., gdyż przepis ten mówi o nadużyciu, a więc przekroczeniu, uprawnień służbowych, gdy w da-

nym wypadku mogłaby być mowa chyba o zaniedbaniu przepisów co do sposobu postępowania z karabinem po zejściu z warty, gdyby istnienie w tym względzie specjalnej instrukcji i jej zaniedbanie z jej strony oskarżonego było stwierdzone.

Niewątpliwie powyższe naruszenia ustawy wywarły niekorzystny dla oskarżonego wpływ na ostateczne rozstrzygnięcie, to też stwierdziwszy te naruszenia z powodu wniesionego odwołania, musiał Najwyższy Sąd Wojskowy po myśli § 354 ust. 2, U. W. P. K. postąpić z urzędu i wyrok, jako dotnięty nieważnością z pkt. 10 § 358 UWPK. znieść, a po zniesieniu wyroku za zgodą Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego należało orzec w sprawie samej w sposób powyżej w tenorze wyrażony, subsumując czyn oskarżonego na podstawie stanu faktycznego, przyjętego w zaczepionym wyroku pod przepis § 148 ust. 2, K. K. W. i przy wymiarze kary mając na względzie okoliczności łagodzące w zaczepionym wyroku naprowadzone, a oprócz tego także i drażniące zachowanie się zranionego Jareczka, które poniekąd było powodem zajścia. Natomiast odrzucając naprowadzone przez Sąd I-szej instancji jako okoliczności obciążające: zbieg przestępstw, jako nieuzasadniony stanem rzeczy, oraz nieostrożność z bronią i amunicją, co już należy do istoty występku z § 148 K. K. W. Orzeczenie degradacji po myśli § 40 cz. 2, pkt. 1, K. K. W. uzasadnione jest tą okolicznością, że czyn oskarżonego lekkomyślny i nierozważny ujawnił w nim brak znamion charakteru i służbistości, które muszą cechować podoficera.

Gdy wobec zniesienia zaczepionego wyroku odwołanie oskarżonego stało się bezprzedmiotowe, to należało rozstrzygnąć w powyższy sposób po myśli § 354 ust. 2, U. W. P. K.

Nr. 28.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 25 marca 1921 r. R. 826/20.

Przewodniczący: Generał-podpor. Jan Wosmek, Sędziowie: płk. Jan Rzymowski, ppłk. Józef Dąbrowski, (referent) Podprokurator N. S. Wojskowego ppłk. Witold Szulborski, obrońca z urzędu Major Stanisław Okoniewski.

1)..**§ 155 k. k. w. dotyczy wyłącznie osób cywilnych nie należących normalnie do składu wojska, które się znajdują na mocy jakiegokolwiek stosunku służbowego lub umownego przy**

armji wojującej lub wogóle przy niej przebywają, albo jej towarzyszą.

2) Art. 31 R. R. M. z dnia 10.V 1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 369 posiada dla kod. karn. wojsk. jedynie teoretyczne znaczenie. . . .

3) § 50 k. k. w. nie dotyczy kwestji odpowiedzialności karnej, lecz jedynie wymiaru kary..

§§ 50 i 155 k. k. w. i art. 31 R. R. M. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369, art. 2 pkt. 1 i 6 R. R. M. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368, § 97 tymczasowej ustawy z dnia 27.X.1918 r. Dz. P. P. Nr. 13, poz. 28.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego przy Sądzie Wojskowym O. G. we Lwowie zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 4 grudnia 1920 r. Dsk. 5442/20, którym ochotnik Józef S. . . . . został po myśli § 306 pkt. 4, w. p. k. uwolniony od oskarżenia o przestępstwo dezercji z § 69 i 71 k. k. w. popełnionego rzekomo przez to, że dnia 9 sierpnia 1920 r. w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby wojskowej, opuścił samowolnie swój oddział t. j. 1 komp. M. O. A. O. V Baonu i przebywał za tym oddziałem aż do przyaresztowania dnia 25 września 1920 r.

o r z e k ł :

W myśl § 371 ust. 2 w. p. k. odrzuca się zażalenie Prokuratora Wojskowego jako nieuzasadnione.

P o w o d y .

Powyższy wyrok zaczepia Prokurator zażaleniem z § 358 ust. 9b i 10 w. p. k. twierdząc, że zapatrywanie i interpretacja ustawy zawarte w zaczepionym wyroku uwalniającym oskarżonego po myśli § 306 pkt. 4 wpk.są mylne i uzasadnia zarzut swój tem, że oskarżony wprawdzie, jako urodzony 27 czerwca 1903 r. ze względu na swój wiek nie może być żołnierzem po myśli ustawy, to jednak w obecnej sprawie muszą być zastosowane jasne postanowienia art. 2 R. R. M. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368, w szczególności ustęp 6 przytoczonego wyżej rozporządzenia, wedle którego wszystkie osoby należące do **orszaku** oddziału wojskowego zmobilizowanego podlegają właściwości sądów wojskowych za przestępstwa przewidziane w kodeksie karnym wojskowym.

W ten sposób usiłuje Prokurator uzasadnić właściwie, iż wbrew zapatrywaniu Sądu I-szej instancji zachodzi istota zbrodni z § 69 wuk. zaczem wywodzi właściwie tylko nieważność z punktu 9 a) § 358 w. p. k.

Powyższemu zapatrywaniu Prokuratora nie można jednak przyznać słuszności.

Ust. 1, art. 2 powołanego przez Prokuratora R. R. M. normujący właściwość sądów wojskowych za przestępstwa zarówno natury wojskowej jak i pospolite, odnosi się tylko do wojskowych.

Za wojskowego w znaczeniu prawnem oskarżonego jednak uważać nie można — co przyznaje zresztą sam Prokurator wojskowy — bo wstąpienie jego do ochotniczej służby wojskowej nie nastąpiło w danym wypadku, — jak to ustalił Sąd orzekający — pod warunkami przewidzianymi w § 97 Tymczasowej ustawy z 27 października 1918 r.

Ust. 6 artykułu drugiego, na które w zażaleniu swem powołuje się Prokurator Wojskowy, normuje właściwość sądów wojskowych, odnośnie do **wszystkich osób** należących do orszaku oddziału wojskowego zmobilizowanego, nie odnosi się zatem w przeciwstawieniu do ust. 1 art. 2-go powyższego R. R. M. **do wojskowych** jako takich.

Jeżeli w konsekwencji tego weźmie się pod uwagę **definicję przestępstwa dezercji z § 69 k. k. w.,** to niewątpliwie musi się przyjąć, że **podmiotem tego** przestępstwa może być **zasadniczo** tylko wojskowy bo przemawia zatem cała stylizacja tego przepisu w szczególności wyraz „Fahnenflucht“ „ucieczka z pod sztandaru“, której zasadniczo dopuścić się mogą tylko ci, co się pod tym sztandarem skupiają ci, którzy mają za zadanie walczyć pod tym sztandarem, a do tych mogą należeć i należą — jak to wynika z logicznego pojęcia istoty przestępstwa dezercji z § 69 w. k. k. **tylko wojskowi.**

Skoro zatem z ustalonych przez Sąd orzekający powodów, oskarżonego nie można uważać za wojskowego w myśl ust. 1, art. 2-go przytoczonego wyżej R. R. M., to i ust. 6 tego artykułu nie może mieć w danym wypadku zastosowania ze względu na przytoczoną wyżej przedmiotową istotę przestępstwa dezercji z § 69 w. k. k.

Argumentacja zawarta w zażaleniu Prokuratora, że § 69 nie mówi specjalnie o żołnierzach, zaczem przemawia jasno stylizacja tego przepisu „kto się samowolnie oddali i t. d.“ nie można uważać za trafną, jeżeli się zważy, że wszystkie niemal san-

kcję karne obowiązującego kodeksu wojskowego, bez względu na to, czy tyczą się wyłącznie osób wojskowych czy też nie, zawierają te samą stylizację zaczynającą się od słów „Kto i t. d.

Odnośnie zaś do twierdzenia Prokuratora, iż oskarżony należał do orszaku oddziału zmobilizowanego i w myśl art. 2 punktu 6 R. R. M. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368) winien podlegać sądownictwu wojskowemu za przestępstwa przewidziane w W. U. K. N. to zaznacza się, że ustalenia Sądu I-szej instancji nie stwierdzają, by oskarżony w rzeczywistości mógłby być zaliczony w myśl § 155 w. u. k. n. do orszaku oddziału zmobilizowanego t. j. by znajdował się — abstrahując od jego rzekomego stosunku przynależności do armji polskiej jako żołnierza — w jakimkolwiek innym stosunku służbowym lub z mocy umowy przy armji wojującej.

Co się zaś tyczy przytoczonego wyżej art. 31 cyt. wyżej Rozp. R. M. to należy zgodnie zresztą z wywodami Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zaznaczyć, że art. ten nie zmienia opisanego wyżej stanu rzeczy, albowiem dotyczy on wedle **motywów** wspomnianego rozporządzenia jedynie bezwzględnej granicy nieodpowiedzialności nieletnich za popełnione przez nich czyny karygodne posiada zatem dla k. k. w. jedynie teoretyczne znaczenie.

Również i powołanie się w zażaleniu na § 50 k. k. w. nie można uważać za uzasadnione, gdyż art. ten nie dotyczy **kwestji odpowiedzialności** karnej, lecz jedynie wymiaru kary, który to wymiar przy przestępstwach wojskowych jest wedle § 50 niezależny od wieku sprawcy.

Z przytoczonych wyżej powodów należało zażal. Prok. zgodnie zresztą z wnioskiem Prok. N. S. W. odrzucić jako nieuzasadnione.

Nr. 29.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 1 kwietnia 1921 r. R. 298/21.

Przewodniczący Generał-podpor. Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Jan Rzymowski i podpułk. Józef Dąbrowski, (referent) Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego Major Józef Krawiecki.

1) brak pisemnego rozkazu właściwego dowódcy postanawiającego wniesienie oskarżenia (§§ 238, 470 p. k. w. i art. 35 ust. 7 i 8 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59,

poz. 368) powoduje nieważność przeprowadzonej rozprawy przed Sądem polowym.

2) warunki wymagane przez ustawę do przyjęcia „obrony koniecznej“ w rozumieniu art. 45 ogóln. kod. z roku 1903 różnią się zasadniczo od warunków wymaganych przez ustawę do przyjęcia „stanu wyższej konieczności“ w rozumieniu art. 46 og. kod. 1903 r. Uwolnienie sprawcy zabójstwa nie może opierać się równocześnie na przepisach art. 45 i 46 og. kod. ros. §§ 238, 464, 470 p. k. w.

Art. 45, 46, 458 og. kod. z roku 1903 i art. 35 ust. 7 i 8 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciwko prawomocnemu wyrokowi Sądu Polowego I. Dyw. jazdy z dnia 10 grudnia 1920 r. K. 307/20, którym podporucznik I. Dywizji Jazdy Zygmunt B. . . uwolniony został od winy i kary z powodu oskarżenia o przestępstwo z art. 458 k. k. 1903 r.

o r z e k ł :

1) zaskarżonym wyrokiem naruszoną została ustawa, a mianowicie przepisy §§ 238, 464 i 470 w. p. k. tudzież art. 45, 46 i 458 K. K. z 1903 roku;

2) orzeczenie niniejsze nie ma skutków dla oskarżonego.

P o w o d y .

Po rozpatrzeniu sprawy Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza cały szereg naruszeń norm ustawy, zarówno formalnej, jak i materjalnej przez Sąd orzekający.

Pod względem formalnym wyrok narusza ustawę, przedewszystkiem nie wypełniając przepisów §§ 238 i 470 w. p. k. W aktach bowiem brak wszelkich danych o zaistnieniu w sprawie rozstrzygnięcia właściwego dowódcy po ukończeniu postępowania badawczego oraz polecenia dowódcy przekazania sprawy Sądowi. Znajdujący się zaś w aktach protokół spisany z por. B. . . . . o ogłoszeniu mu w myśl § 244 wpk. wniosku na ukaranie nie zastępuje w żadnym razie samego wniosku na ukaranie lub aktu oskarżenia, który jako zawierający dokładne określenie granic, w jakich przewiduje się przestępstwo oskar-

Okręgowy Nr. VII.

żonego oraz wykaz materjału dowodowego jest częścią nieodzowną sprawy i winien być w jej aktach uwidoczniony. W związku z tem należy uznać i zaistnienie naruszenia przepisów ogólnych § 464 w. p. k. oraz naruszenie § 306 : 1 wpk. z przyczyny, iż Sąd orzekający wdał się w merytoryczne rozpatrzenie sprawy mimo braku wymaganego ustawą polecenia właściwego dowódcy, winien zaś był w takim razie obwinionego od oskarżenia w myśl § 306 : 1 w. p. k. uwolnić. Natomiast nie przyjął Najwyższy Sąd Wojskowy naruszenia § 243 w. p. k., jako niemającego w danym wypadku — w którym może być tylko mowa o wniosku na ukaranie — zastosowania.

Przechodząc do naruszenia norm materjalnej ustawy Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza, co następuje:

Sąd orzekający ustalił na podstawie wyniku postępowania dowodowego, iż czyn karygodny, zarzucony oskarżonemu wyczerpuje przedmiotową i podmiotową istotę czynu zbrodni zabójstwa z art. 458 og. kod. z roku 1903, a mimo to jednak uwolnił go od winy i kary z powodu zaistnienia w danym wypadku okoliczności, wykluczających karalność czynu na zasadzie art. 45 i 46 og. kod. wojsk. Już sam fakt powołania się w wyroku— **równocześnie** na art. 45 i 46 og. kod., jako okoliczności wykluczające karalność czynu, tudzież uzasadnienie wyroku — wskazuje dobitnie, iż Sąd błędnie interpretował istotę przepisów art. 45 i 46 og. kod. i wskutek tego też błędnie zastosował ustawę materjalną przy rozstrzyganiu kwestji winy oskarżonego w kierunku zarzuconego mu przestępstwa zabójstwa.

Art. 45 og. kod. traktuje o wypadkach popełnienia przestępstw w obronie koniecznej, przed bezprawnym zamachem na dobro osobiste lub majątkowe broniącego się lub innej osoby — tudzież o wypadkach karalności przekroczenia granic wspomnianej obrony koniecznej.

Art. 46 og. kod. zajmuje się natomiast stanem wyższej konieczności — jako okoliczności uzasadniającej wśród warunków w tymże artykule przewidzianych, bezkarność popełnionego przestępstwa.

Ponieważ Sąd a quo, jak już wyżej zaznaczono, uwolnił oskarżonego na zasadzie art. **45 i 46 og. kod.**, należy na podstawie ustaleń wyroku Sądu a quo rozpatrzyć, czy i o ile zastosowanie tych artykułów i tem samem uwolnienie oskarżonego przedstawia się, jako ustawowo uzasadnione.

Co się tyczy przedewszystkiem art. 45 og. kod. zaznaczyć należy, iż obronę konieczną, w myśl ustawy rosyjskiej, stoso-

wać można zarówno do wszelkich dóbr, **osobistych i majątkowych**, a zatem także w obronie **honoru**, by jednak obrona ta była usprawiedliwiona musi zajść po stronie zagrożonego sytuacja usprawiedliwiająca akt **samoobrony**, w szczególności:

1) napaść musi być bezprawna — przyczem nie charakter osoby, lecz charakter jej działalności rozstrzyga, czy zawiera ona w sobie cechy bezprawnej napaści.

2) napaść musi być **rzeczywista, nie zaś urojona. Subjektywne wrażenie napaści, nieodpowiadające objektywnemu stanowi rzeczy może służyć** za dowód błędu i jako błąd może wpływać we właściwych granicach na karalność, odejmując np. działaniu cechy winy umyślnej, **nie może jednak usprawiedliwiać obrony koniecznej.**

3) Napaść wreszcie musi być obecną, t. j. zagrażać musi właśnie w chwili działań obronnych. Działanie przedsięwzięte bowiem po zakończonej napaści będzie już pomstą.

Działanie zatem, o którem wspomina ust. 1. art. 45 og. kod. powinno być tylko **obroną**, i niczem więcej — pobudką jego, objektywnie biorąc **napaść**, subjektywnie — uczucie obawy przed napaścią i chęć jej uniknięcia. Wobec tego stanu rzeczy wymaga ustawa nadto:

4) by działanie napadniętego było ograniczone do zakresu rzeczywistej obrony i ustosunkowane do rozmiarów krzywdy, grożącej ze strony napastnika.

W danym wypadku opierając się na całokształcie przeprowadzonego postępowania dowodowego i ustaleniach Sądu a quo, okazuje się, iż po stronie oskarżonego nie zaistniała wcale, w chwili popełnienia zarzuconego mu czynu karygodnego, **sytuacja** usprawiedliwiająca wykonanie jakichkolwiek aktów obrony koniecznej w rozumieniu art. 45 ust. 1. og. kod.

Oskarżony zastrzelił Borowskiego, z zemsty z powodu doznanej słownej obrazy.

Stanu rzeczy nie zmieniają nawet cytowane w wyroku zeznania świadka podch. Smerczewskiego, albowiem, jak to już wyżej zaznaczono, subjektywne wrażenie dalszej napaści u jednego ze świadków zajścia, a nawet po stronie samego oskarżonego nie może uzasadnić jeszcze obrony koniecznej jeżeli to subjektywne wrażenie **tak, jak to miało miejsce w niniejszym wypadku**, nie odpowiadało objektywnemu stanowi rzeczy.

Wobec tego stanu rzeczy, odpada potrzeba rozpatrywania kwestji czy i o ile w danym wypadku, nastąpiło przekroczenie granic obrony koniecznej.

Przekroczenie bowiem granic obrony koniecznej polega wedle przepisu art. 45 ust. 2 w dysproporcji między działaniem przez potrzebę odparcia napaści usprawiedliwionem, a rzeczywiście wykonanem ponieważ jednak w danym wypadku, jak to wyżej zaznaczono, nie zaistniała wogóle sytuacja, usprawiedliwiająca obronę konieczną — odpada tem samem możliwość przekroczenia granic tej obrony.

Co się zaś tyczy art. 46, traktującego o stanie wyższej konieczności, to zastosowanie tego artykułu — nie znajduje najmniejszego usprawiedliwienia w stanie faktycznym, ustalonym przez Sąd orzekający.

K. K. ros. rozróżnia w art. 46, dwa typy stanu wyższej konieczności, typ przewidziany w drugim ustępie art. 46, który Sąd a quo **widocznie miał na myśli**, przewiduje działanie, podjęte wprawdzie w tych samych warunkach, co działanie przewidziane w ustępie pierwszym, już jednak nie ze względu na zagrożenie życia, lecz w celu uratowania zdrowia, wolności, czci niewieściej lub innego dobra osobistego lub majątkowego, własnego lub cudzego, a nadto prócz okoliczności, charakteryzujących stan wyższej konieczności dla uznania działania za nieprzestępne wymaga się tutaj, **aby sprawca miał dostateczną zasadę do uważania szkody, przezeń uczynionej, za nikłą w porównaniu z bronionem dobrem.**

Pominąwszy już nawet fakt, iż Sąd orzekający tego stanu wyższej konieczności wcale nie uzasadnił, nie może być mowa o bezkarności zarzuconego oskarżonemu czynu na zasadzie art. 46 kod. og. z następujących powodów:

1) Niebezpieczeństwo, powodując stan wyższej konieczności, nie może być **odmiennie od wypadku przewidzianego w art. 45 kod. og.), zawinione** — i tem samem polegać w jakimkolwiek bezprawnem działaniu lub zachowaniu się osoby drugiej. Stan wyższej konieczności jest to zbieg przeciwstawnych interesów ludzkich, z których tylko jeden może być uchroniony z poświęceniem innego. Dwa różne interesy — stojące pod jednakową ochroną prawna — muszą uledz, jednoczesnemu **niezawinionemu** przez drugą stronę zagrożeniu, nie dającemu się odwrócić, inaczej jak drogą poświęcenia jednego z nich dla uratowania drugiego.

2) Niebezpieczeństwo, powodujące stan wyższej konieczności, musi tak, jak przy obronie koniecznej, **być rzeczywiste, istotnie zagrażające,** a nie domniemane lub urojone. Subjektywne tylko urojenie, niebezpieczeństwa, które w rzeczywistości nie istnieje może się stać dla sprawcy powodem wzruszenia,

afektu łagodzącego odpowiedzialność, ale nie może wystarczać do uznania stanu wyższej konieczności.

3) Niebezpieczeństwo musi być nadto niemożliwe do odwrócenia innemi środkami, niż pogwałcenie cudzego interesu. K. K. ros. ogranicza tę niemożność użycia innych środków do czasu, w którym podjęto działanie. Sprawca tylko wtedy działa w stanie wyższej konieczności, jeśli możliwość wyboru dotyczy **tylko** alternatywy: interes broniony, albo interes cudzy. Jeżeli nadto ma do wyboru inne środki ratunku, nie sprowadzające krzywdy cudzego interesu, lub zgoła legalne, to wybór ten powinien pójść w kierunku środków nieszkodzących nikomu, jeśli zaś takiego wyboru nie ma i musi się zdecydować na pokrzywdzenie dóbr cudzych, szkoda wyrządzona nie powinna przekraczać konieczności, takie bowiem działanie stałoby się już nadużyciem stanu konieczności — a więc przestałoby być stanem, wykluczającym karalność czynu, tembardziej, iż ustawa nie przewiduje wypadków przekroczenia stanu wyższej konieczności.

Reasumując powyższe wywody — przedstawia się czyn karygodny zarzucony oskarżonemu — jako zabójstwo popełnione wśród warunków, przewidzianych w art. 458 ust. II. kod. og., za które powinien był oskarżony uledz karze, w tymże art. przewidzianej.

Okoliczności bowiem wykluczające karalność czynu na zasadzie art. 45 i 46 kod. og. w danym wypadku nie zachodzą, a zastosowanie przepisów byłych armji zaborczych, dotyczących obrony czci oficerskiej, jako sprzecznych z organizacją naszego wojska i obowiązujących ustaw — jest niedopuszczalne.

Wobec powyższych danych Najwyższy Sąd Wojskowy orzekł naruszenie przepisów norm prawa formalnego i materjalnego, zaznaczonych w tenorze swego wyroku, zważywszy zaś na przepis zasadniczy § 378 cz. 1. W. P. K. oraz na okoliczność, że zaskarżonym wyrokiem orzeczone zostało uwolnienie oskarżonego od winy i kary, i że wobec tego każda zmiana będzie na jego niekorzyść zastosowana, równocześnie uznać, że orzeczenie niniejsze nie ma skutków dla oskarżonego.

Nr. 30.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 1 kwietnia 1921 r. R. 304/21.

Zrzeczenie się środka prawnego w myśl § 326 ust. 1. p. k. w. ma ten skutek, iż odwołanie tegoż zrzeczenia jest niedopuszczalne. Środki prawne wniesione, po prawomocnem zrzeczeniu się, mają być odrzucone przez Sąd, w którym wyrok zapadł.

§ 326 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie dnia 1 kwietnia 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem w przedmiocie zażalenia adwokata D-ra Lewartowskiego przeciw decyzji Sądu O. G. w Krakowie z dnia 22 lutego 1921 r. Dsk. 8682/20., którą odrzucono odwołanie wniesione przez niego w sprawie karnej kaprala 12 p. p. Franciszka H. . . . . o występek dezercji z § 69 wuk., po wysłuchaniu podprokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

zażalenie powyższe, jako oczywiście nieuzasadnione, odrzucić.

P o w o d y .

Jak z aktów wynika — oskarżony, jakkolwiek w czasie należytym zgłosił przez obrońcę odwołanie, to jednak następnie oświadczył, iż wyrok przyjmuje, co niewątpliwie rozumieć trzeba jako zrzeczenie się środka prawnego.

Gdy zaś zrzeczenie się ma w myśl § 326 I. w. p. k. ten skutek, iż odwołanie tegoż jest niedopuszczalne, przeto wniesiony potem środek prawny musiał być zgodnie z § 326 ust. 5. w. p. k. już z tego tytułu odrzuconym.

Z tej racji zażalenie przeciw decyzji takiej Sądu a quo uznane być musi za nieuzasadnione, i w myśl § 330 w. p. k. odrzucone.

Nr. 31.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 5 kwietnia 1921 r. R. 226/21. Przewodniczący gen.podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen.-podpor. Jan Czapliński i pułkownik Jan Rzymowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski.

Art. 50 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz 369 ma zastosowanie jedynie w wypadku, gdy kradzież według powszch. ustawy dzielnicowej (austrjackiej) jest zbrodnią zagrożoną karą ciężkiego więzienia nie niżej jednego

roku; a zatem tylko w wypadkach, gdy ustalenia Sądu uzasadniają zastosowanie § 179. powszch. ustawy karnej austr.

§§ 171, 173, 178 i 179 p. u. k. a. § 138 k. k. w., § 358 pkt. 9a), 10 pkw. i art. 50 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. 59, poz. 369.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności i odwołanie przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie z dnia 25 stycznia 1921 r. L. cz. Dsk. 9839/20, którym szeregowiec C p. a. c. Józef B. . . . . uznany został winnym zbrodni kradzieży §§ 171, 173 auk., oraz występku przeciw własności z § 138 k. k. w. popełnionych przez to, że w nocy z 24 na 25 października 1920 r. w Krakowie będąc w służbie wartowniczej przy wozach taborowych swego dywizjonu zabrał z takowych dla własnej korzyści z posiadania i bez zezwolenia Dowództwa: 1 lejce rzemienne, 3 koszule, 1 parę kalesonów, 1 parę skórzanych rękawiczek, 1 parę skarpetek, 1 pas do karabinu, 4 świece długie i 1 paczkę świec krótszych wszystko łącznej wartości 1346 mk. i po myśli § 178 a. u. k. został ukarany ciężkiem więzieniem przez przeciąg dwuch (2) lat, obostrzonem raz na miesiąc postem oraz twardem łożem w dniach postu, przyczem po myśli art. 10 R. R. M. z 10.V.1920 r. Dz. Ust. z 22 lipca 1920 r. Nr. 59, poz. 369 na poczet powyżej orzeczonej kary zaliczono mu areszt śledczy od 30 października 1920 r. aż po dzień ogłoszenia wyroku —

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności z pktu 10 § 358 U. W. P. K., zaczepiony wyrok znieść jako nieważny, a orzekając w sprawie samej w granicach zniesionego wyroku uznać oskarżonego szeregowca Józefa B. . . . . winnym występku kradzieży z § 138 K. K. W. i §§ 171 i 173 auk., popełnionego w sposób opisany w tenorze zniesionego wyroku i za to po myśli tegoż § 138 K. K. W., skazać go na karę więzienia przez dwa lata, na poczet której zaliczyć mu po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59 20, poz. 369) areszt śledczy od 30 października 1920 r. do dnia dzisiejszego.

P o w o d y .

Oskarżony zaczepił wyrok zażaleniem nieważności z pktu 9 „a“ i 10 § 358 U. W. P. K. wywiódł jednak tylko nieważność

z pktu 10, powołanie zaś pktu 9 a) jest zasadniczo niedopuszczalne, gdyż żalący się sam przyznaje, że zasądzenie go za występek jest uzasadnione, albowiem zaczepienie wyroku nieważnością z pktu 9 a) § 358 U. W. P. K. wówczas tylko mogłoby być usprawiedliwione, gdyby żalący się wywodził, że czyn jego wogóle nie podpada pod ustawę karną.

Nieważność z pktu 10 § 358 U. W. P. K. żalący się widzi w uznaniu oskarżonego, przez zaczepiony wyrok winnym jednocześnie zbrodni z § 171 i 173 A. U. K., oraz występku z § 138 K. K. W., czyli w przyjęciu zbiegu przestępstw, który według ustaleń zaczepionego wyroku w danych warunkach nie istnieje. Dalszy wywód zażalenia jest niejasny, gdy bowiem raz żalący się twierdzi, że w przyjętych przez Sąd a quo znamionach ustawowych zbrodni kradzieży mieszczą się wszystkie faktyczne okoliczności czynu oskarżonego i że tym samem zbrodnia kradzieży konsumuje występek kradzieży, to w dalszej treści swego wywodu żalący się naprowadza jednak pomimo powyższego, że uzasadnione jest zasądzenie oskarżonego za występek właśnie i prosi o uwolnienie od oskarżenia o zbrodnię. Wywód ten żalącego się, o ile zarzuca nieuzasadnione przyjęcie zbiegu przestępstw i skwalifikowanie czynu oskarżonego także jako zbrodni kradzieży jest trafny i uzasadnia naprowadzony zarzut nieważności z pktu 10. § 358 U. W. P. K.

Według niezaczepionych ustaleń wyroku oskarżony dopuścił się kradzieży i to w warunkach wskazanych w § 138 K. K. W., czyn więc jego jest występkiem z § 138 k. k. w. (vide § 1 K. K. W.), a stałby się mógł zbrodnią dopiero w warunkach, przewidzianych w art. 50 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59 20 poz. 369), które jednak według ustaleń Sądu a quo w danych okolicznościach nie zachodzą, albowiem z 178 A. U. K. P. grozi kara już od 6 miesięcy.

Wobec tego, gdy wedle ustaleń zaczepionego wyroku nie zachodzi ani jednoczynowy, ani też kilkoczynowy zbieg przestępstw, karygodny czyn oskarżonego, opisany w tenorze zaczepionego wyroku, skwalifikowany być może tylko jako występek kradzieży z § 138 K. K. W. Gdy wbrew temu zaczepiony wyrok subsumował czyn oskarżonego błędnie pod niewłaściwy przepis karny i w konsekwencji niewłaściwą wymierzył karę, to zażalenie nieważności w tym punkcie należało uwzględnić, jako uzasadnione i zaczepiony wyrok znieść.

Przechodząc na podstawie ustaleń zaczepionego wyroku do orzeczenia w sprawie samej, Najwyższy Sąd Wojskowy przy

wymiarze kary w granicach § 138 K. K. W. przyjął okoliczności łagodzące, naprowadzone w zaczepionym wyroku, oraz jako okoliczności obciążające nocną porę i znaczną ilość i wartość przedmiotów skradzionych, oraz jako szczególne obciążenie, spełnienie kradzieży w służbie wartowniczej i w uwzględnieniu wszystkich tych okoliczności uznał wymierzoną karę, jako odpowiednią winie oskarżonego.

Areszt śledczy należało zaliczyć na poczet wyznaczonej kary po myśli powołanych w tenorze wyroku przepisów ustawy.

Z naprowadzonych zasad i po myśli § 371 ust. 1. i 3 pkt. 4 U. W. P. K. należało w powyższy sposób rozstrzygnąć, przez co odwołanie oskarżonego stało się bezprzedmiotowe i jako takie załatwienia nie wymaga.

Nr. 32.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 8 kwietnia 1921 r. R. 347/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: generał - podporucznik Jan Czapliński (referent) i pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski.

Komplet Sądu orzekającego w postępowaniu doraźnem składa się wyłącznie z oficerów także poza wypadkami postępowania w polu i na morzu.

Art. 2. R. R. O. P. z 30.VII.1920 r. Dz. Ust. Rzp. P. Nr. 71, poz. 479 i art. 70,, 72, 77 ust. 1, Rozp. Rady Min. z dnia 10. V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Poznaniu, jako Sądu doraźnego z dnia 22 stycznia 1921 r. Lcz. S. D. 1/21, którym plutonowy Henryk Z. . . . . z baonu zapasowego 56 p. p. Wlkp. uwolniony został po myśli § 306 pkt. 4. w. p. k. od oskarżenia o zbrodnię z §§ 249 i 250 ust. 3. K. K. pow., po przeprowadzeniu rozprawy i wysłuchaniu referatu generała - podporucznika Jana Czaplińskiego, wywodu zastępcy Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym podpułkownika Witolda Szulborskiego N. S. W.

orzekł:

1) zaczepionym wyrokiem naruszoną została ustawa w jej postanowieniach z art. 70, 72 i 77 ust. 1. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368 i art. 2. ust. 1. Rozp. Rady O. P. z dnia 30 lipca 1920 r. D. P. Nr. 71, poz. 479.

2) orzeczenie powyższe nie ma skutków dla obwinionego.

Powody.

Wyrok powyższy przedstawia się wedle stanu aktów, jako zupełnie słuszny i prawnie uzasadniony, jednakowoż wydany został z naruszeniem ustawy w przepisach, dotyczących obsady Sądu w postępowaniu doraźnem, a mianowicie art. 70, 72 i 77 ust. 1. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. i art. 2 ust. 1. Rozp. Rady Obrony Państwa z dnia 30 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 71, poz. 479), albowiem w myśl powołanych przepisów assesorami przy postępowaniu doraźnem mogą być li tylko oficerowie, a w danym wypadku w składzie Trybunału było 2-ch sierżantów.

Nr. 33.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 9 kwietnia 1921 r. R. 180/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen.-podpor. Jan Czapliński i pułkownik Jan Rzymowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Józef Krawiecki, obrońca z urzędu major K. S. Okoniewski.

Uzasadnienie wyroku (§§ 307 pkt. 7 i 310 pkw.) musi być tego rodzaju, by naprowadzone przez Sąd powody wytrzymywały krytykę pod względem konsekwencji, logiki i jasności. Naprowadzenie bowiem powodów niewytrzymujących takiej krytyki, a zatem powodów pozornych — uzasadnia formalną nieważność z pktu 5 § 358 p. k. w. (z powodu braku powodów zapadłego orzeczenia).

§§ 305 i 307 pkt. 7 310 i 358 pkt. 5 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora wojskowego zażalenie nieważności przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie Ekspozytura w Przemyślu z dnia 28 stycznia 1921 r. Lcz. Dsk. 2165/19, którym szeregowiec W. U. G. w Przemyślu Feliks H. . . . . uwolniony został po myśli § 306 p. 4. U. W. P. K. od

oskarżenia o zbrodnię kradzieży z § 138 wkk. (§§ 171, 172, 173, 174. II. auk.) popełnioną przez to, że w towarzystwie szeregowca Antoniego B. . . . . dnia 24 maja 1919 r. w czasie konwojowania transportu, a więc podczas służby zabrali dla własnej korzyści z posiadania Skarbu wojskowego bez tegoż zezwolenia, a mianowicie na stacji kolejowej Podgórze — Płaszów, z pełnych beczek rumu i spirytusu przeznaczonych do wojskowego Urzędu Gospodarczego w Przemyślu, a odebranych w Wieliczce przez ich nadwiercenie około 27 litrów rumu i 7 i trzy czwarte litra spirytusu łącznej wartości 1230 koron 13 hal.

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z § 358 pkt. 5. U. W. P. K. zaczepiony wyrok, jako nieważny znieść w całej osnowie i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym Sądem I-szej instancji.

P o w o d y .

Wyrok zaczepiony został przez Prokuratora Wojskowego nieważnością formalną z punktu 5 § 358 U. W. P. K. i jak z treści wywodu zażalenia wynika Prokurator żali się głównie z tego powodu, że orzeczenie Sądu a quo, uwalniające szeregowca H. . . . . od oskarżenia nie zawiera powodów w rozumieniu § 305 i 310 p. k. w.

Sąd orzekający, ustalając pewne okoliczności stanowcze dla orzeczenia i przemawiające za winą oskarżonego, winien jest na wypadek uwolnienia oskarżonego naprowadzić także powody, które decydowały przy rozstrzyganiu pytania co do winy oskarżonego. Powody te muszą być jednak tego rodzaju, by wytrzymywały krytykę pod względem konsekwencji, logiki i jasności. Naprowadzenie bowiem powodów, niewytrzymujących takiej krytyki nie jest uzasadnieniem wyroku, albowiem powody te są tylko pozornymi.

Sąd orzekający ustaliwszy w danym wypadku, **iż oskarżony eskortował transport rumu i spirytusu, dalej, że przy rewizji obok jednej beczki znaleziono świderek, dwa kołki z miękkiego drzewa i świeże trociny, pochodzące niewątpliwie z nadwiercenia owych beczek, jak niemniej, że beczki owe były już nadwiercone, dziurki kołkami zatkane, a zewnętrzne końce kołków błotem zasmarowane, wreszcie, że w słomie obok oskarżonego znaleziono kwotę 357 koron i że z beczek wytoczono 27 li-**

trów rumu i 7 i trzy czwarte litrów spirytusu, nie uzasadnił w sposób w § 310 pkw. przewidziany dlaczego, mimo tych okoliczności **przemawiających za winą oskarżonego** uwolnił go **w zupełności** od oskarżenia, co temmniej jest usprawiedliwione, ile że sam Sąd orzekający stwierdza, iż oskarżony nie umiał wytłumaczyć pochodzenia znalezionych przy nim pieniędzy, a tłómaczenie oskarżonego, jako oczekiwał na peronie na ppor. Tobołę w krytycznym czasie, Sąd uznał za nieodpowiadające prawdzie.

W tych warunkach stwierdzić należy, zgodnie z wywodem Prokuratora, że wyrok zaczepiony dotknięty jest istotną nieważnością z pktu 5 § 358, U. P. K. W., polegającą na braku powodów rozstrzygnięcia w ich rozumieniu ustawowem, wobec czego po myśli § 371 ust. 3. p. 1. UWPK. należało w powyższy sposób rozstrzygnąć.

Nr. 34.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 12 kwietnia 1921 r. R. 87/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Jan Czapliński (referent) i pułkownik Józef Dąbrowski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Konstanty Lisowski, obrońca adwokat Gustaw Beylin.

Przyjęcie podarunku przez żołnierza straży pogranicznej za uskutecznione przemytnictwo nawet w czasie, gdy tenże nie stał na posterunku na granicy, wyczerpuje istotę przestępstwa z § 140 k. k. w. karalnego po myśli art. 3 ust. z 1 sierpnia 1919 roku.

§ 140 k. k. w. ustawa z 1 sierpnia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 64, poz. 386, §§ 309, 358 pkt. 10. p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez obrońcę zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Grudziądzu z dnia 21 grudnia 1920 r. Lcz. K. 2352, którym szeregowcy: Józef S. . . . . i Marjan G. . . . . uznani zostali winnymi zbrodni z § 140 wkk. i art. 3. ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. Dz. Ust. Nr. 62 popełnionej przez to, że dnia 29 października 1920 r. w Borku w towarzystwie, naruszając obowiązki służbowe, ułatwili Apolonji Łabudzie przemycenie 74 ft. mięsa przez granicę, a to za przyjęciem podarunku w kwocie 100 mk. niem. po połowie i zasądzeni po myśli art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. każdy na karę ciężkiego więzienia przez 4 lata z policzeniem każdemu z nich aresztu śledcze-

go od 16 listopada 1920 r. po myśli art. 10. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r.

o r z e k ł :

zażalenie nieważności jako częściowo nieuzasadnione, częściowo niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y .

W myśl pisemnego wywodu zażalenia nieważności zarzuca obrona wyrokowi Sądu orzekającego nieważność z punktu 10 § 358 wpk. twierdząc, że Sąd mylnie uznał oskarżonych winnymi zbrodni z art. 3, gdyż czyn ich nie ma związku z pełnieniem przez nich obowiązków rządowych lub służbowych, tudzież, że czyn ich nie został popełniony z chęci zysku. Odnośnie do zarzuconego braku związku między czynem osk., a pełnieniem przez nich obowiązkow służbowych zauważyć należy, że zarzut ten jest nieuzasadniony, gdyż raz oskarżeni należeli do straży granicznej i byli w myśl ustaleń Sądu orzekającego obowiązani do zapobiegania wywozowi środków żywnościowych do Niemiec, a powtóre i ułatwienie szmuglu za przyjętą łapówkę umożliwione im właśnie było przez ich przynależność do straży granicznej, z czego zatem wynika, że popełnienie czynu karygodnego było w związku z naruszeniem obowiązku służbowego w tym wypadku obowiązku szczególnego oskarżonych jako straży granicznej.

O ile obrona zarzuca nieważność z powodu braku chęci zysku, zaznaczyć należy, że zarzut ten jest nieoparty na ustaleniach Sądu orzekającego zatem niedopuszczalny, dalej, że każdego rodzaju łapownictwo jest przestępstwem z chęci zysku.

O ile obrona na rozprawie kwestjonuje istotę występku z § 140 wuk. twierdząc, iż w danym wypadku nie może być mowy — jak tego napis rozdziału dziesiątego W. U. K. wymaga — o naruszeniu obowiązków służbowych przy spełnianiu **poszczególnych** czynności służbowych, zaznaczyć należy, iż przyjęcie podarunku przez żołnierza straży granicznej za uskutecznione przemytnictwo nawet w czasie, gdy tenże, jak wyrok ustala — nie stał na posterunku na granicy, w myśl dalszych ustaleń wyroku uzasadnia istotę przestępstwa z § 140 wuk. do zaistnienia której, według orzecznictwa Trybunału Rzeszy Niemieckiej wystarcza, jeżeli sprawca nadużywa swego stanowiska służbowe-

go celem przedsięwzięcia czynu wzbronionego o ile takowe w danym wypadku właśnie z powodu tego stosunku służbowego jest umożliwionem, w czem właśnie leży takie naruszenie obowiązku służbowego przy przy spełnianiu **poszczególnej** czynności służbowej.

W końcowym wywodzie wyroku naprowadza Sąd orzekający, że jest mocen w myśl postanowień § 309 wpk. karę za zbrodnię z art. 3 ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. Dz. P. Nr. 64 przy zaistnieniu okoliczności łagodzących, obniżyć.

Zapatrywanie to jest niezgodne z postanowieniem tej ustawy, która jak to Najwyższy Sąd Wojskowy już nieraz orzekł zawiera w artykułach 1 i 3 kary absolutne, których Sądowi orzekającemu łagodzić nie wolno.

Nr. 35.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 15 kwietnia 1921 r. R. 387/21.

Dla obrońcy i ustawowego zastępcy oskarżonego biegnie termin do zgłoszenia zwyczajnych środków prawnych od tej samej chwili, z którą rozpoczyna się dla oskarżonego.

§ 322, 326, 335 ust. 3. 361 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie dnia 15 kwietnia 1921 roku na posiedzeniu dyspozycyjnem w przedmiocie zażalenai Piotra K. . . . . przeciw uchwale Sądu O. G. we Lwowie z dnia 17 lutego 1921 r. Dsk. 7592/20, mocą której odrzucone zostało wniesione przezeń zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu O. G. we Lwowie z dnia 25.I.1921 r. Dsk. 7592/20, którym brat tegoż, szereg. P.K. U. w Nowym Sączu, Antoni Klimkowski, skazany został za występek dezercji z § 69 w. u. k. niem. po myśli § 70 wuk. niem. na sześć miesięcy więzienia, po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

zażalenia powyższego nie uwzględnić.

P o w o d y .

Zażalenie nieważności wniesione w dotyczącej sprawie przez żałącego się zostało zupełnie słusznie w myśl § 326 V. w. p. k. odrzucone przez Sąd a quo; pomijając bowiem kwestje a) czy żałący się jest rzeczywiście ustawowym zastępcą (opieku-

nem) skazanego, b) czy rzeczywiście nadał on na pocztę odnośne zażalenie nieważności jeszcze w ostatnim dniu czasokresu zakreślonego ustawą, dla wniesienia **wywodu** zażalenia nieważności, których to okoliczności z aktu stwierdzić nie można, zauważyć należy, iż w myśl §§ 361 i 335 III. w. p. k. dla ustawowego zastępcy oskarżonego biegnie termin do zgłoszenia zażalenia nieważności od tej samej chwili, z którą rozpoczyna on się dla oskarżonego. Gdy zaś dla oskarżonego, który był obecnym przy ogłoszeniu wyroku, termin ten w myśl (§ 335 I. w. p. k.) wynosi trzy dni po ogłoszeniu wyroku, przeto w konkretnym wypadku zażalenie nieważności musiało być przez ustawowego zastępcę — wobec ogłoszenia oskarżonemu wyroku dnia 25 stycznia 1921 r. — zgłoszone najpóźniej w dniu 28 stycznia 1921 r. Dalszy termin określony w § 337 (361) wpk. dla wniesienia wywodu zażalenia nieważności zastrzeżony jest wyłącznie tylko temu, który zgłosił (w ustawowym czasie) zażalenie nieważności, a ponieważ żalący się tego nie uczynił, przeto zażalenie nieważności musiało pozostać już choćby tylko z powodu wniesienia go po upływie czasokresu wyznaczonego do zgłoszenia (§ 326 V. w. p. k.), odrzucone przez Sąd a quo.

Dlatego też zażalenie przeciw uchwale dotyczącej Sądu a quo postanowił Najwyższy Sąd Wojskowy w myśl §§ 326 V. i 330 w. p. k. pozostawić bez uwzględnienia.

Nr. 36.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 19 kwietnia 1921 r. R. 216/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Jan Czapliński i pułkownik Jan Rzymowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Józef Krawiecki, obrońca z urzędu kapitan Marjan Okieńczyc.

§ 141 k. k. w. dotyczy jedynie naruszenia obowiązków służbowych przy spełnianiu służby wartowniczej, wśród warunków w cytowanym § naprowadzonych.

Wypadki nadużycia władzy służbowej, osób wojskowych, popełnionych przy wykonywaniu służby wojskowej względnie związku z pełnieniem tej służby należy przedewszystkiem rozpatrzyć z punktu widzenia przepisów rozdziału VII. K. K. W.

§ 141 Kod. Karn. Wojsk. § 101 ustawy Karn. powszech. austr. Ust. § 114 k. k. w. i 358 pkt. 10, p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez

Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Lublinie z dnia 7 lutego 1921 r. L. cz. K. 1688/19, którym oskarżony porucznik Eugenjusz K. . . . . z baonu zapasowego 15 p. p. uznany został winnym naruszenia obowiązków służbowych z § 141 K. K. W., popełnionych przez to, że jako dowódca I-szej zapasowej kompanji 15 p. p. w Bochni od połowy kwietnia do końca lipca 1919 r. z kuchni żołnierskiej prawie codziennie po dwie porcje strawy obiadowej, a niejednokrotnie w tym czasie również herbatę lub kawę z dodaniem kilku kostek cukru, tudzież kilka razy jaja, do domu swego przez ordynansa Karzenia przyniesione, zużywał sam lub wraz ze swą żoną, a więc postępował w ten sposób wbrew danym przepisom odnośnie do swej służby wojskowej, i zasądzonym za to został po myśli § 141 ust. 1. K. K. W. na karę średniego aresztu przez 14 dni, natomiast tenże oskarżony porucznik Eugenjusz K. . . . . po myśli § 306 pkt. 4. U. W. P. K. uwolniony został od oskarżenia o występek przeciw własności z § 138 K. K. W., popełniony rzekomo w ten sposób, że w tym samym czasie i miejscu z powierzonej mu z powodu służby, a przeznaczonej na potrzeby kompanji, około 10 kg. skóry części tejże — tudzież z powierzonych mu również z tytułu służby, a przeznaczonych na potrzeby kompanji prowiantów, nieokreśloną bliżej ilość mąki, ryżu, cukru i słoniny sobie przywłaszczył

o r z e k ł :

uwzględniając to zażalenie z § 358 pkt. 10. U. W. P. K. w kierunku wywiedzionym przez Prokuraturę Najwyższego Sądu Wojskowego, zaczepiony wyrok w części skazującej odnośnie do kwalifikacji czynu i wymiaru kary znieść i orzekając w tym zakresie w sprawie samej uznać oskarżonego winnym występku nadużycia władzy służbowej z § 114 K. K. W., popełnionego w sposób, opisany w odnośnej części tenoru zaczepionego wyroku i za występek ten, uznając w nim wypadek mniejszej wagi, skazać oskarżonego na trzy tygodnie aresztu domowego.

P o w o d y .

Zaczepiając wyrok z punktu 10 § 358 U. W. P. K., zażalenie wywodzi tę nieważność materjalną w tym kierunku, że subsumowanie czynu, za który oskarżony został skazany, pod § 141 K. K.W., jak to nastąpiło w zaczepionym wyroku, jest

nietrafne, a czyn ten skwalifikowany być winien jako nadużycie władzy urzędowej z § 101 A. U. K. Jednakże Prokuratura Najwyższego Sądu Wojskowego, podzielając pogląd zażalenia o błędnem subsumowaniu czynu inkryminowanego pod § 141 K. K. W., nie godzi się z kwalifikacją prawną, podaną w zażaleniu, lecz naprowadza, że czyn karygodny, za który nastąpiło skazanie oskarżonego, przyjęty być winien jako występek nadużycia władzy służbowej z § 114 K. K. W. Ten pogląd Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego jest słuszny.

Przedewszystkiem, jak to trafnie podnosi zażalenie i z czem godzi się Prokuratura Najwyższego Sądu Wojskowego, § 141 K. K. W., nie może mieć w tej sprawie zastosowania, albowiem dotyczy on naruszenia obowiązków służbowych tylko przy spełnianiu służby wartowniczej i innych czynności służbowych, w tym przepisie wyliczonych, a o których w danym wypadku niema mowy, zastosowanie więc znajść tu muszą postanowienia karne o nadużyciach władzy wogóle i na zasadzie ustaleń Sądu orzekającego czyn inkryminowany zgodnie z wnioskiem Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego subsumowany być może tylko pod § 114 K. K. W., jako zawierający wszelkie cechy występku nadużycia władzy służbowej, w tym przepisie karnym przewidzianego, chociaż bowiem wyrok wyraźnie nie naprowadza, że strawa z kuchni żołnierskiej przynoszona była oskarżonemu na jego rozkaz, to jednak całokształt ustaleń faktycznych wyroku uprawnia do przyjęcia, że niewątpliwie działo się to na jego żądanie. Kwalifikacja z § 101 A. U. K. jest wykluczona z tego powodu, że wedle ustaleń zaczepionego wyroku nadużycie władzy nie było dokonane w celu wyrządzenia szkody.

Nr. 37.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 22 kwietnia 1921 r. R. 282/21.

Dni biegu pocztowego nie wlicza się do terminów przewidzianych w § 335 ust. 1. i 337 ust. 1. p. k. w.

Art. 138 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368. §§ 76 305 335 ust. 1. 337 ust. 1. 358 pkt. 10, 11 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 22 kwietnia 1921 roku rozpatrywał zażalenie nieważności ze strony oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego

O. G. w Łodzi z dnia 15 lutego 1921 r. Lcz. 160/21, którym podpor. K. . . . Józef został skazany w myśl § art. 573 p. 2. i ost. ust. K. K. 1903 r. oraz §§ 31, 32 i 37 K. K. W. na sześć miesięcy więzienia i wydalenie z wojska jako uznany winnym, że w połowie stycznia 1921 r. przywłaszczył sobie srebrną papierośnicę, stanowiącą własność podpor. Bereszko, zapomnianą przez tegoż na stoliku w kawiarni Szaniawskiego w Łodzi, przy którym siedzieli razem, papierośnicę tę oskarżony zabrał i następnie sprzedał kupcowi Libermanowi za 1000 mk. na żądanie zaś podpor. Bereszko zwrotu jej kategorycznie oświadczył, że takowej nie brał, czem dopuścił się przestępstwa, przewidzianego w art. 573 pkt. 2. i ust. ost. K. K. 1903.

Po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego, Najwyższy Sąd Wojskowy

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności, jako niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y .

Zażalenie zaskarża wyrok, jako nieważny, nie wymieniając pktu § 358 w. p. k. niemniej z uzasadnienia Najwyższy Sąd Wojskowy wywnioskował, że żalący się ma na myśli nieważność wyroku, przewidzianą w § 358 pp. 10 i 11. w. p. k.

Przed rozstrzygnięciem meritum sprawy i wobec wniosku Prokuratora w oświadczeniu wzajemnem na odrzucenie zażalenia jako niedopuszczalnego, zgłoszenie bowiem jego zostało otrzymane w Sądzie dopiero 20 lutego 1921 r. co było uchybieniem terminu, gdyż wyrok w obecności stron ogłoszony został 15 b. m. Najwyższy Sąd Wojskowy musiał zająć się rozpatrzeniem strony formalnej i w kwestji tej zaznacza.

Na samem zgłoszeniu obrońcy oskarżonego adw. Stanisława Kobylińskiego, sygnatura wpływu wykazuje 20 lutego 1921 r. jako dzień otrzymania w Sądzie tegoż, na dołączonej natomiast do akt kopercie figuruje data 18 lutego na stemplu pocztowym, jako data podania na poczcie, którą to datę w myśl art. 138 R. R. M., poz. 368 oraz przyjętej praktyki i wielokrotnych orzeczeń Najwyższego Sądu Wojskowego należy przyjąć za datę zgłoszenia. Taż sama okoliczność ma miejsce i przy wywodzie zażalenia, który jak widać z sygnatury wpływów kancelarji Sądu wpłynął 24, podany jednak został na pocztę we właściwym terminie 22 lutego. Wobec powyższych danych zażalenie nieważ-

ności Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za zgłoszone i wywiedzione w czasie ustawowym, wniosek zaś Prokuratora wojskowego o uznanie zażalenia za niedopuszczalne jako wniesione po upływie ustawowego terminu, za nieuzasadniony.

Za niedopuszczalne natomiast zażalenie zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego winno być uznane z innego powodu. Zaskarża ono bowiem wyrok rzekomo z powodu mylnego zastosowania przepisu art. 573 cz. 2. zd. ost. zamiast części 1 tegoż art. 573 lub 572 K. K. 1903 r. cała jednak argumentacja ogranicza się jedynie do krytyki niezaczepialnych po myśli §§ 76 i 305 w. p. k. ustaleń faktycznych Sądu. Sąd bowiem ustalił, że oskarżony wiedział do kogo należy znaleziona przezeń papierośnica i na drugi dzień po znalezieniu jej był nagabywany przez poszkodowanego o jej zwrot, którego kategorycznie odmówił, zaprzeczając, że ją znalazł. Zażalenie natomiast dowodzi, że oskarżony nie wiedział i mógł nie wiedzieć, czyją własnością jest znaleziona i sprzedana papierośnica przez co dowodzi braku z jego strony złej woli, warunkującej zastosowanie cz. 2. art. 573 K. K. 1903 r. Zażalenie również wbrew ustaleniom Sądu orzekającego, twierdzi, że oskarżony nie wiedział o tem, że poszkodowany poszukuje swej własności. Tymczasem Sąd ustalił, że poszkodowany nietylko poszukiwał zgubionej papierośnicy, ale nawet podejrzywał oskarżonego o jej zabranie i wręcz dopominał się o jej zwrot zaraz na drugi dzień po zgubieniu.

Tego zaś rodzaju uzasadnienie zażalenia nieważności powoduje niedopuszczalność tegoż.

Zażalenie nieważności z § 358 p. 11. w. p. k. N. S. W. pośrednio widzi w zaznaczeniu sporności stosowania przepisów skutków art. 30 i 37 kkw. w razie zasądzenia z art. 573 cz. 2. K. K. 1903 r. zarzut ten jednak, jako niewywiedziony w sposób ustawą przepisany N. S. W. uznał również za niedopuszczalny. Wobec powyższych danych należało zażalenie nieważności w myśl § 364 : 1 w. p. k. odrzucić. Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie odrzucił w myśl § 364 cz. 1. w. p. k. na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Nr. 38.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dn. 22 kwietnia 1921 r. R. 357/21.

Chociaż obrońca w zasadzie może działać w interesie oskarżonego, nie potrzebując osobnego pełnomocnictwa do przedsię-

brania poszczególnych czynności procesowych, to jednak po myśli § 389 ust. 1. w związku z § 325 ust. 1. i § 101 ust. 3. U. W. P. K. do założenia zwyczajnych środków prawnych i do postawienia wniosku na wznowienie postępowania karnego potrzebuje on zezwolenia skazanego.

Uwaga. Mylne zastosowanie w danej sprawie, przepisu § 309 pkw. zostało zaskarżone przez Prok. N. S. Wojsk. na zasadzie § 376 p. k. w.

§§ 322, 325 ust. 1. 101 ust. 3. 388 pkt. 2. 389 ust. 1. p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 22 kwietnia 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu wniosku adwokata Cohna na wznowienie na korzyść skazanego b. podporucznika Kazimierza P. . . . . postępowania karnego, zakończonego wyrokiem prawomocnym Sądu Wojskowego O. G. w Poznaniu z 6 października 1920 r. Lcz. 469/20, którym b. podporucznik Kazimierz P. . . . . i b. szeregowiec Antoni F. . . . . z Ekonomatu D. O. G. w Poznaniu uznani zostali winnymi zbrodni z § 138 W. U. K. łącznie z § 246 P. U. K. oraz art. 1. pkt. a) ustawy z dn. 1 sierpnia 1919 r. a F. . . . . ponadto występku z § 138 W. U. K., popełnionych przez to, 1) że P. . . . . i F. . . . . ., w zmowie z trzecią osobą w marcu i kwietniu 1920 r. w Poznaniu z Ekonomatu, w którym pierwszy był kierownikiem, drugi zaś magazynierem, bezprawnie przywłaszczyli sobie artykuły pisemne wojskowe na dgólną sumę 190.087 mk., a więc podczas służby z naruszeniem wojskowego stosunku służbowego sprzeniewierzyli przedmioty powierzone im z powodu służby, a 2) F. . . . . w tym samym czasie i miejscu, mając w posiadaniu pieniądze Ekonomatu w sumie 350 mk., przywłaszczył je sobie, a więc podczas służby z naruszeniem wojskowego stosunku służbowego dopuścił się sprzeniewierzenia przedmiotów, dostępnych mu z powodu swego stosunku służbowego, i zasądzonymi po myśli art. 1. pkt. a. Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. przy zastosowaniu § 309 p. k. w., a odnośnie F. . . . . i art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368) na karę ciężkiego więzienia przez lat dziesięć z równoczesną utratą obywatelskich praw honorowych na tenże przeciąg czasu, a P. . . . . ponadto z degradacją po myśli § 31 W. U. K. łącznie z R. K. N. R. L. z dnia 10.III.19 r.

u c h w a l i ł :

wniosek powyższy odrzucić, jako niedopuszczalny.

P o w o d y.

Chociaż obrońca w zasadzie może działać w interesie oskarżonego, nie potrzebując osobnego pełnomocnictwa do przedsiębrania poszczególnych czynności procesowych, to jednak po myśli § 389 ust. 1. w związku z § 325 ust. 1. i § 101 ust. 3. U. W. P. K. do postawienia wniosku na wznowienie postępowania karnego, potrzebuje on zezwolenia skazanego, że w danym wypadku takie zezwolenie nastąpiło — nie ma w aktach sprawy śladu. Obronę za skazanym P. . . . . na rozprawie głównej wnosił adwokat Grybski, który też następnie wniósł przeciwko wyrokowi zażalenie nieważności. Zatem, że obecny petent adwokat Cohn działa z zezwolenia, a zatem po porozumieniu się ze skazanym, nie przemawia także i treść wniosku, w której jako nowe środki dowodowe podano zeznania niejakiego Fryderyka Schmidta oraz Domachowskiej, a przecie skazanemu niewątpliwie wiadomo, że Domachowska była przesłuchana przy rozprawie jako świadek, zaś Fryd. Schmidt, przesłuchany w śledztwie i wezwany do rozprawy, nie stawił się z powodu wyprowadzenia się z Poznania bez odmeldowania, jak stwierdzają akta sprawy na stronie 163. Dalej niewątpliwie skazanemu wiadoma jest, a zatem i działającemu z jego zezwolenia obrońcy wiadoma byćby musiała treść wyroku, zasądzającego z 5 — 6 października 1920 roku, w którym jest ustęp stwierdzający, że obaj skazani pozostawali w zmowie ze Schmidtem. Te wszystkie okoliczności, które musiały być znane obrońcy, działającemu z zezwolenia skazanego, należy wnosić, nieznane były petentowi, gdyż inaczej nie naprowadzałby on był niewątpliwie jako nowych — dowodów ze świadków: Domachowskiej i Schmidta i to na okoliczności, które nietylko za nowe w rozumieniu ustawy (§ 388 pkt. 2. U. W. P. K.) uznane być nie mogą ale też przedewszystkiem za takie, któreby mogły mieć wpływ korzystny dla oskarżonego, albowiem orzeczenie o szkodliwości czynów karygodnych skazanych, dla Skarbu Państwa nie jest zależne od poglądu na tą kwestję Fryderyka Schmidta, który według wyroku był ze skazanymi w porozumieniu, ani też świadek Domachowska nie może być powołana do oceny dokumentów do sprawy dołączonych.

W tych warunkach należało w powyższy sposób uchwalić po myśli § 393 ust. 2. U. W. P. K.

Nr. 39.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 23 kwietnia 1921 r. R. 710/20. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wo-

smek, sędziowie: gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz i pułkownik Józef Dąbrowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski, obrońca adwokat Korwin Piotrowski.

Pod przepis § 9 pkt. 1. Kod. Karn. Wojsk. podpadają osoby stanu wojskowego, które są przydzielone do formacji polowych, (wchodzących w skład armji działającej w polu), względnie przygotowanych do wymarszu w pole (np. kompanje marszowe).

§ 9 pkt. 1. kod. karn. wojsk. § 70 i 71 kod. karn. wojsk.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego we Lwowie, przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Lwów z dnia 23 października 1920 r., mocą którego szereg. Baonu zap. 19 p. p. Michał Z. . . . . został uznany winnym występku dezercji z § 69 K. K. W., popełnionej przez to, że w dniu 19 sierpnia 1920 r. opuścił samowolnie swój oddział t. j. 19 p. p. i w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej przebywał poza swoim oddziałem do dnia 14 września 1920 r. t. j. do dnia przyaresztowania go, i zasądzony został w myśl § 70 K. K. W. na karę sześciu miesięcy więzienia

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności zaskarżony wyrok znieść w całej osnowie i sprawę przekazać Sądowi I. instancji dla ponownego rozpatrzenia i zawyrokowania.

P o w o d y .

Prokurator zaczepia wyrok Sądu I-szej instancji z przyczyny nieważności, przewidzianej w pkt. 10. § 358 W. P. K. przyczem, takowej dopatruje się w tem, że Sąd ten błędnie skwalifikował czyn osk. jako zwykłą dezercję, a nie jako dezercję w polu, w związku z czem i nie wymierzył mu kary w myśl § 71 K. K. W.

Już w całym szeregu orzeczeń wypowiedział Najwyższy Sąd Wojskowy zapatrywanie i to zgodnie z interpretacją Sądów Wojskowych Niemieckich co należy rozumieć pod przestępstwami, popełnionemi w polu w rozumieniu § 9 p. 1. K. K. W.

Wprawdzie § ten opiewa, że przepisy K. K. W. o przestępstwach popełnionych w polu, obowiązują na czas pozostawania armji lub jej części w stanie zmobilizowanym, jednakowoż Najwyższy Sąd Wojskowy stoi na stanowisku, że pod pojęciem ar-

mji zmobilizowanej, należy rozumieć tylko te jej oddziały, które faktycznie wchodzą w skład armji, działającej w polu.

A zatem pod przepisy te podpadają osoby stanu wojskowego, które są przydzielone do formacji polowych (wchodzących w skład armji działającej w polu) względnie przygotowanych do wymarszu w pole (np. Komp. marszowe). W konkretnym wypadku jak to widać z ustaleń Sądu I-szej instancji dezercja została popełniona przez oskarżonego z baonu zap. 19 p. p. w Gródku Jagiellońskim, a zatem z formacji, która sama przez się nie może być zaliczoną do armji działającej w polu.

Jednakowoż mając na uwadze, że notorycznie jest wiadomem, że w owym czasie (w drugiej połowie sierpnia 1920 r.) wobec zbliżenia się linji bojowej w najbliższe okolice Lwowa, niektóre baony zapasowe były postawione w stan zmobilizowania t. j. wcielone do armji bezpośrednio działającej w polu, nie wykluczone jest, że podobny fakt mógł mieć miejsce odnośnie do baonu zap. 19 p. p. Rzeczą Sądu I instancji było powyższe wyjaśnić za pomocą zasięgnięcia odnośnych danych od władz kompetentnych.

W takim stanie rzeczy Najwyższy Sąd Wojskowy, nie znajdując w wyroku Sądu I-szej instancji odnośnych ustaleń, zmuszony był w myśl ust. 3 p. 4 zdanie ostatnie § 371 W. P. K. wyrok ten znieść i sprawę skierować do tegoż Sądu dla ponownego rozpatrzenia i zawyrokowania.

Nr. 40.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 27 kwietnia 1921 r. R. 433/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz, pułkownik dr. Bronisław Zbyszewski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Konstanty Lisowski.

Osoba wojskowa, odmawiająca w Sądzie cywilnym złożenia zeznań w charakterze świadka, jedynie z tego powodu, że przesłuchujący ją sędzia cywilny jest żydem, dopuszcza się przestępstwa przewidzianego w art. 172 og. kod. z roku 1903.

Art. 172 og. kod. z roku 1903.

§ 193 pkw.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu O. G. w Łodzi z dnia 20 listopada 1920 r. L. cz. K. 612/20, którym oskarżony

podporucznik Gedymin M. . . . . uwolniony został po myśli § 306 pkt. 4 w. p. k. od oskarżenia o wykroczenie z art. 172 og. kod. z roku 1903, w ten sposób popełnionego, że stawiwszy się w Łowiczu w dniu 6 sierpnia 1920 r. w kancelarji sędziego śledczego Ludwika Warszawskiego w charakterze świadka odmówił złożenia przed nim zeznań z powodu, iż Warszawski jest żydem, a więc bez zasługującej na uwzględnienie przyczyny

o r z e k ł :

zaskarżonym wyrokiem I-szej instancji naruszona została ustawa w art. 172 P. K. K. z r. 1903. Orzeczenie to nie ma skutków dla oskarżonego.

P o w o d y .

Sąd orzekający ustaliwszy, iż podpor. Malinowski odmówił złożenia świadectwa przed Sędzią śledczym Warszawskim, jedynie z tego powodu, ponieważ Warszawski jest żydem, ustalił tem samem wszystkie okoliczności wymagane przez ustawę do zaistnienia istoty czynu wykroczenia przewidzianego w art. 172 og. kod. z roku 1903.

Obowiązująca w Dzielnicy b. zaboru rosyjskiego, ustawa o cywilnem postępowaniu karnem nakłada na wszystkich obywateli obowiązek poddania się orzecznictwu względnie badaniu sędziego przez ustawę ad hoc wyznaczonego. Wyłączanie sędziów dopuszczalnem jest jedynie w wypadkach wyraźnie w ustawie przewidzianych. Ponieważ podpor. M. . . . . jako świadek nie miał w danym wypadku w myśl obowiązujących przepisów ustawy, prawa wyłączyć sędziego śledczego, które to prawo w myśl art. 273 og. ustawy postępowania karn. przysługuje jedynie oskarżonemu, oskarżycielowi prywatnemu, lub powodowi cywilnemu, z przyczyn w art. 600 wymienionych, przedstawia się odmowa złożenia świadectwa przez oskarżonego, jako odmowa bez zasługującej na uwzględnienie przyczyny (art. 172 og. kod. karn. z roku 1903).

Okoliczności naprowadzone przez Sąd orzekający na uzasadnienie wyroku uwalniającego w szczególności zaś okoliczność, że oskarżony nie odmówił kategorycznie złożenia zeznań przed Sądem, lecz wzbraniał się jedynie składać zeznania przed sędzią żydem, a nadto okoliczność, że M. . . . . podejrzywał sędziego Warszawskiego o stronnicze prowadzenie sprawy, przedstawiają się jedynie jako okoliczności łagodzące, a nie jako

okoliczności wykluczające karalność czynu, i to z powodów wyżej naprowadzonych.

Ustawa postępowania karn. przed Sądami wojsk. w § 193 postanawia, że „przeciw czynnym osobom wojskowym, które bez ustawowego powodu wzbraniają się złożyć świadectwo, lub wykonać przysięgę jako świadkowie, należy wnieść doniesienie do przełożonego dowództwa, które zmusi wzbraniającego się odpowiedniemi karami aresztu dyscyplinarnego do dopełnienia ustawy. Fakt ten, że ustawa powyższa jest łagodniejszą i, że więc osoba wojskowa odmawiająca zeznań wobec sędziego wojskowego nie mogłaby być wyrokiem za przestępstwo z art. 172 P. K. K. karaną, nie stoi zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego na przeszkodzie, by oskarżonego uznać winnym występku z art. 172 P. K. K. skoro oskarżony stanął, jako świadek **w sądzie cywilnym**, dla którego to Sądu jedynie normy postępowania przed Sądami cywilnemi są miarodajne. Sprzeczność tę ustaw o postępowaniu przed Sądami cywilnemi i wojskowymi nie da się zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego inaczej usunąć, jak tylko, że o ile osoba wojskowa przed Sądem cywilnym zeznaje, przepisy procedury cywilnej, o ile zaś przed Sądami Wojskowymi zeznaje — przepisy o postępowaniu przed Sądami Wojskowymi § 193 pkw. mają mieć zastosowanie. Wobec tego należało w myśl § 378 w. p. k. uznać zażalenie nieważności w obronie ustawy za uzasadnione, przyczem orzeczenie to wobec wyroku uwalniającego nie ma skutków dla oskarżonego.

Nr. 41.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 28 kwietnia 1921 r. R. 337/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: generał - podpor. Jan Czapliński i pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik K. S. Józef Krawiecki, obrońca - adwokat Jerzy Perland.

Artykuły 476 i 532 og. kod. karnego z r. 1903 otaczają specjalną opieką osoby urzędowe nie z powodu bezwzględnie wszystkich ich czynności, lecz tylko z powodu ich działań w granicach prawnego spełniania obowiązków służbowych.

Art. 477 względnie 536 og. kod. z r. 1903 dopuszcza zwolnienia od kary w wypadkach retorsji — na zadany gwałt względnie wyrządzoną zniewagę — z wyjątkiem wypadków, gdy gwałt

lub zniewaga skierowaną była przeciw osobom wymienionym w art. 477 ust. ost. og. kod.

Naczelnik policji państwowej nie może być zaliczony do osób w cyt. art. 477 ust. ostatni wymienionych art. 139, 475, 476, 530, 532, 536 og. kod. z roku 1903. §§ 358 pkt. 9 b) i 10 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżyciela publicznego zażalenie nieważności z dnia 26 kwietnia 1921 r. przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 21 lutego 1921 r. Lcz. K. II. 19/21, którym oskarżonego Juljusza D. . . . . rtm. I-go pułku szwoleżerów uwolniono w myśl § 306 l. 4 w. p. k. od oskarżenia o występki z art. 476 i 532 p. 3. p. k. k. rzekomo w ten sposób popełnione, że w Radzyminie dnia 9 października 1919 r. około godz. 10-ej przed południem, udawszy się do prywatnego mieszkania naczelnika policji państwowej Feliksa Juljusza Z. . . . . i oświadczając nazwanemu, że czyni mu zarzut z powodu jego postępowania w stosunku do Rady Miejskiej, uderzył Z. . . . . szpicrutą przez głowę w zamiarze umyślnej obrazy osobistej, po przeprowadzeniu rozprawy, wysłuchaniu referatu pułkownika K. S. Dr. Bronisława Zbyszewskiego, wywodu obrońcy adwokata Jerzego Perlanda, tudzież oświadczenia zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownika Józefa Krawieckiego

o r z e k ł :

zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego, jako nieuzasadnione odrzucić.

P o w o d y .

Prokurator Wojskowy zaczepił wyrok uwalniający Sądu I-szej instancji z pktu 9 b) i 10 § 358 w. p. k. twierdząc, że:

1) niesłusznie orzeczono, że w czynie oskarżonego brak znamion występku z art. 476 i 532 ust. 3 pkk., a zachodzi jedynie wykroczenie z art. 475 i 530 p. k. k.

2) niesłusznie zastosowano przepis art. 477 i 536 p. k. k. co do zwolnienia oskarżonych od kary z powodu wzajemności zniewagi.

Na poparcie swego twierdzenia w pkt. 1-ym naprowadza Prokurator wojskowy co następuje:

Wobec ustalenia faktu, że Naczelnik Policji Państwowej Z. . . . . podał rewelację o ojcu oskarżonego w służbowym raporcie, skierowanym na ręce miejscowego Starosty musimy przy-

jąć, że akt samowolnego wymierzenia sobie satysfakcji względnie sprawiedliwości ze strony oskarżonego przez zwymyślanie i uderzenie Z. . . . . był reakcją na czynność służbową Z. . . . jako Naczelnika Policji. Z. . . . . raport ten złożył jako usprawiedliwienie, względnie odparcie postawionych zarzutów miejscowej policji przez Radzymińską Radę Miejską — której członkiem był i ojciec oskarżonego. Zatem czyn oskarżonego wywołany ustępem tego raportu o ojcu jego, zarzucającym temu ostatniemu czyny hańbiące musi być uważany jako zniewaga słowna i gwałt na osobie urzędnika, z powodu wykonywania przezeń obowiązków służbowych, a tem samem odpowiada kwalifikacji z art. 476 i 532 ust. 3 p. k. k. Wzgląd, czy Z. . . . . nie postąpił w kwestji podania do wiadomości Starosty głosów publicznych o ojcu oskarżonego obojętne czy słusznych, czy niesłusznych — zbyt pochopnie nie sprawdziwszy słuszności ich prawdziwości, wobec tego, że Naczelnik Policji ma prawo i obowiązek do zbierania wiadomości co do wartości moralnej miejscowych obywateli i do komunikowania ich służbowo miejscowemu Staroście, jako swej władzy przełożonej — nie odbiera w danym wypadku raportowi charakteru urzędowego, a tylko mógłby być pociągnięty do odpowiedzialności za brak należytej skrupulatności w służbie.

Najwyższy Sąd Wojskowy zważywszy, że artykuły 476 i 532 p. k. k. otaczają specjalną opieką **osoby urzędowe**, nie z powodu bezwzględnie wszystkich ich czynności, lecz raczej z powodu ich działań w granicach „obowiazków służbowych“ i że nie każda czynność osoby urzędowej musi bezwzględnie zasługiwać na to, aby była przez prawo ochranianą, że prawo o tyle tylko może ochraniać urzędnika, o ile tenże działa w granicach swych obowiązków“ i o ile postępuje zgodnie z tymi „obowiązkami“ służbowymi, nie mógł się dopatrzeć w czynie oskarżonego ustalonym przez Sąd I-szej instancji występku z art. 476 względnie 532 p. k. k.; że ustawodawca sam i to wyraźnie tego rodzaju rozróżnienie czyni, widocznem jest z przepisu art. 139 p. k. k., który powiada, że „kto wykroczy przeciw zarządzeniom prawnym“, lub sprzeciwia się żądaniu „prawnemu“ urzędnika lub władzy, z czego jasno wynika jak wyżej N. S. W. zaznaczył, że urzędnik tylko w granicach **prawnego** spełniania obowiązków jako taki przez prawo specjalnie chronionym być może.

W danym wypadku ustalił Sąd I-szej instancji wyrokiem, „że krytyczne zajście miało miejsce **nie na tle stosunków służbowych**, lecz czysto osobistych“, dalej, „że rozegrało się na podwó-

rzu prywatnego mieszkania Z. . . . . ., który w krytycznym czasie **występował tylko jako osoba prywatna nie podczas wykonywania, lub z powodu wykonywania obowiązków służbowych".** Sąd I instancji ustalił dalej wyrokiem, że Z. . . . . w raporcie, o który tu właśnie chodzi i który dał powód do tego zajścia, rzucił potwarz na ojca oskarżonego tej treści, że tenże dorobił się majątku w sposób nieczysty przez wypuszczanie w obieg za czasów rosyjskich fałszywych storublówek. Ustalonem jest również wyrokiem, **że raport** Z. . . . . ., **wprawdzie urzędowy,** bo miał udzielić wyjaśnień na uczynione policji przez Radę Miejską zarzuty miał formę i treść niedozwoloną, gdyż nie był oznaczony jako poufny, a zamieścił **gołosłowną na faktach nieopartą potwarz** na człowieka ogólnie szanowanego i o nieskalanym charakterze, t. j. ojca oskarżonego.

Wobec powyższych ustaleń Sąd, z których widać, że treść raportu Z. . . . . wyszła poza zakres tegoż obowiązków służbowych, a stało się wprost bezprawiem, stanowiącem osobistą obrazę ojca oskarżonego względnie jego samego Najwyższy Sąd Wojskowy uznał (zgodnie z pkt. 8 motywów do art. 477 k. k. Tagancewa), iż gwałt względnie zniewaga, ze strony oskarżonego nie były wywołane czynnością Z. . . . . **wchodzacą w zakres tegoż działalności służbowej,** że zatem kwalifikacja czynów oskarżonego, jako występki z art. 476 względnie 532 pkt. 3 k. k., nie jest uzasadnioną, zaczem nie zachodzi zarzucona nieważność wyroku z punktu 10 § 358 w. p. k.

Zarzut powyższy Prokuratora zmierza do uzasadnienia podniesionej dalszej przyczyny nieważności z punktu 9 b) § 358 w. p. k. mianowicie, twierdzenia, iż Sąd orzekający niesłusznie zastosował art. 477 względnie 536 k. k., gdyż przyjąwszy kwalifikację czynów oskarżonego, jako występków z art. 476 i 532 k. k. nie może być mowy o zwolnieniu oskarżonego od kary w myśl powyższych artykułów zabraniających właśnie ich stosowania w wypadkach zadanego gwałtu, lub zaszłej zniewagi na osobie policjanta podczas wykonywania przezeń lub z powodu wykonywania obowiązków służbowych, za którego należy uważać w danym wypadku poszkodowanego Z. . . . . .

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zażalenie nieważności w tym względzie wobec poprzednich wywodów, wykluczających istotę występków z art. 476, względnie § 532 pkt. 3 k. k., jako bezprzedmiotowe względnie również nieuzasadnione.

Art. 477 względnie 536 k. k. dopuszcza bowiem zwolnienie od kary w wypadkach retorsji — na zadany gwałt względnie

wyrządzoną zniewagę, skierowaną nawet przeciw osobie urzędowej podczas wykonywania lub z powodu wykonywania jej obowiązków służbowych za wyjątkiem gwałtu lub zniewagi skierowanej przeciw osobie policjanta (art. 536 „policyjnego"), lub innego strażnika, lub służącego.

Jak z powyższego zestawienia osób ustawą bezwzględnie chronionych w myśl § 477 k. k. wynika, obejmuje wykluczenie bezkarności odwetowej zniewagi (gwałtu) tylko osoby wyż. wskazane funkcjonarjuszy publicznych **niższych kategorji**, do której żadną miarą poszkodowany Z. . . . . Naczelnik miejscowej Policji w Radzyminie zaliczonym być nie może.

Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego wywodzi zażalenie nieważności z pktu 9 b) § 358 w. p. k. w nieporuszonym przez Prokuratora Wojskowego kierunku, iż zastosowanie art. 477 i 536 k. k. nie może mieć także dlatego miejsca, ponieważ ustawa ta wymaga, by akt retorsji był odpowiedzią na postępek przeciwnej strony, oraz by odpowiedź ta nastąpiła niezwłocznie, t. j. w chwilowem uniesieniu.

Zażalenie nieważności jednak i w tym względzie należało uznać jako nieuzasadnione.

Z ustaleń bowiem Sądu I-szej instancji wynika, iż oskarżony dowiedziawszy się dnia 8 października 1919 r. o wyrządzonej ojcu jego ciężkiej zniewadze postanowił natychmiast wymierzyć sobie satysfakcję, której też zaraz t. j. tego samego dnia dokonał, a to w sposób niedopuszczający dla poszkodowanego najmniejszej wątpliwości, iż rozchodziło się o odwet za wyrządzoną ojcu jego zniewagę, z przyczyny której wymogom ustawowym (patrz komentarz Tagancewa) stało się w zupełności zadość.

Z powyższych przyczyn należało zażalenie nieważności Prokuratora w całości jako nieuzasadnione w myśl § 371 ust. 2 w. p. k. odrzucić.

Najwyższy Sąd Wojskowy zauważa jednak, że zdaniem jego nie zachodziły warunki z art. 477 względnie 536 k. k. w zupełności, gdyż dopatruje się w akcie retorsji ze strony oskarżonego cięższej zniewagi względnie gwałtu od zniewagi wyrządzonej jego ojcu.

Gdy wyrok w tym kierunku jednak nie został przez Prokuratora zaczepiony (§ 373 ust. 1. wpk.) musiał się Najwyższy Sąd Wojskowy ograniczyć do powyższej uwagi, natomiast będąc zapatrywania, iż postępowanie oskarżonego niezgodne jest z obowiązującemi przepisami, dotyczącymi wzajemnego stosunku względnie odnoszenia się osób wojskowych do funkcjonarjuszy

publicznych (urzędników) oraz z pojęciami oficerskiemi o żądaniu satysfakcji postanowił zarządzić odstąpienie aktów sprawy władzy przełożonej oskarżonego celem dalszego postępowania w zaznaczonym kierunku.

Nr. 42.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 29 kwietnia 1921 r. R. 416/21.

O wniosku wznowienia postępowania orzeka ostatecznie Najwyższy Sąd Wojskowy (§ 393). Rola Sądu I instancji określona jest w przepisach § 392 w. p. k. i polega na przyjęciu wniosku, skontrolowaniu, czy nie zachodzą okoliczności, przewidziane w § 392 cz. 3 w. p. k. a następnie na przesłaniu wniosku z aktami sprawy tudzież swojemi uwagami do N. S. W.

Określenie ustawy, „gdy skazany popadł w chorobę umysłową“ w żaden sposób nie można rozszerzać na wypadki, wniosków badania stanu umysłowego dla ustalenia, że skazany był w chwili popełnienia przestępstwa niepoczytalny, który to wniosek w myśl przepisów § 389 w. p. k. mogą stawiać jedynie te osoby, któreby miały prawo wnieść zażalenie lub odwołanie od kary.

§§ 327, 389, 392, 393.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnym w dniu 29 kwietnia 1921 r. rozpatrywał zażalenie Jana F. . . . ., brata Marcina Andrzeja F. . . . . ., zasądzonego prawomocnym wyrokiem Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie z dnie 9 marca 1920 r. za szereg kradzieży na sześć lat więzienia ze zmniejszeniem kary orzeczonej o jedną 3-cią część, przeciwko decyzji dyspozycyjnego posiedzenia tegoż Sądu z dnia 12 marca 1921 r., mocą którego odrzucony został wniosek tegoż Jana F. . . . . o wznowienie postępowania karnego a przedewszystkiem zbadanie stanu umysłowego zasądzonego F. . . . . .

Po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu oświadczenia zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego, Najwyższy Sąd Wojskowy

u c h w a l i ł :

zażalenie jako niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y .

Ustawa przewiduje ściśle wypadki, w których uchwały Sądów mogą być zaskarżone drogą zażalenia, wśród tych wypadków

jednak nie ma wypadku zaskarżenia uchwały posiedzenia dyspozycyjnego powziętego w sprawie wznowienia postępowania karnego na podstawie przepisów §§ 386 — 402 w. p. k. choćby w wypadku, gdy uchwała ta powzięta została nieprawnie z przekroczeniem kompetencji Sądu.

Przepisy bowiem §§ 392 i 393 w. p. k. starannie rozgraniczają kompetencję N. S. W. oraz Sądów I-szej instancji odnośnie do wznowienia postępowania. O wniosku wznowienia postępowania orzeka Najwyższy Sąd Wojskowy (§ 393). Rola Sądu I-szej instancji określona jest w przepisach § 392 w. p. k. i polega na przyjęciu wniosku, skontrolowaniu czy nie zachodzą okoliczności przewidziane w § 392 cz. 3 w. p. k. a następnie i na przesłaniu wniosku z aktami sprawy tudzież swojemi uwagami do N. S. W.

Sąd Wojskowy Okręgu Generalnego w uchwale posiedzenia dyspozycyjnego z dnia 12 marca 1921 r. przekroczył kompetencję swoją wydając decyzję w samej sprawie wznowienia postępowania — zamiast jedynie poprzestać na wniosku co do niekompetencji petentów.

Podobna uchwała w myśl § 376 pkw. może być zaskarżona jedynie drogą zażalenia nieważności w obronie ustawy.

W zażaleniu swojem petent podniósł jednak i zasadniczą sprawę, którą dla uniknięcia pomyłek w przyszłości i uniknięcia obarczania Sądów zbyteczną pracą Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za konieczne wyjaśnić.

Treść tej sprawy jest następująca:

W zażaleniu swem Jan F. . . . . występuje przeciwko uchwale Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie uznającej go za nieuprawnionego do wnoszenia tego rodzaju wniosków i powołuje się na przepis § 389 w. p. k. wymieniający wśród osób uprawnionych do wnoszenia wznowienia postępowania również i brata — zwłaszcza, gdy chodzi, jak w danym wypadku, o chorobę umysłową skazanego, jak również podkreśla okoliczność, że wniosek, jak widać ze stampilji — podany był również przez obrońcę oskarżonego.

Najwyższy Sąd Wojskowy uważa rozumowanie takie za błędne, za nieuzasadnione na podstawie następujących przesłanek:

W myśl powołanego § 389 w. p. k. ma prawo wnosić wznowienie postępowania karnego poza osobami, które byłyby uprawnione, wnieść na jego korzyść odwołanie lub zażalenie — również i brat oraz inni **krewni,** lecz jedynie w dwuch wypadkach; śmier-

ci i stwierdzonego obłędu t. j., w wypadkach, gdy sam zasądzony fizycznie już niezdolny jest działać w tym kierunku. Określenie zaś ustawy „gdy popadł w chorobę umysłową“ w żaden sposób nie można rozszerzać na wypadki, wniosków badania stanu umysłowego dla ustalenia, że oskarżony był w chwili popełnienia przestępstwa niepoczytalny, który to wniosek w myśl przepisów § 389 w. p. k. mogą stawiać jedynie te osoby, któreby miały prawo wnieść zażalenie lub odwołanie od kary.

Nieuzasadnionem jest również powołanie się i na to, że jak widać ze stampilji wniosek stawia również i obrońca zasądzonego.

Przedewszystkiem stampilja adwokata na podaniu podpisanem przez kogo innego, nie zaś samego dawnego mocodawcę bynajmniej nie świadczy o tem, że adwokat, którego rola skończyła się z chwilą uprawomocnienia wyroku i który obowiązany jest akta wnosić, bądź ze swoim, bądź ze swego mocodawcy podpisem wznawia postępowanie w jego imieniu.

Dołączone zaś do wniosku pełnomocnictwo podpisane zostało przez bratowę zasądzonego Annę F. . . . . ., której § 389 w. p. k. również nie daje prawa, do występowania z tego rodzaju wnioskiem.

Wobec tego zażalenie F. . . . . przeciwko uchwale posiedzenia dyspozycyjnego odrzucającego wniosek na wznowienie postępowania, należało jako niedopuszczalne, odrzucić, (§ 327, 330 w. p. k.).

Nr. 43.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 29 kwietnia 1921 r. R. 452/21.

Przepis ust. 4 § 237 p. k. w. przyznaje obwinionemu, prawo wniesienia zażalenia do Najwyższego Sądu Wojskowego tylko przeciw uchwale Sądu Okręgowego, zarządzającej zawieszenie aresztu śledczego nad obwinionym. Jeżeli zaś Sąd okręgowy aresztu śledczego nie zarządza, lecz uchwala jedynie utrzymac w mocy zarządzony już uprzednio, areszt śledczy przez sędziego śledczego — przedstawia się decyzja jego jako ostateczna — niepodlegająca zaskarżeniu w drodze zażalenia (§ 177 ust. 1. p. k. w.).

§§ 177 ust. 1. i 237 ust. 4 p. k. w.

Art. 145, 149 R. R. M. z 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem, odbytem w dniu 29 kwietnia 1921 r. rozpatrywał zażalenie st. szeregowca R. . . . . Edmunda, wachmistrza szt. G. . . . . Bogumiła, sierż. W. . . . . Stanisława, kpr. M. . . . . Maksymiljana, kpr. D. . . . . Franciszka, st. szer. J. . . . . Piotra i plut. G. . . . . Jana przeciw uchwale Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Warszawskiego z dnia 5 marca 1921 r. zatwierdzającej decyzję sędziego śledczego o zawieszeniu nad obwinionymi aresztu śledczego.

Po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu oświadczenia Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

zażalenie odrzucić, jako niedopuszczalne.

P o w o d y .

Obwinieni w dniu 20 stycznia 1921 r. wnieśli zażalenie na decyzję sędziego śledczego, zawieszającą nad nimi areszt śledczy.

Zażalenie to na posiedzeniu dyspozycyjnem Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Warszawie w dniu 5 marca 1921 r. nie zostało uwzględnione i Sąd zawieszony nad obwinionymi areszt śledczy uchwalił nadal zatrzymać w mocy.

Czując się pokrzywdzonymi powyższą uchwałą Sądu, obwinieni, powołując się na przepis ust. 4. § 237 W. P. K. wnieśli zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego.

Po rozpatrzeniu sprawy Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza co następuje:

Przepis ust. 4 § 237 W. P. K. daje prawo obwinionemu zaskarżenia do Najwyższego Sądu Wojskowego tylko takiej decyzji Sądu Okręgu Generalnego tyczącej się aresztu śledczego, którą Sąd ten areszt śledczy zarządza.

W danym wypadku Sąd Okręgu Generalnego aresztu śledczego nie zarządzał, a **uchwalił zatrzymać w mocy zarządzony, już uprzednio areszt śledczy**, przez Sędziego śledczego czyli rozstrzygnął kwestję w myśl przepisów ust. 1. § 177 W. P. K.

Z uwagi zaś, że wedle obecnie obowiązujących przepisów ustawowych decyzja taka jest ostateczna i niepodlegająca zaskarżeniu w drodze zwyczajnego środka prawnego Najwyższy Sąd Wojskowy na podstawie § 330 w. p. k. odrzucił zażalenie obwinionych jako niedopuszczalne.

Nr. 44.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 kwietnia 1921 r. R. 232/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Józef Dąbrowski i pułkownik Jan Rzymowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Józef Krawiecki, obrońca z urzędu adwokat Mieczysław Lewi.

Bezskuteczne nakłanianie żandarma do popełnienia zbrodni wojskowej wyczerpuje istotę występku z art. 29 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369).

Przy zasądzeniu za dezercję należy w myśl obligatoryjnego nakazu § 74 k. k. w. orzec przeniesienie do II-ej klasy żołnierzy, jako dodatkową karę na czci.

(§§ 74, 140 i 144 k. k. w., art. 29 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 § 9 powsz. kod. austr., § 49 a) og. kod. niem. art. 149 og. kod. z r. 1903, § 358 pkt. 10. w. p. k., art. 5 ustawy sierpniowej z 1.VIII.1919 r.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Gneralnego w Lublinie z dnia 28 stycznia 1921 r. Lcz. K. 8848/20, którym szeregowiec bez przydziału Szaja K. . . . . uznany został winnym: a) występku dezercji z §§ 69 i 70 k. k. w. i b) występku nieposłuszeństwa władzom z art. 149 ust. 1. K. K. 1903 r., popełnionych przez to, że ad a), że po uznaniu go w dniu 12 maja 1919 r. przez Komisję przeglądową w Janowie za zdolnego do służby wojskowej nie zgłosił się w oznaczonym czasie, t. j. dnia 28 maja 1919 r. w P. K. U. w Lublinie, celem otrzymania przydziału, lecz w zamiarze trwałego uchylenia się od swego ustawowego obowiązku służby ukrywał się aż do chwili ujęcia i aresztowania go w dniu 3 listopada 1920 r. podczas obławy za dezerterami i popisowymi w Kraśniku, b) że po aresztowaniu go w dniu 3 listopada 1920 r. przez pełniącego służbę żandarma Kota wręczył temuż łapówkę 500 mk. z prośbą wypuszczenia go na wolność, której jednak żandarm nie uległ, że zatem usiłował za pomocą łapówki nakłonić urzędnika do spełnienia występku przez niewykonanie przezeń obowiązku służbowego, i zasądzony został na zasadzie § 70 k. k. w. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku na karę więzienia przez sześć miesięcy z zaliczeniem na poczet tej kary po myśli art. 10 tegoż R.R.M. dwuch miesięcy aresztu prewencyjnego i śledczego.

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z pktu 10 § 358 U. W. P. K. zaczepiony wyrok, w części kwalifikującej czyn karygodny oskarżonego, opisany w tenorze tego wyroku pod „b“ jako występek z art. 149 cz. I. K. K. 1903 r. oraz orzeczenie o karze znieść i orzekając w sprawie samej w granicach zniesionego wyroku, uznać, że czyn karygodny opisany w zaczepionym wyroku w ustępie „b“ stanowi występek z art. 29 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369) i skazać oskarżonego za oba przestępstwa, których uznano go winnym, z mocy tegoż artykułu przy zastosowaniu art. 19 powołanego Rozp. Rady Min. na jeden rok i sześć miesięcy więzienia z zaliczeniem na poczet wymierzonej kary po myśli art. 10 tegoż R. R. M. czterech miesięcy aresztu prewencyjnego i śledczego.

P o w o d y .

Prokurator Wojskowy zaczepił wyrok nieważnością materjalną z p. 10 § 358 U. W. P. K. z tego powodu, że Sąd a quo, ustaliwszy w swym wyroku, że oskarżony wręczył aresztującemu go żandarmowi kwotę 500 mk. z prośbą o puszczenie go na wolność, skwalifikował ten czyn oskarżonego, jako występek nieposłuszeństwa władzom z art. 149 K. K. z roku 1903 i uczynił to Sąd, wychodząc z tego założenia, że gdy w danym wypadku żandarm spełnił był życzenie oskarżonego i puścił go na wolność, to stałby się winnym występku z § 144 K. K. W. To ostatnie założenie Sądu, jak słusznie wywodzi Prokurator, jest błędne, albowiem na podstawie ustaleń zaczepionego wyroku należy przyjąć, że w danych warunkach żandarm, już przez samo przyjęcie od oskarżonego łapówki, stałby się był winnym zbrodni przyjęcia podarunku za czyn, stanowiący naruszenie obowiązku służbowego z § 140 K. K. W., a gdyby ponadto oskarżonego na wolność puścił, to byłby ponadto winnym występku z § 144 K. K. W. i odpowiadałby powinien za zbieg przestępstw, albowiem dla zaistnienia zbrodni z § 140 K. K. W. nie jest potrzebne samo dokonanie opłaconego czynu, stanowiącego naruszenie obowiązku służbowego, a o ile ono następuje, to stanowi obok przekupstwa samoistny czyn karygodny, podlegający odrębnej kwalifikacji na podstawie przyjętego stanu faktycznego.

W danych więc warunkach oskarżony wzywał żandarma do przestępstwa, które po myśli art. 5 Ust. z 1 sierpnia 1919 r.

jest zbrodnią wojskową przez co oskarżony stał się winnym występku z art. 29 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369) wobec czego zażalenie nieważności Prokuratora należało uznać za uzasadnione i zaczepiony wyrok w odnośnej części znieść, jako nieważny, a orzekając w sprawie samej w granicach zniesionego wyroku na podstawie niezaczepionych jego faktycznych ustaleń przy uwzględnieniu także naprowadzonych w nim okoliczności obciążających i łagodzących i przyjmując ponadto jako okoliczność obciążającą zbieg przestępstw, należało po myśli art. 29 powołanego R.R.M. przy uwzględnieniu art. 19 tegoż R. R. M. i z uwagi, że zbrodnia wojskowa, do której oskarżony wzywał, podlegałaby ukaraniu z art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. wymierzyć oskarżonemu karę jednego roku i sześciu miesięcy więzienia, jako odpowiadającą winie z zaliczeniem po myśli art. 10 tegoż R. R. M. czterech miesięcy aresztu śledczego i prewencyjnego na poczet wymierzonej kary.

Z naprowadzonych zasad i po myśli § 371 ust. 3 p. 4 U. W. P. K. należało w powyższy sposób rozstrzygnąć.

Zauważa się z urzędu, że wbrew obligatoryjnemu nakazowi § 74 K. K. W. przy skazaniu za dezercję na karę więzienia nie orzekł Sąd I instancji przeniesienia do drugiej klasy żołnierzy, czego jednak nie był władny Najwyższy Sąd Wojskowy poprawić na niekorzyść oskarżonego wobec niezaczepienia wyroku z tego powodu przez Prokuratora Wojskowego.

Nr. 45.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 kwietnia 1921 r. R. 332/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Jan Czapliński (referent) i pułkownik Józef Dąbrowski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Józef Krawiecki.

W myśl art. 35 ust. 2 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Pr. Nr. 59, poz. 368 musi być assesor Sądu Wojskowego, pełnoletni, nieposzlakowany, niepozostawać w śledztwie ani w innych dochodzeniach. Przepis ten nie dotyczy jedynie sądów załogowych i marynarskich, lecz także wojskowych sądów okręgowych.

Art. 32 i 35 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Pr. P. Nr. 59, poz. 368 i § 358 pkt. 1 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Łodzi z dnia 15 lutego 1921 r. Lcz. K. 145/21,

którym kapitan Czesław Tadeusz B. . . . . uznany został winnym występku z § 89 w. k. k., popełnionego przez to, że w dniu 25 września 1920 r. wniósł do Dowództwa bat. zap. 4 p. p. a. zażalenie na swego przełożonego mjr. Zukotyńskiego, używając w załaczniku wyrazów „nie dla tego straciłem 7 lat życia przy wojsku, aby na końcu prowadzić żołnierzy do łaźni, lub chodzić po pocztę służbową", czyniąc aluzję do polecenia mu przez dowódcę baterji odprowadzenia pieszego oddziału na strzelanie, czem naruszył cześć należną przełożonemu, i zasądzony w myśl § 89 cz. 1. k. k. w. na karę sześciu tygodni aresztu domowego

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z pktu 1 § 358 w. p. k. wyrok zaczepiony w całej osnowie znieść i w myśl § 371 ust. 3 w. p. k. zarządzić ponowną rozprawę główną przed Sądem I-szej instancji.

P o w o d y .

Obrona zarzuca wyrokowi nieważność z pktu 1, 9 a) i 10 § 358 wpk.

Nieważność z pktu 1 § 358 wpk. polega zdaniem obrony w nienależytej obsadzie Sądu, ileże jako assesor zasiadał kapitan Eustachy H. . . . . ., pozostający w śledztwie.

Zarzut ten jest słuszny. Art. 32 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.19200 r. Dz. Pr. Nr. 59, poz. 368 ustanawia, że na rozprawie Sądowej musi być obecny komplet orzekający w rozporządzeniu niniejszem przepisany.

W myśl art. 35 ustęp drugi Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Pr. 59, 368, musi być assesor Sądu Wojskowego pełnoletni, nieposzlakowany, nie pozostawać w śledztwie, ani w innych dochodzeniach, a nadto musi biegle czytać i pisać.

Przeciwko kapitanowi H. . . . . ., należącemu do kompletu Sądu orzekającego są zawisłe sprawy karne przy Sądzie Wojskowym w Łodzi, kapitan H. . . . . nie posiada zatem w myśl art. 35 naprowadzonego rozporządzenia uzdolnienia do zasiadania w Sądzie Wojskowym jako assesor, a Sąd orzekający, do którego składu osoba nieposiadająca ustawowego uprawnienia należy, nie jest należycie obsadzony i wyrok taki jest w myśl § 358 pkt. 1. w. p. k. nieważny.

Okoliczność, że oskarżony dopiero po ogłoszeniu mu wyroku zarzut taki podnosi, nie ma znaczenia, gdyż nieważność, któ-

ra przez nienależyte obsadzenie Sądu orzekającego wyrok obarcza, jest absolutna, powodująca nieważność wyroku bez względu na czas i osobę, która nieważność taką zgłosiła.

Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza, że art. 35 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Pr. Nr. 59 odnosi się wprawdzie tylko do Sądów załogowych i marynarskich, jednak nie można przyjąć, aby ustawodawca przy Sądach Okręgów Generalnych, których zadaniem jest rozstrzyganie w ważniejszych sprawach odnośnie do assesorów, względnie ich uzdolnienia do wykonywania funkcji sędziowskich inne względnie łagodniejsze stawiał warunki.

Gdy z przyczyny formalnej nieważności wyrok pierwszej instancji w całości jako nieważny uchylić należało, przedstawia się rozpatrywanie materjalnych zarzutów nieważności narazie jako bezprzedmiotowe.

Nr. 46.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 4 maja 1921 r. R. 530/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie:: pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski (referent) i pułkownik Jan Rzymowski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Konstanty Lisowski.

Do istoty czynu występku oszustwa w kierunku podmiotowym wymaga ustawa zamiar sprawcy osiągnięcia korzyści materjalnej lub wyrządzenia komuś szkody majątkowej; pod względem zaś przedmiotowym czynności oszukańczej czyli podstępnej polegającej bądź to na działaniu, zmierzającym do wprowadzenia innej osoby w błąd, bądź też na utwierdzeniu poszkodowanego w jego własnym błędzie. Nadto wymaga ustawa do podmiotowej istoty oszustwa, by sprawca był świadom, że swoim działaniem bądź wprowadza drugą osobę w błąd, bądź potwierdza ją w błędzie lub nieświadomości.

Art. 3, 20, 591 og. kod. z r. 1903.

§§ 30 pkt. 4 i 40 k. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego dnia 1 maja 1921 roku zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Sądu Polowego 13 Dywizji Piechoty z dnia 27 września 1920 r. Lcz. K. 269/20, którym porucznik Wacław J. . . . . uznany został winnym zbrodni oszustwa z art. 591 ust. 3 p. k. k. popełnionej przez to, że w listopadzie 1919 r. przy

zawieraniu tranzakcji kupna owsa dla swego oddziału t. j. kolumny taborowej 13 baonu saperów, w sposób oszukańczy, w celu osiągnięcia korzyści dla siebie, nie wypłacił gospodarzom z Krzywicz 500 mk., potrącając rzekomo tę kwotę bezpodstawnie i bezprawnie z niekorzyścią dla gospodarzy, przyczem kazał Wiktorowi Borysiukowi podpisać kwit in blanco t. j. bez wymienienia sumy należnej 862 mk. i zasądzonym na jeden rok więzienia z obostrzeniami, oraz na degradację i utratę stopni akademickich po przeprowadzeniu rozprawy i wysłuchaniu referatu pułkownika D-ra Bronisława Zbyszewskiego, tudzież oświadczenia zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego majora Konstantego Lisowskiego N. S. W.

o r z e k ł :

zaczepionym wyrokiem naruszona została ustawa w przepisach art. 3, 20, 591 k. k. z roku 1903 oraz § 30 pkt. 4 i 40 w. k. k. zaskarżony wyrok znosi się w całej osnowie i zarządza się powtórzenie postępowania karnego przed Sądem Okręgu Generalnego we Lwowie.

P o w o d y .

Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego zupełnie słusznie zaskarża wyrok I-szej instancji z powodu naruszenia ustawy w naprowadzonych wyżej przepisach.

a) Wedle art. 3 Kod. Og. Ros. z roku 1903 noszą przestępstwa, za które ustawa przepisuje jako najwyższe kary, twierdzę lub więzienie — nazwę **występków**. Przestępstwa zaś, za które u-stawa przepisuje jako najwyższe kary, karę śmierci albo ciężkiego więzienia noszą nazwę **zbrodni**. Wypadki oszustwa przewidziane w art. 591 Kod. Og., w szczególności zaś przestępstwo oszustwa, przewidziane w cyt. art. ust. 3 przedstawia się jako występek, albowiem ustawa przepisuje za to przestępstwo jako najwyższą karę — **więzienie.**

Kwalifikacja zatem czynu karygodnego zarzuconego oskarżonemu jako zbrodnia oszustwa przedstawia się jako ustawowo nieuzasadniona.

b) Orzeczona przeciw oskarżonemu jako dodatkowa kara na czci — degradacja do szeregowca — przedstawia się również jako ustawowo niedopuszczalna. Orzeczenie degradacji jako dodatkowej kary na czci dopuszczalne jest w myśl przepisów § 30 pkt. 4 K. K. W. jedynie względem podoficerów. Ponieważ oskar-

żony w chwili ferowania wyroku był porucznikiem Wojsk Polskich władny był Sąd orzekający orzec przeciw niemu jedynie dodatkowe kary na czci dopuszczalne względem oficerów w szczególności zaś wydalenie z wojska i marynarki względnie zwolnienie ze służby.

c) Sąd orzekający wymierzając oskarżonemu karę jednorocznego więzienia (najwyższy wymiar) zaostrzył nadto oskarżonemu tę karę postem i twardem łożem. Wspomniane obostrzenie kary jest ustawowo niedopuszczalne, albowiem, ani kodeks ogólny ros. 1903 r. ani też Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. wprowadzające ten kodeks jako ustawę obowiązującą w sądownictwie wojskowym takiego obostrzenia nie przewidują.

d) Prócz tych naruszeń ustawy brak w wyroku Sądu a quo utaleń, uzasadniających przedmiotową i podmiotową istotę oszustwa z art. 591 ust. 3 Og. Kod. 1903 r.

Do istoty czynu występku oszustwa w kierunku podmiotowym wymaga ustawa zamiar sprawcy osiągnięcia korzyści materjalnej lub wyrządzenia komuś szkody majątkowej, pod względem zaś przedmiotowym czynności **oszukańczej czyli podstępnej** polegającej bądź to na działaniu, zmierzającym do wprowadzenia innej osoby w błąd, bądź też na utwierdzeniu poszkodowanego w jego własnym błędzie. Nadto wymaga ustawa do podmiotowej istoty oszustwa, by sprawca był świadom, że swoim działaniem bądź wprowadza drugą osobę w błąd, bądź potwierdza ją w błędzie lub nieświadomości.

Sąd orzekający dopatrzywszy się istoty oszustwa w bezprawnem potrąceniu gospodarzom z Krzywic z ceny kupna kwoty 500 mk. i zmuszeniu ich do skwitowania całej ceny kupna (862 mk.) powinien był na podstawie wyniku postępowania dowodowego rozpatrzyć i ustalić, czy w czynie oskarżonego zachodzą istotnie ustawowe znamiona występku oszustwa. Opierając się bowiem na ustaleniach Sądu a quo okazuje się, iż oskarżony dopuścił się możliwie w danym wypadku pewnego bezprawia, które jednak nie wyczerpuje jeszcze istoty oszustwa, gdyż brakuje mu znamion podmiotowych tego przestępstwa.

Ponadto nastręczają się następujące uwagi, mogące przy ocenie podmiotowej istoty czynu mieć wielkie znaczenie na korzyść oskarżonego a mianowicie: oskarżony zatrzymał gospodarzom z Krzywicz przy wypłacie 500 mk. **zupełnie jawnie** oświadczając im, iż kwotę tę zatrzymuje jako zabezpieczenie celem zmuszenia gospodarzy z Krzywicz do dostarczenia mu mąki, za które otrzymali już od niego beczki — która to okoliczność odpowia-

da też, wedle aktów faktycznemu stanowi rzeczy. Również i okoliczność, że oskarżony miał gospodarzy z Krzywicz zniewolić do potwierdzenia odbioru całej ceny kupna nie zmienia stanu rzeczy, albowiem wszyscy poszkodowani gospodarze o tym zatrzymaniu kwoty 500 mk. i celu tego zatrzymania dokładnie byli poinformowani, zaczem przemawia chyba wymownie fakt natychmiastowego wniesienia zażalenia do Starostwa w Równem, celem zniewolenia oskarżonego do wypłaty zatrzymanej przezeń resztującej ceny kupna.

Wobec powyższego należało wyrok I-szej instancji jako nieważny znieść po myśli § 378 ust. 2 w. p. k. i zarządzić powtórzenie postępowania karnego, przyczem skorzystał N. S. W. z przysługującego mu prawa delegowania innego najbliższego Sądu miejsca popełnienia czynu.

Nr. 47.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 4 maja 1921 r. R. 486/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski i pułkownik Jan Rzymowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Konstanty Lisowski.

Ustawa z 1 sierpnia 1919 r. jako prawo wyjątkowe zawiera kary absolutne. Wszelkie złagodzenie względnie obostrzenie kar może nastąpić jedynie w granicach przez samą ustawę przewidzianych.

Ustawa z 1 sierpnia 1919 r. Art. 165 Rozp. Rady Min. z dn. 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 i § 358 p. 11 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione z polecenia Ministra Spraw Wojskowych Nr. 8917/3484/21 K. P. Oddział VI. z 20 kwietnia 1921 r. przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego dnia 21 kwietnia 1921 r. R. 298/21. R. 520/21 zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 13 sierpnia 1920 r. L. cz. K. VI. 151/20, którym orzeczono jak następuje:

„1) Oskarżonego szeregowca Z. . . . . Jana uznaje się winnym: że w czasie poboru koni w pow. Płockim od 3 października 1919 r. — 20 listopada 1919 r., w której to komisji brał udział jako sanitarjusz, brał od gospodarzy, przyprowadzających konie do poboru i starających się o zwolnienie, łapówki w formie poczęstunków, oraz gotówki, łącznej wysokości wzwyż kilkuset

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII.
w POZNANIU

marek za ułatwienie tym gospodarzom, z naruszeniem swego obowiązku służbowego, zwolnienie ich koni od poboru, czem dopuścił się zbrodni z § 140 w. u. k. i art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. za co zasądza się go po myśli tychże artykułów na karę ciężkiego więzienia przez lat cztery (4) z zaliczeniem aresztu śledczego od dnia 26 stycznia 1920 r.;

„2) oskarżonego kaprala B. . . . . Bolesława, uznaje się winnym, że w Bodzanowie w czasie poboru koni przez komisję remontową od 3.X.1919 r. do 20.XI.1919 r., w której to komisji brał udział, jako asysta wartowni, wziął od Latarskiego łapówkę w formie poczęstunku i gotówkę w kwocie 200 mk. za wypuszczenie mu koni, pobranych do wojska, a więc z naruszeniem swego obowiązku służbowego, czem dopuścił się zbrodni z § 140 wuk. i art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r., za co zasądza się go po myśli art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. i § 140 wuk. na karę ciężkiego więzienia przez lat 2 i na degradację do szeregowca po myśli § 40 w. k. k., zaś po myśli art. 10 Rozp. z dnia 10. V.1920 r. wlicza się mu areszt śledczy od dnia 1 marca 1920 r.;

3) Oskarżonego szeregowca J. . . . . Stefana, uznaje się winnym, iż w czasie poboru koni w pow. Płockim od 3 października 1920 r. — 20 listopada 1919 r., przez Komisję remontową, w której to Komisji brał udział jako sanitarjusz, od właściciela herbaciarni przyjął łapówkę w kwocie 200 mk. wiedząc, że dano mu je za wykonanie czynności, należących do zakresu jego obowiązków służbowych t. j. za wypalanie znaków koni niezdatnych do wojska, czem dopuścił się zbrodni z art. 656 pkw. i art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., za co zasądza się go po myśli art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. oraz art. 165 Rozp. z dnia 10.V. 1920 r. na karę ciężkiego więzienia przez rok z wliczeniem, po myśli Rozp. z dnia 10.V.1920 r. do kary aresztu śledczego od dnia 26 stycznia 1920 r.

o r z e k ł :

1) Zaczepiony wyrok narusza artykuł 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Ust. Pr. Nr. 64/19, poz. 386) przy wymiarze kary skazanym Bolesławowi B. . . . . i Stefanowi J. . . . .:

2) orzeczenie niniejsze nie ma skutków dla skazanych.

P o w o d y .

Jak wynika z naprowadzonej wyżej treści zaczepionego wyroku, Sąd orzekający wszystkim trzem skazanym wymierzył

kary z art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 64/19, poz. 386) i karę tę dla dwuch skazanych B. . . . i J. . . . w uwzględnieniu przeważających okoliczności łagodzących zmniejszył poniżej ustawą przewidzianego „minimum“ czterech lat ciężkiego więzienia w drodze nadzwyczajnego łagodzenia kar po myśli art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368).

Jak to już Najwyższy Sąd Wojskowy miał sposobność niejednokrotnie orzec, Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r., jako prawo wyjątkowe, przewiduje tylko kary absolutne, które mogą ulegać łagodzeniu tylko w granicach tą wyjątkową Ustawą zakreślonych, nigdy jednak przez Sąd nie mogą być zmniejszone poniżej „minimum“, w tej Ustawie podanego, a w szczególności także nawet i w tym wypadku, gdyby Sąd stwierdził przeważające okoliczności łagodzące po myśli art. 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., że tylko taka interpretacja Ustawy sierpniowej jest dopuszczalna, przemawia poza krytyczną celowością jej wydania, także i sposób redagowania poszczególnych jej artykułów, które nie poprzestają na obostrzeniu tylko kar za pewne przestępstwa, lecz wyraźnie przepisują także tych kar najniższe wymiary, z czego oczywiście wynika intencja ustawodawcy, aby te przepisane wyjątkową Ustawą „minimum“ przekroczone przez Sądy nie były.

Gdyby intencją ustawodawcy było tylko samo podwyższenie sankcji karnej z pozostawieniem Sądom prawa w poszczególnych wypadkach stosowania także kar niższych z prawem łagodzenia ich poniżej ustawowego wymiaru, to redakcja artykułów ustawy sierpniowej nie zawierałaby bezwzględnych imperatywów: „karani będą“ lub „ulegną karze“, lecz wyrażałaby wolę ustawodawcy w sposób fakultatywny, jak to ma miejsce np. w Rozp. Rady Obrony Państwa z 18 sierpnia 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 81/20, poz. 543), które to ustanawiając obostrzenie kar za przestępstwa osób wojskowych, wynikające ze stosunku służbowego, opiewa jednak w art. 1-ym tylko, że te obostrzone kary Sądy Wojskowe „stosować mogą“ art. 2-gi stanowi, że za podane tam przestępstwa kara pozbawienia wolności wymierzona być może do lat pięciu bez ograniczenia „minimum“.

Gdy wbrew tym zasadom zaczepiony wyrok do kary, wymierzonej z ustawy sierpniowej (1.VIII.1919r.) zastosował nadzwyczajne złagodzenie po myśli § 165 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., to przez to naruszył ustawę, a gdy z tego powodu wniesione zostało zażalenie nieważności w obronie ustawy, to

należało je uznać za uzasadnione i orzec w powyżej wyrażony sposób po myśli § 378 ust. 1 U. W. P. K. z uwagi, że aczkolwiek zaczepiony wyrok jest skazujący, to naruszenie ustawy nie nastąpiło na niekorzyść skazanych.

Nr. 48.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 6 maja 1921 r. R. 335/21.

Niezastosowanie się przez Sąd orzekający do postanowień przepisu § 302 ust. 2. p. k. w. uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 3 § 358 p. k. w.

Formalna przyczyna nieważności z punktu 8 § 358 p. k. w. zachodzi wówczas, jeśli Sąd uzna oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie ani pierwotnie nie opiewało ani nie zostało rozszerzone podczas rozprawy głównej.

§§ 1, 302 ust. 2.. 358 pkt. 3 i 8 p. k. w.

§ 30 K. K. W.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrywał na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 6 maja 1921 r. zażalenie nieważności obrony przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Poznaniu, którym starszy szereg. Franciszek M. . . . . z 68 p. p. zasądzony został za zbrodnię z § 81 p. 3 k. k. n. popełnioną przez to, że w sierpniu 1920 r. we Wrześni w rozmowie z Hanklem i Boniewiczem wmawiał w nich, że są niemcami, i że przyznane Polsce części Rzeszy Niemieckiej wkrótce z powrotem do Niemiec należeć będą, że Niemcy wkrótce się w Poznańskim zjawią, i że w Polskiej armji już się znajduje 8.000 (ośm tysięcy) Niemców i że nie należy głośno mówić o Polsce, gdyż Niemcy już są tuż, a więc przedsięwziął przekonywania ludności, by część Państwa Polskiego przemocą wcielić do Niemiec, na dożywotnie ciężkie więzienie z jednoczesną degradacją po myśli § 40 w. k. k. i wydalenie z wojska po myśli § 31 wkk. i uchwalił po wysłuchaniu wniosku Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym uwzględniając zażalenie nieważności obrony z pktu 3 § 358 w. p. k. zaczepiony wyrok w myśl § 365 w. p. k. w części zasądzającej oskarżonego M. . . . . i odesłać sprawę Sądowi I-szej instancji w celu odbycia ponownej rozprawy i wydania ponownego rozstrzygnięcia, zaś dalszych zarzutów nieważności nie rozpatrywać.

P o w o d y .

Obrona zarzuca wyrokowi Sądu orzekającemu, że nie zachował przepisu § 302 w. p. k. W myśl tego przepisu obowiąza-

ny był Sąd orzekający dopatrując się w czynie oskarżonego nie zarzuconego mu aktem oskarżenia przestępstwa z art. 3 R. K. N. R. L. z dnia 11 czerwca 1919 r. lecz zbrodni z § 81 ust. 3 k. k. n., a zatem dopatrując się w czynie oskarżonego zbrodni zagrożonej znacznie surowszą karą, aniżeli czyn wskazany przez oskarżenie, wysłuchać pod nieważnością oskarżyciela i oskarżonego i orzec o ich ewentualnych wnioskach o przerwanie lub odroczenie rozprawy głównej.

Niezachowanie tego przepisu uzasadnia formalną nieważność z pktu 3 § 358 w. p. k. a nie jak obrona mylnie naprowadza pkt. 8 § 358 w. p. k. zarzut przekroczenia oskarżenia jest bowiem wtedy uzasadniony, jeśli Sąd uzna oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie ani pierwotnie nie opiewało, ani nie zostało rozszerzone podczas rozprawy głównej, w konkretnym wypadku zaś Sąd uznał oskarżonego winnym czynu objętego aktem oskarżenia stosując do niego inne oznaczenie.

Gdy z przyczyn powyższej nieważności formalnej należało wyrok Sądu orzekającego w części zasądzającej znieść przedstawia się rozpatrywanie dalszych zarzutów nieważności jako bezprzedmiotowe.

W końcu zauważa Najwyższy Sąd Wojskowy, że w myśl § 30 pkt. 4 wkk. degradacja jest karą na czci, mającą zastosowanie dla podoficerów, zaś starszy żołnierz w myśl obowiązujących przepisów do podoficerów zaliczony nie jest.

Nr. 49.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 6 maja 1921 r. R. 422/21.

Rozpatrywanie wniosku na wznowienie postępowania karnego, przeciw osobom zasądzonym przez austrjackie Sądy wojskowe, należy zasadniczo do Sądów cywilnych karnych.

Art. 17, 171 i 186 pkt. 4 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

§ 386, 392 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrywał na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 6 maja 1921 r. prośbę b. austr. porucznika Kamila Ferdynanda S. . . . . b. austr. - węgierskiego pułku piechoty Nr. 80 o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem austr. Sądu Dywizyjnego w Koszycach G. Z. I. sk. 1228/16 z dnia 20 lipca 1917 r. za zbrodnię sprzeniewierzenia z § 474 a. w. k. k., po myśli § 475, 125, 92 a. w. k. k. na karę

obostrzonego więzienia przez cztery miesiące, zwolnienie z szarży oficerskiej i utratę austr. krzyża 1912/13 i wojsk. medala, zasługi,

u c h w a l i ł :

po wysłuchaniu wniosku zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego porozumieć się z Najwyższym Sądem w myśl pisma Min. Sprawiedliwości Nr. 25594/20/2107 z dnia 11 sierpnia 1920 r.

P o w o d y .

Kamil Ferdynand S. . . . . były porucznik 80 p. p. austr. węgierskiej armji zasądzony został 20 lipca 1916 r., na utratę stopnia oficerskiego i karę wolnościową przez Sąd Wojskowy austr. - węgier. w Koszycach. Z aktów nie widać, by przeciw temu wyrokowi zgłosił był zasądzony jakiś środek prawny. Dopiero w czasie odbywania kary w austr. wojsk. zakładzie karnym zgłosił jako więzień I kategorji protokólarnie prośbę o wznowienie zakończonego przeciw niemu powyżej naprowadzonym wyrokiem postępowania karnego.

Prośba ta nie została z powodu rozpadnięcia się monarchji austr. - węgierskiej przez austr. - węgierski Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrzoną.

Dnia 2 lipca 1920 r. przesłała grupa wojskowa likwidacyjna przy pełnomocniku głównego urzędu likwidacyjnego w Wiedniu tę prośbę wraz z całym aktem Sądowi Wojskowemu w Lublinie.

W następstwie przesłany został ten akt Najwyższemu Sądowi Wojskowemu przez Prokuratora Sądu apelacyjnego w Warszawie pismem z dnia 30 marca 1921 r. Nr. 1779.

Przesłanie to uzasadnia Prokurator Sądu apelacyjnego postanowieniem pktu 3 art. 3 i pkt. 4 art. 186 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., Dz. P. Nr. 59, poz. 368 wychodząc najoczywiściej z tego założenia, że ponieważ proszący o wznowienie był zasądzony przez Sąd Wojskowy, więc i do rozpatrywania jego prośby o wznowienie powołany jest Najwyższy Sąd Wojskowy.

Zapatrywanie to byłoby tylko wtedy słuszne, gdyby proszący jako przynależny do Wojska Polskiego, był swego czasu zasądzony przez Polski Sąd Wojskowy, gdy jednak proszący zasądzony został przez Sąd wojsk. austr. - węgierski, w czasie kiedy wojskowym polskim nie był, a do tych tylko ma zastosowanie

zarówno wojsk. K. K., jak i wojsk. postępowanie karne, obecnie jak z aktów wynika, wojskowym również nie jest, nie można przyjąć, by do rozpatrywania jego prośby o wznowienie właściwym był Najwyższy Sąd Wojskowy tembardziej, że zasądzenie nastąpiło za zbrodnię zwykłą nie wojskową.

Najwyższy Sąd Wojskowy jest zatem zdania, że do rozpatrzenia prośby S. . . . . o wznowienie postępowania właściwym jest Sąd karny ogólny.

Nr. 50.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 7 maja 1921 r. R. 248/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Jan Czapliński (referent) i pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski, obrońca, adwokat Jakób Lissau.

W myśl § 145 i 114 k. k. w. przyjęcie podarunku ze strony przełożonego od podwładnych tylko wtenczas ma charakter wyłącznie przestępstwa ogólnego, jeżeli nadużycie władzy tego rodzaju, popełnione zostaje przy poruczonych tym przełożonym wojskowym sprawach zarządu armji.

Roboty fortyfikacyjne jako wchodzące w zakres czynności, połączonych bezpośrednio z obroną Państwa nie mogą być uważane jako funkcje zarządu armji, albowiem w tym wypadku rozchodzi się o funkcje o charakterze czysto wojskowym.

§§ 114 i 145 k. k. w. § 104 a. u. k. p. i § 358 pkt. 10 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 4 stycznia 1921 r. Lcz. 8542/20, którym Stanisław D. . . . . ., kapral Oddziału robotniczego baonu wartowniczego 2 VI uznany został winnym: a) nadużycia władzy służbowej dla celów prywatnych z § 114 K. K. W., b) bicia podwładnych z § 122 K. K. W., popełnionych przez to, że: a) we wrześniu 1920 r. będąc podoficerem służbowym Oddziału robotniczego baonu wartowniczego Nr. 2. VI. w Mikołajowie, przyjął od podwładnych sobie robotników podarunki, a mianowicie: od Henocha Eistera 300 mk., od Izaaka Preissa i Symchy Kaufera 300 mk., od Mendla Zwirna zegarek kieszonkowy, od Abrama Allerhanda — 100 mk. b) dnia 22 września 1920 r. w Mikołajowie bił kijem po plecach podwła-

dnych sobie robotników, między nimi zaś Norberta Lechnera, i zasądzonym w myśl przepisów § 114 K. K. W., przy zastosowaniu § 54 k. k. w. w brzmieniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 na karę więzienia przez sześć miesięcy z zaliczeniem w myśl art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 na poczet powyższej kary niezawinionego aresztu śledczego od 26 listopada 1920 r. do dnia 4 stycznia 1921 r. włącznie.

o r z e k ł :

zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego, jako częściowo niedopuszczalne, częściowo nieuzasadnione, odrzucić.

P o w o d y .

Zarzut zażalenia nieważności z pktu 10 § 358 W. P. K. uzasadnia Prokurator Wojskowy błędną kwalifikacją czynu określonego w ustępie 1 a) sentencji wyroku jako nadużycie władzy służbowej z § 114 W. U. K. podczas gdy czyn ten należało na podstawie ustaleń Sądu skwalifikować na zasadzie § 145 W. U. K. jako zbrodnię z § 104 U. K. A. O., gdyż z ustaleń Sądu wypływa, iż oskarżony D. . . . . sprawował w powierzonym mu zakresie służby funkcje urzędnika państwowego i dopuścił się w zakresie tej władzy przez przyjęcie podarunków ze strony podwładnych mu robotników, przyjęcia podarunku przy rozstrzygnięciu spraw publicznych względnie stronniczości w wykonywaniu służby urzędnika.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zażalenie nieważności Prokuratora w tym względzie jako nieuzasadnione, a to z następujących powodów:

W myśl §§ 145 i 114 W. U. K. przyjęcie podarunku ze strony przełożonego od podwładnych tylko wtenczas ma charakter wyłącznie przestępstwa ogólnego, jeżeli nadużycie władzy tego rodzaju popełnione zostaje przy poruczonych tym przełożonym wojskowym sprawach zarządu armji.

Do takich funkcji należą w myśl interpretacji prawnej wszystkie sprawy wojskowe nie mające bezpośredniego związku z zadaniami obrony Państwa, i jej organizacją jak np. sprawy zaopatrzenia wojska w żywność i odzież, sprawy skarbowości, budownictwa, zdrowotności, wymiaru sprawiedliwości wojskowej t. j. do spraw administracji wojskowej, przyczem zaznacza

się, że z natury tego dwoistego charakteru osób wojskowych wynika, iż jak karygodne działanie z mocy tego stosunku mogą powodować jednoczynnie naruszenie zarówno obowiązków wojskowych, jak też urzędowych to jednak o ile w danym wypadku z poszczególnych sankcji postanowień karnych widoczną jest przewaga przestępstwa wojskowego nad przestępstwem ogólnem, przyjąć należy przestępstwo wojskowe. (Romen Rissom do § 145 W. U. K.).

W danym wypadku wyrok Sądu I instancji ustala, iż oskarżony należał jako podoficer służbowy do oddziału roboczego Nr. 1 baonu wartowniczego 2 VI w Mikołajowie, który to oddział składał się z robotników powołanych na podstawie ustawy o świadczeniach wojennych do robót fortyfikacyjnych.

Nie ulega wątpliwości,że roboty tego rodzaju jako wchodzące w zakres czynności połączonych bezpośrednio z obroną Państwa nie mogą być uważane jako funkcje zarządu armji, że rozchodzi się zatem w danej sprawie o funkcje o charakterze czysto wojskowym.

Ponadto porównując sankcje karne z § 114 W. U. K. i z § 104 U. K. A. O. dostrzega się, że abstrahując od określenia czynu z § 104 U. K. A. O. jako zbrodni (określenie czynu z § 114 W. U. K. jako występek w myśl § 1 W. U. K. polega na odmiennym od U. A. O. K. systemie karnym W. U. K. N.) występek z § 114 W. U. K. zagrożony jest ze względu na przepis art. 19 ust. 3 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59 poz. 369) w danym wypadku niewątpliwie karą surowszą, niż zbrodnia z § 104 U. K. A. O., a to wobec ostrzejszego wymiaru kary więzienia (do dwu lat podczas gdy § 104 U. K. A. O. normuje tylko karę od sześciu miesięcy do jednego roku więzienia) i wobec tego, że skutki karne z § 26 U. K. A. O. odnośnie do oskarżonego nie mają zastosowania a mogło tylko nastąpić zastosowanie § 40 W. U. K., z którego Sąd orzekający nie skorzystał.

Z powyższego jest widocznem, że w danym razie Sąd zupełnie słusznie zastosował przy zachodzącej istocie wszystkich ustawowych znamion występku z § 114 W. U. K., wobec oskarżonego surowszy przepis tego postanowienia karnego, z powodu czego zażalenie nieważności Prokuratora w tym kierunku przedstawia się jako nieuzasadnione.

W końcu zauważa się, że jak to akt oskarżenia zaznacza, powyższy czyn oskarżonego uzasadnia istotę zbrodni z §§ 114 W. U. K. i art. 3 ustawy z 1 sierpnia 1919 r. Dz. Pr. Nr. 64, czemu

jednak Najwyższy Sąd Wojskowy z powodu niezaczepienia wyroku I. instancji w tym kierunku nie był w możności zaradzić.

Na podstawie § 371 ust. 2 w. p. k. orzekł zatem Najwyższy Sąd Wojskowy jak wyżej.

Nr. 51.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 13 maja 1921 r. R. 112/21.

W myśl art. 57 tymcz. ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z 27 października 1918 r. Dz. Pr. Nr. 13, poz. 28 i tymczasowej instrukcji dla władz poborowych (dod. do Nr. 14/18 Dz. R. Wojsk. ust. E. pkt. 6 — 10) należy uważać popisowych z chwilą uznania ich przez Komisję przeglądową za zdatnych — jako znajdujących się w czynnej służbie wojskowej. Ustawa poborowa i przytoczona instrukcja uznają w zasadzie tylko natychmiastowe wcielenie popisowych do szeregów, które następuje z chwilą ogłoszenia.

Nie zmienia tego stanowiska, ta okoliczność, że popisowy otrzymuje ściśle oznaczony urlop dla załatwienia osobistych spraw, gdyż taki urlop nie może być uważany za odroczenie czynnej służby wojskowej.

Art. 2. pkt. 1. R. R. M. z 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368 art. 57 tymczasowej ustawy poborowej z 27.X.1918 r. Dz. P. Nr. 13, poz. 28 tymczasowa instrukcja do władz poborowych (dod. do Nr. 14 Dz. R. Wojsk. z roku 1918 § 68 kkw., § 1 ust. austr. z 28.VI.1890 r. D. U. 137).

Najwyższy Sąd Wojskowy na odbytem dnia 13 maja 1921 roku posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek wniesionego przez obrońcę zażalenia nieważności przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 19 stycznia 1920 r. Dsk. 9774/19, mocą którego uznany został szeregowiec 20 p. p. Wincenty W. . . . . winnym zbrodni z § 1 Ustawy z dnia 28 czerwca 1890 roku Dz. P. Nr. 137 popełnionej przez to, że zobowiązany przysięgą żołnierską nie uczynił zadość rozkazowi powołującemu wydanemu przez P. K. U. w Krakowie jako właściwe Dowództwo, przyczem zawiniona zwłoka trwała od 11 września 1919 r. do dn. 13 października 1919 r., zatem ponad 8 dni, za co skazany został po myśli § 1 cytowanej ustawy i § 92 k. k. w. na karę więzienia przez sześć miesięcy obostrzoną 1 raz w tygodniu twardem łożem i odosobnieniem przez cały ostatni miesiąc kary, natomiast uwolniony został po myśli § 306 : 4 od oskarżenia z § 1 cytowa-

nej ustawy popełnionej rzekomo przez to, że zobowiązany przysięgą wojskową nie usłuchał rozkazu powołania wydanego przez właściwe Dowództwo, przyczem zawiniona zwłoka trwała od 16 lutego 1919 r. do 11 września 1919 r. — po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności, jako niedopuszczalne, odwołanie zaś, jako nieuzasadnione odrzucić.

P o w o d y .

Obrońca powołując się na przyczynę nieważności z pktu 9 a) i 10 § 358 p. k. w. — wywodzi właściwie tylko przyczynę nieważności z pktu 10 § 358 — uzasadniając zażalenie nieważności w następujący sposób:

Z aktów wynika, że zasądzony został w lutym 1919 r., uznany przez Komisję przeglądową w Krakowie za zdatnego do służby wojskowej i powinienby się zgłosić 16 lutego 1919 r. w P. K. U. w Krakowie. Termin zgłoszenia się jego do wojska przesunęły powołane władze do dnia 11 września 1919 r. jak to słusznie w wyroku ustalono. Zgłoszenie się do służby wojskowej zasądzonego dopiero dnia 13 października zamiast 11 września 1919 roku, skwalifikował mylnie Sąd jako zbrodnię z § 1 Ust. z 28 czerwca 1890 r. D. U. P. 137.

Sąd orzekający skazując W. . . . . za zbrodnię z § 1 Ustawy z 28 czerwca 1890 r. D. U. P. 137 oparł się widocznie na ustawie austrjackiej o służbie wojskowej z dnia 5 lipca 1912 r., która robiła różnicę między zaliczeniem do służby wojskowej a wcieleniem, które to ostatnie jest wymogiem zbrodni z § 183 i występku z 212 w. u. k. austr.

Art. 57 tymcz. ust. o powszechnym obowiązku służby wojskowej ustanawia, że po ukończeniu oględzin i uwzględnieniu wymagań kontyngentu Komisja przeglądowa ogłasza wynik przeglądu, ogłaszając nazwiska **zaciągniętych do służby czynnej** w wojsku stałem, zaliczonych do zapasu, otrzymujących odroczenia i t. d. Z litery przytoczonego art. wynika, iż żołnierza należy uważać za zaciągniętego do służby wojskowej z chwilą owego ogłoszenia, z tą chwilą ma być uznawany za znajdującego się w czynnej służbie wojskowej.

To zapatrywanie potwierdza tymczasowa instrukcja dla władz poborowych (dodatek do Nr. 14/18 D. R. Wojsk.). Z tej

instrukcji (Ust. E. pkt. 6 — 10) wynika, iż popisowi uznani przez Komisję za zdatnych przechodzą pod rozkazy oficera asysty, który ogłasza im, „że odtąd podlegają oni rygorowi wojskowemu“, i „że są odpowiedzialni wedle praw wojskowych“.

Z przytoczonego wynika, że obowiązująca obecnie ustawa poborowa, nie zna i nie przeciwstawia sobie osobnych pojęć, „zaliczenia na służbę“ i „wcielenia do szeregów“. Ustawa ta i przytoczona instrukcja uznają w zasadzie tylko natychmiastowe wcielenie popisowych do szeregów, które następuje z chwilą ogłoszenia wyniku oględzin.

Nie zmienia tego stanowiska i ta ewentualnie okoliczność, że popisowy otrzymuje kilkudniowy urlop dla załatwienia osobistych spraw, gdyż taki urlop nie może być uważany za odroczenie czynnej służby.

Z powyższego przedstawienia wynika, że oskarżony był już w dniu 12 lutego 1919 r. żołnierzem zaprzysiężonym i wcielonym do armji, zaczem odpowiadać może tylko za zbrodnię dezercji z § 183 w. u. k. względnie jak z okoliczności dochodzeniami stwierdzonych wynika za występek samowolnego oddalenia się z § 212 w. u. k. austr.

Ustawa z 1890 roku jako sprzeczna z tymczasową ustawą o powszechnym obowiązku służby wojskowej obowiązywać nie może.

Zarzutom tym nie można jednak przyznać słuszności.

Jak widać z wywodu stara się obrońca udowodnić, że oskarżony znajdował się w chwili popełnienia czynu w czynnej służbie wojskowej, wobec czego może on odpowiadać w danym wypadku tylko za zbrodnię dezercji (§ 183 k. k. w. austr.), względnie za występek samowolnego oddalenia się (§ 212 K. K. W. Austr.).

Wywodem tym występuje jednakowoż obrona przeciwko ustaleniom Sądu I-szej instancji, co jest niedopuszczalnem, gdyż o ile chodzi o zażalenie nieważności z przyczyn materjalnych (pkt. 9 i 10 § 358 pkw.), musi się takowe opierać na ustaleniach sądowych.

Sąd I-szej instancji ustalił, jak to z powodów wyroku wynika na podstawie doniesienia posterunku żandarmerji (Da—1) tudzież także i na podstawie pisma powiatowej komendy uzupełnień w Krakowie (D — 12) jak również na podstawie aktu reklamacyjnego w związku z tłomaczeniem się oskarżonego, że oskarżony dopuścił się czynu w tenorze wyroku pod 1 bliżej opisanego.

Według powyższego pisma P. K. U. w Krakowie z dnia 1 grudnia 1920 r. Dz. 9922/I. miał się oskarżony zgłosić zaraz po otrzymaniu zawiadomienia, że prośba reklamacyjna w III instancji została odmownie załatwiona i że tenże miał prawo oczekiwać decyzji w stanie nieczynnym.

Jak z tego wynika, oskarżonemu nie został oznaczony ścisły termin do zgłoszenia się do służby wojskowej, lecz zgłoszenie się jego zostało uzależnione od wyniku podania reklamacyjnego. Że oskarżony rzeczywiście musiał być uważany za osobę nieczynną, to wynika to także z wyjaśnienia M. S. Wojsk. Sztab Oddział V. z dnia 5 kwietnia 1921 r. L. 551/Og. Org. III.—21 w których między innymi zaznaczono, że jako osoby czynne uważane być mają osoby urlopowane na ściśle określony przeciąg czasu (niezależnie od długości urlopu).

Ponieważ zatem jak to wyżej wypowiedziano oskarżony nie był urlopowany na ściśle oznaczony przeciąg czasu, więc też Sąd I-szej instancji całkiem słusznie skwalifikował czyn oskarżonego jako zbrodnię z § 1. Ustawy z dnia 28 czerwca 1890 r., gdyż przepisy tejże ustawy jak to z całej jej treści wynika, odnosić się mogą tylko do osób nieczynnych, jak to Sąd I-szej instancji opierając się na piśmie P. K. U. w Krakowie przyjął.

Zapatrywanie obrony, że ostatnio wzmiankowana ustawa jako sprzeczna z tymczasową ustawą o powszechnym obowiązku służby wojskowej obowiązywać nie może, jest nietrafne, bo ustawa ta w chwili wydania wyroku, jeszcze obowiązywała.

Zażalenie nieważności należało zatem w myśl § 364 : 1 p. k. w. jako niedopuszczalne, odrzucić.

Co się tyczy odwołania oskarżonego od wysokiego wymiary kary, to Najwyższy Sąd Wojskowy uznał takowe za nieuzasadnione i odrzucił je w myśl § 353/354 p. k. w., gdyż Sąd I instancji wobec okoliczności obciążających wymierzył oskarżonemu raczej za łagodną, a nie za surową karę, a wrzekomej okoliczności łagodzącej naprowadzonej przez oskarżonego Sąd orzekający całkiem słusznie nie uwzględnił, a to z powodu w motywach wyroku naprowadzonego.

Nadmienić przytem należy, że formalne uwolnienie oskarżonego pod II wyroku było zbyteczne, bo skoro Sąd I instancji skwalifikował czyn oskarżonego zgodnie z aktem oskarżenia, a tylko co do czasu odkąd ma się liczyć zawiniona zwłoka odstąpił od aktu oskarżenia, wystarczało przytoczenie w powodach wyroku, dlaczego przyjęto inną zwłokę, a nie taką, jaką akt oskarżenia przyjmuje.

Nr. 52.

Orzeczenie plenarne Najwyższego Sądu Wojskowego z dn. 22 maja 1921 r. R. 98/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: generał - podpor. Jan Czapliński (referent), Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Edward Gruber.

1) Zgłoszenie odwołania przez oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. należy uważać równocześnie za wywiedzione, jeżeli oskarżony poda wyraźnie, którym punktem wyroku czuje się dotknięty.

2) Uzupełnienie zachodzących braków w zgłoszeniu lub też w wywodzie środka prawnego oskarżonego należy przez protokólarne przesłuchanie oskarżonego także i w tym wypadku przedsięwziąć, gdy oskarżony miał prawniczo wykształconego obrońcę, względnie gdy obrońca mimo, że oskarżony powierzył mu wniesienie środka prawnego i mimo ciążącego nań w myśl § 103 p. k. w. obowiązku, środka prawnego nie wywiódł.

3) Jeżeli przeciw oskarżonemu orzeczono prócz kary głównej także jedną z kar dodatkowych na czci, których orzeczenie należało wyłącznie od uznania Sądu orzekającego (kary fakultatywne) to wówczas powinien żalący się, oznaczyć w zgłoszeniu, o ile nie zamierza wnieść wywodu, czy żali się przeciw orzeczeniu obu kar, czy też z powodu jednej z nich.

§§ 4, 103, 332, 333, 335, 336, 337, 358 pkt. 11. 361 pkw. Art. 167, Rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu plenarnem wydał następujące

o r z e c z e n i e

1) Zgłoszenie odwołania przez oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. należy uważać równocześnie za wywiedzione, jeżeli oskarżony poda wyraźnie, którym punktem wyroku czuje się dotknięty;

2) Uzupełnienie zachodzących braków w zgłoszeniu lub też w wywodzie środka prawnego oskarżonego należy przez protokólarne przesłuchanie oskarżonego także i w tym wypadku przedsięwziąć, gdy oskarżony miał prawniczo wykształconego obrońcę, względnie gdy obrońca mimo, że oskarżony powierzył mu wniesienie środka prawnego i mimo ciążącego nań w myśl § 103 p. k. w. obowiązku, środka prawnego nie wywiódł.

Powody.

Przeciwko wyrokom Sądów Okręgowych Generalnych można wnieść w myśl § 333 w. p. k. (art. 167 R. R. M. z dnia 10.V. 1920 r.) odwołanie tylko z powodu orzeczenia o karze o ile nie zachodzi przyczyna nieważności wymieniona w § 358 : 11 p. k. w. Termin do zgłoszenia odwołania wynosi wedle § 335 w. p. k. trzy dni po ogłoszeniu wyroku.

Zgłoszenie odwołania uczynione na czas ma w myśl § 336 w. p. k. skutek odraczający, a zgłaszającemu przysługuje prawo wnieść w ciągu 5 dni po upływie terminu zgłoszenia wywód powodów odwołania, albo podanie tego wywodu do protokółu (§ 337 ustęp 1. p. k. w.).

Ustawa o postępowaniu karnem postanawia w drugim ustępie § 337, że ze zgłoszenia lub wywodu odwołania musi wyraźnie wynikać, którymi punktami wyroku odwołujący uważa się za dotkniętego, ponieważ zaś od wyroku Sądu O. G. odwołanie możliwe jest ustawowo (§ 333 wuk.) jedynie z powodu orzeczenia o karze, przeto nie ulega zdaniem N. S. W. wątpliwości, że już samo zgłoszenie odwołania ze względu na postanowienia ustawy z § 337 łącznie z § 332 pkt. 3. w. p. k. o ile w temże zaznaczone jest, którym punktem wyroku oskarżony czuje się dotknięty, jest ustawową podstawą dla N. S. W. celem podjęcia rozpatrywania takiego środka prawnego.

Tutaj jednakowoż nadmienić należy, że gdy przeciw oskarżonemu orzeczono prócz kary głównej także jedną z kar dodatkowych na czci, których orzeczenie należało wyłącznie od uznania Sądu orzekającego (kary fakultatywne) to wówczas, powinien żalący się, oznaczyć w zgłoszeniu, o ile nie zamierza wnieść wywodu, czy żali się przeciw orzeczeniu obu kar, czy też z powodu jednej z nich.

W każdym razie oskarżony winien jest po pouczeniu go o przysługujących mu środkach prawnych zupełnie jasno i w sposób wykluczający wszelkie wątpliwości oświadczyć się, czy wyrok przyjmuje, czy zrzeka się środków prawnych, czy zgłasza zażalenie nieważności lub też odwołanie, w ostatnim wypadku w jakim kierunku.

Przyjęta przez niektóre Sądy praktyka, że oskarżony zastrzega sobie trzy dni do namysłu nie jest przedewszystkiem w ustawie uzasadnioną, a nadto nie pociąga za sobą żadnych skutków prawnych, a już o wiele trafniejszą byłaby formułka, że oskarżony narazie nie oświadcza się, bo przez takie to oświadcze-

nie nie zrzeka się bynajmniej zgłoszenia w ustawowym czasie środka prawnego.

W myśl § 337 w. p. k. brak zachodzący w zgłoszeniu lub wywodzie odwołania należy w miarę możności usunąć przez przesłuchanie sądowe oskarżonego. Nasuwa się więc pytanie czy obowiązek takiego przesłuchania ciąży na Sądzie wojskowym zawsze, czy też tylko w tym wypadku, jeżeli oskarżony nie miał przydanego sobie obrońcy prawniczo wykształconego.

N. S. W. jest jednakowoż zdania, że uzupełnienie zachodzących w zgłoszeniu lub też w wywodzie środka prawnego oskarżonego braków należy przez protokólarne przesłuchanie oskarżonego także i w tym wypadku przedsięwziąć, gdy oskarżony miał prawniczo wykształconego obrońcę, względnie gdy tenże obrońca mimo, że oskarżony powierzył mu wniesienie środka prawnego i mimo ciążącego nań w myśl § 103 p. k. w. obowiązku środka prawnego, nie wywiódł.

Ustawa bowiem przyznaje oskarżonemu dobrodziejstwo prawne (§ 337 ustęp drugi i § 361 p. k. w.), że braki w zgłoszeniu względnie w wywodzie w ustawowym czasie wniesionego środka prawnego należy o ile możności uzupełnić przez przesłuchanie oskarżonego

To dobrodziejstwo prawne nie jest ograniczone żadnemi warunkami, wobec czego tego dobrodziejstwa nie może być oskarżony nawet i w tym wypadku pozbawionym, gdy miał prawniczo wykształconego obrońcę, jak również i wtenczas, gdy oskarżony przy rozprawie głównej powierzył obrońcy wniesienie środka prawnego, tenże jednak wbrew przepisom § 103 p. k. w. środka prawnego oskarżonego nie wniósł (nie wywiódł).

To stanowisko N. S. W. uzasadnione jest przepisami § 4 p. k. w. że władze występujące w postępowaniu karnem obowiązane są pouczyć oskarżonego, nawet i w wypadkach wyraźnie nieoznaczonych, o jego prawach o korzystaniu z dozwolonych środków prawnych, gdyż nie da się zaprzeczyć, że środki prawne służą pod pewnym względem do wykrycia prawdy materjalnej.

Nr. 53.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 27 maja 1921 r. R. 552/21.

Przepis ust. 3. art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59. poz. 368 jest bezwzględny i niezależny od woli stron w procesie karnym.

Okoliczność, iż jeden z assesorów był niższy rangą od oskarżonego — uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 1 § 358 w. p. k.

(Art. 44. ust. 3 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368.

§§ 115 p. k. w., 358 pkt. 1. p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 27 maja 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu i za zgodą Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu zażalenia nieważności oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Warszawie z 7 kwietnia 1921 r. K. VI. 15/21, którym oskarżonego por. Z. . . . . Jerzego uznano winnym, że w Warszawie w czerwcu 1919 r. dopuścił się zniesławienia Naczelnego Wodza, a więc swego przełożonego, opowiadając wobec kilku osób, jako rzekomo krążącą w mieście plotkę — fakt, uchybiający czci Naczelnego Wodza, czem dopuścił się występku z § 91 cz. 1. w. k. k. i za to go zasądzono w myśl tegoż §-fu i § 34 w. k. k. na 1 (jeden) rok więzienia i zwolnienie ze służby wojskowej

u c h w a l i ł :

uwzględniając zażalenie nieważności oskarżonego z pktu 1 § 358 U. W. P. K. zaczepiony wyrok jako nieważny znieść w całej osnowie i zarządzić ponowną rozprawą główną przed tym samym Sądem I-szej instancji.

P o w o d y .

Aczkolwiek oskarżony nie naprowadza pkt. 1. § 358 U. W. P. K. to jednak w wywodzie zażalenia najwyraźniej zaczepia wyrok nieważnością, przewidzianą w tym przepisie ustawy, zarzucając, iż Sąd orzekający nie był należycie obsadzony, albowiem jeden z assesorów podpor. Kowalski był niższy rangą od oskarżonego, co sprzeciwia się postanowieniu ust. 3 art. 44 Rozp. Rady Min. z 10 maja 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368).

Naprowadzona okoliczność oczywiście skutkować musi nieważność i zniesienie wyroku, albowiem przepis ust. 3 rzeczonego art. 44-go jest bezwzględny i niezależny od woli strony w procesie karnym, to też nie zmienia postaci rzeczy uczyniona w protokóle rozprawy głównej adnotacja, że żadnych zarzutów co do składu Sądu nie podniesiono a w szczególności, iż obrońca i oskarżony zrzekają się zarzutów, że do składu Sądu należy podporucznik Kowalski niższy szarżą od oskarżonego. Komplety orzekają-

ce Sądów nie mogą być uzależnione od woli stron w procesie karnym, w tym kierunku ustawa wyraźnie zakreśla (§ 115 U. W. P. K.) uprawnienia zarówno oskarżyciela jak i obwinionego i to o charakterze wyłącznie negatywnym, dozwalając im stawianie wniosków tylko na uchylenie sędziów nigdzie jednak w dotyczących ustawach nie nadana zastała stronom w procesie karnym moc, mająca działać w kierunku odwrotnym przez to, że ich akceptacja mogłaby legalizować w komplecie orzekającym udział sędziego lub assesora, którego ustawa do sprawowania tych funkcji w danych warunkach nie dopuszcza. Ustawodawca, gwarantując obywatelom Państwa, należyty wymiar sprawiedliwości, przepisuje obowiązujące komplety orzekające Sądów i w tym względzie, wola ustawodawcy bezwzględnie musi być uszanowana, albowiem przepisy odnośne stanowią jedną z ogniw w całokształcie gwarancji należytego wymiaru sprawiedliwości. Z tej strony oceniając przepis ust. 3 powołanego art. 44 nie wolno w jego treści dopatrywać się tylko tendencji zaspokojenia ambicji oskarżonych, iż nie będą oni nigdy sądzeni przez niższych stopniem, a skoro który z oskarżonych tego przywileju się zrzeknie to ustawa już przestaje obowiązywać. Gdyby taki miał być sens tego przepisu, to ustawa musiałaby w tym kierunku dać dodatkowe postanowienie, nadające mu charakter warunkowy. W dziś obowiązującym brzmieniu ustawy rzeczony przepis ust. 3. art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., zawiera bezwzględny imperatyw, który wolą stron ani nawet przez Sąd zmieniony być nie może zwłaszcza, że ustawa wogóle, jak to już wyżej zaznaczono, nigdy w żadnym wypadku nie pozostawia żadnej dowolności przy powołaniu kompletów orzekających, a dając możność oskarżycielowi i obwinionemu według § 115 U. W. P. K. uchylania Sędziów, nie nadaje im jednak nigdzie uprawnień w kierunku odwrotnym. Wszelkie zatem oświadczenia stron w tym względzie, zmierzające do uprawnienia udziału w komplecie wyrokującym członka wbrew ustawie, są niedopuszczalne, jako nieustawowe i nie mogą mieć żadnych skutków prawnych, a w szczególności nie mogą legalizować, nienależytej ustawowo obsady.

Przyznać więc należy, że w danej sprawie wyrok wydany został przez Sąd nienależycie obsadzony, a gdy z tego powodu nastąpiło zaczepienie wyroku przez oskarżonego, to należy wyrok ten już z tego powodu znieść jako nieważny, wobec czego dalsze zaczepienia wyroku przez oskarżonego stają się bezprzedmiotowe i rozstrzynięcia nie wymagają, a gdy przytem orzecze-

nie Najwyższego Sądu Wojskowego w sprawie samej wobec zniesienia wyroku z pkt. 1 § 358 U. W. K. P. zapaść nie może i zarządzenia ponownej rozprawy głównej przed Sądem I-szej instancji nie da się uniknąć, to za zgodą Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego, należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 365 U. W. P. K.

Nr. 54.

Orzeczenie plenarne z 3.VI.1921 r. R. 424/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Edward Gruber.

W wypadkach, gdzie względem podoficerów stosowaną jest degradacja należy orzekać względem starszych szeregowców pozbawienie stopnia.

(§ 30 kkw. i przepisy dyscypl. dla W. P. z 17.II.1920 r. (Dz. R. Nr. 4/20).

Najwyższy Sąd Wojskowy w dniu 3 czerwca 1921 r. na posiedzeniu plenarnem rozpatrywał oświadczenie Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego R. 723/21 z dnia 28 maja b. r. dotyczące kwestji dopuszczalności stosowania degradacji w wyrokach sądowych także do starszych żołnierzy.

Po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu wywodu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownika Edwarda Grubera

o r z e k ł :

przy orzeczeniu kary na czci — w wypadkach, gdy względem podoficerów stosuje się degradację — orzekać pozbawienie stopnia starszego szeregowca.

P o w o d y.

Kary na czci dla wojskowych są ściśle zastosowane do warunków służby wojskowej i tych przywilejów lub uprawnień, czy zaszczytów, jakie wynikają ze służby wojskowej. Nadto są one ściśle rozsegregowane i skodyfikowane w normy, których przekraczać drogą interpretacji nie można. Degradacja zamieszczona jest w ogólnym § 30 k. k. w. w pkt. 5. i określona jako kara dla podoficerów. Według zaś etatu Armji Polskiej starszy szeregowiec jest stopniem pośrednim pomiędzy szarżami podoficerskiemi, z których pierwsza jest kapral, a szeregowcem, w żadnym jednak razie do podoficerów się nie zalicza i praw podoficerskich nie posiada. Degradacja więc, jako kara na czci specjalnie i wyłącznie przepisana dla podoficerów stosowana być względem starszych szeregowców nie może.

Natomiast uzgadniając praktykę stosowania norm K. K. W. do praktyki przepisów dyscyplinarnych, niepodobna stanowisko starszego szeregowca uczynić nienaruszalnem, lub też niepodobna wymierzanie dodatkowej kary pozbawienia tego stopnia przekazać po wydaniu wyroku, władzy administracyjno - dyscyplinarnej.

Wobec tego Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za wskazane w wypadkach, gdzie względem podoficerów stosowana jest degradacja orzekać względem starszych szeregowców pozbawienie stopnia, a to ze względu także na praktykę Sądów wojskowych Rzeszy Niemieckiej dopuszczającej dodatkowe orzeczenie pozbawienia stopnia starszego szeregowca także przy karach sądowych (Romen — Rissom uwagi do § 30 W. U. K.), oraz na postanowienie przepisów dyscyplinarnych dla W. P. (Dz. R. W. Nr. 4 z dnia 17 lutego 1920 r.), które w art. 22 A. F., względnie 44 ust. 1. pozostającej w pewnej wewnętrznej sprzeczności, zawierają normy o degradacji względnie pozbawieniu stopnia „starszego żołnierza".

Podstawą bowiem kar na czci w wojsku, jest zaznaczenie utraty zaufania, z jakiego korzystał przestępca, którego to zaufania spełnieniem czynu występnego nadużył. Wyrazem tego zaufania przełożonych było powierzenie mu pewnego stopnia wyższego od stopnia szeregowca. Z chwilą uznania, że oskarżony zaufanie to stracił, Sąd obowiązany jest o ile uzna to za słuszne uniemożliwić mu zatrzymanie tego stopnia, przez odebranie nadanego mu tegoż wyrokiem. Względem podoficerów dokonywa się tego drogą degradacji, względem zaś starszego szeregowca przez pozbawienie stopnia starszego szeregowca identycznego wskutkach z degradacją.

Nr. 55.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 506/21.

Zarządzenie badania lekarskiego w zakładzie leczniczym, należy oznajmić obwinionemu i tegoż obrońcy. Jeżeli obwiniony nie ma jeszcze obrońcy (§ 102 p. k. w.) należy mu ustanowić obrońcę z urzędu. Przeciw zarządzeniu temu służy im obu w ciągu dni trzech zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego.

§§ 102, 221 p. k. w.

Art. 140, 145, 147, 152 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy na odbytem dnia 3 czerwca 1921 roku posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek wniesionego zażalenia przez kapitana Jana K. . . . . przeciwko uchwale posiedzenia dyspozycyjnego Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 21 kwietnia 1921 r. E. 754/20, mocą której sprzeciw tegoż kapitana przeciw zarządzeniu sędziego śledczego Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 7 marca postanawiającemu oddanie tegoż kapitana do szpitala okręgowego w Krakowie, celem zbadania stanu umysłowego i wydania orzeczenia, został odrzucony, po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

znosi się uchwałę posiedzenia dyspozycyjnego Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 16 kwietnia 1921 r. jako nieuzasadnioną i przesyła akta sprawy temuż Sądowi do ponownego rozpatrzenia i ustawowego załatwienia.

P o w o d y .

Jak z aktów sprawy wynika, powziął dnia 31 sierpnia 1920 roku Sędzia śledczy Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie decyzję na zbadanie stanu umysłowego kapitana Jana K. . . . . przez dwuch lekarzy rzeczoznawców psychjatrów, ponieważ zachodzą wątpliwości, czy kapitan K. . . . . jest umysłowo zdrowy, przyczem sędzia śledczy podniósł, że kapitan K. . . . . sam o to usilnie prosił, podając, że dotychczasowe orzeczenia rzeczoznawców lekarzy były tendencyjne i sprzeczne ze sobą.

Decyzję tę podpisał Dr. Wiktor Bogdani jako obrońca.

Tegoż samego dnia zapadła w tymże Sądzie uchwała, iż badanie przez rzeczoznawców a to podpułkownika lekarza profesora Dr. Stefana Horoszkiewicza i majora lekarza Dr. Maksymiljana Rosego odbywać się będzie ambulatoryjnie, poczem orzeczenie zostanie przedłożone Sądowi.

Akta wstępne sprawy karnej kapitana K . . . . . zostały przy tej sposobności oddane rzeczoznawcom do wglądu.

Uchwałę tę podpisał również kapitan K. . . . . ., jakoteż tegoż obrońca Dr. Wiktor Bogdani.

Dnia 7 marca 1921 r. powziął sędzia śledczy Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie decyzję oddania kapitana K. . . . . do wojskowego szpitala okręgowego w Krakowie, celem zbadania stanu umysłowego tegoż kapitana, a to na skutek pisma szpitala wojskowego Nr. 2 z dnia 5 marca 1921 r. wedle którego pod-

pułkownik lekarz profesor Dr. Horoszkiewicz otrzymał dwumiesięczny urlop i sprawy dalej kontynuować nie może.

O tej decyzji zawiadomiony został dnia 7 marca 1921 roku tak kapitan K. . . . . jakoteż obrońca Dr. Wiktor Bogdani.

Przeciwko tej ostatniej decyzji wniósł kapitan K. . . . . sprzeciw, a tegoż obrońca dr. Bogdani zażalenie. Tak sprzeciw jakoteż zażalenie skierowane było do Najwyższego Sądu Wojskowego i wpłynęły do Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie dn. 9 marca 1921 r.

Dnia 16 kwietnia 1921 r. rozpatrywał Sąd Wojskowy O. G. w Krakowie na posiedzeniu dyspozycyjnem zażalenie na powyższą decyzję sędziego śledczego i uchwalił takowe jako nieuzasadnione, odrzucić, „gdyż procedura karna wojskowa nie przewiduje wypadków, gdzieby podsądnemu przysługiwało prawo wyboru odpowiednich rzeczoznawców, obrońca obwinionego został w odpowiedni sposób przed rozpoczęciem badania lekarskiego powiadomiony i zgodził się na jego przeprowadazenie, jak świadczy jego podpis na decyzji sędziego śledczego, dnia 31.VIII.1920 roku, również został on powiadomiony o decyzji sędziego śledczego na mocy której miał być obwiniony oddany do szpitala wojskowego dnia 7 marca 1921 r., a contrario decyzja sędziego śledczego z dnia 7 marca 1921 r. jest uzasadnioną tak formalnie jak i merytorycznie, gdyż nie sprzeciwia się § 221 w. p. k., względnie art. 147 Rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r., poz. 368, a dozwolony obwinionemu wybór rzeczoznawców pociągnął za sobą te skutki, że badanie lekarskie zamiast dwuch miesięcy trwało ośm miesięcy i to bez wydania jakiegokolwiek orzeczenia“.

O tej uchwale posiedzenia dyspozycyjnego zawiadamia pod dniem 18 kwietnia 1921 r. sędzia śledczy kapitana K. . . . . przez obrońcę Dr. Wiktora Bogdaniego z tem nadmienieniem, że obu przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Najwyższego Sądu Wojskowego od tej uchwały w przeciągu trzech dni od daty doręczenia.

Uchwała ta została doręczona kapitanowi K. . . . . dnia 19 kwietnia 1921 r.

Dnia 22 kwietnia 1921 r. zgłosił kapitan K. . . . . do Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie na podstawie § 221 w. p. k. odwołanie przeciwko uchwale posiedzenia dyspozycyjnego Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 16 kwietnia 1921 r., a to z powodów podanych w sprzeciwie i zażaleniu adwokata Dr. Bogdaniego. Równocześnie zawiadomił kapitan K. . . . . Sąd

Wojskowy Krakowski, że przedkłada prośbę do Najwyższego Sądu Wojskowego o zasięgnięcie opinji fakultetu medycznego w Warszawie, jako też o przyśpieszenie sprawy.

Prośba ta wpłynęła do Najwyższego Sądu Wojskowego dnia 28 kwietnia 1921 roku.

Przechodząc do merytorycznego załatwienia zażalenia należało przedewszystkiem rozstrzygnąć czy wniesione przez kapitana K. . . . . zażalenie jest wogóle dopuszczalne.

Pytanie to należało potwierdzić.

W myśl § 221 p. k. w. należy w razie wątpliwości, czy obwiniony posiada zdrowy rozum lub czy też dotknięty jest zaburzeniem umysłu, przez co poczytalność jego zniesioną być mogła, zarządzić zbadanie jego stanu duchowego lub umysłowego między innymi także przez dwuch lekarzy.

Ustęp drugi tegoż paragrafu podnosi, że badanie lekarskie może się odbyć wskutek decyzji sędziego śledczego (Sądu) po wysłuchaniu obrońcy w odpowiednim zakładzie leczniczym wojskowym lub innym publicznym i nie powinno, o ile to jest możliwe trwać ponad dwa miesiące.

Przy rozstrzyganiu zażalenia stosować należy przepis art. 140, 145 i 152 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. (art. 147).

Ustęp 4-ty i piąty § 221 p. k. w. postanawia, że jeżeli obwiniony nie ma jeszcze obrońcy (§ 102) należy mu ustanowić obrońcę z urzędu, dalej, że zarządzenie badania lekarskiego w zakładzie leczniczym należy oznajmić obwinionemu i jego obrońcy, jak również, że przeciw zarządzeniu temu służy im obu w ciągu dni trzech zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego.

Jak z tych to postanowień wynika, dopuszczalnem jest zażalenie na decyzję sędziego śledczego, dopuszczającą badanie obwinionego w zakładzie leczniczym, które to zażalenie rozstrzyga Sąd Wojskowy O. G. na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Cel tego ustawowego postanowienia nie może być innym, jak tylko zbadanie przez Sąd Wojskowy O. G. czy wogóle sędzia śledczy zarządzając badanie lekarskie w zakładzie leczniczym postąpił w myśl obowiązujących ustaw i przepisów.

W razie więc rozstrzygnięcia na posiedzeniu dyspozycyjnem, że zarządzenie sędziego śledczego było słusznem, którem to rozstrzygnieniem zyskuje zarządzenie sędziego śledczego prawomocność, dozwolonem jest obwinionemu zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego.

Sędzia śledczy dopuszczając dnia 31 sierpnia 1920 r. badanie stanu umysłowego przez rzeczoznawców, postąpił tylko w

myśl § 221 ust. 1 p. k. w., w którym to wypadku nie było jeszcze potrzebne zawiadomienie obrońcy, gdyż tego ustawa nie wymaga. Badanie to prowadzili dwaj rzeczoznawcy i to ambulatoryjnie a zatem obwiniony nie był jeszcze umieszczony w żadnym zakładzie leczniczym.

Skoro jednak sędzia śledczy uznał, z powodu wyłaniających się trudności dalszego kontynuowania ambulatoryjnego badania obwinionego, oddanie tegoż ostatniego do zakładu leczniczego, to winien był jak tego ustawa wyraźnie wymaga wysłuchać obrońcę obwinionego, czego jednak nie uczynił, a także i Sąd Wojskowy O. G. na posiedzeniu dyspozycyjnem pominął milczeniem tę okoliczność, względnie nietrafnie rozstrzygnął dotyczące postanowienia ustawy.

Wobec tej to usterki należało uchwałę posiedzenia dyspozycyjnego Sądu Wojskowego z dnia 16 kwietnia 1921 r. jako nieuzasadnioną znieść i przesłać akta sprawy Sądowi I-szej instancji do ponownego rozpatrzenia i ustawowego załatwienia sprawy.

Co się tyczy dalszych zarzutów i wniosków obwinionego zawartych w prośbie tegoż skierowanej do N. S. W., to tenże ostatni Sąd nie był władny wdawać się w merytoryczne załatwienie tychże, bo prawo to przysługuje jedynie Sądowi I inst., wobec czego należało prośbę tą przesłać Sądowi I inst. do rozpatrzenia i rozstrzygnięcia.

Nr. 56.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 599/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz i pułkownik Jan Rzymowski (referent), Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Edward Gruber.

W wypadkach, gdy Sąd I-szej instancji wskutek dozwolonego nadzwyczajnego wznowienia postępowania na korzyść oskarżonego (§ 401 pkw.) przeprowadza ponowną rozprawę i uwalnia oskarżonego od winy i kary, powinien jednocześnie orzec całkowite zniesienie poprzedniego wyroku zasądzającego.

§§ 400 i 401 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Poznaniu z dnia 25 stycznia

1921 r., Lcz. A. 418/20, którym oskarżony por. Kornel D. . . . . z Intendentury D. O. G. Poznań uwolniony został po myśli § 306 p. 4 U. W. P. K. od oskarżenia o występek z § 74 i § 263 N. K. K. P. oraz z §§ 115 i 138 K. K. W. popełnione rzekomo przez to, że 1) od czerwca do końca grudnia 1919 r. posyłał woźnego intendentury D. O. G. Poznań Banaszaka z Poznania do Krotoszyna w sprawach osobistych, wystawiając mu dokumenty podróży służbowe, a zatem w zamiarze przysporzenia sobie bezprawnej korzyści majątkowej wyrządził skarbowi uszczerbek na majątku przez to, iż przekręcał prawdziwe fakta i 2) że w lipcu i sierpniu 1919 r. rozkazał urzędnikowi Lisowskiemu wydać sobie 200 metrów płótna z zapasów wojskowych, a zatem z naruszeniem wojskowego stosunku służbowego sprzeniewierzył przedmioty powierzone mu z powodu swego stosunku służbowego, oprócz tego przez nadużycie swej władzy wojskowej umyślnie nakłonił podwładnego do spełnienia czynu karygodnego

o r z e k ł :

Zaczepiony wyrok narusza ustawę w przepisie ust. 1 § 400 U. W. P. K. na skutek czego wyrok ten uzupełnia się orzeczeniem znoszącem jako nieważny wyrok skazujący Sądu I-szej instancji w niniejszej sprawie z 14 września 1921 r.

P o w o d y .

Zażalenie naprowadza, że gdy na skutek zarządzonego przez Najwyższy Sąd Wojskowy uchwałą R. 752/20 z 7 grudnia 1920 roku nadzwyczajnego wznowienia postępowania po myśli § 401 U. W. P. K. na korzyść skazanego, Sąd I-szej instancji przeprowadził ponowną rozprawę główną i na jej podstawie wydał nowy wyrok z 25 stycznia 1921 r., którym uwolnił skazanego całkowicie od oskarżenia, to powinien był jednocześnie orzec całkowite zniesienie poprzedniego wyroku Sądu I-szej instancji w tej sprawie z 14 września 1920 r. A. 418/20, którym oskarżonego uznano winnym i na karę skazano, czego gdy Sąd I-szej instancji orzec zaniedbał, to naruszył przepis § 400 cz. 1. U. W. P. K. Ten wywód Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego jest najzupełniej usprawiedliwiony, to też w uwzględnieniu uzasadnionego zażalenia należało orzec naruszenie ustawy zaczepionym wyrokiem.

Wojskowy Sąd Okręgowy Nr. VII. w POZNANIU.

Co się tyczy dalszego postąpienia na skutek stwierdzonego naruszenia ustawy, to zaznaczyć należy, że zaczepiony wyrok z dnia 25 stycznia 1921 r. aczkolwiek jako uwalniający od oskarżenia, nie zawiera żadnego skazania na karę, to jednak wskutkach jako polegający na wskazanem wyżej naruszeniu ustawy, uznany być musi za równoznaczny z wyrokiem skazującym, naprowadzone bowiem naruszenie ustawy, polegające na zaniedbaniu orzeczenia o zniesieniu poprzedniego skazującego wyroku z 14 września 1920 r., miećby musiało ten skutek, że ten skazujący pierwszy wyrok musiałby być wykonany. Gdy więc zaczepiony wyrok, polegający na naruszeniu ustawy przez to właśnie naruszenie ustawy skutkować by musiał dla oskarżonego wykonanie nad nim kary, poprzednio orzeczonej, to w istocie jest on na skutek zaniedbania stanowiącego naruszenie ustawy, wyrokiem skazującym, co wywołuje konieczność dalszego postąpienia po myśli ust. 2. § 378 U. W. P. K., który to przepis w danych warunkach nakazuje uwolnienie oskarżonego od grożącej mu wbrew ustawie kary, a zwolnienie to nastąpić skutecznie może przez uzupełnienie zaczepionego wyroku orzeczeniem o zniesieniu pierwszego skazującego wyroku z 14 września 1920 r. to też należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 378 ust. 1 i 2 pkw.

Nr. 57.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 527/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski i pułkownik Józef Dąbrowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski.

Dowódca, który ułożył doniesienie karne i wydał rozkaz aresztowania oskarżonego, wykluczony jest w myśl przepisów § 110 pkt. 2. i 358 pkt. 1. p. k. w. od współdziałania przy wydaniu wyroku.

§§ 110 pkt. 2. 130, 274, 307 pkt. 7 i 310 i 358 pkt. 1 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciwko prawomocnemu wyrokowi Sądu Polowego 18 Dywizji Piechoty z 2 sierpnia 1920 r. wydanemu w postępowaniu doraźnem, którym oskarżony Tadeusz K. . . . . porucznik, uznany został winnym, że dnia 25 lipca 1920 r. w zamiarze opuszczenia oddziału swego nazawsze po złożonej przysiędze służbowej zbiegł w czasie bitwy w towarzystwie dwu pod-

komendnych żołnierzy z oddziału, z opuszczenia którego znaczna szkoda powstać była mogła — czem się dopuścili zbrodni z §§ 183 i 184 u. 1, 2 i 4 a. w. u. k. i zasądzonym po myśli § 33 a. w. u. k. na wydalenie z armji zaś po myśli § 194 a. w. u. k. na karę śmierci przez rozstrzelanie, zamienioną w drodze łaski na karę pięcioletniego więzienia,

o r z e k ł :

1) zaskarżonym wyrokiem naruszona została ustawa, a mianowicie przepisy §§ 274, 110 pkt. 2, 307 pkt. 1. i 7, 310 wpk.,

2) zaskarżony wyrok, jako nieważny znosi się, i akta sprawy parzesyła się Sądowi Wojskowemu Okręgu Generalnego Pomorze w Grudziądzu dla ponownego przeprowadzenia sprawy i ponownego zawyrokowania w porządku zwykłego postępowania.

P o w o d y .

Rozpatrując zaskarżony wyrok Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza:

Przedewszystkiem ze strony zewnętrznej wyrok wydany został z naruszeniem przepisu § 307 pkt. 1. w. p. k. Nagłówek bowiem zamiast ustalonego powyższym paragrafem: „W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej“ zawiera słowa: „W Imieniu Państwa Polskiego“.

Z treści wyroku Najwyższy Sąd Wojskowy wywnioskował uchybienia formalne następujące:

Wyrok (powyższy) wydany został z naruszeniem ustawy przedewszystkiem w przepisach §§ 274 i 110 pkt. 2 wpk., dotyczących obsady Sądu orzekającego. Przy wydaniu wyroku na rozprawie głównej w dniu 2.VIII.1920 r. współdziałał jako przewodniczący pułkownik Ostrowski, dowódca 18 brygady artylerji, który w tej sprawie w dniu 27.VII.1920 r. ułożył doniesienie karne w myśl § 130 pkt. 1. w. p. k., a następnie dnia 31.VIII.1920 roku wydał rozkaz zaaresztowania oskarżonego K. . . . . Okoliczność ta wykluczała pułkownika Ostrowskiego w myśl przepisów § 110 pkt. 2. i 358 pkt. 1 w. p. k. od współdziałania przy wydaniu wyroku na rozprawie głównej **pod nieważnością wyroku.**

Pozatem naruszone zostały przepisy §§ 307 pkt. 7 i 310 w. w. k. albowiem w uzasadnieniu wyroku nie podano wcale jakie okoliczności i z jakich powodów uznał Sąd wojenny za udowodnione. W szczególności nie uzasadnił Sąd na jakiej prawnej podstawie doszedł do przekonania, **że osk. zbiegł w czasie bitwy „w zamiarze opuszczenia swego oddziału nazawsze i że z opusz-**

czenia przez oskarżonego oddziału **„znaczna szkoda powstać mogła“.**

Wobec powyższych danych powodujących bezwarunkową nieważność wyroku Najwyższy Sąd Wojskowy takowy w myśl przepisów § 378 cz. 2. w. p. k. zniósł i sprawę według kompetencji postanowił przesłać dla ponownego rozpatrzenia i zawyrokowania Sądowi Wojskowemu Okręgu Generalnego Pomorze w Grudziądzu.

Nr. 58.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 3 czerwca 1921 r. R. 607/21.

Występek z § 83 w. u. k. jak to już z treści tegoż paragrafu wynika, może mieć tylko wtenczas zastosowanie, gdy dotyczący oskarżony nie dopuścił się równocześnie przestępstwa dezercji.

§§ 69 i 83 k. k. w., § 358 pkt. 10 p. k. w., art. 273 og. kod. z 1903 roku.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrywał dnia 3 czerwca czerwca 1921 r. odwołanie od wysokiego wymiaru kary szeregowca Pinkusa G. . . . . od wyroku Sądu Wojskowego O. G. w Lublinie L. cz. K. 520/21 z 6 maja 1921 r., którym wymieniony uznany został winnym, że jakkolwiek jeszcze dnia 9 marca 1920 roku został przez Komisję przeglądową w Kozienicach uznany za zdatnego do służby wojskowej nie zgłosił się do swego P.K.U., celem uzyskania przydziału, lecz w zamiarze trwałego uchylenia się od ustawowego obowiązku służby w W. P. ukrywał się pod nazwiskiem urodz. w 1902 r. i zmarłego przed dwoma laty Pinkusa Sztekerta, którego dokumentami w szczególności tymczasowym dowodem osobistym i wypisem z aktu urodzenia posługiwał się i legitymował się nimi przed władzami bezpieczeństwa, oraz władzami wojskowemi a w szczególności przed powyższą Komisją przeglądową gdy dnia 16.VII.1920 r. stawał po raz drugi jako przymusowo dostawiony z okazji obławy za dezerterami, przyaresztowany zaś kilkakrotnie, celem przymusowego dostawienia do wojska uciekał stale z aresztu prewencyjnego i dopiero w dniu 9 lutego 1921 r. został ostatecznie przytrzymany i osadzony w areszcie śledczym.

Czynami tymi dopuścił się występku dezercji z §§ 69 W. K. K. i § 83 w. k. k. i za to zasądzony został w myśl § 83 w. k. k. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. wprow. do W. K. K. na karę więzienia przez 2 (dwa) lata, oraz w myśl § 74 w. k. k. na przeniesienie do II klasy żołnierzy.

W myśl art. 10 Rozp. wprow. do W. K. K. zaliczono na poczet powyższej kary na wolności odbyty areszt śledczy i prewencyjny przez 3 (trzy) miesiące.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

zauważywszy w myśl § 354 ustęp drugi p. k. z urzędu przyczynę nieważności z pktu 10 § 358 pkw. wyrok powyższy w całej osnowie jako nieważny znieść i przekazać akta sprawy Sądowi I-szej instancji, celem przeprowadzenia ponownej rozprawy i wydania ponownego rozstrzygnięcia, wobec czego odwołanie oskarżonego stało się bezprzedmiotowem.

P o w o d y .

Jak z wyroku wynika Sąd I instancji zasądził oskarżonego również za występek z § 83 u. k. w.

Występek z § 83 w. u. k. jak to już z treści tegoż paragrafu wynika może mieć tylko wtenczas zastosowanie, gdy dotyczący oskarżony nie dopuścił się równocześnie przestępstwa dezercji, zasądzenie zatem oskarżonego, któremu zarzucony jest również występek dezercji z § 69 w. k. k. także z § 83 w. k. k. przedstawia się jako ustawowo niedopuszczalne.

Należało więc wobec tego zauważyć w myśl § 354 p. k. w. przyczynę nieważności z pktu 10 § 358 p. k. w., gdyż czyn oskarżonego mógłby być rozpatrywany tylko z punktu widzenia art. 273 k. k. o., i dlatego też Najwyższy Sąd Wojskowy widział się spowodowany w myśl § 371 ustęp trzeci p. k. w. wyrok Sądu I instancji w całej osnowie znieść i to także i z tej przyczyny, że kara została wymierzona w myśl § 83 k. k. w., który jak to dopiero co powiedziano nie mógł mieć do oskarżonego zastosowania.

Ponieważ jednak Najwyższy Sąd Wojskowy nie znalazł w wyroku i powodach jego ustalenia tych okoliczności, które przy należytem zastosowaniu ustawy (art. 273 k. k. o) należało wziąć za podstawę orzeczenia, więc też w myśl § 371 ust. trzeci punkt 4, zdanie drugie p. k. w. nie mógł orzec w samej sprawie.

Sąd I-szej instancji będzie się jednak musiał zastanowić, czy wobec tej okoliczności, że oskarżony dopuścił się zarzuconego mu przestępstwa dezercji dnia 16 lipca 1920 r., w każdym razie jednak przed wejściem w życie Kodeksu karnego wojskowego

niemieckiego, nie należało zastosować przepisów wojskowego kodeksu karnego austrjackiego.

Również będzie rzeczą Sądu I-szej instancji rozpatrzyć sprawę z punktu widzenia Ustawy Amnestyjnej z dnia 24 maja 1921 r. w szczególności rozważyć art. 10 tejże ustawy.

Wobec powyższego stało się odwołanie oskarżonego bezprzedmiotowem.

Nr. 59.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 4 czerwca 1921 r. R. 497/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Józef Dąbrowski i Dr. Bronisław Zbyszewski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Józef Krawiecki, obrońca z urzędu adwokat Józef Rozenberg.

Przez ucieczkę do nieprzyjaciela (§ 73 ust. 2 k. k. w.) rozumieć należy opuszczenie szeregu własnego wojska i przejście do siły zbrojnej nieprzyjacielskiej.

§§ 69 i 73 ust. 2. k. k. w., § 358 pkt. 10. p. k. w., §§ 137 i 138 k. k. w. i § 358 9 a) p. k. w.

Najwższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonych i Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności oraz odwołanie oskarżonych przeciw wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgu Generalnego w Lublinie z dnia 1 kwietnia b. r. Lcz. K. 10297/20, mocą którego, 1) Uszer S. . . . . 2) Moszko D. . . . . i 3) Chaskiel D. . . . . zasądzeni zostali za to,

a) że w zamiarze trwałego uchylenia się od ustawowego obowiązku służby wojskowej pierwszy samowolnie oddalił się dn. 4 lipca 1920 r. z 2 komp. Baonu zap. 7 p. p. Leg.,

drugi: samowolnie oddalił się dnia 25 czerwca 1920 r. z 3 komp. Baonu zap. 7. p. p. Leg.,

trzeci: nie zgłosił się stosownie do rozkazu przy poborze otrzymanego do czynnej służby w lutym 1920 r., lecz przed służbą wojsk. się ukrywał do dnia 20 maja 1920 r., w którym dobrowolnie się zgłosił, poczem po wcieleniu go do baonu zap. wojsk. wart. etap. w Chełmie samowolnie oddalił się z tego oddziału w tym samym zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej dnia 4 czerwca 1920 r. i każdy z oskarżonych ukrywał się przed tą służbą wojskową do bliżej nieokreślonego dnia w miesiącu wrześniu 1920 r., w którym ich przyaresztowano i władzy

oddano; czynami tymi dopuścili się każdy z oskarżonych występku dezercji z § 69 w. k. k.

b) że w sierpniu 1920 r. w czasie inwazji bolszewickiej w Hrubieszowie wstąpili do zorganizowanej tamże przez nieprzyjacielskie władze milicji sowieckiej i w niej służbę pełnili, a tym sposobem nieprzyjacielowi w jego działaniach wrogich względem Polski sprzyjanie i pomoc okazali, czem dopuścili się każdy z oskarżonych zbrodni zdrady stanu z art. 108 ust. 1. K. K. z roku 1903,

c) Nadto Uszer S. . . . . i Moszko B. . . . ., że udzielone im w oddziale z powodu służby wojsk. i do pełnienia tej służby części mundurowe a to: pierwszy: czapkę z orzełkiem, płaszcz, bluzę, spodnie, bieliznę, pas, trzewiki i owijacze, zaś drugi: czapkę z orzełkiem, płaszcz, bluzę, spodnie, bieliznę, pas, trzewiki i onuce, ze sobą na dezercję zabrali, więc sprzeniewierzyli z naruszeniem swego wojskowego stosunku służbowego, czem dopuścili się występku przeciw własności z § 138 w. k. k., w myśl art. 19 R. R. M. z dnia 10.V.20 r. i na zasadzie art. 108 ust. 1. k. k. z roku 1903 przy zastosowaniu art. 53 pkt. 2. tego samego kodeksu a to: Uszer S. . . . . na karę ciężkiego więzienia przez przeciąg jednego i pół (1½) roku, Moszko B. . . . . na karę ciężkiego więzienia przez przeciąg dwuch (2) lat, Chaskel D. . . . . na karę ciężkiego więzienia na przeciąg dwuch (2) lat. Przyczem w myśl art. 30 K. K. z roku 1903, orzekł Sąd pozbawienie wszystkich trzech oskarżonych praw w tym artykule wymienionych

o r z e k ł :

1) Zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego jako nieuzaasadnione, odrzucić;

2) w częściowem uwzględnieniu zażalenia nieważności zasądzonych Uszera S. . . . i Moszka B. . . . wyrok I instancji w części zasądzającej tych dwuch oskarżonych za występek przeciw własności z § 138 w. k. k., jako nieważny znieść, oskarżonych S. . . . . i B. . . . . od oskarżenia o powyższy występek popełniony w sposób w wyroku I-szej instancji pod c) opisany na zasadzie § 306 L. 4. w. p. k. uwolnić, utrzymując zaczepiony wyrok w innych jego częściach w mocy;

3) Zażalenie nieważności oskarżonego Chaskla D. . . . . jako niedopuszczalne, odrzucić;

4) pozatem uchwalił Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem odwołanie oskarżonego D. . . . ., jako nieuzasadnione, odrzucić.

P o w o d y.

Prokurator Wojskowy zaczepia wyrok z pktu 10 § 358 w. p. k. tylko odnośnie do kwalifikacji czynu pod a) jako występek dezercji z § 69 w. k. k.

Wedle zapatrywania Prokuratury zbrodnię dezercji z § 73 ust. 2 w. k. k. popełnia żołnierz, który w czasie wojny opuszcza swój oddział, w zamiarze trwałego uchylenia się od swego ustawowego obowiązku służby i przechodzi na teren, na który rozciąga się już władza nieprzyjaciela tak, że nieprzyjaciel w każdej chwili odnośnym zbiegiem rozporządzać może. Takie właśnie przestępne działanie spełnili zdaniem Prokuratury wszyscy trzej obwinieni.

Kwestja, czy zbieg przyjmuje formalnie służbę u nieprzyjaciela, czy nie, wywodzi dalej Prokurator wojskowy jest dla samej istoty zbrodni dezercji z § 73ust. 2. w. k. k. obojętną. O ile zaś zbieg taką służbę przyjmie, to popełnia on osobne przestępstwo, stanowiące idealną konkurencję ze zbrodnią dezercji w rozumieniu § 73 ust. 2. w. k. k., co w danym wypadku istotnie miejsce miało i przez Sąd a quo przyjętem zostało.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie podziela powyższego zapatrywania i jest zdania, że Sąd I-szej instancji słusznie przyjął tylko kwalifikację z § 69 nie zaś z § 73 ust. 2. w. k. k.

W danym wypadku ustalił Sąd I instancji, iż przejście oskarżonych do nieprzyjaciela polegało na wstąpieniu **do milicji sowieckiej** Rewkomu w Hrubieszowie, zorganizowane przez władze sowieckie o **charakterze niewojskowym.**

Gdy zaś do zaistnienia zbrodni z § 73 ust. 2. w. k. k. ustawa wymaga opuszczenia szeregów własnego wojska i przejścia **do siły zbrojnej** nieprzyjacielskiej t. j. przejścia w sferę władzy **wojsk** nieprzyjacielskich i porozumiewanie się z nieprzyjacielskiem wojskiem celem niesienia mu pomocy (Romen. Rissom), musiał Najwyższy Sąd Wojsk. uznać zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego jako nieuzasadnione i takowe w myśl § 371 ust. 2. w. p. k., odrzucić.

Obrona uzasadniając nieważność z pktu 10 § 358 w. p. k. wywodzi, że Sąd I-szej instancji niewłaściwie przyjął kwalifikację z § 138 w. k. k. zamiast z § 137 w. k. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie podziela wprawdzie zapatrywania obrony, że kwalifikacja czynu w wyroku pkt. 3) jako występku z § 138 w. k. k. jest mylną wobec tego, że w danym wypadku Sąd orzekający ustalił odnośnie do tego czynu tylko za-

miar sprzeniewierzenia natomiast nie ustalił wcale w jakiej czynności dopatrzył się przywłaszczenia rzeczy powierzonych oskarżonym do służbowego użytku.

Z tej przyczyny należałoby czyn tych oskarżonych rozpatrzyć ze stanowiska § 137 w. u. k., w którym kierunku jednak brak również wszelkich ustaleń do przyjęcia istoty tego czynu, albowiem wyrok nie zawiera ustalenia, by ci oskarżeni przedmioty umundurowania umyślnie i bezprawnie zniszczyli, uszkodzili lub takowe zbyli.

Wobec tego Najwyższy Sąd Wojskowy przyjąwszy nieważność z pktu 9 a) § 358 w. p. k. w myśl § 373 p. k. w., z urzędu orzekł jak wyżej opierając się na przepisie § 371 ust. 3, pkt. 4 i ust. 1 w. p. k.

Przy ponownym wymiarze kary w myśl tego postanowienia ustawy Najwyższy Sąd Wojskowy wziął pod uwagę, że kara orzeczona przez Sąd I--szej instancji jest niższą od ustawowo dopuszczalnego najniższego wymiaru. W myśl art. 53 p. k. k. władny był Sąd orzekający zniżyć karę nie niżej lat 4 ciężkiego więzienia, z czego widać, że oskarżonym zbyt niską karę wymierzono, mimo to błąd ten, przedstawiając się jako nieważność z punktu 11 § 358 w. p. k., nie mógł być dla braku zaczepienia wyroku w tym względzie przez Prokuratora wojskowego usuniętym, a Najwyższy Sąd Wojskowy był mocen w uwzględnieniu powyższych okoliczności łagodzących i obciążających przyjętych przez Sąd I--szej instancji mimo odpadnięcia zasądzenia oskarżonych S . . . . i B . . . . za występek z § 138 w. u. k. — pozostawić w mocy orzeczenie kary Sądu I-szej instancji, wskutek czego odwołanie tych oskarżonych od wymiaru kary stało się bezprzedmiotowe.

Na posiedzeniu dyspozycyjnym rozpatrywał Najwyższy Sąd Wojskowy następnie odwołanie oskarżonego D . . . . od wymiaru kary i uznał wobec wyż wspomnianych okoliczności pozostawić karę wymierzoną temuż przez Sąd I-szej instancji jako ustawowo zbyt nisko wymierzoną w mocy (§§ 353 i 354 w. p. k.).

Nr. 60.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 10 czerwca 1921 r. R. 167/21.

Przewodniczący Gen.-podpor. Jan Wosmek, sędziowie Gen.-podpor. Jan Czapliński, (referent) i pułkownik Józef Dąbrowski,

Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Edward Gruber.

W myśl § 438 p. k. w., jeżeli przeciw obwinionemu zarządzono postępowanie zwyczajne, nie można zarządzać postępowania doraźnego z powodu tego samego czynu.

Przejście z postępowania doraźnego na postępowanie zwyczajne może nastąpić jedynie w sposób w §§ 447 ust. 2, p. k. w. wskazany.

§§ 307, 438, 447, 470 i 473 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciwko wyrokowi prawomocnemu Sądu Polowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 11 września 1920 r., którym szereg. S . . . . Czesław został skazany na jeden miesiąc aresztu z odroczeniem kary do demobilizacji za występek z § 64 K. K. W.

o r z e k ł:

1) Zaskarżonym wyrokiem naruszoną została ustawa a mianowicie przepisy §§ 307, 438, 447, 470 i 473 W. P. K.

2) Zaskarżony wyrok, jako nieważny znieść, sprawę przesłać Sądowi D. O. G. we Lwowie dla ponownego rozpatrzenia.

P o w o d y.

Rozpatrując zaskarżony wyrok Najwyższy Sąd Wojskowy zauważył następujące naruszenie Ustawy formalnej:

W myśl § 438 w. p. k., jeżeli przeciwko obwinionemu zarządzono postępowanie zwyczajne, nie można zarządzać postępowania doraźnego z powodu tego samego czynu, w sprawie zaś niniejszej przeciw oskarżonemu S . . . . było wdrożone postępowanie zwyczajne przed Sądem pułkowym przy baonie zap. 52 p. p. strzelców kresowych dnia 8.IX.1920 r. i tegoż dnia był postawiony wniosek na ukaranie w postępowaniu zwyczajnem, a 11.IX.1920 r. zostało zarządzone przez właściwego dowódcę postępowanie doraźne.

Pozatem została obrażona ustawa w przepisach dotyczących zaniechania w sprawie niniejszej postępowania doraźnego i przejścia do postępowania zwykłego, a mianowicie: § 447 w. p. k. Na rozprawie głównej Sąd polowy O. G. we Lwowie, jako doraźny uznając się niewłaściwym w myśl § 447 w. p. k. nie orzekł tego w osobnej uchwale z podaniem motywów tego orzeczenia, którą to uchwałą w myśl ust. 2, powołanego §-fu należało oznajmić oskarżonemu i przedłożyć właściwemu dowódcy,

który stosownie do niej miałby wydać potrzebne zarządzenia celem wdrożenia postępowania zwyczajnego, a li tylko po przeprowadzeniu całej rozprawy głównej w postępowaniu doraźnem, w samym wyroku orzekł swoją niewłaściwość, jako Sądu doraźnego i przemianę w Trybunał zwykły Sądu Pol. O. G., jako takowy orzekł w samej sprawie, czem naruszył i przepisy §§ 470 i 473 w. p. k., albowiem dla wniesienia oskarżenia przed Sądem Polowym O. G. potrzebny był pisemny rozkaz właściwego do- (§ 470 w. p. k.), niezachowanie zaś trzydniowego terminu między zawiadomieniem obwinionego o zapadłej uchwale o przejściu do postępowania zwykłego, wobec niewysłuchania przedtem oświadczeń stron, stanowi naruszenie przepisu § 473 ust. l. w. p. k.

Należy jeszcze zaznaczyć naruszenie formalne § 307 wpk., albowiem wydany w sprawie wyrok z dnia 11.IX 1920 r. nie jest podpisany przez protokólanta.

Wobec powyższych danych Najwyższy Sąd Wojskowy wyrok jako nieważny zniósł, zastosowując przepis § 378 cz. 2 wpk., z adnotacją konieczności zastosowania do czynu oskarżonego Ustawy Amnestyjnej z 24 maja 1921 r.

Nr. 61.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 10.VI 1921 r. R. 546/21. Przewodniczący gen.-podpor. Jan Wosmek, sędziowie gen. - podpor. Czapliński (referent), pułk. Rzymowski, prokurator N. S. Wojsk. pułkownik Edward Gruber.

Skazanie szeregowego na karę ciężkiego więzienia nie uzasadnia jeszcze orzeczenia przeciwko niemu dodatkowej kary na czci, wydalenia z wojska. Celem orzeczenia tej dodatkowej kary muszą nadto zaistnieć warunki przewidzane w art. 25, 45, 52 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369.

Art. 25, 45, 50, 52 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 i § 358 pkt. 11 p. k. w.

§ 1 kkw.

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując na posiedzeniu dyspozycyjnem zażalenie nieważności wniesione przez ojca oskarżonego szeregowca Alojzego B. . . . z Wojskowego Zakładu Odzieżowego filji Kraków-Dąbie przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 31 marca 1921 r., którym ten oskarżony i starszy szeregowiec Adam P. . . . zasądzeni

zostali za zbrodnię oszczerstwa z § 209, 210 b i c austr. u. k. i § 91 w. k. k. i zbrodnię kradzieży z §§ 171, 173 i 174 IIa, 175 II b austr. u. k. i 138 w. k. k. popełnione przez to:

a) że w lutym 1921 r. obwinili fałszywie swego przełożonego, chor. Stanisława Porysa przed sędzią śledczym wojskowym Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie o to, że namawiał ich w szczególności Pańkowskiego do kradzieży skór, zaś Bochenka do kradzieży węgla na szkodę skarbu wojsk., przyczem obwinienie to dało powód do wdrożenia dochodzeń karnych sądowych przeciw Porysowi i zawieszeniuu nad nim aresztu śledczego.

b) że w lutym 1921 r. w Krakowie zabrali dla własnej korzyści z posiadania wojskowego Zakładu Odzieżowego, gdzie pełnili służbę a to: Pańkowski portjera, a Bochenek palacza, bez tegoż zezwolenia skórę wartości 7457 mkp., a zatem cudze rzeczy ruchome dostępne im z powodu ich stosunku służbowego wart. ponad 5,000 mkp., po myśli § 210 ust. II b, c, austr. u. k. przy zastosowaniu art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. poz. 369, tudzież art. 165 ust. II Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. na karę ciężkiego więzienia każdy z oskarżonych przez 3 (trzy) lata, przyczem po myśli art. 10 R. R. M. z dnia 10.V 1920 r. wliczono oskarżonym do kary areszt śledczy od dnia 22 lutego 1921 r., po myśli zaś art. 45 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. orzeczono wydalenie obydwu osk. z szeregów armji polskiej

o r z e k ł:

Zażalenie nieważności i odwołanie ojca oskarżonego B...., jako niedopuszczalne, odrzucić, zauważywszy z urzędu nieważność z pktu 10 i 11, § 358 wpk., oznaczyć kradzież popełnioną przez oskarżonych jako występek i znieść orzeczenie Sądu I-szej instancji odnośnie do wydalenia z wojska, utrzymując zresztą wyrok I-szej instancji w mocy.

P o w o d y

Zażalenie nieważności i odwołanie wniesione zostało przez ojca oskarżonego B. . . . . gdy B. . . . w dniu zasądzenia 21 lat życia ukończył a zatem był w tym dniu pełnoletnim a odnośnie do wniesionego środka—oświadczenia oskarżonego nie ma, przedstawia się wniesione przez obronę z polecenia ojca B. . . zażalenie nieważności i odwołanie jako wniesione przez osobę nieuprawnioną a zatem niedopuszczalne.

Rozpatrując wniesiony środek prawny zauważył Najwyż-

szy Sąd Wojskowy z urzędu, że Sąd orzekający w części orzekającej uznał obu oskarżonych winnymi zbrodni kradzieży z § 171, 173, 174 IIa, 175 IIb austr. u. k. i § 138 wkk. i skazał obu oskarżonych także i na wydalenie z wojska nie naprowadziwszy żadnego powodu, dla którego to uczynił.

Oznaczenie kradzieży jako zbrodni, sprzeczne jest z postanowieniem art. 50 R. R. M. z dnia 10 maja 1921 r. Dz. P. Nr. 59, poz. 369. Nie przyjąwszy oznaczenia kradzieży z § 179 austr. u. k. był Sąd orzekający obowiązany w myśl naprowadzonego art. R. R. M., ponieważ kara ustawowa za kradzież w myśl § 178 austr. u. k. jest ciężkie więzienie od sześciu miesięcy, orzec na karę po myśli pierwszego ustępu § 138 wkk., a ponieważ najwyższą karą za przestępstwo z § 138 kkw., jest więzienie nie wyżej lat 5, uzasadnia ta kradzież w myśl § 1 ustęp 2 wkk. jedynie występek.

Orzekając na wydalenie obu oskarżonych z wojska nie ustalił Sąd orzekający żadnej z okoliczności, które w myśl art. 45 R. R. M. z dnia 10 maja 1920 r. Dz. P. 59, poz. 369 uzasadniają wyrzeczenie na wydalenie z wojska i marynarki a ponieważ z motywów wyroku Najwyższy Sąd Wojskowy tych okoliczności dopatrzeć się nie mógł, należało orzeczenie w tym kierunku znieść jako przekraczające władzę karania.

Nr. 62.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 10 czerwca 1921 r. R. 576/21.

Okoliczność, iż do kompletu wyrokującego w sprawie wachmistrza taborów, należał jako assesor major—a nie oficer niższego stopnia—nie uzasadnia formalnej przyczyny nieważności z pktu 1 § 358 p. k. w.

Art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368, § 358 pkt. 1 i 4 i 359 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 10 czerwca 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu zażalenia nieważności Prokuratora Wojskowego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 15 kwietnia 1921 r. Dsk. 7883/20, którym oskarżony wachmistrz V szwadronu zapas. taborów w Krakowie Tadeusz K. . . . I.,uznany został winnym 1) że bliżej nieoznaczonego dnia w miesiącu wrześniu 1920 r.,

jako sierżant rachunkowy przy wydawaniu chleba kopnął szer. Franciszka Rybę w tylną część ciała, a nadto znieważył go słownie wyrazem „skórwy syn“, a więc z umysłu podwładnego bił i słownie obraził, 2) że dnia 14.IX 1920 r. w kancelarji plut. uzup. V Szwadr. Taborów w Krakowie, odmówił pchor. Witoldowi Dyndowiczowi wydania należnej porcji chleba twierdząc, że pchor. chleb już pobrał i wyraził się przytem głośno „znam się na takich gościach ale na szczęście mam dobrą pamięć“, a zatem obraził starszego w stopniu służbowym w związku z czynnością służbową, 3) że dnia 10 września również wkancelarji plutonu w Krakowie, powiadomiony przez ordynansa, by się udał na wezwanie dowódcy plutonu do tegoż kancelarji, wyraził się wobec więcej szeregowych o swym dowódcy w sposób lekceważący, a więc naruszył cześć, należną przełożonemu w związku z czynnością służbową—czem dopuścił się oskarżony: ad 1) nadużycia władzy służbowej z § 122 i 121 w. u. k., ad 2) przestępstwa przeciw obowiązkom subordynacji wojskowej z § 91 kkw., ad 3) przest. z § 89 w. k. w. i skazany został za to po myśli § 122 w. k. k. i art. 19 R. R. M. z dnia 10.V 1920, na karę więzienia przez przeciąg sześciu (6) miesięcy, do której to kary wliczono jednak areszt śledczy przez takiż przeciąg czasu, na podstawie art. 10 R. R. M. z 10.V 1920 r. II) Natomiast uwolniony został 1) dla braku dowodu winy po myśli § 306 : 4 w. p. k., od oskarżenia o zbrodnię sprzeniewierzenia z § 138 w. k. k. popełnioną rzekomo w ten sposób, że w lipcu 1920 r. w miejscu postoju Kol. Taborów 51, szóstej Dyw. piech., otrzymawszy od szeregowca Jana Mączki 6250 mkp., która to kwota będąca własnością żołnierzy wymienionej Kol. Taborów, miała być listami pieniężnemi przesłaną do kraju, pieniądze te sobie zatrzymał a więc dobro mu powierzone, a stanowiące własność towarzyszy broni sobie przywłaszczył; 2) dla braku istoty czynu po myśli § 306 : 4 wpk. od oskarżenia o występek z § 121 w. k. k., który miał rzekomo w ten sposób popełnić, że dnia 12.IX.1920 r. odmówił wachm. Józefowi Sidłowi wydania chleba, chwyciwszy tegoż za kołnierz, usiłował go z kancelarji wyrzucić, a nadto się doń wyraził „Ty byłeś w....., a nie przy wojsku“, a więc obszedł się z nim sprzecznie z przepisami i obraził go; 3) dla braku dowodu winy po myśli § 306 : 4 wpk. od oskarżenia o występek z § 114 w. k. k. popełniony rzekomo w ten sposób: a) że rozmyślnie ganił i sekował szereg. och. Janusza Rudzkiego, zajętego jako pisarza w kancelarji plut. uzup. 5 kolumny zapas. szwadr. Taborów w Krakowie, a to celem

zmuszenia tegoż do zafundowania mu wódki—co tenże faktycznie uczynił—a więc nadużył swej władzy służbowej względem podwładnego, żądając od tegoż usług, niepozostających w żadnym związku ze służbą dla swoich celów prywatnych; b) że gdy plut. Zeglikowski został ukarany 7-dniowym aresztem przez ppor. Teodorowicza, oskarżony za intencją ppor., mającą na celu zmniejszenie względnie zmienienie powyższej kary, zażądał od plut. Zeglikowskiego postawienia sobie wódki, wyrażając się „gdy będzie wódka na stole to my już zrobimy, że Pan nie byłby nawet do książki kar zapisany i ani godziny by Pan nie siedział", na skutek czego plut. Zeglikowski wódkę oskarżonemu zapłacił, czem nadużył swej władzy służbowej względem podwładnego dla swoich celów prywatnych, żądając od niego wykonania usług, niepozostających w żadnym związku ze służbą.

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności Prokuratora odrzucić, jako niedopuszczalne, względnie oczywiście nieuzasadnione.

P o w o d y

Zaczepienie wyroku przez Prokuratora Wojskowego nastąpiło z przyczyn nieważności formalnej z pkt. 1 i 4 § 358 U. W. P. K.

Nienależytą obsadę Sądu orzekającego, według wywodu zażalenia mającą skutkować nieważność z pkt. 1 § 358 U. W. P. K., Prokurator Wojskowy wywodzi stąd, że do kompletu wyrokującego należał jako assesor major a nie oficer niższego stopnia.

Z tym poglądem zażalenia jednak nie można się zgodzić, albowiem naprowadzona nieformalność w składzie Sądu jest tylko pozorną, a postawiony zarzut jest wynikiem gramatycznego jeno komentowania odnośnego przepisu ustawy. Oczywiście, jeżeli ograniczyć się do odczytania odnośnego przepisu art. 44 ust. „e" Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368, to możnaby mniemać, że wyrok, wydany w sprawie szeregowego przez komplet z udziałem oficera sztabowego, jest nieważny. Mniemanie takie byłoby jednak błędne i niezgodne z całokształtem postanowień ustawowych o kompletach Sądów orzekających, zawartych w art. 44 i nast. powołanego Rozporządzenia, a w szczególności jeżeli się zważy celowość tych postanowień. Niewątpliwie, że celem wszystkich tych postano-

wień jest zabezpieczenie należytego wymiaru sprawiedliwości, jako konieczną gwarancję tego celu ustawa przepisuje, że żaden z assesorów nie może być niższy stopniem od oskarżonego, oraz, że w sprawach szeregowych do kompletu orzekającego ma należeć dwóch szeregowych oraz jeden względnie dwóch oficerów. To są kardynalne warunki ustawowe odnośnie udziału assesorów w kompletach orzekających w sprawach szeregowych.

Gdy przedmiotem rozprawy, jak w danym wypadku, nie jest przestępstwo zagrożone karą śmierci lub ciężkiego więzienia bezterminowego, to do kompletu orzekającego jako assesorowie oprócz szeregowych mają należeć dwaj oficerowie; lecz tu ustawa w przepisie ustępu ostatniego powołanego wyżej art. 44, nie dodaje jednak, iż mają to być obowiązkowo oficerowie niższego stopnia i jedynie z zestawienia tego przepisu z pkt. „e“ tegoż art. 44 wywnioskować należy, że mogą to być oficerowie niższego stopnia.

Z tych względów zażalenie Prokuratora z pkt. 1, § 358 U. W. P. K. należało uznać za oczywiście nieuzasadnione.

Zaczepienie wyroku z punktu 4 § 358 U. W. P. K. jest niedopuszczalne, albowiem Prokurator Wojskowy zaniedbał obowiązku przepisanego § 359 U. N. P. K. i nie zastrzegł sobie na rozprawie głównej zażalenia nieważności z powodu odmownego załatwienia jego wniosku.

Z naprowadzonych zasad i zgodnie z wnioskiem Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego, która zażalenia nie poparła, należało w powyższy sposób uchwalić po myśli § 364 pkt. 1 i 3 U. W. P. K.

Nr. 63.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 10 czerwca 1921 r. R. 631/21.

Z treści postanowień o tworzeniu kompletów orzekających Sądów Wojskowych (art. 35 i 42 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368) przebija wyraźna wola ustawodawcy wyeliminowania wpływu Sądu Wojskowego i jego Szefa, a tembardziej poszczególnych sędziów, prowadzących dane rozprawy, na wybór assesorów; do wyznaczenia assesorów przepisy te uprawniają wyłącznie tylko właściwych dowódców.

Powołanie do kompletu orzekającego assesora-szeregowca

przez przewodniczącego rozprawą, chociażby nawet za zgodą szefa Sądu—uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pkt. 1 § 358 p. k. w.

Art. 35, 41, 42 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368, §§ 109, 110, 115, 358 pkt. 1 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 10 czerwca 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu i za zgodą zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu zażalenia nieważności obrony oskarżonego przeciwko wyrokowi Wojskowego Sądu O. G. w Krakowie z dnia 23 kwietnia 1921 r. Dsk. 6115/20, którym oskarżony szeregowiec 40 p. p. Franciszek O. . . ., uznany został winnym zbrodni morderstwa z §§ 134 i 135 pkt. 4 A. U. K., popełnionej przez to, że dn. 1 sierpnia 1920 r. w Jaskowicach w zamiarze zabicia swego towarzysza broni Stanisława Pawliczenki dał do niego 4 strzały z karabinu „Manlichera", zadając nimi Pawliczence 4 rany, a mianowicie: w brzuch, w prawą stronę klatki piersiowej, w jeden z policzków w ten sposób, że kula przebiła na wylot twarz, a wreszcie w sam otwór ucha lewego, który to strzał przebił czaszkę na wylot, a rany te, zadane strzałami oskarżonego, a zwłaszcza rana w ucho i głowę spowodowały śmierć Pawliczenki wedle orzeczenia znawców lekarzy, a zatem oskarżony przeciwko człowiekowi w zamiarze pozbawienia go życia w ten sposób działał, że stąd śmierć człowieka tegoż nastąpiła i za to po myśli § 136 A. U. K. i art. 45 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 369) zasądzony został obok wydalenia z szeregów armji na karę śmierci przez rozstrzelanie,

u c h w a l i ł:

uwzględniając częściowo zażalenie nieważności obrońcy oskarżonego z pktu 1 § 358 U. W. P. K., zaczepiony wyrok jako nieważny w całej osnowie znieść i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym Sądem I-szej instancji.

P o w o d y

Zażalenie nieważności obrońcy oskarżonego naprowadza jako przyczynę zaczepienia wyroku nieważność z pp. 1, 5, 9a, 9b względnie 10, § 358 U. W. P. K.

Zaczepiając wyrok nieważnością z pkt. 1 § 358 U. W. P. K. z powodu nienależytej obsady Sądu orzekającego, żałący się

podnosi, że przewodniczący rozprawy uczestniczył przy rozprawie i wydaniu orzeczenia pomimo słusznych—zdaniem żalącego—ustawowych powodów wyłączenia, które mu były wiadome. Jako te słuszne, według zażalenia, powody obrona naprowadza krytyczne odezwanie się przewodniczącego o poprzednim w tej sprawie, a zniesionym już wyroku, oraz o śledztwie wstępnem, a dalej brak bezwzględnej bezstronności w prowadzeniu rozprawy głównej przez przewodniczącego, co wyraziło się między innymi konkretnie według zażalenia w pouczeniu przez niego oskarżonego na rozprawie rzekomo podniesionym głosem, że sędziów wojskowych należy tytułować według szarż, a nakoniec jako ostatni słuszny powód wyłączenia się przewodniczącego obrońca naprowadza swoją z nim rozmowę, prowadzoną według zażalenia bez świadków, na skutek której obrońca poniechał zamiaru zgłoszenia wniosku o uchylenie przewodniczącego. Stwierdzić należy, że protokół rozprawy głównej nie zawiera żadnego śladu, aby oskarżony lub jego obrońca zgłaszali jakiekolwiek wnioski z powodu nienależytego prowadzenia rozprawy lub nienależytej obsady Sądu orzekającego, a stan akt sprawy, a w szczególności także przeprowadzone na skutek zażalenia z § 327 ust. 2 U. W. P. K. dochodzenie, nieusprawiedliwia, podniesionych przeciwko przewodniczącemu zarzutów, które zdaniem żalącego się miałyby stanowić słuszne powody wyłączenia się sędziego w danej sprawie. Gdyby jednak żarzuty te nawet rzeczywistości i odpowiadały, to nieuzasadniałyby zaczepienia wyroku nieważnością, albowiem nie stanowią one powodów ustawowych po myśli §§ 109 i 110 U. W. P. K. do uchylenia się sędziego z urzędu a wniosek po myśli § 115 U. W. P. K. przez oskarżonego ani jego obrońcę wcale zgłoszony nie został, a więc zażalenie nieważności z pkt. 1 § 358 U. W. P. K., o ile dotyczy przewodniczącego rozprawy, jest oczywiście nieuzasadnione.

Dalej jednak na uzasadnienie zarzuconej nienależytej obsady Sądu orzekającego, zażalenie naprowadza okoliczność, że do kompletu wyrokującego należał powołany przez przewodniczącego szeregowiec Pfeiffer, ordynans sądowy, co żalący się z naciskiem podkreśla, wyrażając powątpiewanie w całkowitą bezstronność i niezawisłość zdania takiego assesora. Ten ostatni wniosek niczem nie jest uzasadniony w zażaleniu, okoliczność zaś, że Pfeiffer jest ordynansem sądowym sama przez się nie uzasadniałaby jeszcze zaczepienia wyroku i wyrażonej przez żalącego się wątpliwości, żaden bowiem przepis ustawy nie uzależnia powołania assesora od sprawowanej przezeń funkcji byle

tylko odpowiadał on warunkom, podanym w art. 35 ust. 2 Rozp. Rady Min. z 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59/20, poz. 368) i byle powołanie jego nastąpiło w sposób ustawą wyraźnie przepisany. Pod tym względem jednak w danym wypadku w stosunku do assesora szeregowca Pfeiffra, którego powołanie nastąpiło naprędce, od ręki, bez sprawdzenia oczywiście jego ewidencji i to nie przez jego dowódcę, powstać muszą wątpliwości, ażali odpowiada on wszystkim ustawowym warunkom, których wymaga bezwzględnie od assesora powołany wyżej przepis ustawy, lecz co więcej—sposób powołania tego assesora wyraźnie gwałci ustawowe w tym względzie postanowienia.

Z treści postanowień o tworzeniu kompletów orzekających Sądów Wojskowych (art. 35 i 42 powołanego wyżej rozporządzenia) przebija wyraźnie wola ustawodawcy wyeliminowania wpływu Sądu Wojskowego i jego Szefa, a tembardziej poszczególnych sędziów, prowadzących dane rozprawy na wybór assesorów; do wyznaczania assesorów przepisy te uprawniają wyłącznie tylko właściwych dowódców. Przepisy te zresztą nie stanowią żadnej osobliwości w ustroju sądownictwa wojskowego, lecz są zupełnie zrozumiałym i usprawiedliwionym analogiem do odnośnych postanowień ustawowych, dotyczących sądownictwa powszechnego, a wykluczających wszelki wpływ Sądu na formowanie się ławy przysięgłych w Małopolsce lub gremjum ławników w byłej Kongresówce. Postanowienia te są zresztą koniecznem ogniwem w całokształcie przepisów, gwarantujących należyty wymiar sprawiedliwości, uchylając w imię zagwarantowania niezależności Sądu i dostojeństwa obowiązku sędziowskiego, wszelką możność dobierania kompletu wyrokującego w zależności od jakichś względów osobistych lub innych ubocznych. Jak daleko w tym kierunku sięga troska ustawodawcy, widać choćby także z przepisu art. 41 powołanego wyżej Rozporządzenia, który celem usunięcia wszelkich ubocznych względów przy podziale czynności sędziowskich, przepisuje, że ten podział następuje na przeciąg całego roku, a nie „ad hoc“ w stosunku do poszczególnych spraw i zmieniony być może w tym zakresie tylko z przyczyn w ustawie pomienionych, a nie żadnych innych, zależnych od osobistych poglądów czy zamierzeń.

Tak stanowczo wyrażona wola ustawodawcy bezwzględnie musi być uszanowana i żadne odstępstwo od wyraźnego przepisu ustawy nie może być tolerowane, ani usprawiedliwione małoważnością, w poszczególnych wypadkach, wejście bo-

wiem na tę drogę doprowadzićby musiało do konsekwencji wręcz ustawowo niedopuszczalnych; gdyby bowiem powołanie do kompletu orzekającego assesora-szeregowca przez przewodniczącego rozprawy przyjąć jako okoliczność małej wagi, bez znaczenia dla orzeczenia i jako taką niemającą wpływu na ważność wyroku, to rodzi się pytanie, gdzie postawić należy logicznie granicę, poza którą wpływ przewodniczącego na skład Sądu sięgać nie powinien. Dopuściwszy jedno odstępstwo od zasady ustawowej, nie możnaby logicznie uczynić żadnego zarzutu i wówczas, gdyby cały komplet wyrokujący dobrany był przez przewodniczącego.

W danym wypadku do kompletu orzekającego należał szeregowiec Pfeiffer, powołany jako assesor przez przewodniczącego rozprawy, co sam przewodniczący w wyjaśnieniu swojem protokólarnem z dn. 27 maja 1921 r. przyznaje, dodając tylko, że nastąpiło to za porozumieniem z Szefem Sądu, a więc był to assesor, powołany wbrew naprowadzonym wyżej przepisom ustawy w sposób nielegalny, na skutek czego uznać należy, że Sąd orzekający w danej sprawie nie był należycie obsadzony, gdy zaś z tego właśnie powodu nastąpiło ze strony oskarżonego zaczepienie wyroku nieważnością z pktu 1 § 358 U. W. P. K., to zażalenie w tym kierunku jako uzasadnione należy uwzględnić i zaczepiony wyrok znieść, na skutek czego dalsze zażalenie nieważności oskarżonego staje się bezprzedmiotowe, a gdy orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego w sprawie samej zapaść nie może wobec zniesienia wyroku z przyczyny nieważności formalnej i zarządzenia ponownej rozprawy głównej przed Sądem I-szej instancji nie da się uniknąć, to za zgodą Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 365 U. W. P. K.

Nr. 64.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 17.VI 1921 r. R. 99/21.

Sąd Wojskowy nie jest uprawnionym do postawienia wniosku na delegację na zasadzie art. 57 Rozp. Rady Min. z dn. 10.V 1920 r. Prokurator może taki wniosek postawić tylko za zgodą względnie z upoważnienia właściwego dowódcy.

Art. 57 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem, odbytem w dniu 17 czerwca 1921 r. w załatwieniu wniosku Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Lwów, Ekspozytura w Przemyślu z dnia 26 lutego 1921 r. na przeniesienie do kompetencji D-cy Okręgu Generalnego Kraków, względnie Sądu tegoż Okręgu, sprawy karnej przeciwko sierż. Janowi S....., obwinionemu z art. 51, 581 i 583 P. K. K. 1903 r.—po wysłuchaniu wniosku zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł:

Wniosku powyższego nie uwzględnić.

P o w o d y.

Art. 57 Rozp. wprow. do W. P. K. z dnia 10 maja 1920r., wylicza osoby i organa uprawnione do stawiania wniosków na przeniesienie sprawy z kompetencji właściwego D-cy do kompetencji innego D-cy, mającego ten sam zakres działania.

W takim stanie rzeczy wniosek powyższy należało uznać za postawiony bez zachowania formalnych wymogów ustawowych, w związku z czem mógłby on być uwzględniony przez Najwyższy Sąd Wojskowy jedynie z urzędu.

Niezależnie od powyższego uchybienia natury czysto formalnej, nie **można przyznać słuszności i meritum tegoż wniosku..**

Uchwałą Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 17 kwietnia 1920 r. dla przeprowadzenia sprawy powyższej był delegowany Sąd Wojskowy Okręgu Generalnego Lwów Ekspozytura w Przemyślu. Pozatem Najwyższy Sąd Wojskowy spowodował przeniesienie sierż. S. . . . . do baonu zapas. 38 pp. w Przemyślu. Okoliczność, iż większość świadków, mając ch być zbadanemi na rozprawie, zamieszkuje w powiecie R pczyckim w obrębie Okręgu Generalnego Kraków, co ewentualnie mogłoby wpłynąć, zdaniem wnioskującego Sądu na zmniejszenie kosztów skarbu przy prowadzeniu tej sprawy przez Sąd Wojskowy Kraków, **nie może być przez Najwyższy Sąd Wojskowy uwzględniona**, jeśli się weźmie pod uwagę, że **Ropczyce faktycznie są położone nie dalej** od Przemyśla, niż od Krakowa.

W takim stanie rzeczy Najwyższy Sąd Wojskowy nie uznał za możliwe uwzględnić powyższego wniosku Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Lwów, Ekspozytura w Przemyślu.

Nr. 65.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 17.VI 1921 r. R. 170/21.

Zastosowanie ogólnej części kodeksu. z r. 1903. dopuszczalne jest jedynie w wypadkach przez ustawę przewidzianych odnośnie do utraty praw niezwiązanych ze służbą wojskową, o ile więc rozchodzi się o utratę stopnia oficerskiego, lub też utratę innych uprawnień, zaszczytów i praw honorowych, wynikających ze służby wojskowej, to w tym kierunku mogą być miarodajnymi tylko przepisy kodeksu karnego wojskowego.

Moc obowiązująca ustępu 3 art. 30 og. kod. z 1903 r. uchyloną została art. 72 tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dn. 27.X 1918 r. Dz. P. Nr. 13/1918.

Tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z 27.X 1918 r. Dz. P. Nr. 13/1918.

Art. 27, 28, 30 og. kod. z r. 1903. § 423 pkw.

Najwyższy Sąd Wojskowy na odbytem dnia 17 czerwca 1921 r. posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek pisma Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 21 kwietnia 1921 r. R. 178/21 o rozstrzygnięcie na zasadzie § 423 p. k. w. zachodzących wątpliwości co do tłómaczenia wyroku karnego w kierunku orzeczonych dodatkowych kar na czci w sprawie karnej przeciwko byłemu porucznikowi Tadeuszowi L. . . ., który wyrokiem Sądu Wojskowego O. G. w Lublinie z dnia 9 lutego 1920 r., K. 1725/19, skazany został za przestępstwa z art. 639 i 440 K. K. O. przy zastosowaniu art. 53 : 3 K. K. O. na łączną karę więzienia przez przeciąg sześciu miesięcy, do której to kary wliczony mu został po myśli art. 54 K. K. O. dwumiesięczny areszt śledczy, a oprócz wyrzeczonej kary wolnościowej, orzeczono na zasadzie art. 27 K. K. O. pozbawienie stopnia oficerskiego, na zasadzie art. 28 K. K. O. utratę orderów, a na zasadzie art. 30 K. K. O. utratę prawa służby w armji lądowej i marynarce—po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł:

zastosowanie artykułów 27, 30 : 3 kodeksu karnego ogólnego z roku 1903 w powyższym wyroku nie odpowiadało przepisom ustawy, obowiązującym w czasie wydania wyroku.

P o w o d y.

Co się tyczy zastosowania art. 30:3 K. K. O., to przepis ten odnośnie do b. porucznika L. . . . ., abstrahując notabene od obecnie obowiązujących przepisów, nie mógł mieć zastosowania, albowiem tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r. Dz P. Nr. 13/1918 w art. 72 postanawia, że skazanie na karę pozbawienia wolności, połączone z pozbawieniem praw (art. 30K. K. O.) w razie uznania ich zdolności fizycznej do służby wojskowej, przy przeglądzie zostaną wcieleni do specjalnych oddziałów aż do czasu przywrócenia tych praw (art. 31 K. K. O.). Przepisem tym uchylona została moc obowiązująca ustępu 3 art. 30 K.K. 1903 r., ustanawiającego przy skazaniu na karę pozbawienia wolności utratę prawa służby w armji lądowej i marynarce.

Niema nic do rzeczy, że takie pojmowanie sprawy wyjaśnione zostało Reskryptem Ministerstwa Spraw Wojskowych (Sztab) Oddział VI (prawny) Nr. 4213/1456/20 K. P. tajne dopiero dnia 11 lipca 1920 r., gdyż przepis art. 30:3 K. K. z roku1903 należało tak tłómaczyć już w chwili wejścia w życie tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r., a zatem w każdym razie już w chwili ferowania wyroku z dnia 9 lutego 1920 r.

Ale także i art. 27 K. K. O. na podstawie którego orzeczono utratę stopnia oficerskiego, nie mógł mieć również zastosowania, gdyż art. 27 K. K. O. odnosi się do księży, mnichów i wogóle osób stanu duchownego, do której to kategorji osób oskarżony nie należy.

Słusznie natomiast zastosował Sąd I-szej instancji art. 28 K. K. O. i na tej podstawie orzekł utratę orderów, przyczem jednak nadmienićby należało, że o ile rozchodzi się o ordery obcokrajowe, to musiałby oskarżony uzyskać uprawnienie do noszenia takowych.

Co się zaś tyczy utraty stopnia oficerskiego, to Sąd I-ej instancji winien był zastosować, skazując oskarżonego na więzienie, odpowiednie przepisy Kodeksu karnego wojskowego austrjackiego, traktujące o skutkach skazania na więzienie (§ 48 K. K. W. A.), który to kodeks obowiązywał w czasie ferowania wyroku.

Zastosowanie ogólnej części kodeksu z roku 1903 dopuszczalne jest jedynie w wypadkach przez ustawę przewidzianych odnośnie do utraty praw **niezwiązanych ze służbą wojskową,**

o ile więc rozchodzi się o utratę stopnia oficerskiego, to w tym kierunku mogą być miarodajnymi tylko przepisy kodeksu karnego wojskowego, gdyż K. K. z roku 1903 odnosi się w pierwszej linji do osób cywilnych a co się tyczy osób wojskowych, tylko otyle o ile zawiera on przepisy, które mogą być również zastosowane do osób wojskowych.

Jeżeli więc Kodeks z roku 1903 nie zawiera przepisów specjalnie przewidzianych dla osób wojskowych, to w takim wypadku muszą być zastosowane przepisy Kodeksu karnego wojskowego.

Nr. 66.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 17.VI 1921 r. R. 558/21.

Według art. 6 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. właściwość Sądów Wojskowych w przedmiocie przestępstw pospolitych kończy się z chwilą ustania okoliczności uzasadniających tę właściwość, o ile przedtem nie wniesiono aktu oskarżenia.

Art. 6 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

§§ 25, 300, § 358 pkt. 6, 373 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu niejawnem dnia 17 czerwca 1921 r., na skutek wniesionego zażalenia nieważności oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Lublinie z 12 kwietnia r. b. Dsk. 8641/20, mocą którego Józef M. . . ., zdemobilizowany szeregowiec, za wykroczenie z art. 289 ust. l. p. k. k. z r. 1903-go na trzy miesiące aresztu z zaliczeniem w myśl artykułu 54 p. k. k. na poczet tej kary aresztu tymczasowego i śledczego od 17 października do 29 listopada 1920 r., zasądzony natomiast od oskarżenia o występek kradzieży z art. 51 ust. 1 i 2 pkk. w myśl § 306 L. 4 w. p. k. uwolniony został— po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł:

1) zauważywszy na zasadzie § 373 w. p. k. z urzędu nieważność z pktu 6 § 358 w. p. k. wyrok I-szej instancji co do oskarżonego Józefa M. . . . w całej osnowie, t. j. tak w części zasądzającej go i co do kary, jak również w części uwalniającej go od oskarżenia, jako nieważny znieść i odstąpić tę sprawę

karną Sądowi Okręgowemu w Lublinie do właściwego osądzenia;

2) zażalenia nieważności oskarżonego Józefa M. . . ., jako bezprzedmiotowego nie rozpatrywać.

P o w o d y.

Według art. 6 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. właściwość Sądów Wojskowych w przedmiocie przestępstw pospolitych kończy się z chwilą ustania okoliczności uzasadniających tę właściwość o ile przedtem niewniesiono aktu oskarżenia.

W danym wypadku ogłoszono oskarżonemu, który dnia 21 grudnia 1920 r. zdemobilizowany został, akt oskarżenia z dnia 17 lutego 1921 r. o przestępstwa pospolite dn. 4 kwietnia b. r. a więc dopiero po zwolnieniu z czynnej służby wojskowej, wobec czego Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie §§ 358 pkt. 6 i 373 ust. 1 i 2 w. p. k. orzekł analogicznie z przepisami § 371 ust. 3, pkt. 2 w. p. k.

Wniesione przez wymienionego oskarżonego względnie jego obrońcę zażalenie nieważności z punktu 5, 10 i 11 w. p. k. należało temsamem uznać za bezprzedmiotowe i takowego nie rozpatrywać.

Nr. 67.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 22 czerwca 1921 r. R. 562/21.

Przewodniczący Gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie Gen.-podpor. Tadeusz Zacharasiewicz (referent) i Gen.-podpor. Jan Czapliński, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego Podpułkownik Ludwik Turzański.

Ustawa z dnia 20 lutego 1920 r., Dz. Ust. Nr. 20, poz. 104 ma zastosowanie j e d y n i e d o t y c h o s ó b c y w i l n y c.h, które będąc obowiązane do pełnienia powszechnego obowiązku służby wojskowej, w ten lub inny sposób uchyla- się od tego obowiązku przez niezgłoszenie się do poboru. Z chwilą jednak gdy osoby te zostaną uznane przez komisje lekarskie za zdolne do służby wojskowej , i zapisane do ksiąg, uważać je należy za osoby wojskowe, które za późniejsze niestawienie się do P. K. U. odpowiadać winny za samowolne oddalenie się, względnie za dezercję po myśli przepisów §§ 64 względnie 69 k. k. w.

Art. 3 p. 1, art. 12 ust. 1 p. „b“ i ust. 3, 78 i 161 Rozp. Ra-

Min. z dn. 10.V.20 r. Dzup. Nr. 59 poz. 368, § 25, 300 ust. 2, §§ 64 i 69 k. k. w. i ustawa z dn. 20.II.1920 r. Dz. Ust. Nr. 20, poz. 104.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione zażalenie nieważności w obronie ustawy z dnia 12 maja 1921 roku R. 632/21, od wyroku Sądu Załogowego w Częstochowie z dnia 18 marca 1921 r. wedle którego Sąd załogowy w Częstochowie odstąpił po myśli § 300 p. k. w. Sądowi Wojskowemu Okręgu Generalnego w Kielcach sprawę karną przeciw szer. Piotrowi P. . . ., oskarżonemu o przestępstwo z §§ 68 w. u. k. i art. 4 ust. z dn. 20 lutego 1920 r. po przeprowadzeniu rozprawy i wysłuchaniu referatu Generała podporucznika Tadeusza Zachariasiewicza, tudzież wywodu zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego Podpułkownika Ludwika Turzańskiego.

o r z e k ł:

wyrokiem zaczepionym naruszoną została ustawa w art. 3, p. 1, art. 12 ust.1 p. „b“ i ust. 3, Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. § 300 ust. 2 i art 161 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. wreszcie §§ 64 i 69 K. K. W., zaskarżony wyrok znosi się w całej osnowie i zarządza się ponowienie postępowania przez Sąd Załogowy w Częstochowie.

P o w o d y.

Po myśli art. 12 p. 1, lit. „b“ Rozp. Rady Min. z dnia 10. V.1920 r. rozpoznaniu Sądów załogowych ulegają także sprawy szeregowych o występki wojskowe zagrożone karą nie wyżej lat trzech, o ile ze względu na przeważające okoliczności łagodzące nie należy oczekiwać surowszej kary, niż kary pozbawienia wolności do jednego roku, Prokurator Wojskowy Sądu O. G. w Kielcach, jakkolwiek skwalifikował czyn oskarżonego z §§ 69 i 70 wkk., a zatem jako przestępstwo zagrożone karą do 2 lat więzienia, przesłał jednak po myśli art. 12 ust. 3. R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. akta Sądowi Załogowemu w Częstochowie, dając tem samem do zrozumienia, że ze względu na przeważające okoliczności łagodzące, nie oczekuje surowszej kary, niż kary pozbawienia wolności do jednego roku. Sąd Załogowy tymczasem dopatrzywszy się zupełnie mylnie w czynie karygodnym, objętym oskarżeniem, istoty przestępstwa z art. 4 ustawy z dnia 20 lutego 1920 r. orzekł niesłusznie swoją niewłaściwość, przekazując sprawę na zasadzie § 300 p. k. w. Sądowi O. G. w Kielcach.

Ustawa bowiem z dnia 20 lutego 1920 r. Dz. Ust. Nr. 20, poz. 104 ma zastosowanie jedynie do tych osób cywilnych, któ-

re będąc obowiązane do pełnienia powszechnego obowiązku służby wojskowej, w ten lub inny sposób uchylają się od tego obowiązku przez niezgłoszenie się do poboru. Z chwilą jednak, gdy osoby te zostaną uznane przez komisje lekarskie za zdolne do służby wojskowej, zatem zapisane do ksiąg, uważać je należy, za osoby wojskowe, które za późniejsze niestawienie się do P. K. U. odpowiadać winny za samowolne oddalenie się, względnie za dezercję po myśli przepisów §§ 64 względnie 69 k. k. w.

Sąd załogi zatem powinien był rozpatrzyć niniejszą sprawę stosownie do wniosku Prokuratora Wojskowego w Kielcach z pktu widzenia występku dezercji względnie samowolnego wydalenia się i zawyrokować w sprawie samej.

Wobec powyższych, przytoczonych w pisemnym wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego i zupełnie uzasadnionych powodów, należało wyrok zaskarżony znieść i zarządzić jak wyżej, w myśl § 378 ustęp drugi p. k. w.

Nr. 68.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 22 czerwca 1921 r. R. 657/21. Przewodniczący gen.-podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Jan Czapliński (referent) i gen - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Ludwik Turzański.

Uchylenie zawieszonego nad oskarżonym aresztu śledczego, bez wniosku Prokuratora, działającego w porozumieniu z właściwym dowódcą jest ustawowo niedopuszczalne.

§§ 182, 300, 336 i 412 p. k. w., Art. 146, 149, 168 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w dniu 10 czerwca 1921 r. R. 851/21 na rozkaz P. Ministra Spraw Wojskowych z dnia 7 czerwca 1921 r. Nr. 13389/4777/21 K. P. Oddział VI., zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw uchwale Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego Lwów Ekspozytura w Przemyślu powziętej na posiedzeniu dyspozycyjnem tegoż Sądu w dniu 31 grudnia 1920 r. i uchylającej w sprawie karnej plut. Marjana G. . . . . zawieszony nad oskarżonym areszt śledczy

o r z e k ł:

1) zaczepioną uchwałą naruszoną została ustawa w przepisach § 182 w. p. k., względnie art. 146 R. R. M. z dnia 10. V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368).

2) Orzeczenie niniejsze nie ma skutków dla obwinionego.

P o w o d y.

Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego wniesione przez siebie zażalenie nieważności w obronie ustawy uzasadnia następująco:

W myśl artykułu 146 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów następuje uchylenie aresztu śledczego na wniosek właściwego Prokuratora Wojskowego zaraz po ustaniu powodów dalszego zatrzymania obwinionego względnie oskarżonego w areszcie śledczym.

Z powołanego właśnie przepisu wynika, że uprawnienie zwolnienia oskarżonego z aresztu śledczego należy wyłącznie do Prokuratora, działającego w porozumieniu z właściwym dowódcą. Uprawnienie to nie zostało żadnym przepisem ustawy przeniesione na Sąd, który jedynie w wypadkach w §§ 300 i 412 p. k. w. przewidziany, decydować może o utrzymaniu aresztu śledczego względnie o wypuszczeniu oskarżonego na wolną stopę.

Ponieważ zatem w danym wypadku Sąd Wojskowy O. G. Lwów, Ekspozytura w Przemyślu zgodził się na zawieszenie aresztu śledczego nad oskarżonym, przedstawia się następne uchylenie aresztu śledczego bez wniosku Prokuratora jako niedopuszczalne.

Decyzja zatem wspomnianego Sądu z dnia 31 grudnia 1920 r. na wypuszczenie plut. Marjana G. . . . . z aresztu śledczego mimo sprzeciwienia się uprawnionego Prokuratora przedstawia się jako jasne naruszenie ustawy i samowolne arogowanie sobie nieprzysługującego Sądowi uprawnienia.

Zgadzając się z powyższemi wywodami i uznając zażalenie nieważności w obronie ustawy za uzasadnione Najwyższy Sąd Wojskowy na podstawie przepisów ust. I. § 378 w. p. k. orzekł jak wyżej.

Nr. 69.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 22 czerwca 1921 r. R. 662/21. Przewodniczący generał - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz (referent) i gen. - podpor. Jan Czapliński, Podprokurator

Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Ludwik Turzański.

W wypadkach, gdy oskarżenie opiewa na czyn karygodny przewidziany w obowiązujących kodeksach karnych, Sąd zaś orzekający po przeprowadzeniu rozprawy dojdzie do przekonania, że dotyczący czyn wyczerpuje jedynie istotę przekroczenia dyscyplinarnego — należy oskarżonego uwolnić od winy i kary na zasadzie § 306 pkt. 4 p. k. w. a nie przekazywać sprawy uchwałą do dyscyplinarnego ukarania ani też orzekać niewłaściwości Sądu Wojskowego. Po prawomocności wyroku należy akta odstąpić przełożonemu dyscyplinarnemu do dalszego urzędowania.

§§ 278 ust. 2, 300 i 306 pkt. 4.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw uchwale Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Poznaniu z dnia 9 grudnia 1920 r. Lcz. A. 609/20, mocą której Sąd orzekający przekazał sprawę przeciwko ppor. Eugenjuszowi G. . . . . z 8 komp. 159 p. p. o. występek z § 185 pwk. do dyscyplinarnego ukarania, po przeprowadzeniu rozprawy i wysłuchaniu referatu gen.-podp. Tadeusza Zachariasiewicza tudzież wywodu zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownika Ludwika Turzańskiego

o r z e k ł :

uchwałą powyższą naruszoną została ustawa w przepisach §§ 300 względnie 306 w. p. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy zgodnie z wnioskiem Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego postanowił orzec w myśl § 378 I. W. P. K. jak wyżej a to z następujących przyczyn: Sąd orzekający wydając w mowie będącą uchwałę oparł się najprawdopodobniej na rozstrzygnięciach austrjackiego Najwyższego Trybunału kasacyjnego, według których w wypadkach, kiedy przewodniczący rozprawy dojdzie do przekonania, że do postępowania karnego o czyn objęty aktem oskarżenia, nie Sąd lecz władza administracyjna jest powołaną, to niema wydawać uwalniającego wyroku, lecz winien jest przerwać rozprawę i akta sprawy przesłać kompetentnej władzy.

Stanowisko to jakkolwiek z punktu widzenia cywilnej ustawy, postępowania karnego austr. słuszne, nie znajduje jednak uzasadnienia w przepisach proceduralnych wojskowych.

Z motywów zaczepionej uchwały wynika jasno, że Sąd

orzekający nie dopatrzył się w czynie oskarżonego, objętym aktem oskarżenia, znamion przestępstwa z § 185 pku. niem.

Skoro się więc rzecz tak przedstawia, to winien był Sąd orzekający uwolnić oskarżonego od oskarżenia w myśl § 306 : 4 w. p. k. i odstąpić akta sprawy właściwemu dowódcy do urzędowania w kierunku przekroczenia dyscyplinarnego.

§ 306 : 4 pkw. wymienia na pierwszem miejscu wypadek, że czyn będący podstawą oskarżenia, nie jest karą zagrożony.

Przez to postanowienie można tylko taki wypadek rozumieć, kiedy czyn będący podstawą oskarżenia jest tylko, albo bezprawiem cywilnem, albo też wprawdzie karygodnem działaniem (przekroczeniem dyscyplinarnem), dla którego jednak w prawie karnem wojskowem niema ustanowionej kary (nie jest karą zagrożony).

To jest właściwa myśl postanowienia § 306 : 4 p. k. w. a to już z tego względu, że według terminologji wojskowej procedury karnej karygodne działanie i mające być ukarane działanie nie są pojęciami równoznacznemi co już z tego wynika, że zaraz po tem postanowieniu p. 4 § 306 pkw. podnosi wypadek „gdy istota czynu nie jest ustaloną".

Ponieważ przekroczenie dyscyplinarne może być karane tylko przez powołanego ku temu przełożonego, więc też równocześnie z uwolnieniem musi być orzeczone, że ukaranie z powodu przekroczenia dyscyplinarnego pozostawia się właściwemu dowódcy.

Z sentencji uchwały możnaby także wywnioskować, że Sąd orzekający chciał się uznać niewłaściwym.

Jednakowoż i taki sposób załatwienia nie byłby ustawowy, bo Sąd orzekający musiałby swą niewłaściwość orzec wyrokiem a nie uchwałą, gdyż w **zwyczajnem** postępowaniu może być w myśl obowiązujących przepisów proceduralnych z wyjątkiem wypadku przewidzianego w § 278 ust. drugi pkw. sprawą załatwiona tylko wyrokiem a nie uchwałą (§ 300 wpk.).

Zresztą uznanie się niewłaściwym w myśl § 300 wpk. może tylko wtenczas nastąpić, gdy w konkretnym wypadku był Sąd cywilny, a nie wojskowy kompetentnym, albo gdy dla sprawy będącej przedmiotem rozprawy przed Sądem załogowym jest Sąd Wojskowy O. G. kompetentnym.

Z powyższych wywodów wynika, że Sąd orzekający, przekazując uchwałą sprawę dotyczącą do dyscyplinarnego ukarania, nie doprowadził sprawy, będącej przedmiotem rozprawy

głównej, do ustawowego ukończenia w myśl postanowień §§ 300 względnie 306, wpk. przez co postanowienie to naruszył.

Nr. 70.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 22 czerwca 1921 r. R. 667/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Jan Czapliński (referent) i gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Turzański.

Reagowanie uderzeniem w twarz na słowną obrazę nieuzasadnia bezkarności czynu w myśl art. 477 og. kod. z roku 1903. Art. 475 i 477 og. kod. z roku 1903.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 16 marca 1921 r. Lcz. K. 25/21, którym porucznik Alfred R. . . . . przynależny do V Oddziału Szt. M. S. Wojsk. uwolniony został po myśli § 306 ust. 4 wpk. od oskarżenia o wykroczenie z art. 475 ros. K. K. rzekomo popełnionego przez to, że dnia 9 marca 1920 r. w kawiarni „Udziałowej“ w Warszawie upomniany przez kelnera tej kawiarni Majsterkiewicza Aleksandra o zapłacenie przezeń rzekomo zaległego rachunku, uderzył umyślnie Majsterkiewicza w twarz.

o r z e k ł :

zaczepionym wyrokiem naruszoną została ustawa w postanowieniach art. 475 i 477 K. K. z roku 1903 i § 306 p. 4 w. p. k.

Orzeczenie to nie ma skutków dla oskarżonego.

P o w o d y.

Wyrok powyższy polega na naruszeniu ustawy, a mianowicie art. 475 K. K. ros. oraz na błędnem zastosowaniu przepisów art. 477 K. K. ros. względnie § 306 p. 4 w. p. k.

Czyn zarzucony oskarżonemu przedstawia się wedle przyjętych przez Sąd ustaleń tak pod względem przedmiotowym, jakoteż podmiotowym, jako przekroczenie z art. 475 k. k. ros.

Nie kwestjonując nawet trafności ustaleń Sądu, co do przyjęcia upomnienia się kelnera Majsterkiewicza o rzekomą przynależność, **jako zniewagi słownej** osk. R. . . . . i pomijając nietrafne umotywowanie tej części wyroku zaznaczyć należy, że zastosowanie w danym wypadku przez Sąd przepisu art. 477 K. K. Ros. przez przyjęcie powyższej zniewagi **słownej** za równomierną z uczynionym przez oskarżonego gwałtem na osobie Majsterkiewicza przez uderzenie tego w twarz, jest bezwarunkowo błędne. Pod obrazą, którą przeciwstawia art. 477 K. K. Ros. gwałtowi należy rozumieć li tylko **obrazę czynną.**

Za słusznością tej interpretacji przemawia fakt, że w początkowej redakcji art. 477 K. K. Ros. nie było mowy o obrazach, które mogłyby spowodować bezkarność czynów, przewidzianych w art. 475 K. K. Ros., do których zaliczał początkowo ustawodawca wszelkie **gwałtowne czyny** względem osoby poszkodowanego, a więc i wszelkie wypadki **czynnej zniewagi.** Dopiero skutek wniosku komisji redakcyjnej o wyeliminowanie tego rodzaju obraz czynnych, które nie wywołują bólu u poszkodowanego w odrębną kategorję przestępstw **zniewag** nastąpiło i powyższe uzupełnienie przepisu art. 477 K. K. Ros. w tym kierunku, że winny gwałtu, przewidzianego w art. 475 K. K. Ros. może uniknąć kary, o ile Sąd uzna, że gwałt ten wywołany został cięższym lub równym gwałtem lub równą lub cięższą (czynną) obrazą. Tezy od art. 475 — 477 K. K. Ros. (Tagancewa).

Uwalniając porucznika Alfreda R. . . . . od zarzuconego mu aktem oskarżenia przekroczenia art. 475 ros. k. k. Sąd naruszył ustawę w postanowieniach w orzeczeniu naprowadzonych, gdyż do uwolnienia go nie było podstawy prawnej.

Nr. 71.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 24 czerwca 1921 r. R. 659/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz (referent) i pułkownik Józef Dąbrowski, Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Edward Gruber.

Odczytanie na rozprawie wbrew wnioskowi jednej ze stron protokółów przesłuchania św. poza wypadkami, przewidzianemi §§ 288 pkw. stanowi naruszenie obowiązującej w procedurze karnej wojskowej zasady bezpośredniości i ustności (§ 358 pkt. 4 pkw.).

Pominięcie ujawnionych na rozprawie dowodów przemawiających za oskarżonym stanowi naruszenie obowiązującej w proc. karn. wojsk. zasady dochodzenia prawdy materjalnej z urzędu. (§ 358 pkt. 5 pkw).

Uzasadnienie wyroku nieodpowiadające postanowieniom § 310 pkw. uzasadnia brak powodów orzeczenia w rozumieniu § 358 pkt. 5 pkw.

§§ 4, 273 ust. 2, 283 ust. 3, 288, 307, 310, 358 pkt. 4 i 5 pkw.,

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zażalenie nieważności w obronie ustawy z dnia 10 czerwca 1921 r. R. 848/21 przeciwko prawomocnemu wyrokowi Sądu Polowego w Kołomyi z dnia 19 listopada 1919 r. K. 74/19, którym cywilny Tadeusz H. . . . . zasądzony został za zbrodnię przeciw sile zbrojnej Państwa Polskiego z § 327 a. k. k. w. na karę ciężkiego więzienia przez lat pięć, obostrzonego postem i twardem łożem raz w miesiącu.

o r z e k ł :

Wyrokiem powyższym naruszoną została ustawa w przepisach §§ 4, 283 ust. 3, 288 ust. 1 pkt. 4 i ust. 4, 307 i 310 p. k. w.

Znosi się powyższy wyrok w całej osnowie jako nieważny i zarządza się odstąpienie niniejszej sprawy Sądowi cywilnemu jako obecnie właściwemu.

P o w o d y.

Sąd orzekający naruszył w danym wypadku przedewszystkiem obowiązującą w procedurze wojskowej zasadę bezpośredniości i ustności postępowania, tudzież zasadę dochodzenia prawdy materjalnej z urzędu.

Odczytanie protokółów przesłuchania świadków dopuszczalnem jest na rozprawie jedynie w wypadkach w § 288 p. k. w. wymienionych. W danym wypadku Sąd orzekający, mimo sprzeciwienia się odczytaniu protokółów świadków Anny H. . ., tudzież żandarmów: Ferdynanda G. . . . . i Władysława Wojny przez obronę, protokóły te na rozprawie odczytał a nadto nie uzasadnił powodu tego odczytania w sposób w ustawie nakazany (§ 288 ust. 4 p. k. w.).

Nadto powinien był Sąd orzekający odstępując od dopu-

szczonych już środków dowodowych pominięcie przeprowadzenia tych dowodów uzasadnić w myśl przepisów § 283 ust. 3. Samo bowiem twierdzenie zawarte w wyroku, iż wniosek na przesłuchanie zaofiarowanych świadków zmierzał tylko do przewleczenia sprawy nie jest uzasadnieniem w rozumieniu ustawy, albowiem już sam Sąd orzekający dopuszczając dowód ze świadków G. . . . . i Wojny widocznie uważał te dowody za decydujące dla orzeczenia o winie.

Niemniej naruszoną została orzeczeniem Sądu a quo wspomniana wyżej zasada dochodzenia prawdy materjalnej z urzędu.

Sąd orzekający załatwiając wniesione przeciw oskarżonemu oskarżenie w kierunku zbrodni z § 327 a. u. k. w. powinien był po przeprowadzeniu postępowania dowodowego uwzględnić z równą starannością wszystkie dowody przemawiające za i przeciw oskarżonemu. Tymczasem jak widać z akt Sąd a quo zastanawiając się nad winą oskarżonego, pominął w zupełności odczytane na rozprawie zeznania Anny Hryniuk i Ołeny Szportiak stwierdzających obronę oskarżonego.

Pominięcie tych dowodów ma w danym wypadku tym większe znaczenie ponieważ zasądzony bronił się, że zupełnie nie wiedział, że w jego domu znajduje się jeszcze jeden karabin i, że karabin ten przechowywał w jego domu i bez jego wiedzy jego nieletni syn, wreszcie, że dopiero w czasie rewizji dowiedział się, że karabin ten znajduje się w jego domu.

Wreszcie zaznaczyć należy, że wyrok wspomniany nie zawiera uzasadnienia zapadłego orzeczenia w myśl przepisów obowiązującej ustawy.

W myśl przepisów § 310 p. k. w. należy w uzasadnieniu wyroku podać, które okoliczności i z jakich powodów uznał Sąd wojenny za udowodnione, albo nieudowodnione.

Sąd orzekający, stwierdzając winę oskarżonego w kierunku podmiotowym, zaznaczył jedynie, że wobec postępowania dowodowego nie ulega najmniejszej wątpliwości, iż oskarżony broń przechowywał w zamiarze przewidzianym w § 327 a. u. k. w.

Tego rodzaju umotywowanie orzeczenia nie może zastąpić uzasadnienia w myśl przepisów §§ 307 p. 7 i 310 p. k. w. tembardziej, iż ustalenia naprowadzone w wyroku nie uzasadniają wcale przyjęcia po stronie oskarżonego złego zamiaru (bezpośredniego względnie wynikowego) wymaganego przez ustawę do istoty czynu zbrodni przeciw sile zbrojnej państwa z § 327 a. u. k. w.

Wobec powyższych naruszeń ustawy wyszczególnionych i zupełnie uzasadnionych w pisemnym wywodzie Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego należało orzec jak wyżej i zarządzić odstąpienie aktu właściwemu Sądowi cywilnemu z uwagi na to, że w myśl Rozp. Rady Min. z dnia 8.IV.1921 r. Dz. Ust. Nr. 36, poz. 214 właściwość Sądów Wojskowych odnośnie do osób cywilnych została w zupełności zniesioną (art. 4 Rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59/20, poz. 368).

Nr. 72.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 28-go czerwca 1921 r. R. 577/21. Przewodniczący generał - podporucznik Tadeusz Zachariasiewicz, sędziowie: generał - podporucznik Jan Czapliński i pułkownik Józef Dąbrowski (referent) Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Ludwik Turzański, obrońca z urzędu, adwokat dr. Władysław Molicki.

Agent policji śledczej nie jest „osobą urzędową“ w rozumieniu art. 532 pkt. 3, 471 pkt. 3, og. kod. z roku 1903.

Art. 530, 532, 471, 476 i 636 og. kod. z roku 1903.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 28 kwietnia 1921 r. Lcz. K. VIII. 2/21, którym szeregowiec pułku jazdy rycerstwa polskiego Wacław W. . . . uznany został winnym: 1) występku dezercji z § 69 i 70 K. K. W. i 2) wykroczeń umyślnej obrazy słownej z art. 530 K. K. z roku 1903 i umyślnego uderzenia z art. 475 K. K. z 1903 roku, popełnionych przez to: 1) że w początkach października 1920 r. samowolnie w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej wydalił się w Warszawie z pułku jazdy rycerskiej w czasie, gdy takowy odchodził na postój do Teresina i przebywał poza takowym w Warszawie, ukrywając się u matki lub u kolegów, oraz dokonywując ucieczki w dniu 19 października 1920 r. z gmachu Sądu eskortującym go żołnierzom, gdy będąc zaaresztowany na polecenie sędziego śledczego miał być odprowadzony do więzienia, — do zaaresztowania go przez policję śledczą w ostatnich dniach października 1920 r. i 2) że w dniu 18 padziernika 1920 r. podczas aresztowania go przez agenta policji śledczej Piroga, a więc podczas wykonywania

przezeń obowiązków służbowych, obraził tego ostatniego słowami i kilkakrotnie go uderzył, i zasądzonym został po myśli art. 19 Rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. i § 70 cz. I. K. K. W. na karę dziesięciu miesięcy więzienia z zaliczeniem w myśl art. 10 Rozp. Rady Min. z dn. 10.V.1920 r. aresztu tymczasowego i śledczego od 1 listopada 1920 r.

o r z e k ł :

Zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego jako nieuzasadnione, odrzucić.

P o w o d y .

Prokurator Wojskowy zaczepił wyrok nieważnością materjalną z pktu 10. § 358 U. W. P. K. z powodu skwalifikowania w zaczepionym wyroku słownej i czynnej zniewagi agenta policji śledczej przez oskarżonego jako wykroczenia z art. 530 i 475 K. K. z roku 1903, a nie jako występków z art. 532 i 476 K. K. 1903 r. jak tego domagało się oskarżenie.

Zarówno art. 532 jakoteż i art. 476 w zestawieniu z art. 471 pkt. 3 K. K. 1903 przepisują podwyższone kary za obrazę słowną i czynną między innymi „osoby urzędowej“ podczas wykonywania lub z powodu wykonywania obowiąków służbowych. Dla rozstrzygnięcia więc podniesionej przez Prokuratora Wojskowego kwestji, czy pod przepisy art. 532 i 476 K. K. z r. 1903, subsumowane być powinny czyny karygodne oskarżonego, polegające na znieważeniu agenta policji śledczej, rozstrzygnąć uprzednio należy pytanie, czy agent policji śledczej jest „osobą urzędową“ w rozumieniu K. K. 1903 r. Najzupełniej trafnie Prokurator Wojskowy dla wyjaśnienia tego pytania odwołuje się do ostatniego ustępu art. 636 K. K. 1903 r., albowiem jest to jedyny przepis tego kodeksu, zawierający określenie urzędnika wogóle i osoby urzędowej w szczególności. Z tłumaczenia jednak tego przepisu w zestawieniu z art. 532 i 476 K. K. 1903 r. Prokurator wyprowadza nietrafne wnioski, twierdząc, że agent policji śledczej jest osobą urzędową w rozumieniu K. K. 1903 r., a w szczególności jego art. 532 i 476,- według których należałoby też karać obrazę takiego agenta.

Nietrafność tego poglądu Prokuratora Wojskowego płynie z zupełną oczywistością już z samej stylizacji ostatniego ustępu art. 636 i z zestawienia jego treści z przepisami art. 532 pkt. 3 oraz 476 i 471 pkt. 3.

Za urzędnika uważana jest — stanowi art. 636 ust. ost., każda osoba, pełniąca obowiązki lub wykonująca czasowo zlecenie na służbie państwowej lub społecznej w charakterze „osoby urzędowej“, albo policyjnego lub innego strażnika, lub służącego“. A więc kodeks 1903 r. wśród „urzędników“ wogóle rozróżnia w szczególności: osoby urzędowe, policyjnych i innych strażników i służących. Niewątpliwem jest, czemu zresztą i Prokurator Wojskowy w swem zażaleniu nie przeczy, że w uwzględnieniu tej nomenklatury kodeksowej agent policji śledczej nazwany być musi nie osobą urzędową i nie służącym, lecz strażnikiem policyjnym.

Pamiętając o tem stwierdzeniu i zwracając się do treści art. 532 pkt. 3 oraz 476 i 471 pkt. 3 K. K. 1903 r., dojść należy do wniosku, że kara w tych artykułach przepisana nie może dotykać oskarżonego za obrazę agenta policji śledczej, albowiem artykuły te dotyczą nie „urzędnika“ wogóle, lecz jedynie „osoby urzędowej“, a agent policji śledczej według nomenklatury K. K. 1903 r., jak wyżej stwierdzono nie jest osobą „urzędową“.

Pogląd ten znajduje pośrednie potwierdzenie, jak to słusznie podnosi zaczepiony wyrok — także w końcowych przepisach art. 536 i 477 K. K. 1903 r., które wykluczają uwolnienie od kary z art. 530 i 475 K. K. 1903 r. z powodu wzajemnej obrazy, jeżeli obrażonym jest policjant, przepisy te bowiem byłyby najzupełniej zbyteczne, gdyby jak to mniema żałący się Prokurator, obraza policjanta pociągała ukaranie z art. 532 i 476, a nie miałyby w takich wypadkach zasadniczo mieć zastosowania art. 530 i 475 K. K. 1903 roku.

Z naprowadzonych zasad uznać należy, że przyjęta w zaczepionym wyroku kwalifikacja słownej zniewagi agenta policji z art. 530 i zniewagi czynnej z art. 475 K. K. 1903 r. jest najzupełniej usprawiedliwiona, że przeto zaczepienie wyroku z tego powodu zażaleniem nieważności jest nieuzasadnione, wobec czego należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 371 ust. 2 U. W. P. K.

Nr. 73.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30-go czerwca 1921 r. R. 682/21.

Przeszkoda z § 200 pkt. 1 p. k. w. nie zostaje usuniętą przez formalne zaniechanie śledztwa karnego przeciwko świadkowi.

Naruszenie ustawy w przepisie § 200 pkt. 1 p. k. w. tylko wówczas uzasadnić może formalną przyczynę nieważności z pkt. 3, względnie 4, § 358 p. k. w. jeżeli wykazanym zostanie związek przyczynowy między wspomnianym naruszeniem ustawy — a zapadłem orzeczeniem (§ 359 p. k. w.).

§§ 200 pkt. 1, 358 pkt. 3 i 5 359 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu niejawnem dnia 30 czerwca 1921 r. rozpatrzywszy zażalenie nieważności obrony przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. we Lwowie z dnia 25 maja b. r. Dsk. 3348/21, mocą którego podporucznik Albert W. . . . . za to, że: 1) w czasie od 24 sierpnia do 26 października 1920 r. jako dowódca 1 komp. 39 p. p. wystawiając wbrew rozkazowi Dowództwa pułku podwładnym swej kompanji kapr. Michałowi Chmielewskiemu, szer. Franciszkowi Dobrzańskiemu i szer. Piotrowi Krawcowi dokumenty urlopowe z miejsca postoju kompanji we wschodniej Małopolsce i na Wołyniu, żądał i przyjmował od nich wzamian w podarunku gęsi, kury i jaja, a zatem za czyny stanowiące naruszenie obowiązku służbowego i pozostające w związku z pełnieniem przez niego jego obowiązków służbowych domagał się i ściągał na swoją korzyść nienależne świadczenia.

2) Dnia 28 października 1920 r. prosił szer. Michała Bendyka, który miał być w jego sprawie karnej w charakterze świadka w sądzie słuchany, by na niego uważał, w Sądzie prawdy nie mówił, a zatem starał się o fałszywe świadectwo, które w Sądzie złożonem być miało, skutkiem czego Państwo w prawie swojem wymiaru sprawiedliwości miało ponieść szkodę;

3) We wrześniu 1290 r. nieoznaczonego bliżej dnia, nadużywając w polu swej przewagi wojskowej, zabrał jawnie w zamiarze bezprawnego przywłaszczenia sobie na szkodę gospodarza Arsienija Baranowskiego 1 dywan wartości 6.000 mk., na szkodę zaś Piotra Baranowskiego dubeltówkę wartości 1000 rb. c. i posyłając im w listopadzie 1920 r. nieoznaczonego bliżej dnia już w toku prowadzącego się przeciwko niemu śledztwa sądowego, za dywan 500 mk., a za dubeltówkę 200 mk., prosił Baranowskich przez posłanych żołnierzy, by na wypadek przesłuchania ich w Sądzie, zeznali, że pieniądze otrzymali jeszcze w chwili zabrania dywanu i dubeltówki, — a zatem starał się o fałszywe świadectwo, któreby w Sądzie złożonem być miało, skutkiem czego Państwo w prawie wymiaru sprawiedliwości miało ponieść szkodę, którymi to czynami dopuścił się ad 1) przestępstwa z § 140 K. K. W. i art. 3 Ust. z dnia 1 sierpnia

1919 r., ad 2) zbrodni z §§ 197 i 199 a) austr. u. k. z roku 1852, ad 3) występku z § 129 wuk. i zbrodni z §§ 197 i 199 a) austr. u. k. z roku 1852, po myśli art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku na karę ciężkiego więzienia przez 4 lata i sześć miesięcy tudzież po myśli § 31 W. U. K. na wydalenie z wojska i na pozbawienie stopni wojskowych, zasądzony został, przyczem zaliczono po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. na poczet kary areszt śledczy oskarżonego od dnia 29 października 1920 r. do dnia prawomocności wyroku, — po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego i za jego zgodą

u c h w a l i ł:

zażalenie nieważności obrony uwzględnić, wyrok w części zaczepionej t. j. co do ustępu zasądzającego oskarżonego za zbrodnię z art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. i § 140 K. K. W. w całości, zaś co do ustępu 3) wyroku, o ile oskarżony za zbrodnię z §§ 197 i 199 a) u. k. zasądzony został oraz orzeczenie co do kary w całości jako nieważne znieść i zarządzić odnośnie do tych części wyroku nową rozprawę; utrzymując inne części wyroku w mocy.

P o w o d y.

Obrona zaczepiła wyrok I instancji tylko w następującym kierunku:

1) W całej osnowie ustęp 1 wyroku, którym uznano oskarżonego winnym przestępstwa z § 140 w. k. k. i art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. a to z powodu nieważności z pktu 3 i 4 oraz 10 § 358 w. p. k.

2) W tej części ustępu 3, którą uznano oskarżonego winny zbrodni z §§ 197 i 199 a) u. k. a to z powodu nieważności z pktu 5 § 358 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy uznał naprowadzone zarzuty nieważności za słuszne.

Ad. I. Nie ma wątpliwości, że świadkowie Chmielewski i Dobrzański są podejrzani o współudział w przestępstwie, którego oskarżony został w ust. 1 wyroku uznany winnym. Okoliczność, że postępowanie karne przeciwko wymienionym dlatego, iż działali z rozkazu swego przełożonego podpor. W. . . . ., zaniechanem zostało, nie mogła być dla Sądu orzekającego wystarczającą przyczyną, aby przepis § 200 pkt. 1 w. p. k. pominąć i od świadków tych mimo protestu obrony przysięgę ode-

brać. Przeszkoda z § 200 pkt. 1 w. p. k. przez zaniechanie śledztwa co do Chmielewskiego i Dobrzańskiego nie została bynajmniej usuniętą, choćby już dlatego, że śledztwo przeciwko nim nanowo podjętem być może.

Między **zasądzeniem** oskarżonego **opartem jedynie** na zaprzysiężonych zeznaniach współsprawców a pogwałceniem przepisu § 200 w. p. k. jest związek i z tego powodu samo postępowanie i wyrok względnie ustalenia na niem oparte są nieważne (pkt. 3 i 4 § 358 i § 359 w. p. k.).

Wobec uwzględnienia zaczepienia wyroku z przyczyn formalnych odpada potrzeba rozpatrywania zażalenia nieważności z pktu 10 § 358 w. p. k. co do tego samego faktu.

Ad II. Z zeznań Baranowskich wynika, że żołnierze, którzy przynieśli im zapłatę za dubeltówkę, starali się na nich wpłynąć w duchu korzystnym dla oskarżonego.

Nie zostało jednak stwierdzonem, czy wysłańcy ci uczynili to z własnego popędu, czy też z namowy oskarżonego.

Ten ostatni zaprzeczył, jakoby wydał w tym kierunku jakiekolwiek zlecenia, gdy zaś Sąd I inst. ustalił mimo to przeciwieństwo—winien był w wyroku zapodać jakiemi rozważeniami kierował się w tym względzie.

Atoli powody zaczepionego wyroku powołują się li tylko na zeznaniach Baranowskich i są zatem niezupełne i niejasne, zaczem wyrok przedstawia się w odnośnym ustępie jako nieważny po myśli § 358 L. 5 w. p. k.

Z naprowadzonych wyżej powodów musiał Najwyższy Sąd Wojskowy wyrok o ile był zaczepiony znieść i zarządzić ponowną rozprawę, opierając się w tym względzie na przepisach § 365 w. p. k.

Nr. 74.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 19 lipca 1921 r. R. 360/21. Przewodniczący gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz, sędziowie: pułkownik Józef Dąbrowski i pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Józef Krawiecki, obrońca adwokat Stanisław Arnsztein.

Chociaż ustawa niewypowiada się wyraźnie, czy i kiedy należy świadka pouczyć o prawie jego, uchylenia się od zeznań na zasadzie § 190 p. k. w, to praktyka stoi w tym kierunku na tym stanowisku i to zupełnie słusznym, że świadka należy pouczyć o tym jego prawie przed przystąpieniem do przesłuchania.

Zupełne pominięcie przez Sąd orzekający w uzasadnieniu wyroku niewygodnych dla oskarżonego zeznań świadków, stanowi formalną nieważność z pktu 5 § 358 p. k. w.

§ 190, 358 pkt. 4 i 5 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 25 lutego 1921 r. Lcz. 3265/20, którym oskarżony plutonowy R. . . . . Stanisław z Oddziału Żandarmerji Kontrolnej w Rawie Ruskiej uwolniony został w myśl § 306 ust. IV. W. P. K. od oskarżenia o zbrodnię z § 98 b) u. k. austr. i art. 3 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. oraz zbrodni z §101 u. k. austr., popełnionych jakoby przez to, że:

1) dnia 12 maja 1920 r. jadąc pociągiem z Jarosławia do Sokala jako żandarm kontrolny, mający za zadanie kontrolowanie dokumentów podróży pasażerów i działając w porozumieniu z konduktorem kolejowym Walentym Kowalskim, zagroził Frosinowi Druckerowi i Osiaszowi Berkowiczowi aresztowaniem ich za nieposiadanie dokumentów świadczących o dopełnieniu przez nich powinności stawiennictwa wojskowego, które to zagrożenie ze względu na stan i stosunki zagrożonych oraz ze względu na ważność zagrożonych złych skutków mogło w nich wzbudzić uzasadnioną obawę i rzeczywiście skutek odniosło, gdyż wyżej nazwani złożyli tytułem okupu kwotę 600 mk. na rzecz oskarżonego t. j. domagał się i ściągnął na swoją korzyść od poszkodowanych nienależną opłatę, a przestępstwo to pozostawało w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych.

2) że następnie bojąc się skutków prawnych powyższej zbrodni, która doszła do wiadomości funkcjonarjusza policji państwowej, zaaresztował powyższych poszkodowanych i oddał swej władzy przełożonej, jako rzekomo podejrzanych o szpiegostwo i uchylenie się od obowiązku służby wojskowej, oskarżywszy ich ponadto fałszywie, że chcieli go przekupić, podarunkiem w kwocie 600 mk. w celu uwolnienia się od aresztowania, t. j. nadużył powierzonej sobie władzy celem wyrządzenia szkody na wolności i honorze Frosinowi Druckerowi i Osjaszowi Berkowiczowi

o r z e k ł :

uwzględniając częściowo zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego, wyrok I-szej instancji znieść jako nieważny w

całej osnowie i sprawę przekazać Sądowi I-szej instancji w celu przeprowadzenia ponownej rozprawy głównej i ponownego rozstrzygnięcia.

P o w o d y.

Prokurator Wojskowy zaczepia wyrok Sądu I-szej instancji nieważnością z pktu 4 i 5 § 358 W. P. K. Nieważność z pktu 4 § 358 w. p. k. polega, zdaniem żalącego się na tem, iż Sąd a quo przedstawił świadkom Skurotce i Kowalskiemu jeszcze przed ich przesłuchaniem przepis § 190 w. p. k., pouczając ich, że mogą się od zeznań uchylić, jeśliby uważali, że narażą się na dochodzenia, czem Sąd a quo pozbawił oskarżenia możności stwierdzenia wielu dla osądzenia sprawy ważnych okoliczności.

Nieważność zaś z punktu 5 § 358 w. p. k. polega, zdaniem Prokuratora Wojskowego, na niejasności, niezupełności i na nienależytem umotywowaniu wyroku, gdyż Sąd a quo orzeczenie swe oparł jedynie na zeznaniach, świadka Lewickiego, pomijając zupełnie zeznania świadków niekorzystnych dla oskarżonego.

Po rozpatrzeniu sprawy Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za nieuzasadnione zażalenie nieważności w tej jego części, w której Prokurator Wojskowy zarzuca Sądowi a quo błędne zastosowanie przepisów § 190 W. P. K.

Ustawa bowiem o postępowaniu karnem, normując wypadki, w których świadek może odmówić świadectwa z przyczyn w § 190 przewidzianych nie wypowiada się wyraźnie, czy i kiedy należy świadka pouczyć o tym jego prawie uchylenia się od świadectwa. Praktyka sądowa stoi w tym kierunku na tem stanowisku, i to zupełnie słusznym, że świadka należy o tym jego prawie pouczyć przed przystąpieniem do przesłuchania. Odmienna bowiem interpretacja przepisu § 190 byłaby błędną i niezgodną z intencją ustawodawcy. Świadek bowiem, nie będąc poinformowanym o przysługującym mu prawie uchylenia się od świadectwa, nie mógłby temsamem korzystać z przysługującego mu prawa, a nadto w wielu wypadkach zmuszanoby w ten sposób świadka do popełnienia zbrodni oszustwa przez rozmyślne zatajenie pewnych faktów względnie przez stwierdzenie faktów niezgodnych z faktycznym stanem rzeczy.

Przechodząc do rozpatrzenia zażalenia z punktu 5 § 358 w. p. k., Najwyższy Sąd Wojskowy zauważa.

Sąd a quo w motywach wyroku stwierdza, że „oskarżenie opiera się na zeznaniach świadków Druckera i Berkowicza, któ-

rzy jedynie faktycznie znali stan rzeczy i byli naocznymi świadkami zajścia.

Wydając jednakże uniewinniający oskarżonego wyrok, Sąd a quo nie wyjaśnia zupełnie ani słowem, czemu nie dał wiary zeznaniom tych świadków, którzy zdaniem tegoż Sądu, byli jedynymi naocznymi świadkami zajścia.

Uważając, iż takie pominięcie przez Sąd a quo zeznań świadków niewygodnych dla oskarżonego nadaje cech niezupełności i braku powodów orzeczenia tegoż Sądu co do okoliczności stanowczych, Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zażalenie nieważności z pktu 5 § 358 w. p. k. za uzasadnione.

Ze względu na powyższe wobec skonstatowania przyczyn nieważności z pktu 5 § 358 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy na podstawie pktu 1 § 371 w. p. k. orzekł jak wyżej.

Nr. 75.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 13 sierpnia 1921 r. R. 763/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Józef Dąbrowski (referent) i pułkownik Jan Rzymowski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Ludwik Turzański.

Sąd orzekający ocenia wprawdzie według swego swobodnego przekonania, czy i o ile zeznania poszczególnych świadków zasługują na wiarę, z drugiej jednak strony obowiązanym jest, Sąd to swoje przekonanie, w każdym poszczególnym wypadku uzasadnić w sposób w §§ 305, 307 pkt. 7, 310 p. k. w wskazany.

Nadto obowiązany jest Sąd orzekający, przy ustaleniu stanu faktycznego oprzeć się w myśl obowiązującej w procedurze zasady dochodzenia prawdy materjalnej z urzędu — na całokształcie postępowania dowodowego, w szczególności powinien uwzględnić starannie wszystkie okoliczności przemawiające za i przeciw oskarżonemu (§ 4, 273 i 305 p. k. w.).

Niezastosowanie się do tych postanowień ustawy uzasadnia formalną przyczynę nieważności z pktu 5 § 358 p. k. w. (niezupełność — brak uzasadnienia).

§§ 4, 273, 305, 307 pkt. 7, 310 i 358 pkt. 5 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego z rozkazu Ministra Spraw Wojskowych z dnia 20 lipca 1921 r. Nr. 17857/3988/21 K. P. zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu Marynarskiego w Pucku z dnia 7 lutego 1921 r. mocą którego chor. mar. Anzelm G. . . . . uwolnionym został w

myśl p. 4 § 306 W. P. K. od oskarżenia o przestępstwo z § 149 K. K. W. i 239 N. K. K. P. popełnione przez to: 1) że w dniu 1 grudnia 1920 r. około godziny 2-ej bezprawnie użył swej broni, oddając jeden strzał w powietrze; 2) że następnie bezprawnie przyaresztował policjanta państwowego Józefa Bankieciaka, pozostającego w służbie

o r z e k ł :

1) wyrokiem powyższym naruszono ustawę w przepisach §§ 4, 305, 307 p. 7 i 310 W. P. K.

2) orzeczenie powyższe nie będzie miało skutków prawnych dla osądzonego.

P o w o d y.

Prokuratura Najwyższego Sądu Wojskowego zarzuca wyrokowi Sądu Marynarskiego w Pucku z dnia 7 lutego 1921 r. naruszenie ustawy w przepisach §§ 4, 305, 307, p. 7 i 310 W. P. K.

Zarzutom Prokuratora w tym względzie należało przyznać słuszność z następujących powodów:

Ustawa o postępowaniu karnem gwarantuje wprawdzie Sądowi swobodę w ocenianiu wyników postępowania dowodowego i ustalanie na podstawie tych wyników okoliczności stanowczych dla orzeczenia — z drugiej jednak strony nakłada ustawa na Sąd obowiązek sumiennego zbadania i uwzględnienia wszystkich okoliczności przemawiających za i przeciw oskarżonemu. Nadto obowiązany jest Sąd ustalając pewne fakta, dotyczące ustalenia, uzasadnić w sposób w § 310 p. k. w. nakazany.

W danej sprawie Sąd marynarski, odmawiając wiarygodność zeznaniom głównego świadka Bankieciaka nie uzasadnił tego swego stanowiska w sposób w ustawie przepisany. Kwestję czy i o ile należy dać wiarę zeznaniom wspomnianego świadka, powinien był Sąd a quo rozstrzygnąć po myśli § 305 p. k. w. wyłącznie na podstawie wyników postępowania dowodowego. Tymczasem Sąd przyjął, iż między oskarżonym a Bankieciakiem istniała pewnego rodzaju animozja, która to okoliczność bynajmniej nie została stwierdzona wynikiem postępowania dowodowego. Twierdzenie zaś Sądu a quo, iż na podstawie bezpośredniego przesłuchania świadka Bankieciaka i oskarżonego przyszedł do przekonania, iż między niemi istniała jakaś animozja — nie może bez naprowadzenia jakichkolwiek bliższych da-

nych zastąpić uzasadnienia w rozumieniu § 307 pkt. 7 i 310 p. k. w.

Nadto Sąd ustalając stan faktyczny nie oparł się jak tego ustawa wymaga, na całokształcie postępowania dowodowego, przemawiającego raczej przeciw oskarżonemu, przez co naruszył niezależnie od przepisów § 305 p. k. w. także obowiązującę w naszej procedurze zasadę dochodzenia prawdy materjalnej z urzędu.

W takim stanie rzeczy należało w myśl ust. 1 § 378 w. p. k. orzec, że zaczepionym wyrokiem naruszono ustawę w przepisach §§ 4, 305, 307 p. 7 i 310 w. p. k.

Wobec zaś tego, że naruszenie to wypadło na korzyść oskarżonego, należało w myśl przepisu ust. 1 zdanie ostatnie i ust. 2 § 378 w. p. k. poprzestać na skonstatowaniu powyższego naruszenia, które to skonstatowanie nie będzie miało żadnych skutków prawnych dla oskarżonego.

Nr. 76.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 19 sierpnia 1921 r. R. 473/21.

Obowiązująca ustawa postępowania karnego przed Sądem Wojskowym zna tylko jeden wypadek ukarania obrońcy niepodlegającego władzy dyscyplinarnej karnej wojskowej t. j. wypadek przewidziany w art. 158 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r.

Uprawnienie to jednak przysługuje Sądowi względem obrońcy stanu cywilnego tylko podczas rozprawy głównej.

Jeżeli obrońca stanu cywilnego, dopuści się naruszenia przepisów w toku postępowania badawczego, należy postąpić po myśli § 149 ust. ostatni pkw.

§§ 91, 93, 149, 268 p. k. w.

Art. 133, 158 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 19 sierpnia 1921 r. na skutek zażalenia adwokata D-ra Maurycego Axera we Lwowie przeciw uchwale Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 25-go czerwca b. r. Dsk. 8538/20, którą nałożono na wymienionego adwokata w myśl §§ 74, 93 ust. przedost. 268 ust. II. w. p. k. i art. 2 poz. 158 ustawy z dnia 16 marca 1920 r. Dz. Ust. Nr. 26, grzywnę w kwocie 5.000 mk. za to, że jako czasowy obrońca obwinionego byłego por. Franciszka K. . . . . użył w piśmie o uchylenie sędziego śledczego po myśli § 115 w. p. k. wniesionem

przez niego jako obrońcę do tut. Sądu w toku postępowania karnego, takich obelżywych słów i zwrotów, które tak same przez się, jak i w związku z całą treścią pisma stanowią obrazę czci i naruszają powagę i godność sędziego wojskowego, po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł:

powyższą uchwałę Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie uznać za w ustawie nieuzasadnioną i pozbawioną mocy prawa.

P o w o d y.

Obowiązująca ustawa postępowania karnego przed Sądami Wojskowymi zna tylko jeden wypadek ukarania obrońcy niepodlegającego władzy dyscyplinarnej karnej wojskowej t. j. wypadek przewidziany w art. 158 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r.

Powołanie się Sądu w danej sprawie na przepis § 268 w. p. k. choćby w formie powołanem rozp. zmienionej, jak również dedukowanie z § 93 ust. przedost. w. p. k. uprawnienia do ukarania **poza rozprawą** obrońcy stanu cywilnego jest błędnem.

Niema bowiem ani w procedurze wojskowej ani we wspomnianem rozporządzeniu przepisu, któryby uprawniał Sąd Wojskowy poza rozprawą ukarać obrońcę stanu cywilnego przeciwnie art. 158 Rozp. Rady Min. zmieniający § 268 w. p. k., który to § umieszczony jest w rozdziale o rozprawie głównej i o czynnościach przewodniczącego podczas rozprawy nie dopuszcza szerszej interpretacji, a mianowicie, że i poza rozprawą ukaranie nastąpić może.

Takiej interpretacji sprzeciwia się przepis § 149 ustęp ost. w. p. k., który wyraźnie postanawia, że obrońcę stanu cywilnego, jeżeli dopuści się naruszenia przepisów w toku postępowania badawczego należy donieść właściwej władzy dyscyplinarnej, a więc izbie adwokackiej.

Z powyższych przyczyn należało zażalenie adwokata D-ra Axera uwzględnić i orzec jak wyżej na zasadzie § 330 w. p. k.

Nr. 77.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 19 sierpnia 1921 r. R. 761/21.

Zakwestjonowanie ustaleń sądowych opartych na swobodnem przekonaniu sędziowskiem dopuszczalnem jest ustawowo jedynie w wypadkach przewidzianych w § 401 p. k. w.

Nadzwyczajne wznowienie postępowania karnego, dotyczyć może tylko prawomocnych wyroków zasądzających i może być zarządzonem tylko na korzyść skazanego.

§ 401 p. k. w., § 76, 305, 358 pkt. 9 a) p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 17 sierpnia 1921 r. rozpatrywał zażalenie nieważności oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie z dnia 21 czerwca 1921 r., którym por. P. . . . . Bolesław uznany został winnym, że w listopadzie lub z początkiem grudnia 1920 r., w Krakowie pożyczony od Stefanji Stahlbergerównej na dwa dni pierścionek złoty z szafirami wartości poniżej 5.000 mkp. zatem powierzoną sobie rzecz obcą nie przenoszącą wartość 5.000 mkp. sobie zatrzymał.

Czynem tym dopuścił się oskarżony, przekroczenia sprzeniewierzenia z § 461 uk. i skazany został za to na karę aresztu przez przeciąg trzech miesięcy w myśl § 461 uk., którą to karę daruje się jednak po myśli ustawy amnestyjnej z 24 maja 1921 roku art. 1 i 5 b).

Nadto orzeczone zostało zwolnienie ze służby na zasadzie § 34 w. k. k. względnie ustawy z 15 listopada 1867 r. Dz. p. p. Nr. 131.

Po przeprowadzeniu sprawy i wysłuchaniu oświadczenia zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł:

zażalenie nieważności jako niedopuszczalne odrzucić, natomiast z urzędu zauważywszy poważne wątpliwości co do prawdziwości faktów przyjętych za podstawę wyroku, zarządzić w drodze nadzwyczajnej w myśl przepisów § 401 : 1 w. p. k. wznowienie postępowania karnego na korzyść zasądzonego.

P o w o d y.

Jak widać z akt zażalenie nieważności zgłoszone w dniu 24 czerwca 1921 r. uzupełnione zostało wywodem, który oddany na pocztę w dniu 30 czerwca otrzymany został w Sądzie 1 lipca.

Ponieważ w razie przesłania środków prawnych pocztą przy oznaczeniu zachowania lub niezachowania terminu decyduje data nadania środka prawnego na pocztę, przeto Najwyższy Sąd

Wojskowy uznał zażalenie za podane w terminie i przystąpił do jego rozpatrzenia.

Żalący się zaskarża wyrok, jako nieważny z § 358 p. 9 a) w. p. k. motywując swój zarzut w obszernym wywodzie, że cała sprawa może być najwyżej przedmiotem akcji cywilnej, lecz nie dochodzenia karnego.

Ze strony oskarżonego bowiem miała miejsce jedynie zwłoka w zwrocie pierścionka poszkodowanej, której prawa własności nigdy nie zapierał, w żadnym zaś razie nie sprzeniewierzenie.

Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zarzut z powodu tego wywodu nieodpowiadającego wymogom ustawy — za niedopuszczalny.

Sąd w czynie oskarżonego znalazł cechy przekroczenia sprzeniewierzenia z § 461 A. U. K. po ustaleniu faktów, że oskarżony w końcu listopada lub grudnia 1920 r. otrzymawszy na prośbę pożyczenia, pierścionek do „roboty“ pierścionek zatrzymał w ciągu kilku miesięcy, mimo kilkakrotnych nalegań poszkodowanej, która wreszcie wniosła w dniu 25 kwietnia 1921 roku skargę do Prokuratury Wojskowej.

Gdy zaś Prokuratura wszczęła dochodzenia i oskarżonego przesłuchała, tenże pierścionek zwrócił zaprzeczając zarazem zamiar przywłaszczenia t. j. zatrzymania pierścionka dla siebie.

W zażaleniu swem oskarżony jako wywód przeważnie powtarza i uzasadnia zapodania, którym Sąd orzekający nie dał wiary, pozatem zaś ogranicza się jedynie na zaczepieniu faktycznych ustaleń i swobodnie powziętych wniosków Sądu orzekającego w myśl przepisów §§ 305 i 76 w. p. k. niezaczepialnych, przez co i samo zażalenie nieważności jako niedopuszczalne zostało odrzucone w myśl przepisów § 364 pkt. 1 w. p. k. na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Natomiast przy rozpatrzeniu akt sprawy Najwyższy Sąd Wojskowy zauważył brak dostatecznych ustaleń, któreby wskazywały niezbicie na zamiar przywłaszczenia sobie pierścionka przez oskarżonego. Oskarżony bowiem jak udowadniają ustalenia Sądowe, jedynie przez kilka miesięcy samowolnie zatrzymał sobie powierzony mu przez Stahlbergerównę pierścionek.

Natomiast bynajmniej nie zostało udowodnione, jakoby rozporządzał się nim wydając go za swoją własność, lub też, żeby zaprzeczał prawa własności Stahlbergerównie.

Samo zaś przewlekanie ze zwrotem nie przemawia za niewątpliwym zamiarem przywłaszczenia sobie pierścionka, za-

czem Najwyższy Sąd Wojskowy powziął poważne wątpliwości co do powyższego ustalenia w myśl § 401 : 1 wpk. i po wysłuchaniu Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym, uchwalił jak wyżej.

Nr. 78.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 3 września 1921 r. R. 732/21. Przewodniczący generał - podporucznik Tadeusz Zachariasiewicz, sędziowie: pułkownik Juljan Kurowski i Dr. Bronisław Zbyszewski (referent), Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Edward Gruber, obrońca adwokat Dr. Romuald Hoffman.

Przestępstwa dezercji i samowolnego oddalenia się, należą do kategorji „przestępstw trwałych", które z punktu widzenia konsekwencji prawnych, uważa się za spełniane w każdej chwili trwania tego stanu przestępnego, pod warunkiem jednoczesnego zbiegu dwuch czynników: objektywnego — i subjektywnego.

§§ 64 i 69 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez obrońcę oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Warszawie z dnia 23 czerwca 1921 roku L. cz. VI. 76/21, którym szeregowiec Izrael Z. . . . . uznany został winnym występku dezercji z § 69 K. K. W. popełnionego przez to, że w dniu 17 lipca 1920 r. będąc uznanym przez komisję przeglądową w Grójcu za zdolnego do służby wojskowej i otrzymawszy rozkaz stawienia się dnia 21 lipca 1920 r. u oficera ewidencyjnego w Grójcu, celem wcielenia do oddziału, t. j. 4 p. ułanów, tamże się nie stawił, lecz w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej, pozostawał poza oddziałem jawnie i po 17 marca 1921 r., a mianowicie, do dnia 25 kwietnia 1921 r. i zasądzonym został w myśl § 70 K. K. W. na jeden i pół roku więzienia przy jednoczesnem zaliczeniu na poczet tej kary w myśl art. 10 Rozp. wprow. do K. K. W. z dnia 10.V.1920 r. aresztu śledczego od dnia 25 kwietnia 1921 r. oraz na przeniesienie do II-ej klasy żołnierzy w myśl § 74 K. K. W.

o r z e k ł :

1) na rozprawie jawnej zażalenie nieważności powyższe, odrzucić częściowo, jako niedopuszczalne, częściowo jako nieuzasadnione.

2) natomiast na posiedzeniu dyspozycyjnem uchwalił: odwołanie od wymiaru kary odrzucić, jako nieuzasadnione.

P o w o d y.

Ad I. Obrona oskarżonego, jakoteż i on sam, zarzuca wyrokowi Sądu I-ej instancji nieważność z pp. 10, 9 b) i 5 § 358 w. p. k.

Odnośnie do nieważności z pktu 10 § 358 w. p. k., polegającej rzekomo na błędnem skwalifikowaniu przez Sąd I-szej instancji czynu oskarżonego, jako przestępstwa dezercji z § 69 k. k. w., a **nie jako przestępstwa samowolnego oddalenia się z § 64 K. K. W.**, to należy zauważyć, że obrona oskarżonego wspomnianej przyczyny nieważności nie wywodzi w sposób, ustawą przewidziany, lecz opierając się na własnej analizie materjału dowodowego, wyprowadza wnioski mające obalić przyjęte przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, na podstawie których tenże Sąd nabrał przekonania **o zaistnieniu u oskarżonego zamiaru trwałego uchylenia się od służby wojskowej.**

Jak widać z motywów wyroku, Sąd I instancji, mając na uwadze odczytane na rozprawie dokumenta, jak również całe zachowanie się oskarżonego w krytycznym czasie, nabrał przekonania o zaistnieniu u oskarżonego trwałego zamiaru uchylenia się od służby wojskowej, w związku zaczem i skwalifikował czyn oskarżonego, jako występek dezercji z § 69 K. K. W.

Jak zaś widać z zażalenia nieważności, obrona oskarżonego, analizując materjał dowodowy, a w szczególności opierając się w przeważnej mierze na zeznaniach oskarżonego, stara się obalić powyższe ustalenia Sądu I instancji.

Ponieważ zaś w myśl §§ 76 i 305 w. p. k. o wynikach postępowania dowodowego Sąd I-szej instancji rozstrzyga według swobodnego przekonania, przeto wyrok jego w tym względzie nie może podlegać krytyce i zaczepieniu, jako godzące w swobodę przekonań sędziowskich, a tem samem i samo zażalenie nieważności w tej części należało uznać za niedopuszczalne i podlegające odrzuceniu.

Odnośnie do nieważności zaczepionego wyroku z pktu 9 b) § 358 **w. p. k.**, polegającej na tem, że Sąd I-szej instancji pomimo, iż oskarżony nie zgłosił się u oficera ewidencyjnego przed 17 marca 1921 r. (mianowicie 21 sierpnia 1920 r.), uznał za możliwe zasądzić go za dezercję w czasie od 17 marca 1921 r. do dnia 25 kwietnia 1921 r., przez co rzekomo naruszył art. 7 usta-

wy amnestyjnej z dnia 24 maja 1921 r,. to wywodom obrony, jako też samego oskarżonego, należało odmówić słuszności z następujących powodów.

Wprawdzie teorja prawa karnego rozróżnia pojęcie przestępstw trwałych od przestępstw ciągłych, przyczem, **do przestępstw ciągłych (Fortgesetztes Verbrechen, delictum continuatum)** zalicza wypadki spełnienia przez jedną i tę samą osobę **kilku jednorodnych działań**, które lub każde z nich, wzięte osobno, stanowiłyby samodzielne przestępstwo **tego samego rodzaju**, — mają jednakowoż, w swem połączeniu, wytwarzać z woli prawodawcy, **jedno tylko przestępstwo**, a to z tego względu, że sprawca spełnił je w urzeczywistnieniu jednego tylko zamiaru przestępnego.

W blizkim pokrewieństwie z tego rodzaju przestępstwami stoją **pr estępstwa trwałe**, (fortdauernde Verbrechen), w skład których, oprócz działania przestępnego, wchodzi zachowanie wytworzonego przez niego stanu rzeczy.

Do kategorji tych ostatnich **przestępstw** komentatorzy K. K. W. zaliczają **przestępstwo dezercji**, przy którym **stan przestępny**, wytworzony przez działanie nacechowane zamiarem trwałego uchylenia się od służby wojskowej, **trwa do chwili przerwania go**, z powodu najrozmaitszych czynników, przyczem przestępstwo dezercji w myśl komentarzy uważa się **z punktu widzenia konsekwencji prawnych za spełniane w każdej chwili trwania tego stanu przestępnego** pod warunkiem jednoczesnego zbiegu dwuch czynników: **objektywnego** — nieobecności sprawcy na służbie i **subjektywnego** — zamiaru trwałego uchylenia się od służby wojskowej.

W takim stanie rzeczy, chociaż samowolne niezgłoszenie się, względnie samowolne oddalenie się, nastąpiło przez 17 marca 1921 r. jednakowoż, o ile stan przestępny, wytworzony powyższym działaniem, **trwał i po 17 marca 1921 r.**, przy jednoczesnem zbiegu czynników, subjektywnego i objektywnego, dostatecznem jest zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego, do imputowania sprawcy przestępstwa dezercji z § 69 k. k. w. Słuszność powyższego zapatrywania Najwyższy Sąd Wojskowy znajduje potwierdzenie i w tem, że komentatorzy k. k. w., uważają za dostateczne dla przyjęcia istoty dezercji i takie wypadki, kiedy sprawca oddala się bez zamiaru uchylenia się od służby wojskowej nazawsze, **a dopiero następnie zamiar ten powźmie**, przyczem w myśl ich zapatrywania ten tylko okres nieobecności, w którym zbiegają się obydwa czynniki: subjektyw-

ny i objektywny może być uważany za okres przestępstwa dezercji, ulegającego karze w myśl § 69 k. k. w.

W konkretnym wypadku Sąd I-szej instancji chociaż i mylnie zalicza dezercję do przestępstw ciągłych, jednakowoż, jak to wynika z wyroku jego nabrał przekonania, **że stan przestępny**, wytworzony działaniem przestępnym samowolnym niezgłoszeniem się oskarżonego w dniu 21 sierpnia 1920 r., przy uwzględnieniu dwuch pierwszych czynników, — trwał i po 17 marca 1921 r. aż do 25 kwietnia 1921 r., co i było dostatecznem dla przyjęcia istoty występku dezercji z § 69 k. k. w. i do zasądzenia oskarżonego za takową w czasokresie od 17 marca do 25 kwietnia 1921 r.

W takim stanie rzeczy należało zażalenie nieważności w tej części uznać za nieuzasadnione i jako takie, za podlegające odrzuceniu w myśl ust. 2 § 371 w. p. k.

Również nieuzasadnionemi przedstawiają się zarzuty obrony oskarżonego w kierunku nieważności z pkt. 5 § 358 w. p. k. a to ze względu, że nie odnoszą się do okoliczności stanowczych w rozumieniu tego punktu, — a zatem i samo zażalenie w tej części podlega również odrzuceniu w myśl ust. 2. § 371 w. p. k.

Ad. II. Ponieważ oskarżony w wywodzie zażalenia nieważności wniesionym do Sądu dnia 25 czerwca b. r. a więc jeszcze przed upływem terminu 3-dniowego żali się, iż wyrok Sądu jest za surowy, postanowił Najwyższy Sąd Wojskowy to zażalenie rozpatrzyć też jako na czasie zgłoszone odwołanie od wymiaru kary.

Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, iż Sąd niesłusznie przyjął, między innemi jako okoliczność obciążającą, że dezercja trwała przez długi okres czasu, gdyż to jest sprzeczne z zastosowaniem do tego właśnie dłuższego okresu przed 17 marca Ustawy amnestyjnej.

Jakkolwiek powyższa okoliczność odpaść musi, to jednak w uwzględnieniu reszty okoliczności obciążających względnie łagodzących, przyczem pominiętą została również ważna okoliczność obciążająca, że osk. dobrowolnie się nie zgłosił lecz przyaresztowanym został nie znalazł Najwyższy Sąd Wojskowy podstawy do zniżenia kary, skutkiem czego odwołanie jako nieuzasadnione w myśl § 353 ust. 2 w. p. k. odrzucić należało.

Nr. 79.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 13 września 1921 r. R. 795/21. Przewodniczący gen. - podpor.

Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz i pułkownik Jan Rzymowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski.

Występki z § 138 i 144 k. k. w. pod żadnym warunkiem nie mogą podlegać juryzdykcji Sądów rejonowych, albowiem cytowane przepisy, przewidują kary wolnościowe ponad trzy lata.

Art. 12 i 161 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368, § 25, 300, 373 i 379 p. k. w. i §§ 138 i 144 kkw.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności w obronie ustawy przeciw wyrokowi Sądu Załogowego we Włocławku z dnia 18 kwietnia 1921 r. K. Z. 80/21, którymi szereg. baonu zapas. 14 p. p. Józef M. . . . . i szer.. W. U. G. Jan Z. . . . . ., skazani zostali: pierwszy za występek z § 138 wuk. po myśli tegoż przepisu na cztery (4) tygodnie aresztu średniego, drugi zaś za występek z §§ 151 i 144 wuk. po myśli § 144 wuk. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. na dwa (2) miesiące więzienia

o r z e k ł :

Wyrokiem dotyczącym naruszoną została ustawa w przepisach art. 12 i 161 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. pp. Nr. 59, poz. 368 tudzież § 25 W. U. K. P.

P o w o d y.

Jak z aktu wynika, odnośny Sąd załogowy skazał oskarżonego M. . . . . za występek z § 138 wuk. oskarżonego zaś Z. . . . . za występek z § 144 wuk. (obok. wyst. z § 151 wuk.) pomimo, iż przestępstwa powyższe, jako zagrożone karą ponad 3 lata, w myśl art. 12 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku Dz. pp. Nr. 59, poz. 368 nie podlegały jego kompetencji.

Temsamem naruszył wspomniany Sąd Załogowy także przepisy §§ 25 wuk. i art. 161 Rozp. Rady Min. z 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368), które nakazywały mu niewłaściwość swą stwierdzić i sprawę odstąpić właściwemu Sądowi Okręgu Generalnego.

Z tych przyczyn orzekł Najwyższy Sąd Wojskowy — jak wyżej, w myśl § 378 I. u. w. p. k., nie znajdując powodu do dalszego postąpienia po myśli ust. 2 § 378 U. W. P. K. albowiem wedle stanu akt Ustawa amnestyjna z 24 maja 1921 r. została

już do skazanych zastosowana, a z drugiej strony ponowna rozprawa nie mogłaby wobec § 379 ust. 3 i § 373 ust. 3, U. W. P. K. wypaść na niekorzyść skazanych.

Nr. 80.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 23 września 1921 r. R. 823/21.

Po myśli § 100 ust. 1. p. k. w. oskarżony korzystać może z pomocy jednego tylko obrońcy. Jeżeli po ogłoszeniu wyroku zasądzającego oskarżony udziela pełnomocnictwa innemu obrońcy do wywodu zgłoszonych środków prawnych, przyjąć należy, iż tenże tem samem odwołał pierwotne pełnomocnictwo udzielone obrońcy, który go zastępował na rozprawie głównej. Wniesiony w tych warunkach pisemny wywód przez pierwotnego obrońcę, należy odrzucić jako wniesiony przez osobę nieuprawnioną.

(§§ 89 ust. 2, 100, 308 pkt 1, 325, 358, pkt. 3 i 380 pkw.).

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 23 września 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu i za zgodą zastępcy Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego w załatwieniu zażalenia nieważności obrońcy oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Krakowie z 30 lipca 1921 r. Dsk. 5265/21, którym szereg. 16 p. p. Teodor K. . . . . uznany został winnym występku dezercji z § 69 k. k. w. popełnionego przez to, że uznany za zdatnego do służby wojskowej i zaprzysiężony w kwietniu 1920 r. udzielony mu do dnia 5 maja 1920 r. urlop samowolnie sobie przedłużył i pozostawał poza granicami Państwa Polskiego w Czecho - Słowacji aż do dobrowolnego zgłoszenia się w dniu 11 maja 1921 r. i za to po myśli §§ 70 i 74 K. K. W. zasądzony został na karę więzienia przez jeden rok oraz na przeniesienie do II klasy żołnierzy.

u c h w a l i ł :

uwzględniając zażalenie nieważności obrońcy oskarżonego z p. 3 § 358. U. W. P. K. zaczepiony wyrok w całej osnowie, jako nieważny znieść i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym Sądem I-szej instancji.

P o w o d y.

W ustawowym terminie zgłoszone przez oskarżonego zażalenie nieważności uzasadnione zostało w otwartym czasokre-

sie w dwuch wywodach a to adwokatów: D-ra Ostrowskiego i D-ra Künstlingera, gdy więc po myśli § 100 ust. 1. U. W. P. K. oskarżony korzystać może z pomocy jednego tylko obrońcy, to powstaje pytanie, który z powyższych wywodów zażalenia nieważności ma być przedmiotem rozpoznania Najwyższego Sądu Wojskowego. Na rozprawie głównej w dniu 30 lipca adwokat Dr. Künstlinger występował jako obrońca z wyboru, jednak już w dniu 2 sierpnia 1921 r. zgłosił się w Sądzie Wojskowym adwokat Dr. Ostrowski, zameldował się jako obrońca oskarżonego i złożył jego pełnomocnictwo; jemu też doręczony został odpis wyroku. W tych warunkach należy przyjąć, że korzystając z przepisu ust. 2 § 89 U. W. P. K. oskarżony zmienił obrońcę i że po myśli końcowego postanowienia tegoż przepisu, w dniu 2 sierpnia 1921 r. jako w dniu wydania pełnomocnictwa przez oskarżonego adwokatowi D-rowi Ostrowskiemu i przyjęcia przez tegoż obrony, mandat poprzedniego obrońcy adwokata D-ra Künstlingera wygasł na skutek czego wniesiony przez tego ostatniego w dniu 6 sierpnia 1921 r. wywód zażalenia nie może mieć skutków prawnych, jako pochodzący po myśli § 101 ust. ost. i § 325 ust. ost. U. W. P. K. od osoby nieuprawnionej.

Podlegający wobec powyższego rozpoznaniu wywód zażalenia uprawnionego obrońcy adwokata D-ra Ostrowskiego naprowadza przedewszystkiem nieważność z p. 3 § 358 U. W. P. K. z powodu niezastosowania się Sądu a quo do nakazau p. 1. § 308 U. W. P. K., którego zachowanie przepisane jest pod nieważnością. Nieważność tę obrona wywodzi z tego, że część orzekająca wyroku nie podaje ścisłego oznaczenia czynu inkryminowanego z wyraźnem wymienieniem okoliczności faktycznych, służących do odróżnienia i uzasadniających pewien oznaczony wymiar kary, a to mianowicie uznając oskarżonego winnym samowolnego przedłużenia sobie urlopu i pozostawania poza granicami Państwa, nie podaje jednak, aby uczynił to oskarżony w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej, a pomimo to skazuje go za występek dezercji. Niewątpliwie, że zamiar trwałego uchylenia się od służby wojskowej stanowi tę istotną okoliczność, która służy do odróżnienia dezercji od pokrewnych przestępstw, że przeto wymienienie okoliczności tej zawarte zawsze być winno po myśli § 308 p. 1. U. W. P. K. w orzekającej części wyroku. W danych zaś warunkach przy uwzględnieniu także treści § 359 U. W. P. K. uchybienie to uzasadnia zażalenie z p. 3 § 358 U. W. P. K. i stanowi o nieważności zaczepionego wyroku, ponieważ nie można niewątpliwie twierdzić, iż dopusz-

czona nieformalność nie mogła wywrzeć na orzeczenie wpływu niekorzystnego dla oskarżonego, jeżeli bowiem nawet wyrok traktować jako jedną całość to znaczy jego tenor i powody oceniać jako wzajemnie uzupełniającą się całość, to i wówczas nawet nie da się stwierdzić, aby pominięta wbrew ustawie w tenorze okoliczność odnośnie do trwałego zamiaru oskarżonego była należycie wyjaśniona i stanowczo skonstatowana, lecz wprost przeciwnie twierdzenia powodów w tym kierunku są chwiejne i niepewne, wspominając bowiem wprawdzie o trwałym zamiarze, przyjmują jednak zarazem, że oskarżony chciał uchylić się od służby wojskowej na dłuższy czas tylko, a nie wyjaśniają na jaki. Przy takiej treści powodów niepodobna niepowziąć wątpliwości, że nieważność z p. 3 § 358 U. W. P. K. mogła wywrzeć na orzeczenie wpływ niekorzystny.

Z powodu zapisku urzędowego na oryginale wyroku z 16 sierpnia 1921 r. a więc z daty po wniesieniu zażalenia nieważności, zaznaczyć trzeba, że żadną miarą nie może on być przyjęty za jakieś uzupełnienie wyroku, którego ustawa nie zna, ani też za sprostowanie po myśli § 380 U. W. P. K., który wspomina o oczywistych błędach pisarskich i rachunkowych, lecz nie dopuszcza oczywiście rektyfikowania wyroku przez uzupełnienie go wpisywaniem doń przez sędziego jednoosobowo istotnych okoliczności, które powinny być przedmiotem rozważania i decyzji całego kompletu orzekającego.

Z naprowadzonego już powodu wyrok w całej osnowie musi być zniesiony, wobec czego dalsze zaczepienie wyroku staje się bezprzedmiotowe, a gdy przy zniesieniu wyroku z przyczyny nieważności formalnej zarządzenia ponownej rozprawy głównej nie da się uniknąć i orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego w sprawie samej nie może jeszcze zapaść, to za zgodą zastępcy Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego należało w powyższy sposób uchwalić po myśli § 365 U. W. P. K.

Nr. 81.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 27 września 1921 r. R. 821 21.

Przyznaną Przewodniczącemu ustawą władzę dyscyplinarną (§ 265 ust. 1. pkw.) wykonywa tenże z urzędu w odniesieniu do obrońcy przez napomnienie, udzielenie nagany (§§ 267 i 268 ust. 1 w. p. k.), o ile nie wystarczy samo przerwanie w odnośnym momencie wywodów obrońcy i zaznaczenie niewłaści-

wości jego przemówienia, o którą chodzi (§ 296 ust. 1 w. p. k.).

Dopiero, gdyby ta łagodna remedura nie wystarczyła, okazałoby się koniecznem wkroczenie Sądu jako takiego z prawem ustalenia grzywny, a w razie dalszego nieodpowiedniego zachowania się obrońcy z prawem całkowitego odebrania mu głosu czyli w rezultacie usunięcia go od udziału w rozprawie (§ 268 ust. 2 i 3 w. p. k.).

Ta zasada stopniowania środków porządkowych, wypływająca z natury rzeczy, podkreśloną jest wyraźnie w ust. 3, § 268 w. p. k. i wynika z kolejności odnośnych postanowień w tymże paragrafie zawartych.

Środki dyscyplinarne mają być zastosowane z urzędu — chociażby to nastąpiło na wniosek atakowanej strony, lecz wniosek i stosowanie winny nastąpić we właściwym czasie podczas rozprawy głównej i zanotowane w jej protokóle.

§§ 265, 267, 268, 296, 312, 313 p. k. w. art. 158 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie na posiedzeniu dyspozycyjnem dnia 27 września 1921 r. na skutek zażalenia obrońcy adwokata Dr. Józefa Kocha we Lwowie przeciw uchwale Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 19 lipca b. r. Dsk. 10055/21, którą nałożoną została na tegoż obrońcę grzywna w kwocie 100 mk. po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

uwzględniając powyższe zażalenie zaczepioną niem uchwałą znieść jako nieważną i pozbawioną mocy prawa.

P o w o d y.

Zaczepioną w ustawowym terminie uchwałą nałożył Trybunał orzekający na zasadzie § 268 w. p. k. i art. 158 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. na żalącego się grzywnę w kwocie 100 mk., za to, iż tenże w wywodzie swym końcowym wyraził się o oskarżycielu prwatnym Dr. Antonim Pierzchale, starszym radcy skarbu „pierwszy lepszy“.

Wedle § 265 ust. 1 w. p. k. przewodniczący ma dbać o utrzymanie podczas rozprawy głównej spokoju i przyzwoitości odpowiadającej powadze Sądu.

Tą ustawą przyznaną mu dyskrecjonalną władzę wykonywa przewodniczący z urzędu w odniesieniu do obrońcy przez

upomnienie lub udzielenie nagany (§§ 267 i 268 ust. 1 w. p. k.), o ile nie wystarczy samo przerwanie w odnośnym momencie wywodów obrońcy i zaznaczenie niewłaściwości jego przemówienia, o którą chodzi (§296 ust. 1 w. p. k.).

Dopiero gdyby ta łagodna remedura nie wystarczyła, okazałoby się koniecznem wkroczenie Sądu jako takiego z prawem ustalenia grzywny, a w razie **dalszego** nieodpowiedniego zachowania się obrońcy z prawem całkowitego odebrania mu głosu czyli w rezultacie usunięcia go od udziału w rozprawie, (§ 268 ust. 2, i 3 w. p. k.).

Ta zasada stopniowania środków porządkowych, wypływająca z natury rzeczy, podkreśloną jest wyraźnie w ust. 3 § 268 w. p. k. i wynika z kolejności odnośnych postanowień w tymże paragrafie zawartych.

Jakkolwiek wbrew powyższej zasadzie w wypadku, o który się niniejszem rozchodzi, bez potrzeby wkroczył odrazu Sąd jako taki, nakładając grzywnę, — uchwała Sądu z tej jedynie przyczyny nie przedstawiałaby się jeszcze nieważną, lecz tylko faktycznym stanem rzeczy nieuzasadnioną prawnie, albowiem Najwyższy Sąd Wojskowy jest zdania, iż użycie w odniesieniu do oskarżyciela prywatnego wyrażenia „pierwszy lepszy“ nie jest „niewłaściwem zachowaniem się zakłócającem porządek rozprawy“ (§ 267 ust. 1 w. p. k.) lecz tylko „narusza **niepotrzebnie** cześć osoby trzeciej“ (§ 296 w. p. k.) i przerwanie wywodu obrońcy względnie ewentualnie inny środek dyscyplinarny, stanowiący atrybucję przewodniczącego rozprawy, **we właściwem** czasie przez niego użyty byłby wystarczający, — tembardziej, że obrażonemu służy pozatem prawo prywatnej skargi karnej.

Środki dyscyplinarne mają być zastosowane z urzędu, chociażby to nastąpiło na wniosek atakowanej strony, lecz wniosek i stosowanie winny nastąpić we właściwym czasie podczas rozprawy głównej i zanotowane w jej protokóle.

W niniejszym wypadku nie ma wzmianki w protokóle rozprawy głównej, by oskarżyciel prywatny podczas końcowego wywodu obrońcy przeciw jego wyrażeniu się zareagował prośbą o wzięcie go w obronę lub wnioskiem na użycie środka dyscyplinarnego, albotež, by przewodniczący uważał za stosowne wkroczyć z własnej inicjatywy. Dopiero po zamknięciu rozprawy, a nawet po ogłoszeniu wyroku uwalniającego i protokólarnem zgłoszeniu środka prawnego, oskarżyciel prywatny odczuł nadto potrzebę domagania się wkroczenia w tej mierze Sądu.

Lecz Sąd ten stracił już swą kompetencję, gdy z chwilą **zamknięcia** rozprawy głównej poprzedzającego naradę nad wydaniem wyroku (§ 297 w. p. k.), Trybunał zajmuje się tylko ferowaniem wyroku, a po jego ogłoszeniu tylko ewentualnymi postanowieniami dotyczącymi osoby oskarżonego (§§ 312 ust. 5 i 313 w. p. k.) a nie może już przyjmować wniosków ani na ich zasadzie rozpatrywać incydentów zaszłych jeszcze podczas rozprawy głównej przed jej zamknięciem. Trybunał jako powołany do osądzenia danej sprawy karnej, spełniwszy swe właściwe zadanie, stracił uprawnienia Sądu wogóle, a tembardziej w odniesieniu do spraw czysto porządkowych z czasu, gdy rozprawa główna była jeszcze w toku. Z tego względu zaczepiona jego uchwała powzięta poza rozprawą nie może być ważną i jest pozbawioną mocy prawa.

Z przyczyn powyższych należało wydać powyższe orzeczenie na zasadzie § 330 w. p. k.

Nr. 82.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 września 1921 r. R. 825/21. Przewodniczący gen. - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: gen. - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz i pułkownik Józef Dąbrowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Józef Krawiecki.

Art. 38 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369 zniesione zostały: § 9 pkt. 2 oraz ust. 1 § 37 k. k. w. nie zaś § 37 ust. 1 i 2 k. k. w. jak mylnie sądzić można po odczytaniu wadliwie wydrukowanego tekstu.

Uzasadnienie wyroku o którem wspomina § 307 pkt. 7 i 310 p. k. w. nie dotyczy jedynie orzeczenia o winie, lecz także orzeczenia o karze.

Sąd wymierzając karę, obowiązany jest naprowadzić w uzasadnieniu wszystkie okoliczności obciążające i łagodzące, które wpłynęły na wysokość orzeczonej kary a nadto także uzasadnić orzeczone dodatkowe kary na czci i skutki karne.

§ 37 k. k. w. art. 38 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369, §§ 307 pkt. 7 i 310 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione w myśl przepisów § 376 wpk. zażalenie nieważności w obronie ustawy w sprawie pchor. O. . . . . Józefa, skazanego prawomocnym wyrokiem Sądu Polowego Etapu 2 Armji z dnia 24 listopada

1920 r. za przestępstwo z art. 644 K. K. 1903 r. i z § 138 k. k. w. na karę więzienia przez jeden rok i degradację

o r z e k ł :

1) zaskarżonym wyrokiem naruszoną została ustawą, a mianowicie: §§ 244, 288, 307 p. 6, 310, 470 wpk. i art. 644 K. K. r. 1903;

2) zaskarżony wyrok jako nieważny znosi się i dla ponownego rozpatrzenia sprawy przesyła się Sądowi Wojsk. Okręgu Generalnego w Białymstoku.

P o w o d y.

Prokuratora, wnosząc zażalenie nieważności w obronie ustawy zaskarżonego wyroku, wniosek swój motywuje wykazując następujące naruszenia, względnie błędne zastosowania ustawy:

§ 288 w. p. k. Na rozprawie głównej nie zastosowano się do powyższego przepisu wymieniającego wyraźnie wypadki, w których protokóły przesłuchań świadków można odczytywać, lecz odczytano zeznanie świadków mimo zachodzącego braku odnośnych wymogów podanych w poszczególnych ustępach powołanego przepisu naruszając przez to obowiązującą w w. p. k. zasadę ustności i bezpośredniości.

Art. 644 k. k. z roku 1903. Jednym z najważniejszych wymogów przestępstwa powołanego art. jest okoliczność zaistnienia względnie dokonania zbrodni lub występku o której urzędnik wbrew swoim obowiązkom nie zawiadamia swojej zwierzchności, właściwej władzy policyjnej lub sądowej.

Ponieważ okoliczności te przez Sąd I-szej instancji nie zostały ustalone, przeto brak podstaw do przyjęcia u oskarżonego przstępstwa z wymienionego artykułu.

§ 307 ust. 6. w. p. k. (§ 358 pkt. 7 w. p. k.). Wyrok nie załatwia wbrew powołanemu wyżej przepisowi oskarżenia w całości, pomijając oskarżenie odnośnie do przywłaszczenia przez oskarżonego lornetki teatralnej, torby myśliwskiej i ręcznika z zupełnem milczeniem.

§ 310 ust. 2. w. p. k. Wbrew powyższemu przepisowi nie podał Sąd przy zasądzeniu oskarżonego okoliczności obciążających i łagodzących jego winę.

W końcu zaznaczyć należy, że wbrew przepisom §§ 470, 244 i 473 w. p. k. nie udzielono oskarżonemu w przepisanym terminie aktu oskarżenia, ani też nie pouczono go o przysługują-

cem mu prawie wyboru obrońcy, nie wezwano również oskarżonego do przedłożenia w czasie właściwym nowych środków dowodowych, oraz nie uwzględniono nakazu ustawy, odnoszącego się do czasokresu między uwiadomieniem obwinionego o wniesieniu aktu oskarżenia, a rozprawą główną.

Po rozpatrzeniu powyższych danych Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za uzasadnione zarzuty naruszenia ustawy wymienionych we wniosku Prokuratury § z wyjątkiem naruszenia przepisów § 37 k. k. w.

Natomiast Najwyższy Sąd Wojskowy nie uznał za uzasadniony zarzutu naruszenia przepisów § 37 k. k. w. oraz art. 38 Rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r. zarzut ten jest wynikiem błędnego komentowania przez Prokuraturę przepisu art. 38 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r.

W urzędowym bowiem tekście R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. P. Nr. 59, poz. 369) został mylnie umieszczony przecinek w tekście art. 38 dopuszczający możliwość przypuszczenia, że § 37 k. k. w. został całkowicie zniesiony. W razie zaś prawidłowego odczytania tego artykułu po poprawieniu mylnie postanowionego przecinka, okazuje się, że zniesione nim zostały: § 9 p. 2. **oraz ust. 1 § 37 k. k. w. jedynie,** nie zaś § 37 ust. 1 i 2 k. k. w., jak mylnie sądzić można po odczytaniu wadliwie wydrukowanego tekstu.

Przechodząc do ogólnej konkluzji Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza:

Jak widać z powyżej przytoczonych danych ustalenie stanu faktycznego przez Sąd orzekający odbyło się z naruszeniem przepisów ustawy formalnej do tego stopnia, że wyrok w mocy pozostawiony być nie może.

Wobec tego Najwyższy Sąd Wojskowy orzekł jak w tenorze wyroku w myśl przepisów § 378 cz. 2. w. p. k. wyrok zniósł i wobec obecnej kompetencji Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Białymstoku dla terenu na którym popełnione zostało przestępstwo, tudzież na którym znajdować się mogą świadkowie, przesłał sprawę Sądowi temu dla przeprowadzenia sprawy, jako obecnie właściwemu.

Nr. 83.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 września 1921 r. R. 787/21.

Przeciwko uchwale Sądu orzekającego w przedmiocie za-

wieszenia nad oskarżonym aresztu tymczasowego na zasadzie § 312 ustęp ostatni pkw. nie są przewidziane w ustawie żadne środki prawne.

§§ 312, 322, 327, 330 p. k. w.

Art.: 166 R. R. Min. z 10.V.1920 r. Dz. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wosjkowy na odbytem dnia 30 września 1921 r. posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek wniesionego zażalenia przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 18 lipca 1921 r. Dsk. 2129/21, mocą którego uznany został sierżant sztabowy filji W. U. G. Szymon H. . . . . winnym, że w styczniu 1921 r. działając wspólnie z szeregowcem Mieczysławem Sawińskim i szeregowcem Karolem Chwalibożkiem, jako towarzyszami kradzieży zabrał dla własnej korzyści z posiadania i bez zezwolenia Huny Schauera z otwartego wagonu kolejowego 9 worów pierza przy pomocy niewyśledzonych osób cywilnych wartości powyżej 5.000 mk. a zatem cudze rzeczy ruchome przez co dopuścił się zbrodni kradzieży z §§ 171, 173, 174 : II. a) austr. uk. i za to zasądzony został po myśli § 178 ustęp I. u. k. przy zastosowaniu § 54 uk. na karę ciężkiego więzienia przez pięć miesięcy, a nadto po myśli §§ 30 i 40 kkw. na degradację do stopnia szeregowca, zaś po myśli art. 5 : c ustawy amnestyjnej z dnia 24 maja 1921 r. orzeczono połowę kary za umorzoną, po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

odrzucić zażalenie z powodu zawieszenia aresztu tymczasowego nad oskarżonym po myśli § 312 ustęp ostatni p. k. w. jako niedopuszczalne.

P o w o d y.

Zażalenie z powodu zawieszenia aresztu tymczasowego nad oskarżonym po myśli § 312 ustęp ostatni p. k. w. wywodzi obrona następująco:

Rozciągnięcie na podpisanego natychmiastowego aresztu śledczego tymczasowego z § 312 p. k. w. nie znajduje żadnego uzasadnienia w dotychczasowem postępowaniu, ani w przepisach ustawy, ale nadto stoi w jaskrawej sprzeczności z przepisami w. p. k. i ustawy amnestyjnej, której dobrodziejstwa udaremnia i czyni zgoła illuzorycznemi. W szczególności, jeżeli oskarżony przez cały tok śledztwa sądowego pozostawał na wol-

nej stopie, to tylko dlatego, ponieważ nie zachodziły wymogi z § 171 w. p. k. w myśl których areszt tymczasowy można orzec. Stan ten wcale się nie zmienił w dniu rozprawy, chyba tylko o tyle, że oskarżony zgłosił zażalenie nieważności przeciw wyrokowi z 18.VII.1921 r. L. cz. Dsk. 2129/21, a czyn ten nie uzasadnia w myśl przepisu § 171 p. 1. do 5 zawieszenia nad nim aresztu tymczasowego.

Zawieszenie aresztu tymczasowego udaremnia dobrodziejstwo ustawy amnestyjnej. Na wypadek bowiem, gdyby zażalenie nieważności uwzględnionem zostało, wówczas oskarżony Szymon H. . . . . nie powinien ani jednej godziny siedzieć w więzieniu, albowiem orzeczono karę tylko pieciomiesięcznego więzienia, która bezwarunkowo w myśl art. 6 lit. b) art. 10 ustęp. ost., winna była być uznaną za umorzoną, a spełniony czyn puszczony w niepamięć, przy uchyleniu wszelkich skutków dyscyplinarnych, a w szczególności orzeczonej degradacji.

Tymczasem atoli, oskarżony wbrew ustawie amnestyjnej został przytrzymany, jakkolwiek nie zachodzi żaden z innych warunków ustawowych w myśl których areszt taki możnaby orzec (§ 312, 171, p. 1 — 5 pkw.).

Zażalenie to uznał Najwyższy Sąd Wojskowy jako niedopuszczalne i odrzucił takowe po myśli § 330 p. k. w.

W myśl § 327 p. k. w. zażalenia na uchwały Sądów (§ 322 pkw. i art. 166 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r.) dopuszczalne są tylko w wypadkach wyraźnie w ustawie przewidzianych.

Ponieważ przeciwko uchwale Sądu na zawieszenie aresztu tymczasowego po myśli § 312 ustęp ostatni p. k. w. ani w ustawie o postępowaniu karnem wojskowem, ani też w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. nie są przewidziane żadne środki prawne, w szczególności zażalenie, więc też należało wniesione w tym kierunku zażalenie jako niedopuszczalne odrzucić, przyczem nadmienia się, że Sąd orzekający zawiesił areszt po wysłuchaniu wniosku Prokuratora a następnie uchwałę swą dostatecznie uzasadnił.

Nr. 84.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 września 1921 r. R. 788/21.

Formane przyczyny nieważności wymienione w § 358 pkt. 3 p. k. w. mają charakter relatywny, t. j. że powodują nieważ-

ność wyroku, tylko pod warunkami przewidzianymi w § 359 ust. 1 p. k. w.

§§ 74 ust. 2, 114 ust. 1, 188, 189 ust. 5, 6, 200, 207 ust. 1, 246 ust. 2, 251, 256, 267 ust. 4, 282, 287 ust. 2, 281, 283 ust. 5. 290, 295 ust. ostatni, 302 ust. 2, 307 pkt. 6 i 7, 308 pkt. 1, 2, 3, i 314, 358 pkt. 3, 359 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy na odbytem dnia 30 września 1921 r. posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek wniesionego przez obronę zażalenia nieważności i odwołania przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 30 września 1921 r. Dsk. 5656/21, mocą którego uznany został winnym poborowy S. . . . ., że w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby wojskowej zbiegł w połowie czerwca 1920 r. do Wiednia po uznaniu go przez Komisję Poborową w Rzeszowie za zdolnego do służby wojskowej w dniu 10 czerwca 1920 r. i po otrzymaniu rozkazu zgłoszenia się do szeregów w dniu 15 czerwca 1920 roku, ukrywał się poza granicami Państwa Polskiego aż do końca kwietnia 1921 r. przez co dopuścił się występku dezercji z § 69 k. k. w. i za to zasądzony został po myśli § 70 K. K. W. na karę więzienia przez jeden rok a zarazem po myśli § 74 K. K. W. na przeniesienie do II-ej klasy żołnierzy, a w myśl art. 10 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. zaliczono oskarżonemu areszt śledczy od dnia 15 czerwca 1921 r. — po wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego i za zgodą tegoż,

u c h w a l i ł :

uwzględniając zażalenie nieważności z punktu 3 § 358 p. k. w. znosi się powyższy wyrok w całej osnowie i zarządza się przeprowadzenie rozprawy głównej i wydanie ponownego orzeczenia, gdyż przeprowadzenia ponownej rozprawy nie da się uniknąć a Najwyższy Sąd Wojskowy nie może jeszcze orzec w sprawie samej (§ 365 p. k. w.).

P o w o d y.

Oskarżony po ogłoszeniu mu wyroku zapodał, że korzysta ze środków prawnych lecz nie oświadczył się.

Dnia 2 lipca 1921 r. zgłosił obrońca oskarżonego zażalenie nieważności i odwołanie dnia 4 lipca 1921 r. (a zatem jeszcze w ustawowym czasie, gdyż 3 lipca 1921 r. przypadał na niedzielę), w imieniu ojca oskarżonego nadmieniając, że dnia 2 lipca 1921

roku zgłosił przez pomyłkę środki prawne w imieniu oskarżonego samego.

Wprawdzie nie ma w akcie pełnomocnictwa ojca dla obrońcy, jednakowoż nie ma powodu wątpić, że takie upoważnienie obrońca otrzymał.

Oskarżony urodził się dnia 19 listopada 1900 jest więc jeszcze małoletnim.

Obrona zarzuca przedewszystkiem przyczynę nieważności z pktu 3 § 358 p. k. w. przez niezastosowanie § 246 ustęp drugi i § 251 ustęp 1 p. k. w. z powodu braku uchwały dowodowej i przez niezastosowanie § 290 p. k. w. z powodu braku zapytania do obrony co do wniosków dowodowych.

Zarzutowi temu, jednakowoż tylko odnośnie do niezastosowania § 246 ustęp drugi p. k. w. nie można odmówić słuszności.

Tenże paragraf postanawia, że dzień rozprawy głównej wyznacza Sąd pod nieważnością w ten sposób, aby oskarżonemu pozostał od chwili uwiadomienia o wniesieniu oskarżenia termin conajmniej ośmiodniowy, który to termin można skrócić, jeżeli oskarżony zgadza się na to.

Jak z aktów sprawy wynika, został akt oskarżenia wygotowany dnia 21 czerwca 1921 r., nie został jednak oskarżonemu, który dopiero dnia 24 czerwca 1921 r., a zatem jeden dzień przed rozprawą główną odstawiony został z Rzeszowa do więzienia śledczego w Krakowie, ogłoszony, wobec czego nie miał oskarżony sposobności oświadczenia się na takowy, względnie jeśliby nie miał nic do powiedzenia, do zrzeczenia się ustawowego terminu.

W prawdzie na rozprawie głównej jak tego wymaga ustawa odczytano oskarżonemu akt oskarżenia, jednak przystąpiono wprost do przesłuchania oskarżonego na treść tegoż, bez uprzedniego zapytania się, czy wobec tego, że mu akt oskarżenia dotychczas nie został ogłoszony, zgadza się na przeprowadzenie rozprawy wobec niedotrzymania terminu z § 246 ustęp drugi p. k. w. czy też żąda odroczenia rozprawy.

Ponieważ przyczyna nieważności z punktu 3 § 358 p. k. w. jest relatywną, a więc należy również wykazać w myśl § 359 p. k. w., że naruszenie formalności, w danym wypadku nieogłoszenie aktu oskarżenia, mogło wywrzeć niewątpliwie na orzeczenie wpływ niekorzystny dla oskarżonego.

Z wywodu zażalenia wynika, że taki niekorzystny wpływ mogło niewątpliwie wywrzeć nieogłoszenie oskarżonemu aktu oskarżenia.

Oskarżony bowiem nie wiedział do rozprawy głównej o co go Prokurator Wojskowy oskarża, nie mógł zatem podnieść przeciw oskarżeniu ewentualnych zarzutów, nie mógł się również widocznie przed rozprawą porozumieć ze swym obrońcą i przygotować się do rozprawy.

Uwzględnić przytem należy i tę okoliczność, że oskarżony zmienił przy rozprawie głównej, swe zeznania lecz nie został w myśl § 282 ustęp czwarty p. k. w. zapytany o przyczyny odstąpienia.

Z powodów wyroku wynika tylko, że oskarżony twierdził przy rozprawie, że nie był w Wiedniu, lecz w Oleszycach, nie naprowadzając w tym kierunku żadnych dowodów.

W tych warunkach okazuje się niewątpliwie, że naruszenie formalności a mianowicie nieogłoszenie aktu oskarżenia mogło wywrzeć na orzeczenie wpływ niekorzystny dla oskarżonego, wobec czego należało wyrok Sądu I-szej instancji znieść w całej osnowie jako nieważny i orzec jak wyżej w sentencji.

Ponieważ naruszenie ewentualne § 251 ustęp pierwszy nie jest zagrożone przyczyną nieważności, więc też i naruszenie tegoż paragrafu nie może być zaczepione przyczyną nieważności z pktu 3 § 358 p. k. w. zwłaszcza, że jeżeli Sąd nie uwzględnił zapodanych środków dowodowych, to mógł obrońca względnie oskarżony takowe podnieść podczas rozprawy, czego ani jeden ani drugi nie uczynił.

Także nie można zaczepiać wrzekomego naruszenia § 290 p. k. w. przyczyną nieważności z punktu 3 § 358 p. k. w. a to z powodów co dopiero naprowadzonych, przyczem nadmienia się, że jak z protokółu rozprawy głównej wynika, strony zostały w myśl tego paragrafu — w protokule rozpraw wydrukowane jest mylnie § 292 zamiast 290 p. k. w. — zapytane, nie złożyły jednakowoż żadnego oświadczenia.

Wobec uwzględnienia przyczyny nieważności z punktu 3 § 358 p. k. w. staje się rozpatrywanie dalszych przyczyn nieważności, jak również i odwołanie bezprzedmiotowe.

Nr. 85.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 15 października 1921 r. R. 593/21. Przewodniczący gen. - podpor.

Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Juljan Kurowski i Dr. Bronisław Zbyszewski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Ludwik Turzański, obrońca z urzędu adwokat Czesław Żyliński.

§ 49 ust. 2 k. k. w. przewiduje jedynie wypadek upicia się, który wprawdzie odurza i wprowadza pewien rozstrój do normalnego stanu świadomości i woli sprawcy, ale nie pozbawia jego świadomości i zdolności kierowania czynami całkowicie.

W wypadkach upicia się do zupełnej utraty świadomości zachodzi niepoczytalność sprawcy, którą rozpatrzyć należy z punktu widzenia ogólnej części powszechnej ust. dzieln.

§ 2 ust. 1, pkt. c. austr. ust. k. p. § 49 ust. 2 k. k. w. i § 358 pkt. 9 b) p. k. w.

Art. 9 i 39 R. R. Min. z 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369. §§ 236 i 523 austr. ust. karnej.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Sądu Wojskowego O. G. Kraków zażalenie nieważności przeciw wyrokowi tegoż Sądu z dnia 25 kietnia 1921 roku Lcz. Dsk. 2023/21, którym kapral 5 pułku piech. Leg. Piotr H. . . . . uwolnionym został w myśl pkt. 4 § 306 w. p. k. od oskarżenia o występki przeciwko subordynacji wojskowej z §§ 111 i 91 K. K. W., popełnionej przez to, że 1) że w dniu 16 lutego 1921 r. w Krakowie przy ul. Długiej st. żandarma Stanisława Dyjewskiego, eskortującego aresztanta, a więc znajdującego się w służbie wartowniczej, kopnął a następnie przybyłą wartę żandarmerji wojskowej, która miała go odprowadzić do koszar obrzucił stekiem wyzwisk i obelg oraz stawiał tejże czynny opór, bijąc wkoło siebie i kopiąc nogami w celu udaremnienia aresztowania go i 2) że tegoż samego dnia doprowadzony do koszar żandarmerji — wachmistrza służbowego, a więc starszego w stopniu służbowym słownie obraził, obrzucając go wyzwiskami —

o r z e k ł :

zażalenie powyższe odrzucić, jako nieuzasadnione.

P o w o d y.

Prokurator zarzuca wyrokowi Sądu I-szej instancji nieważność z pktu 10 § 358 w. p. k. względnie p. 9 a) § 358 w. p. k., lecz, jak to wynika z jego wywodów, **faktycznie ma w pierwszym kierunku na uwadze nieważność z pkt. 9 b) § 358 w. p. k.,**

przyczem nieważności tej dopatruje się w błędnej interpretacji przepisów, tyczących się okoliczności, wykluczających karygodność czynu, a w szczególności § 49 ust. 2 K. K. W.

Niezależnie od powyższego uchybienia, natury formalnej nie można przyznać słuszności i meritum wywodów żalącego się.

W myśl art. 39 i art. ust. 1 i 2 Rozp. wprow. do K. K. W. z dnia 10 maja 1920 r. odnośnie do przestępstw wojskowych w b. zaborze austr. w zasadzie stosują się przepisy ogólnej części A. U. K. P. z niektóremi tylko wyjątkami, przewidzianemi w K. K. W. i Rozp. wprow. do niego z dnia 10 maja 1920 r.

W myśl zaś § 2 ust. 1 pkt. c. A. U. K. P. czyn nie będzie poczytany za zbrodnię jeżeli został popełniony w stanie zupełnego pijaństwa, wywołanego bez zamiaru popełnienia zbrodni.

Pozatem należy zaznaczyć, że w myśl komentatorów do A. U. K. P. **pod stanem zupełnego pijaństwa w rozumieniu § 2 ust. 1. p. c.** tejże ustawy rozumie się stan tak silnego upicia się, że sprawca jest doprowadzony do zupełnej utraty świadomości czynów swych. Pod kategorję tę nie podpada stan upicia się, który wprawdzie odurza i wprowadza pewien rozstrój do normalnego stanu świadomości i woli **sprawcy**, ale nie pozbawia go zupełnie świadomości i zdolności całkowicie kierowania czynami swemi. Ten ostatni stan może być uważany **jedynie** za **zmniejszenie stopnia poczytalności i jako taki, może być uważany za okoliczność łagodzącą**, a niewykluczającą karalności czynu **Właśnie tych tylko wypadków zmniejszonego stopnia poczytalności zgodnie z komentatorami K. K. W. (prof. Makowski) tyczy się przepis § 49 ust. 2 K. K. W.**, na który powołuje się żalący się, wykluczający stan ten z okoliczności łagodzących w razie spełnienia przestępstw przeciwko obowiązkowi subordynacji wojskowej w razie zawinionego upicia.

Przepis § 49 ust. 2 K. K. W. w konkretnym wypadku nie może mieć zastosowania, gdyż jak wynika z ustaleń Sądu I-szej instancji, opartych na zeznaniach świadków: sierżanta Nowaka i pielęgniarki Mamokowej, jako też orzeczenia rzeczoznawców majora Wasserbergera i kapitana Dr. Rosé, Sąd ten **nabrał przekonania, że oskarżony popełnił czyn karygodny** w stanie niepoczytalności wskutek zupełnego pijaństwa, do czego Sąd był uprawniony w myśl przepisów § 76 i 305 w. p. k., gwarantujących mu swobodną ocenę materjału dowodowego, w związku z czem uwolnił go od oskarżenia, mając najwidoczniej na uwadze przepis § 2 ust. 1 p. c. AUKP.

Z tych więc podniesionych przyczyn uznał Najwyższy Sąd Wojskowy iż nieważność z punktu 9 b) § 358 w. p. k. w danym wypadku nie zachodzi.

Przechodząc do zarzuconej nieważności z pktu 9 a) § 358 w. p. k. oraz do rozstrzygnięcia kwestji odpowiedzialności oskarżonego w myśl przepisów tyczących się opilstwa, to należy zauważyć.

W czynie oskarżonego możnaby się dopatrzeć **delictum sui generis** z § 236 A. U. K. P., karalnego w myśl § 523 tejże ustawy, o ile dotyczy oskarżenia z §§ 111, względnie 97 W. U. K., który to czyn w myśl postanowień karnych z § 97 i 1 W. U. K. mógłby stanowić — bez względu na stan zupełnego pijaństwa oskarżonego — istotę **zbrodni** (wojskowej).

Lecz w tym kierunku brak w wywodzie Prokuratora Wojskowego zaczepienia (t. j., że czyn oskarżonego mógł być zbrodnią z § 97 wkk.) zaś Najwyższy Sąd Wojskowy po:a zażaleniem nieważności w kierunku na niekorzyść oskarżon go wyjść nie mógł.

Zastanawianie się więc nad kwestją odpowi:dzialności oskarżonego z § 1 ustawy z dnia 19.VII.1877 r. stało się pominąwszy braku odnośnych ustaleń faktycznych w wy:oku bezprzedmiotowym wobec przepisu art. 4 ust. 1 p b) ust awy amnestyjnej z dnia 24 maja 1921 r.

W takim stanie rzeczy należało zażalenie nieważności Prokuratora uznać za nieuzasadnione i odrzucić w myśl ust. 1 i 2 § 371 W. P. K.

Nr. 86.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 27-go października 1921 r. R. 811/21. Przewodniczący generał-podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski i pułkownik Juljan Kurowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski, obrońca z urzędu, adwokat Gustaw Rudiger i adwokat Franciszek Niżałowski, oraz obrońca z wyboru adwokat Józef Charkiewicz.

Jeżeli w toku rozprawy, toczącej się przed Trybunałem orzekającym składającym się tylko z jednego sędziego wojskowego i 4 assesorów (art. 44 ust. ost. R. R. M. z 10.V.1920 r.) Prokurator zmieni pierwotne oskarżenie na oskarżenie o czyn zagrożony karą śmierci lub ciężkiego bezterminowego więzienia

należy rozprowę przerwać i przekazać sprawę odpowiednio obsadzonemu Trybunałowi (art. 44 ust. 1 cyt. R. R. M. z 10.V.1910).

Nadto nie można oskarżonych o współdziałanie pozbawiać bardziej ukwalifikowanego Sądu, o ile takiemu podlega z mocy ustawy sprawca główny, co w drodze analogji wypływa z treści drugiego ustępu art. 85 cyt. rozp. Rady Min.

§ 358 pkt. 1 pkw., art. 44, 85 R. R. Min. z 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego w Lublinie i obrońców oskarżonych M. . . . . i S. .. . . . zażalenie nieważności przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Lublinie z dnia 27 lipca 1921 r. Lcz. K. 446/21, mocą którego uznani zostali winnymi wachmistrz Jan M. . . . . przydzielony do Dowództwa miasta Lublina, szeregowiec Ż. S. . . . ., przydzielony do piekarni polowej 8 dywizji piechoty w Dubnie i starszy szeregowiec Majer W. . przydzielony do szwadronu zapasowego Nr. 2 obecnie w izbie chorych komendy miasta w Lublinie, a to M. . . . . występku z art. 656 część I og. kod. i § 145 k. k. w., S. . . . zbrodni z art. 4 i 3 ustawy z 1.VIII.1919 r. w związku z zbrodnią z art. 51 og. k. k. w. W. . . . . występku z art. 51, 656 I. k. k. i § 145 k. k. w., jak również występku z art. 591 cz. I. pkt. 3 og. k. k. i za to zasądzeni zostali M. . . . . w myśl art. 3 ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. przy zastosowaniu art. 19 R .R. M. z dnia 10.V.1920 r., oraz § 309 pkt. 2 p. k. w. na karę więzienia ciężkiego przez dwa lata, oraz po myśli §§ 37 i 40 wkk. na przeniesienie do drugiej klasy żołnierzy i degradację, przy zaliczeniu na poczet kary po myśli art. 10 ustęp II. Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. aresztu śledczego przez trzy i pół miesiąca, S. . . . . w myśl art. 4 ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. w związku z art. 3 tejże ustawy przy zastosowaniu § 309 pkt. 2 w. p. k. na karę ciężkiego więzienia przez półtora roku, oraz po myśli § 37 wkk. na przeniesienie do II. klasy żołnierzy przy zaliczeniu na poczet kary na zasadzie art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r. aresztu śledczego przez 4 miesiące, W. . . . . w myśl art. 591 cz I. k. k. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 roku na więzienie przez dwanaście miesięcy, a w myśl §§ 37 i 40 wkk. na przeniesienie do II. klasy żołnierzy i pozbawienie stopnia st. szeregowca, do której to kary wliczono oskarżonemu areszt śledczy przez trzy miesiące, przyczem w myśl art. 5 c) ustawy amnestyjnej z d. maja 1921 r. darowana została W. . . .

połowa orzeczonej kary dwunastu miesięcy, tak. że po zaliczeniu aresztu śledczego ma jeszcze odsiadywać trzy miesiące

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie Prokuratora Wojskowego z pktu 1 § 358 pkw. zaczepiony wyrok w całej osnowie jako nieważny znosi się i przekazuje się sprawę Sądowi I-szej instancji do ponownego przeprowadzenie rozprawy głównej i ponownego rozstrzygnięcia.

P o w o d y.

Wyrok Sądu I-szej instancji zaczepili zażaleniami nieważności: Prokurator Wojskowy w Lublinie co do wszystkich oskarżonych z punktów 1, 4, 10 i 11 § 358 p. k. w., obrońca oskarżonego M. . . . . z punktów 3, 4, 5 i 10 § 358 p. k. w. i obrońca oskarżonego S. . . . . z punktu 5 § 358 p. k. w.

Ponieważ Prokurator Wojskowy zaczepił wyrok co do wszystkich oskarżonych także i z pktu 1 § 358 p. k. w., należało przedewszystkiem rozpatrzyć zażalenie Prokuratora w kierunku tej bezwzględnej nieważności formalnej mającej znaczenie prejudycjalne.

Prokurator Wojskowy odnośnie do przyczyny nieważności z pktu 1 § 358 p. k. w. wywodzi, że w toku rozprawy po zeznaniach świadka podpor. Foksa, wyjaśniających i zmieniających stan faktyczny odnośnie do czynów karygodnych zarzuconych oskarżonym sierżantowi M. . . ., szeregowcowi S. . . . i starszemu szeregowcowi W. . . ., oskarżyciel publiczny, zmieniając ustawowe kwalifikacje przestępstw podane w pierwotnym akcie oskarżenia wniósł między innymi także oskarżenie i o zbrodnię z § 140 wkk. i art. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. zagrożoną karą śmierci, a w związku z tem postawił wniosek na przerwanie rozprawy i przekazanie sprawy odpowiednio obsadzonemu Trybunałowi orzekającemu, którem to zmienionem oskarżeniem był Sąd a quo bezwzględnie związany i z tego powodu winien był natychmiast uznać się niewłaściwym i przerwać dalsze postępowanie.

Podany w powyższym wywodzie Prokuratora stan faktyczny niezupełnie jednak odpowiada rzeczywistemu stanowi rzeczy, albowiem pierwotne oskarżenie co do obu przestępstw sierż. M. . . . . zarzuconych szło właśnie w kierunku naruszenia przez niego obowiązków służbowych z § 140 wkk. — a w dalszej

konsekwencji w kierunku współdziałania w pierwszem z nich ze strony szer. S. . . . ., zaś w drugiem ze strony st. szer. W. . . . Natomiast w toku rozprawy zeznanie świadka podpor. Foksa stwierdzające, iż osk. sierż. M. . . . . załatwiał samodzielnie odnośne czynności dało Prokuratorowi substrat do zmiany oskarżenia co do przestępstwa pierwszego (a) na zagrożoną karę śmierci zbr. z art. 2 ustawy sierpniowej w związku z art. 657 cz. II. p. k. k. z roku 1903 — zaś zeznania tegoż świadka, iż Leiba Lichtensztein miał być wypuszczonym z aresztu, substrat do zmiany oskarżenia co do przestępstwa drugiego (b) na zbr. z art. 3 ustawy sierpniowej 1919 r. w związku z art. 656 cz. I. p. k. k. z roku 1903 z powodu przyjęcia łapówki za obowiązkowe wypuszczenie z aresztu.

Wprawdzie Prokurator zmienił oskarżenie wyraźnie jedynie przeciw osk. M. . . . ., jednak ze względu na oskarżenie S. . . . . o współudział w przestępstwie a), zaś W. . . . . o współudział w przestępstwie b), zmienione oskarżenie odnosi się ipso facto również do nich względnie na nich się rozciąga.

Powyższy rzeczywisty stan rzeczy uzasadnia w zupełności słuszność zapatrywania prawnego Prokuratora wyżej w wywodzie przedstawionego.

W szczególności po myśli art. 44 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368 komplet orzekający Sądu O. G. w przedmiocie przestępstw zagrożonych karą śmierci lub ciężkiego więzienia bezterminowego składa się z dwuch sędziów wojskowych i trzech assesorów.

Stosownie tedy do tego przepisu w chwili zmiany przez Prokuratora pierwotnego oskarżenia na oskarżenie o czyn zagrożony karą śmierci (art. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r.) stał się skład odnośnego Trybunału orzekającego, w którym brał udział tylko jeden sędzia wojskowy, nienależycie obsadzonym, co w związku z wypowiedzianą w art. 85 cyt. Rozp. Rady Min. zasadą równoczesnego i łącznego przeprowadzenia i ukończenia postępowania karnego względem głównych sprawców i współdziałających w spełnieniu przestępstwa całkowicie uzasadnia istnienie bezwzględnej przyczyny nieważności zaczepionego wyroku z pktu 1 § 358 p. k. w. względnie wszystkich oskarżonych, — podkreślić bowiem należy, że powyższa zasada łączności postępowania ma prócz innych względów — również na celu uniknięcie tej ewentualności, by przestępstwo względem oskarżonych o współdziałanie w temże miało inną kwalifikację prawną, aniżeli względem głównych sprawców co zdarzyćby się

mogło gdyby względem pierwszych ferował wyrok Sąd inny, aniżeli względem drugich.

Nadto nie można oskarżonych o współdziałanie pozbawiać bardziej ukwalifikowanego Sądu, o ile takiemu podlega z mocy ustawy sprawca główny, co w drodze analogji wypływa z treści drugiego ustępu art. 85 cyt. Rozp. Rady Min.

Z przyczyn powyższych należało znieść zaczepiony wyrok Sądu I-szej instancji w całej osnowie jako nieważny i przekazać sprawę temuż Sądowi do ponownego przeprowadzenia rozprawy głównej i ponownego rozstrzygnięcia.

Wobec powyższego stało się rozpatrywanie dalszych punktów zażalenia nieważności Prokuratora Wojskowego, jakoteż zażalenia obrońców M. . . . . i S. . . . . bezprzedmiotowem, zaś co do postawionego przez obrońcę osk. W. . . . . przy rozprawie w Najwyższym Sądzie Wojskowym wniosku na wypuszczenie tegoż oskarżonego z aresztu śledczego Najwyższy Sąd Wojskowy nie miał prawnej podstawy do jego rozpatrywania.

Nr. 87.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 28 października 1921 r. R. 392/21.

Różnica zapatrywań co do kompetencji zaistniała między Prokuratorami dwuch Wojskowych Sądów Okręgowych lub też między Prokuratorem wojskowym i Prokuratorem cywilnym— nie podpada pod pojęcie sporu kompetencyjnego w rozumieniu art. 16 i 17 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. W wypadkach takich skierować należy akta do Naczelnego Prokuratora Wojskowego, jako władzy właściwej do wydania dalszych zarządzeń.

Art. 16 i 17 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrywał dnia 28 października 1921 r. wniosek Prokuratora Wojskowego w Poznaniu z dnia 7 października 1921 r. L. pr. 5190/21 na rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego, który wedle powyższego wniosku, zaistniał między Prokuratorem przy Sądzie Wojskowym O. G. w Poznaniu a Prokuratorem przy Sądzie Okręgowym w Lesznie w sprawie karnej przeciw podchorążemu Kazimierzowi G. . . .

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł:

wniosku powyższego nie rozpatrywać i przesłać akt Naczelnemu Prokuratorowi Wojskowemu, jako właściwej władzy do wydania dalszych zarządzeń.

P o w o d y.

Jak wynika z aktu sprawy różnica zapatrywań co do kompetencji Sądu w danej sprawie zaistniała między Prokuratorem Sądu Wojskowego O. G. w Poznaniu a Prokuratorem Sądu Okręgowego w Lesznie a nie między dwoma Sądami, jak to przewiduje art. 17 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. wobec czego Najwyższy Sąd Wojskowy dla braku zaistnienia sporu kompetencyjnego w myśl powołanego wyżej artykułu R. R. M. musiał pozostawić wniosek Prokuratora Wojskowego w Poznaniu bez rozpatrzenia i przesłał zgodnie z wnioskiem Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego niniejszą sprawę Naczelnemu Prokuratorowi Wojskowemu, jako właściwej władzy do wydania dalszych zarządzeń.

Nr. 88.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 29-go października 1921 r. R. 799/21. Przewodniczący generał-podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Jan Rzymowski (referent) i pułkownik Józef Dąbrowski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Konstanty Lisowski, obrońca z urzędu, adwokat Franciszek Niżałowski.

Sprzeczność pomiędzy wykazanym w wyroku poglądem prawnym, a naprowadzonymi w nim okolicznościami faktycznymi nie uzasadnia zarzutu wewnętrznej sprzeczności orzeczenia w rozumieniu pkt. 5 § 358 p. k. w.. Wspomnianą formalną przyczynę nieważności uzasadnia fakt, równoczesnego stwierdzenia wyroku okoliczności faktycznych, które się nawzajem wykluczają i których obok siebie pomyśleć logicznie nie można.

Sąd orzekający uwalniając oskarżonego od winy i kary na zasadzie art. 45 K. K. z roku 1903 powinien ustalić, że zamach na oskarżonego był bezprawny i rzeczywisty, a nadto iż czyn oskarżonego, ku odparciu tego zamachu skierowany, był w danych warunkach konieczny, nieunikniony oraz współmierny z zamachem i współczesny.

§ 358 pkt. 5 i 9 a) p. k. w.

Art. 45 og. kod. z roku 1903, § 149 kkw. i art. 468 og. k. z r. 1903.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Lublinie z dnia 27 czerwca 1921 r. Lcz. K. 7034/20, którym oskarżony sierżant Baonu zapas. 9 p. p. Leg. Antoni P. . . . . po myśli § 306 pkt. 4 U. W. P. K. uwolniony został od oskarżenia o wyst. z § 149 W. K. K. i art. 468 ust. II. ogól. K. K., popełniony rzekomo przez to, że dnia 9 października 1920 r. w Zamościu, jako podoficer inspekc., wystrzelił rozmyślnie, jednak nie w zamiarze pozbawienia życia, do policjanta Leona Gonera, którego chciał aresztować za awanturnicze zachowanie się na miejscu publicznem, a który, będąc w stanie podpitym, stawiał mu opór, zranił go tym wystrzałem bardzo ciężko w brzuch, tak, że Goner do dwóch dni potem skutkiem tej rany zmarł,

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z pktu 9 a) § 358 U. W. P. K., zaczepiony wyrok jako nieważny, w całej osnowie znieść i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym Sądem I instancji.

P o w o d y.

Zażalenie Prokuratora Wojskowego zaczepia wyrok nieważnością z pp. 5 i 9 b) § 358 U. W. P. K.

Nieważność formalną z pktu 5 § 358 U. W. P. K. zażalenie uzasadnia sprzecznością wewnętrzną względnie nielogicznością powodów wyroku. W tym kierunku nie można jednak przyznać Prokuratorowi słuszności, ponieważ tej sprzeczności czy też nielogiczności, którą naprowadza zażalenie, nie można w wyroku stwierdzić, Sąd a quo bowiem w zaczepionych przez Prokuratora ustępach wywodów wyroku wypowiada w jednym swój pogląd prawny, a w drugim naprowadza okoliczności faktyczne danego wypadku, nie może więc zasadniczo pomiędzy takiemi ustępami wyroku zaistnieć sprzeczność w rozumieniu pkt. 5 § 358 U. W. P. K., który jako przyczynę nieważności podaje taką wewnętrzną sprzeczność orzeczenia, która polega na równoczesnem stwierdzeniu w wyroku okoliczności faktycznych, które się nawzajem wykluczają i których obok siebie pomyśleć logicznie nie można. Twierdzenie zaś, że sprzeczność zachodzi

pomiędzy wykazanym w wyroku poglądem prawnym, a naprowadzonymi w nim okolicznościami, nie podpada pod przyczynę nieważności z pktu 5 § 358 U. W. P. K.

Zarzucając dalej wyrokowi także nieważność materjalną, Prokuratura Wojskowa już w swym wywodzie pisemnym, naprowadza, że w orzeczeniu co do pytania, czy czyn oskarżonego stanowi przestępstwo, Sąd a quo naruszył względnie błędnie zastosował ustawę, gdy bowiem wedle tenoru wyroku uwolnienie nastąpiło z braku istoty czynu karygodnego, to powody wyroku powinny były podać i uzasadnić wszystkie te przyczyny, dla których Sąd a quo nie dopatrzył się w działaniu oskarżonego cech przestępstwa, a więc powinien był ustalić, że zamach na oskarżonego był bezprawny i rzeczywisty, a czyn jego, ku odparciu tego zamachu skierowany, był w danych warunkach konieczny, nieunikniony, oraz współmierny z zamachem i współczesny. Wbrew temu, ustaliwszy w powodach wyroku tylko tyle, że oskarżony mógłby uważać się za napadniętego i że zamierzony jest zamach na jego życie, Sąd a quo już na tej podstawie odrzucił w czynie oskarżoego znamiona przestępczości naruszając w ten sposób przepisy art. 45 K. K. 1903 zaczepienie więc z tego tytułu wyroku przez Prokuraturę zażaleniem nieważności materjalnej przedstawia się jako uzasadnione, chociaż nie pktu 9 b) jak to Prokuratura nietrafnie naprowadza, lecz z pktu 9 a) § 358 U. W. P. K.; uwolnienie bowiem w niniejszej sprawie nastąpiło,, wedle brzmienia wyroku, nie na skutek przyjęcia okoliczności, wykluczających lub znoszących karygodność, lecz dla braku istoty czynu — i to jak wyżej wykazano— przy naruszeniu ustawy. W tych warunkach po stwierdzeniu zgodnie z treścią art. 45 K. K., nieważności z pktu 9 a) § 358 p. k., w. należało zaczepienia wyroku z tej stony zażaleniem nieważności Prokuratury uwzględnić i wyrok znieść w całej osnowie, a wobec braku w zaczepionym wyroku ustaleń, koniecznych dla ponownego orzeczenia w sprawie samej w szczególności do przyjęcia pewnej kwalifikacji z części 23 K. K. z roku 1903 należało zarządzić powtórzenie rozprawy głównej przez Sąd I instancji, zaczem przemawia także wogóle niedostateczność wyroku w kierunku wyjaśnienia okoliczności faktycznych sprawy, jako to, czy interwencja względem policjanta Gonera leżała w zakresie obowiązków służbowych oskarżonego, a także czy nie zachodziły ewentualnie warunki przewidziane w art. 470 lub 473 K. K. 1903 roku.

Z naprowadzonych zasad należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 371 ust. 1 i 3 pkt. 4 U. W. P. K.

Nr. 89.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 3 listopada 1921 r. R. 869/21. Przewodniczący generał - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: generał - podpor. Tadeusz Zachariasiewicz (referent) i pułkownik Jan Rzymowski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski, obrońca z urzędu adwokat Wenanty Starosta.

Z ogólnych zasad służby wojskowej, jakoteż zresztą i z samej treści rozkazów demobilizacyjnych. M. S. Wojsk. bezsprzecznie wynika, iż rozkazy te nie rozwiązują bynajmniej ipso facto czynnej służby wojskowej osób, objętych danem rozkazem i że stosunek ten może być rozwiązany jedynie w każdym konkretnym wypadku przez akt zwolnienia ze strony powołanej do tego władzy.

§§ 69 i 76 k. k. w. Tymczasowa ustawa poborowa z 27-go października 1918 r. Dz. P. Nr. 13/18, poz. 28.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego we Lwowie zażalenie nieważności przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. we Lwowie, z dnia 12 lipca 1921 r. Dsk. 5715/21, mocą którego uznany został winnym szeregowiec bataljonu zapasowego 6 bataljonu Saperów Filip M. . . . ., że jako żołnierz W. P. oddaliwszy się samowolnie 2 grudnia 1920 r. ze swego oddziału w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby wojskowej trzymał się zdala od swego oddziału aż do czasu zdemobilizowania jego rocznika t. j. do końca lutego 1921 r. (1 marca 1921 r.) czem dopuścił się przestępstwa z §§ 69 i 70 kkw. i zasądzony został po myśli § 70 kkw. na więzienie przez sześć miesięcy, którą to karę darowano mu po myśli art. 7 ustawy z dnia 24 maja 1921 r. Dz. U. R. Nr. 42, natomiast uwolniony został po myśli § 306 wpk. od zarzutu, iż w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby wojskowej trzymał się zdala od oddziału od czasu zdemobilizowania rocznika 1896 t. j. od 1 marca 1921 do chwili przyaresztowania, t. j. 8 kwietnia 1921 r.

o r z e k ł :

zauważywszy w myśl § 373 p. k. w. z urzędu przyczynę nieważności z punktu 9 b) § 358 p. k. w. wyrok Sądu I-szej instancji w części skazującej w całej osnowie jako nieważny znieść i uwolnić oskarżonego po myśli § 306 : 4 p. k. w. i art. 7 Ustawy amnestyjnej z dnia 24 maja 1921 r. od oskarżenia o

zbrodnię dezercji z §§ 69 i 70 k. k. w. popełnioną przez to, że w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej zbiegł dnia 2 grudnia 1920 r. ze swego oddziału t. j. 6 bataljonu saperów i trzymał się zdala od tegoż oddziału do dnia 17 marca 1921 roku;

2) uwzglgędniając częściowo zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z punktu 9 a) § 358 p. k. w. znosi się wyrok Sądu I-szej instancji w części uwalniającej w całej osnowie jako nieważny, i uznaje się oskarżonego winnym występku dezercji z §§ 69 i 70 k. k. w. popełnionego przez to, że zbiegłszy dnia 2 grudnia 1920 r. ze swego oddziału t. j. 6 bataljonu saperów we Lwowie trzymał się zdala od tegoż oddziału w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej od dnia 17 marca 1921 r. do dnia 8 kwietnia 1921 r. t. j. do dnia przyaresztowania i zasądza się go po myśli § 70 k .k. w. na więzienie w przeciągu sześciu miesięcy, do której to kary wlicza mu się po myśli 10 ust. drugi Rozp. Rady Min. z dnia 10 maja 1920 r. areszt tymczasowy i śledczy od dnia 8 kwietnia 1921 r. do dnia 12 lipca 1921 r., jak również orzeka się po myśli § 74 k. k. w. na przeniesienie do II-ej klasy stanu żołnierskiego.

P o w o d y.

Jak z części skazującej wyroku Sądu I-szej instancji wynika, skazany został oskarżony za przestępstwo dezercji z §§ 69 i 70 k. k. w. popełnione w czasie od dnia 2 grudnia 1920 r. aż do czasu zdemobilizowania jego rocznika t. j. do końca lutego 1921 r. (1 marca 1921 r.) na karę więzienia przez sześć miesięcy, która to kara darowaną mu została po myśli art. 7 Ustawy z dnia 24 maja 1921 r. D. U. R. P. Nr. 42.

Zasądzenie to było zupełnie niesłuszne, gdyż należało oskarżonego po myśli art. 7 Ustawy amnestyjnej i § 306 : 4 w. p. k. uwolnić od zarzuconego mu przestępstwa i to nietyko za czas od 2 grudnia 1920 r. do końca lutego 1921 r., ale aż do dnia 17 marca 1921 r. Zachodzi więc w danym wypadku przyczyna nieważności z punktu 9 : b § 358 p. k. w., którą Najwyższy Sąd Wojskowy z urzędu zauważył po myśli § 373 p. k. w., i orzekł jak w sentencji wyroku ad 1.

Uwzględniając następnie częściowo zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z punktu 9 : a § 358 p. k. w. zniósł Najwyższy Sąd Wojskowy także wyrok Sądu I-szej instancji w części uwalniającej w całej osnowie jako nieważny, albowiem, jak to zupełnie słusznie wywodzi Prokurator, zapatrywanie Są-

du, że dezercja oskarżonego M. . . . . może być mu jedynie o tyle poczytana za przestępstwo, o ile i jak długo istniał po jego stronie dobrowolnie przyjęty obowiązek do służby wojskowej, a zatem jedynie do 1.III.1921 r. w którym to czasie nastąpiło po myśli rozkazu M. S. Wojsk. zdemobilizowanie rocznika 1896 r. jest **mylne i sprzeczne z duchem ustawy.** Z ogólnych, bowiem zasad służby wojskowej, jakoteż zresztą i z samej treści rozkazów demobilizacyjnych, bezsprzecznie wynika, iż rozkazy te nie rozwiązują bynajmniej ipso facto czynnej służby wojskowej osób, objętych danym rozkazem, i że stosunek ten może być rozwiązany jedynie w każdym konkretnym wypadku przez akt zwolnienia ze strony powołanej do tego władzy.

Nadmienia się dalej, że „o dobrowolnem przyjęciu służby wojskowej w danym wypadku mowy być nie może, gdyż oskarżony, jako należący do rocznika 1896, był do służby wojskowej ustawowo obowiązany.

Uwzględniając przepisy §§ 69 i 76 kkw., które wyraźnie wspominają o ustawowym obowiązku służby wojskowej, a równocześnie uwzględniając odnośne przepisy obecnie obowiązującej ustawy poborowej, ciążył na oskarżonym tak długo ustawowy obowiązek służby wojskowej, jak długo tego wymaga ustawa poborowa, przewidująca całkiem wyraźnie jak długo w każdej kategorji czynnej służby trwa ustawowy obowiązek służby wojskowej. Ponieważ zatem oskarżony był obowiązany do ustawowej służby wojskowej, więc też nie mógł się samowolnie zwalniać od tejże, a zwolnienie wcześniejsze mogło tylko nastąpić na skutek zarządzenia jego bezpośredniej władzy przełożonej, i to indywidualnie w każdym konkretnym wypadku.

Co się tyczy dobrowolnie przyjętego obowiązku służby wojskowej, to o takowym może być tylko mowa wtenczas, jeżeli dotyczący wstępuje do służby wojskowej, do której jeszcze, albo już nie jest ustawowo obowiązany co u oskarżonego nie ma miejsca.

Ale i w takim wypadku nie może dotyczący działać samowolnie i musi oczekiwać odnośnego zarządzenia władzy, gdyż w razie przeciwnym musiałby być pociągnięty do odpowiedzialności.

Wobec tego należało zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego ale tylko o tyle, o ile się rozchodzi o dezercję po dniu 17 marca 1921 r. w myśl § 371 ustęp trzeci p. k. w. jako uzasadnione uwzględnić i opierając się na ustaleniach Sądu

a quo orzec po myśli § 371 ustęp trzeci punkt 4 zdanie pierwsze p. k.w., w rzeczy samej jak w sentencji wyroku.

Przy wymiarze kary przyjęto jako okoliczności łagodzące te same jak Sąd a quo i wymierzono oskarżonemu karę 6-miesięcznego więzienia jako odpowiadającą jego przewinieniu, przy wliczeniu do tejże kary aresztu prewencyjnego i śledczego od dnia 8 kwietnia 1921 r. do dnia 12 lipca 1921 r. a to po myśli art. 10 ust. drugi Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Równocześnie przy zastosowaniu § 74 kkw. orzeczono przeniesienie oskarżonego do drugiej klasy stanu żołnierskiego.

Nr. 90.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 4 listopada 1921 r. R. 929/21. Przewodniczący generał - podpor. Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Jan Rzymowski i pułkownik Józef Dąbrowski (referent), Prokurator Najwyższego Sądu Wojskowego pułkownik Edward Gruber.

Mylne skwalifikowanie kradzieży, posiadającej znamiona zbrodni na zasadzie §§ 173, 174 II. c) 176 II. a) i 179 puk. austr. także mylnie z § 176 I. puk. austr. nie uzasadnia materjalnej przyczyny nieważności z pkt. 10 wzgl. 11 § 358 pkw. Mylna ta kwalifikacja (§ 176 I. puk. austr.) która wywarła jedynie wpływ na wymiar kary, może być zaskarżoną jedynie w drodze odwołania od wysokości wymierzonej kary.

Jeżeli dezerter, podający władzom fałszywe nazwisko, nie miał innego celu, jak tylko ukrywanie się przed pościgiem poszukujących go władz wojskowych — a zatem podanie przezeń fałszywego nazwiska było jedynie środkiem wykonania istotnej cechy dezercji — nie może być on pociągnięty do odpowiedzialności karnej za przekroczenie z § 320 lit. e) puk. austr.

§§ 171, 173, 174 II. c) 176 I., 176 II a), 179, 320 lit. e) puk. austr. § 358, 10, 11, p. k. w. § 69 k. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności i odwołanie przeciw zasądzającej części wyroku Ekspozytury Lwowskiej Sądu Okręgu Generalnego w Przemyślu z dnia 28 września 1921 r. Lcż. 3147, którym K. . . . . Roman szeregowiec 6 baonu saperów uznany został winnym: 1) że w zamiarze trwałego uchylenia się od służby wojskowej pozostawał zdala od swego oddziału t. j. komp. 6 Baonu saperów w czasie od 18.III.1921 r. — do dnia 7.VI.1921

roku, w którym go aresztowano; II) że dla własnej korzyści zabrał z posiadania i bez zezwolenia Jana Maślaka, 1) w dniu 19.IX.1920 r. w Przemyślu z zamkniętego mieszkania jedną parę butów wartości 1000 mk., 2 koszule wartości 400 mk. i 150 mkp. gotówką; 2) Moniki Lipińskiej w dniu 20 października 1920 r. w Tarnowie z zamkniętego mieszkania 2 ślubne obrączki złote wartości 2.000 mk., 3 srebrne korony austr. oraz kluczyk wertheimowski do kasety; 3) Ks. Kaspra Mazura w dniu 20.X.1920 r. w Tarnowie z zamkniętego mieszkania 7 srebrnych koron austr., 2 srebrne guldeny austr., 10 koron austr. w złocie, 500 mk. i scyzoryk wartości 100 mk.; 4) nieokreślonego bliżej dnia w październiku 1920 r. na targu w Tarnowie nieznanemu z nazwiska wieśniakowi portfel z kwotą 300 mk., 5) Zygmunta Wrony w dniu 7.VI.1921 r. z zamkniętego mieszkania 2 ubrania męskie wartości 40.000 mk., jedną kurtkę ze spodem astrachanowym wartości 35.000 mk., 1 kapelusz pluszowy wartości 3.000 mk., 1 krawatkę wartości 250 mk., i kołnierzyk wartości 120 mk., jedną walizkę koszykową wartości 300 mk. — będąc już poprzednio dwukrotnie karany za zbrodnię kradzieży i wprowadziwszy ją i u siebie w zwyczaj, a więc w wypadkach pod 1), 2), 3), 4), 5), obce rzeczy ruchome wartości powyżej 1000, 5000 i 50.000 mk.; III) że w dniu 7 czerwca 1921 r. aresztowany przez policję w Tarnopolu przez podanie fałszywie swego nazwiska jako Stanisław Szupper, podszedł władzę w ten sposób, że nadzór publiczny został w błąd wprowadzony: czem dopuścił się występku dezercji z § 69 k. k. w. zbrodni kradzieży z §§ 171, 173, 174 II c), 176 IIa) 176 I, 179 uk. oraz przekroczenia z § 320 pkt. e) uk. austr. i za to zasądzony został po myśli § 179 uk. przy zastosowaniu art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. na karę ciężkiego więzienia przez (6) sześć lat obostrzonego przytrzymaniem w odosobnionej celi przez tydzień w ostatnim miesiącu każdego roku kary — oraz z zaliczeniem po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. aresztu śledczego od 8.VI.1921 r. na poczet kary, z której to kary darowuje mu się w myśl art. 5 lit. d) ustawy amnestyjnej czas czterech miesięcy — wreszcie po myśli § 74 k. k. w. na przeniesienie do II klasy żołnierzy

o r z e k ł :

1) zażalenie nieważności, częściowo jako niedopuszczalne, częściowo zaś jako oczywiście nieuzasadnione, odrzuca się:

2) z urzędu natomiast zauważywszy częściową nieważność z § 358 pkt. 9 a) W. P. K. wyrok zaskarżony znosi się w części zasądzającej oskarżonego § 320 pkt. e) U.K. z r. 1852 oraz orzekającej karę jako nieważny, orzekając zaś w samej sprawie Najwyższy Sąd Wojskowy a) oskarżonego K. . . . . Romana uwalnia się w myśl § 306:4 w. p. k. od zarzutu przekroczenia z § 320 pkt. e) U. K. z roku 1852 popełnionego w sposób w wyroku Sądu I-szej instancji wskazany; b) zasądza go zaś za występek dezercji z § 69 k. k. w. i za zbrodnię kradzieży z §§ 171, 173, 174 IIc i 176 IIa U. K. z roku 1852 popełnione w sposób w wyroku I-szej instancji wskazany, na podstawie przepisów art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369), tudzież § 179 U. K. A. P. z roku 1852 oraz § 3 ust. austr. z 15.XI 1867 i § 74 K. K. W. na pięć i pół lat ciężkiego więzienia, obostrzonego odosobnioną celą przez tydzień w ostatnim miesiącu każdego roku, względnie ostatniego półrocza kary, z odliczeniem od czasokresu tejże, na podstawie przepisów art. 8 Dekr. Amnestyjnego z 24 maja 1921 r. oraz przepisów § 311 W. P. K. roku jednego, oraz z zaliczeniem na poczet pozostałego czasokresu kary w myśl przepisów art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r. (Dz. Ust. Państw. Nr. 59, poz. 369) niezawinionego aresztu śledczego od dnia 8 czerwca 1921 r.. do dnia niniejszego wyroku i na przeniesienie do II klasy żołnierzy; 3) odwołanie od wymiaru kary uznaje się wobec powyższego orzeczenia za bezprzedmiotowe.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności zaskarża wyrok, jako nieważny z § 358 pp. 5 i 10 W. P. K. zarówno co do skazania oskarżonego z powodu uznania go winnym zbrodni z § 176 I. U. K. z roku 1852 jak i przekroczenia z § 320:e U. K. z roku 1852.

Zarzut nieważności z § 358 pkt. 5 W. P. K., o ile chodzi o zbrodnię nałogowej kradzieży, uzasadnia zażalenie nieważności—niejasnością, niedokładnością i niezrozumiałością orzeczenia. Poza niejasnością, która nie została wywiedziona w sposób w ustawie przewidziany, Najwyższy Sąd Wojskowy nie znalazł nawet przytoczenia cech nieważności z § 358 pkt. 5 W. P. K. zawartych w ustawie w tej części zażalenia, wobec czego zażalenie musiało być uznane za niedopuszczalne. Nieważność z § 358, pkt. 10 W. P. K. w tej części znowu nie została wywiedziona w sposób ustawowy, zaczepienie bowiem kwalifikacji przyjętej przez Sąd orzekający z § 176 I. U. K. z roku 1852 przy słu-

sznem przyjęciu kwalifikacji **zbrodni** kradzieży z §§ 171 i 179 U. K. z roku 1852 nie przedstawia wogóle zaczepienia wyroku z przyczyny nieważności, lecz tylko odwołanie od wymiaru kary (rozstrzygnięcie austr. Tr. Kas. 10.VI.1881 L. 3231) i w tej więc części należało uznać zażalenie za niedopuszczalne i jako takie odrzucić..

Przechodząc do zażalenia nieważności z § 358 pp. 5 i 10 W. P. K. odnośnie do orzeczenia w sprawie przekroczenia z § 320:e U. K. z roku 1852, to żalący się zarzut ten probuje uzasadnić niezupełnością powodów, gdyż Sąd orzekający rzekomo nie ustalił, że podanie przez oskarżonego fałszywego imienia i nazwiska nastąpiło przy jego „przychwyceniu prawie in flagranti", Najwyższy Sąd Wojskowy nie może przedewszystkiem zrozumieć istoty tego zarzutu, żalący się bowiem niczem nie uzasadnia, jaki wpływ miałoby takie ustalenie na wynik sprawy oskarżonego, wobec czego zarzuty w tej części zażalenia Najwyższy Sąd Wojskowy odrzucił jako oczywiście nieuzasadnione.

Natomiast, jako niedopuszczalne, Najwyższy Sąd Wojskowy uznał zażalenie nieważności co do tej części wyroku z § 358 pkt. 10 W. P. K., jako sprzeczne z faktycznemi ustaleniami Sądu, który uznał, że fałszywe podawanie nazwiska przez oskarżonego służyło jedynie jako środek uniknięcia pościgu władz wojskowych.

Natomiast z urzędu Najwyższy Sąd Wojskowy zauważa w tej części orzeczenia nieważność z § 358 pkt. 9a W. P. K., Sąd bowiem orzekający ustalił, że oskarżony podając władzom fałszywe nazwisko, nie miał innego celu jak tylko ukrywanie się przed pościgiem władz wojskowych, poszukujących zbiegłego Kaczana, czyli, że podanie przezeń fałszywego nazwiska było środkiem wykonania istotnej cechy dezercji, tj. uchylenia się stałego od służby wojskowej. W takim zaś razie kara wymierzona oskarżonemu za dezercję, pochłania w myśl wielokrotnych orzeczeń Najwyższego Sądu Wojskowego i ducha odnośnych norm ustawy (§ 320:e U. K. z roku 1852 oraz § 69 K. K. W.) karę za środki, któremi dezercję starał się oskarżony wykonać. Wobec tego Trybunał orzekający w myśl swoich ustaleń, winien był od tego zarzutu oskarżonego uniewinnić. Z powodu tej nieważności dotkniętą nieważnością część orzeczenia, Najwyższy Sąd Wojskowy, zniósł i orzekając w samej sprawie oskarżonego od zarzutu przekroczenia z § 320:e U. K. z roku 1852 w myśl przepisów § 306:4 w. p. k. uwolnił.

Najwyższy Sąd Wojskowy zaznacza niezastosowanie przez Sąd przy wymiarze kary przepisów art. 8 Dekretu Amnestyjnego z dnia 24 maja 1921 r., kradzieże bowiem spełnione przez oskarżonego w znacznej części dokonane zostały przed dniem 17 marca 1921 r., stosowanie zaś przytoczonego w wyroku art. 5 p. d. tegoż Dekretu jest nieusprawiedliwione.

Najwyższy Sąd Wojskowy w orzeczeniu co do kary oparł się na faktycznych ustaleniach oraz kwalifikacji Sądu I-szej instancji, nie przyjmuje jednak kwalifikacji zbrodni kradzieży z § 176 I. U. K. z roku 1852. Ani bowiem w orzeczeniu, ani w ustaleniach faktycznych Sądu I instancji, Najwyższy Sąd Wojskowy, nie mógł znaleźć cech ustawowych nałogu kradzieży u oskarżonegog, jakich wymaga kwalifikacja czynu z § 176:I. U. K. z roku 1852. Tak w orzeczeniu jakoteż w ustaleniach brak wykazania by oskarżony jedynie z przestępczej skłonności do kradzieży bez innych wewnętrznych motywów — tej kradzieży się dopuścił.

Opierając się na powyższych danych oraz przyjmując okoliczności łagodzące przyjęte przez Sąd I. instancji ponadto zaś, młody wiek oskarżonego, zaś jako obciążającą zbieg dwuch czynów karygodnych oraz powtórzenie kradzieży tj. kradzież na kilka zawodów, wymierzył Najwyższy Sąd Wojskowy oskarżonemu karę 5 i pół lat ciężkiego więzienia obostrzonego oraz przeniesienie do II-ej klasy żołnierzy z zaznaczeniem, że zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego należało orzec jako karę dodatkową w myśl § 31 K. K. W. względnie art. 45 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. (Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369) — wydalenie z wojska.

Czasokres kary został zmniejszony przez zastosowanie art. 8 Dekretu Amnestyjnego z 24 maja 1921 r. łącznie z § 311 W. P. K. przyczem ze względu na ujemny wpływ długotrwałego więzienia na młodego człowieka jakim jest oskarżony, Najwyższy Sąd Wojskowy czasokres 5 i pół lat uznał za możliwe zmniejszyć o jeden rok jako okres więzienia śledczego niezawiniony, a wskutek tego kwalifikujący się do zaliczenia w myśl art. 10 R. R. M. z 10.V.1920 r. Najwyższy Sąd Wojskowy tak samo, jak Sąd I-ej instancji przyjął czas od 8 czerwca 1921 r. aż do dnia jednak wydania obecnego wyroku.

Wskutek powyższej decyzji Najwyższy Sąd Wojskowy odwołanie oskarżonego uznał za bezprzedmiotowe.

Rozstrzygnięcie powyższe opiera się na §§ 364 : 1 i 3, względnie 373 W. P. K.

Nr. 91.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 4 listopada 1921 r. R. 943/21.

§ 140 k. k. w. ma na względzie tylko sprzedajność w związku z naruszeniem obowiązków służbowych. Zatem czynność, za którą otrzymano lub zażądano nieprawnego wynagrodzenia musi zawierać w sobie cechy takiego naruszenia obowiązku. Samo przyjęcie padarunku, za czynność należącą do obowiązków przyjmującego, a więc legalną, nie wyczerpuje jeszcze istoty występku z § 140 K. K. W.

W myśl przepisu § 308 pkt. 1 p. k. w. należy w sentencji wyroku, wymienić wyraźnie wszystkie okoliczności faktyczne, służące do odróżnienia danego przestępstwa i uzasadniające pewien oznaczony wymiar kary. Niezatosowanie się do tego przepisu, uzasadnić może, wśród warunków przewidzianych w § 358 pkt. 5 p. k. w. formalną przyczynę nieważności (niejasność względnie niezupełność).

§ 140 k. k. w., § 308 pkt. 1, 358 pkt. 5, p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy dnia 4 listopada 1921 r. na posiedzeniu dyspozycyjnem po wysłuchaniu zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego za jego zgodą w załatwieniu zażalenia nieważności oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. we Lwowie z 1 października 1921 r. Dsk. 5651/21, którym oskarżony plut. Stefan L. . . . . uznany został winnym, że dnia 15 maja 1921 r., będąc zajęty jako siła kancelaryjna w kancelarji demobilizacyjnej komp. zap. san. Nr. VI we Lwowie pobrał z naruszeniem obowiązku służbowego od kaprala Antoniego Lenza za przyśpieszenie załatwienia wniosku demolizacyjnego kwotę 502 mk., gdy zaś czynność ta pozostaje w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych, przeto dopuścił się przest. z § 140 k. k. w. i za to zasądzony został po myśli art. 3 ust. z dnia 1 sierpnia 1919 r. Dz. p. p. 64 na karę ciężkiego więzienia przez lat 4 (cztery) z policzeniem na karę, aresztu śledczego od dnia 18 maja 1921 r., a to po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. p. p. 59, na degradację do szeregowca oraz wydalenie z wojska, a to po myśli §§ 31 i 32 w. k. k.

u c h w a l i ł :

uwzględniając częściowo zażalenie nieważności oskarżonego z p. 5 § 358 u. w. p. k., zaczepiony wyrok w całej osnowie jako

nieważny znieść i zarządzić ponowną rozprawę główną przed tym samym Sądem I-szej instancji.

P o w o d y.

Niewątpliwie, że wyrok, skazujący za przestępstwo z § 140 k. k. w., powinien w każdym wypadku ustalić wyraźnie ten czyn, za spełnienie, którego przyjęto, zażądano lub przyrzeczono podarunek lub inne korzyści, albowiem wtedy tylko, gdy czyn ten stanowi naruszenie obowiązku służbowego, może mieć zastosowanie § 140 k. k. w.

W innych wypadkach, gdy opłacony podarunkiem lub inną korzyścią czyn, nie stanowi naruszenia obowiązku służbowego, lecz wchodzi właśnie w zakres obowiązków sprawcy, zachodzić może inne przestępstwo, lecz nie występek z § 140 k. k. w. w tym kierunku wyrok Sądu I-szej instancji, jak to słusznie podnosi zażalenie oskarżonego, zarzucając nieważność z p. 5 § 358 u. w. p. k., dotknięty jest niejasnością, a to już przedewszystkiem z powodu treści części orzekającej, która wbrew wymogom p 1. § 308 uwpk. nie podaje okoliczności faktycznych, któreby odróżniały czyn karygodny oskarżonego, a taką charakterystyczną i istotną okolicznością dla przestępstwa z § 140 k. k. w. jest czyn opłacony, czyli ten czyn, za którego spełnienie sprawca przyjął, zażądał lub pozwolił przyrzec sobie podarunek lub inną korzyść, — czyn przytem stanowiący naruszenie obowiązku służbowego. Wprawdzie tenor wyroku opiewa, że oskarżony pobrał 502 mk. z naruszeniem obowiązku służbowego, lecz wyrok w całej swej osnowie nie wyjaśnia, na czem mianowicie polegał ten czyn oskarżonego, który ma stanowić naruszenie obowiązku służbowego, gdy naprowadza w powodach, że wyszukiwanie list ewidencyjnych podlegających demobilizacji żołnierzy wchodziło w zakres obowiązków służbowych oskarżonego, ani też nie wyjaśnia, dlaczego przyśpieszenie wyszukania listy ewidencyjnej kaprl. Lenza, samo w sobie nie zawierające nic nagannego miałoby stanowić w danych warunkach naruszenie obowiązku służbowego, co jest koniecznym warunkiem zaistnienia występku z § 140 u. w. p. k. Samo przyjęcie podarunku, za czynność, należącą do obowiązków przyjmującego, a więc legalną, stanowi niewątpliwie karygodne naruszenie obowiązku służbowego, lecz § 140 k. k. w. wymaga ponadto, aby i opłacony czyn był nielegalny. Gdy w tym kierunku wyrok jest niejasny względnie niezupełny i gdy z tego poowdu nastąpiło zaczepienie wyroku przez oskarżonego zażaleniem nieważności z pktu 5 § 358 uwpk., to zażalenie

w tym punkcie należy uznać za uzasadnione i skutkujące, zniesienie wyroku w całej osnowie.

Dalszych zarzutów zażalenia, mających uzasadniać nieważność również z punktu 5 § 358 u. w. p. k. z powodu sprzeczności orzeczenia z zeznaniami świadków por. Jasińskiego i kaprl. Lenza, nie można w danych warunkach uwzględnić, albowiem podobną sprzeczność, jako nieważność z p. 5 § 358 u. w. p. k., wówczas tylko można zarzucić, gdy w powodach wyroku podano treść zeznań świadków, a w danym wypadku nie naprowadzono w wyroku osnowy zeznan pomienionych świadków, lecz wyrażono jedynie przekonanie to pewnym stanie rzeczy, zaczerpnięte z zeznań tych i innych świadków.

Wobec konieczności zniesienia wyroku z przyczyny nieważności formalnej staje się bezprzedmiotowe i nie wymaga rozpoznania zaczepienie wyroku przez oskarżonego także nieważnością materjalną z p. 10 § 358 u. w. p. k.

Jak z powyższego wynika zażalenie niew żności oskarżonego musi być częściowo uwzględnione z p. 5 § 358 u. w. p. k., wobec czego orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego w sprawie samej zapaść jeszcze nie może i powtórzenie rozprawy głównej przed Sądem I-szej instancji nie da się uniknąć, a przeto za zgodą Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego należało w powyższy sposób uchwalić po myśli § 365 U. W. P. K.

Nr. 92.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 5 listopada 1921 r. R. 860/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski i Juljan Kurowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Ludwik Turzański, obrońca z urzędu adwokat Stanisław Orłowski.

Urzędnik wojskowy może być przełożonym wojskowym, wobec oficera i szeregowego, wśród warunków przewidzianych w art. 26 przepisów dyscyplinarnych, zatw. przez Naczelnego Wodza 17 stycznia 1920 r. i ogłoszonych w Dz. R. M. S. Wojsk. Nr. 4/20.

Profos przy Więzieniu śledczym, jest przełożonym komendanta warty więziennej i to tak na zasadzie ogólnego regulaminu więziennego, jakoteż na zasadzie pkt. 2 i 6 przepisów wartowniczych dla warty przy więzieniach śledczych.

§§ 89, 94 kkw., § 358 pkt. 9 a) p. k. w., § 26 przep. dyscypl. dla Wojska Dz. Rozk. M. S. Wojsk. Nr. 4/20.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego przy Ekspozyturze Sądu Wojskowego O. G. Lwów w Przemyślu zażalenie nieważności z dnia 6 września 1921 r. Pr. 5468/21 przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego Ekspozytury Sądu Wojskowego O. G. Lwów w Przemyślu z dnia 30 lipca 1921 r. Lcz. Dsk. 3373/21, którym kapral 46 p. p. Józef P. . . . . uwolniony został po myśli § 306 pkt. 4 w. p. k. od oskarżenia o występki z § 89 i 94 K .K. W., popełnione według aktu oskarżenia przez to, że w dniu 31 lipca 1921 r., pełniąc służbę komendanta w Wojskowem Więzieniu Śledczem w Przemyślu, wobec zebranych szeregowych naruszył cześć należną przełożonemu swemu, a mianowicie profosowi tegoż więzienia u. w. XI r. Józefowi Hausmanowi, pełniącemu wówczas służbę oficera inspekcyjnego w temże więzieniu, oraz wyraźnie odmówił temuż posłuszeństwa i mimo powtórzenia rozkazu, trwał w nieposłuszeństwie przez to: iż zapytany przez tegoż, dlaczego na wartowni nie pozamiatane, leżąc odpowiedział: „że dzisiaj już zamiatane“, następnie na zwróconą przez tegoż uwagę, aby odpowiadając wstał, względnie podniósł głowę, odpowiedział: „albo co“, następnie wezwany przez tegoż, aby powstał i stanął na baczność, wstając pomału i leniwie, odpowiedział: „jeżeli ja mam stać na baczność, to niech pan naprzód na baczność stanie“, w końcu wezwany przez tegoż dwukrotnie do udania się do kancelarji, odmówił wykonania rozkazu, mówiąc: „ja nie pójdę, mam służbę, mnie tu nie ma nikt do rozkazu“.

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z powodu materjalnej nieważności z pkt. 9 a) § 358 w. p. k. znosi się w całej osnowie powyższy wyrok jako nieważny i zarządza się ponowne przeprowadzenie rozprawy głównej przed tym samym Sądem I-szej instancji i wydanie ponownego rozstrzygnięcia.

P o w o d y.

Sąd a quo biorąc za podstawę orzeczenia o winie ustalony przez siebie stan faktyczny, nawet przy przyjęciu, że oskarżony wiedział, że urzędnik wojskowy Hausman pełnił w czasie krytycznym służbę oficera inspekcyjnego , uwolnił oskarżonego od oskarżenia o zarzucone mu występki z powodu braku przedmiotowej istoty zarzuconych mu przestępstw motywując przekonanie

swe tem, że wedle zasad obowiązującego kodeksu karnego wojskowego, urzędnik wojskowy nigdy nie może być uważany za przełożonego osoby stanu żołnierskiego, zarówno oficera jak i szeregowca nawet tego samego Oddziału, Zakładu lub Urzędu Wojskowego, a nawet oddanych do jego dyspozycji dla celów wykonywania powierzonych im czynności służbowych, zatem, że osoba stanu żołnierskiego nie może się dopuścić przestępstwa przeciw obowiązkom subordynacji wojskowej — wobec urzędnika wojskowego.

Powyższe zapatrywanie Sądu a quo uważać należy za błędne, i z tego też powodu przedstawia się zaskarżenie wyroku z przyczyny materjalnej nieważności z pktu 9 a) § 358 w. p. k. jako uzasadnione, w którym to kierunku Prokurator Wojskowy wywodzi właściwe swe zażalenie, jakkolwiek przytacza pkt. 9b) § 358 w. p. k. W szczególności nastąpiło w niniejszym wypadku naruszenie wojskowych przepisów służbowych względnie błędne zastosowanie ustawy przez orzeczenie Sądu co do pytania czy czyn zarzucony oskarżonemu stanowi karalne przestępstwo wojskowe.

Przepisy bowiem karne §§ 89 i 94 w. k. k. o naruszeniu czci należnej przełożonemu i nieposłuszeństwie względem przełożonego, nie określają pojęcia „przełożonego“, pozostawiając to zupełnie słusznie odnośnym przepisom obowiązującym w wojsku Polskiem regulaminów i instrukcji służbowych.

Wedle zaś art. 2 pkt. 1 i 26 obowiązujących dotychczas „przepisów dyscyplinarnych dla wojska“, zatwierdzonych przez Naczelnego Wodza i ogłoszonych w Dzienniku Rozkazów M. S. Wojsk., Nr. 4/20, urzędnik wojskowy Hausman nietylko jako oficer inspekcyjny, lecz także jako starszy profos w więzieniu wojskowem w Przemyślu był bezwzględnie przełożonym w stosunku do oskarżonego kaprala P. . . ., jako komendanta warty więziennej i to tak na zasadzie przepisów obowiązującego ogólnego regulaminu więziennego, jakoteż na zasadzie pkt. 2 i 6 przepisów wartowniczych dla warty przy więzieniu śledczem w Przemyślu.

Sąd orzekający uwalniając zatem po myśli § 306 ust. 4 w. p. k., oskarżonego od zarzuconego mu aktem oskarżenia przestępstwa, spowodował nieważność wyroku z pktu 9a § 358 w.p.k. i z tego też powodu należało wyrok zaskarżony znieść, a gdy przytoczone w ustępie pierwszym wyroku ustalenia faktyczne co do świadomości u oskarżonego, iż urzędnik XI r. Hausman pełnił w krytycznym czasie służbę oficera inspekcyjnego (er-

ror facti) są niejasne i wymagają uzupełnienia w tym kierunku dowodów, Najwyższy Sąd Wojskowy nie mogąc się na nich oprzeć, by orzec wyrokiem o rzeczy samej, zarządził przeprowadzenie ponownej rozprawy i rozstrzygnięcie przez Sąd I-szej instancji.

Nr. 93.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 8 listopada 1921 r. R. 890/21. Przewodniczący generał-podporucznik Tadeusz Zacharjasiewicz, sędziowie pułkownik Jan Rzymowski i pułkownik Józef Dąbrowski (referent), podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski, obrońca z urzędu, adwokat Stanisław Wiśniewski.

Przepis § 138 kkw. opiera nadanie kradzieży lub przywłaszczeniu charakteru przestępstwa wojskowego na tem, że działanie w tym przepisie wymienione zawiera w sobie cechy dodatkowe nadużycia tego szczególnego zaufania, z jakiego żołnierz korzysta ze względu na swój stosunek służbowy.

Do zastosowania § 138 kkw. nie jest. koniecznem,. aby wspomniane zaufanie oparte było „na służbie". Odmienne bowiem zapatrywanie, negowałoby ogólne obowiązki żołnierza, nakazujące dbać o całość dobra wojskowego swego oddziału. Okoliczność, że oskarżony miał dostęp jako st. szeregowiec plutonu telegraficznego, do magazynu mechanicznego, dawało mu z tytułu tego stosunku służbowego większą łatwość spełnienia kradzieży, która przez to dokonaną została z naruszeniem stosunku służbowego.

Zbyć przedmiot wojskowy można w znaczeniu przewidzianem w § 137 kkw. nietylko przekazując go (bez zamiaru osiągnięcia jednak korzyści materjalnych) komuś inemu, lecz także porzucając ten przedmiot.

Czas samowolnego przebywania poza oddziałem, od którego oskarżony oddalił się nie ma żadnego wpływu na istotę występku z § 64 k. k. w.

§§ 64, 137, 138 k. k. w.

§ 358 pkt. 10 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy, rozpatrując wniesione przez oskarżonego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Okręgu Generalnego w Grudziądzu z dnia 27 sierpnia 1921 r. Lcz. 2218/21, którym st. szer. plut. telegraficznego F. . . . . Adler Eryk, uznany został winnym:

1) że w styczniu i lutym 1921 r. w Toruniu przy sposo-

bności pełnienia służby podoficera inspekcyjnego zabrał celem bezprawnego przywłaszczenia sobie cudze rzeczy ruchome a to: 2 powłoki, 4 prześcieradła, płaszcz, 1 mundur, 1 parę spodni 3 pary skarpetek, 1 parę trzewików—wszystko stare rzeczy wojskowe wartości nie ponad 10,000 mk. za pomocą dobranego klucza otworzywszy sobie magazyn, a uczynił to z naruszeniem obowiązku służbowego jako inspekcyjny wobec rzeczy sobie przystępnych, przez co popełnił zbrodnię kradzieży z § 138 wkk. z cechami czynu z §§ 242, 243 : 3 o. k. k.

2) winien jest, że w kwietniu i maju 1921 r. w Toruniu z magazynu mechanicznego zabrał celem bezprawnego przywłaszczenia cudze rzeczy ruchome wojskowe a to: 1 wielokrążek z liny, 3 kleby drutu miedzianego, 1 induktor, 2 kawałki drutu izolowanego, 1 dzwonek elektryczny i przełącznik wszystko to wartości nieprzenoszącej już z rzeczami ad 1) 10,000 mkp. przez co popełnił występek kradzieży z § 242 o. k. k.

3) winien jest, że 30 lub 31 marca 1921 r. w Toruniu przedmiot służbowy, t. j. rower służbowy umyślnie i bezprawnie zaprzepaścił, t. j. rozmyślnie zostawił bez opieki, tak, że został skradziony, przez co popełnił wyst. z § 137 w. k.k.

4) winien jest: że 30 lub 31 marca 1921 r. w Toruniu samowolnie się oddalił ze swego oddziału, przez co popełnił występek samowolnego oddalenia się z § 64 wkk. i zasądzony w myśl § 243 K. K. 1872 roku przy zastosowaniu art. 19 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10.V.1920 roku Dz. Ustaw Państw. Nr. 59, poz. 369 na karę ciężkiego więzienia przez dwa lata z zaliczeniem w myśl przepisów art. 10 Rozp. Rady Min. z d. 10.V.1920 r. Dz. Ust. Państw. Nr. 59, poz. 369 na poczet czasokresu kary aresztu śledczego od 11 maja 1921 r. oraz w myśl przepisów § 31 K. K. W. na wydalenie z wojska.

o r z e k ł :

zażalenie nieważności jako nieuzasadnione, a częściowo i niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności zaskarża wyrok jako nieważny z § 358 pp. 9 i 10 p. k. w. wywodzi jednak tylko zarzut nieważności z § 358 p. 10 w. p. k.Wobec tego Najwyższy Sąd Wojskowy zwłaszcza nie mając nawet wymienionego żadnego z poddziałów przewidzianej w § 358 pkt. 9 w. p. k. nieważności, odrzucił zarzut z tego punktu a limine, jako niedopuszczalny i rozpatrzył jedynie zarzuconą wyrokowi nieważność z § 358 pkt. 10 wpk.

Zdaniem zażalenia, Sąd spowodował nieważność swego orzeczenia przedewszystkiem przez błędne zastosowanie w ust. 1, wyroku przepisu § 138 k. k. w. ponieważ wedle ustaleń faktycznych oskarżony nie miał żadnych styczności służbowych z magazynem mundurowym okradzionym przez siebie. Wymogiem bowiem zastosowania § 138 k. k. w. jest istnienie związku przyczynowego pomiędzy wykonywaniem służby i stosunkiem służbowym z jednej, a łatwością dostępu lub posiadaniem przedmiotu z drugiej strony.

Zarzut ten Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za nieuzasadniony. Najważniejszemi bowiem cechami kwalifikującemi kradzież lub przestępstwo z § 138 cz. I, zdanie 1 K. K. W. są o ile chodzi o przedmiot przestępstwa naruszenie prawa własności skarbu wojskowego przez czyn mający cechy, kwalifikujące go jako kradzież lub przywłaszczenie. O ile zaś chodzi o podmiot przestępstwa — dokonanie tego czynu przez osobnika, służącego w wojsku podczas pełnienia służby lub z naruszeniem wojskowego stosunku służbowego — względem przedmiotu powierzonego mu lub dostępnego z powodu pełnienia służby, lub stosunku służbowego. Wyrok ustala wyraźnie, że oskarżony dopuścił się kradzieży, pełniąc służbę inspekcyjnego, a więc gdy jako inspekcyjny miał on obowiązek czuwania nad bezpieczeństwem i porządkiem.

Dalej Sąd ustalił, że oskarżony, mieszkając w tychże koszarach, a sypiając nawet w tejże ubikacji, gdzie znajdował się magazyn mundurowy, miał z powodu swego stosunku służbowego, łatwiejszy dostęp do magazynu niż każdy żołnierz z innego jakiegoś bądź oddziału. Powody wyroku więc zupełnie prawidłowo i wystarczająco uzasadniają kwalifikację czynu oskarżonego, jako przestępstwo z § 138 cz. II, K. K. W.

Dodać należy, że nawet i kwalifikacja czynu sub 2) wyroku zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego nie z § 138 k. k. w. była nieprawidłową.

Zwracając się bowiem do treści § 138 w. k. k. i licznych do niego komentarzy, należy stwierdzić, że uzasadnienie Sądu i przyjęta przezeń kwalifikacja jest najzupełniej nieprawidłowa.

Na początku tekstu przepisu § 138 w. k. k. ustawodawca mówi o kradzieży „podczas służby“, w którym to pojęciu mieści się nietylko naruszenie stosunku służbowego, lecz i naruszenie tego poszczególnego zaufania, jakie wynika z naznaczenia do specjalnej służby. Nie bacząc jednak na to, ustawodawca dalej mówi o kradzieży z naruszeniem wojskowego stosunku służbo-

wego z czego należy wyprowadzić wniosek, że słowom tym nadaje inne, a raczej mniejsze znaczenie.

Potwierdzeniem tego mogą służyć pojęcia „dostępnych“ i „powierzonych“, z którym to ostatnie odnosi się do słów „podczas służby“, a pierwsze ma zastosowanie w obydwuch wypadkach.

Przepis § 138 w. k. k. opiera nadanie kradzieży lub przywłaszczeniu charakteru przestępstwa wojskowego na tem, że działanie w tym przepisie wymienione zawiera w sobie cechy dodatkowe nadużycia tego szczególnego zaufania, z jakiego żołnierz korzysta ze względu na swój stosunek służbowy. Zachodzi zatem pytanie, czy dla zastosowania § 138 w. k. k. koniecznem jest, aby wspomniane zaufanie oparte było na „służbie“. Z potwierdzającej odpowiedzi wynikałoby, że żołnierz „poza służbą“ żadnych obowiązków wynikających ze stosunku wojskowego nie ma, a zatem nie byłoby okoliczności, przy których przedmioty wojskowe, mogły być mu dostępne. Podobne zapatrywanie negowałoby ogólne obowiązki żołnierza nakazujące mu dbać o całość dobra skarbowego swojego oddziału. Stanowisko to znajduje swoje potwierdzenie w komentarzu Elsnera von Gronowa, okoliczność więc, że oskarżony miał dostęp jako st. szeregowiec plutonu telegraficznego, do magazynu mechanicznego dawała mu z tytułu tego stosunku służbowego większą łatwość spełnienia kradzieży, która przez to dokonana została z naruszeniem stosunku służbowego.

Dalej zażalenie widzi nieważność zaskarżonego wyroku w błędnem zastosowaniu § 137 K. K. W. przy kwalifikacji zaprzepaszczenia roweru przez oskarżonego. Sąd orzekający ustalił, że oskarżony pozostawił bez dozoru rower służbowy, że zrobił to ze świadomością, lekkomyślnością oraz bezprawnie mógł więc być pewnym, że rower ten ukradną. — Na tej podstawie Sąd orzekający przyszedł do przekonania, że oskarżony „rozmyślnie zostawiając bez opieki rower, umyślnie i bezprawnie“, go zaprzepaścił. Dowodzenia więc zażalenia, że oskarżony nieumyślnie stracił rower skarbowy, godzą w faktyczne ustalenia, Trybunału orzekającego, oraz w swobodnie powzięte wnioski tegoż niezaczepialne w myśl przepisów §§ 76 i 305 wpk. i czynią zażalenie nieważności w tej części niedopuszczalnem.

Przechodząc do zasadniczego twierdzenia, zawartego w zażaleniu, że termin „zbycie“ należy pojmować li tylko jako przekazanie przedmiotu wojskowego jakiejbądź osobie wymienionej wyraźnie lub konkretnie, a przynajmniej według znaków okre-

ślonych, to Najwyższy Sąd Wojskowy znalazł je nieuzasadnionym.

„Zbyć“ przedmiot wojskowy można w znaczeniu przewidzianym w § 137 K. K. W. nietylko przekazując go komuś innemu, lecz również porzucając go jak w danym razie uczynił to oskarżony. Co się tyczy zaś złego zamiaru, jak zażalenie mylnie tłomaczy sobie „vorsätzlich“, używane w komentarzach niemieckich, to bynajmniej nie jest niezbędnem przy stosowaniu kwalifikacji z § 137 K. K. W. pojęcie „culpa“, będące o wiele mocniniejszą cechą czynu niż „oersatz“ — zamiar.

Jak z ducha § 138 K. K. W. oraz z teorji niemieckiej (Elsn. von Gronow) wynika, samo już niebezpieczeństwo przyczynienia szkody skarbowi wojskowemu a nietylko chęć tego przyczynienia wystarczają do skwalifikowania—oczywiście przy innych cechach ustawowych, czynu jako przestępstwa z § 137 K. K. W.

W końcu za nieuzasadniony uznał Najwyższy Sąd Wojskowy zarzut nieważności z § 358 pkt. 10 W. P. K. orzeczenia Sądu co do skazania oskarżonego z § 64 K. K. W. motywowany tem, że kilkogodzinnej nieobecności nie można uważać za samowolne oddalenie się przewidziane w § 64 K. K. W. Czas bowiem samowolnego przebywania poza oddziałem, od którego oskarżony oddalił się w warunkach przewidzianych w wymienionym paragrafie roli żadnej nie odgrywa.

Z tych więc powodów w myśl, przepisów § 371 cz. II, w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie nieważności odrzucił, jako nieuzasadnione, a częściowo niedopuszczalne, przekazując rozpatrzenie odwołania od wymiaru kary posiedzeniu dyspozycyjnemu.

Nr. 94.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 15 listopada 1921 r. R. 896/21.

Przewodniczący Generał-podporucznik Jan Wosmek, sędziowie pułkownik Jan Rzymowski (referent) i Pułkownik Dr. Bronisław Zbyszewski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego Podpułkownik Witold Szulborski, obrońca Adwokat Dr. Mieczysław Jarosza.

Zasadnicza różnica pomiędzy § 96 i 97 k. k. w. polega na tem, że § 97 k. k. w. przewiduje karygodne wystąpienie przeciwko osobie przełożonego, zaś § 96 k. k. w. przeciwko wykonywanej przez przełożonego czynności służbowej.

§§ 3 i 4, 96, 97 k. k. w., § 358 pkt. 10, p. k. w.

§ 81 austr. p. ust. karnej.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego we Lwowie z dnia 2 września 1921 r. Lcz. Dsk. 5493/21, którym oskarżony st. szeregowiec Franciszek S . . . . . ze stanu autokolumny Nr. 6 we Lwowie uznany został winnym występku z §§ 96 i 111 kkw. popełnionego przez to, że dnia 22 kwietnia 1921 r. w Niechobrzu wspólnie z Antonią Solecką, oraz z Adamem i Janem Soleckim usiłował przeszkodzić będącemu w służbie żandarmowi Janowi Wilkowi w aresztowaniu dezertera Jana Soleckiego i w tym celu szamotał się z tymże żandarmem, chcąc go rozbroić, a zatem zapomocą gwałtu przedsięwziął przeszkodzić warcie wojskowej w wykonaniu rozkazu służbowego i zasądzonym zato został po myśli § 96 K. K. W. na trzy miesiące więzienia oraz po myśli art. 22 A. f. przepisów dyscyplinarnych na degradację do stopnia szeregowca —

o r z e k ł :

zażalenie nieważności Prokuratora wojskowego z pktu 10, § 358 U. W. P. K. odrzucić jako nieuzasadnione.

P o w o d y.

Zaczepiając wyrok tylko nieważnością materjalną z pktu 10 § 358 U. W. P. K., Prokurator Wojskowy wywodzi, że czyn zarzucony oskarżonemu przedstawia się jako typowy występek z § 81 P. U. K. A., ewentualnie przy kwalifikacji z K. K. W., jako występek z § 97.

Niewątpliwie oskarżony Solecki należy do osób wojskowych w rozumieniu § 4 k. k. w., których przestępstwa po myśli § 3 k. k. w. mają być sądzone według powszechnych ustaw karnych wtedy tylko, gdy przestępstwa te nie stanowią zbrodni lub występków wojskowych, przewidzianych w. k. k. w., a więc o zastosowaniu w danym wypadku § 81 P. K. K. A., mogła być mowa wówczas tylko, gdyby czyn, oskarżonemu inkryminowany, nie podpadł pod żaden przepis karny k. k. w. Wedle ustaleń zaczepionego wyroku, czemu nie przeczy i wywód zażalenia, uzupełniony zwłaszcza przez Prokuraturę Najwyższego Sądu Wojskowego, czyn karygodny oskarżonego wyczerpuje tak pod względem podmiotowem jak i przedmiotowem przestępstwo przewidziane w k. k. w., a zatem przestępstwo wojskowe, a rozbieżność poglądów pomiędzy Sądem a quo i Prokuraturą polega tu na tem, pod który mianowicie przepis k. k. w., czyn oskarżonego ma być subsumowany; Prokuratura mianowicie wbrew

kwalifikacji zaczepionego wyroku domaga się subsumowania pod § 97 k. k. w. Ten ostatni przepis karny jak również i przyjęty w zaczepionym wyroku § 96 k. k. w., przewidują działanie sprawcy jako aktywne zastosowanie siły fizycznej przeciwko przełożonemu od charakteru więc dopiero tego działania zależy w każdym poszczególnym wypadku czy będzie on posiadał cechy gwałtu z § 96 k. k. w. czy też targnięcia się lub napadu, z § 97 k. k. w. — przy uwzględnieniu, że zasadnicza różnica pomiędzy § 96 i 97 polega na tem, że § 97 przewiduje karygodne wystąpienie przeciwko osobie przełożonego, zaś § 96 — przeciwko wykonywanej przez przełożonego czynności służbowej.

W danym wypadku według ustaleń faktycznych wyroku, wprawdzie nie dość jasnych, jednak nie zaczepionych z tego powodu przez Prokuraturę nieważnością formalną, rodzina Soleckich, a śród niej i oskarżony, rzuciła się na żandarma, chwytając go za ręce i szamocąc się z nim. Niewątpliwie, że chwytanie go za ręce zawiera znamiona czynnego targnięcia się na przełożonego z § 97 k. k. w., jednak Sąd a quo, jak to należy przyjąć z powodów wyroku, rozdziela chwytanie za ręce żandarma i szamotanie się i przeciwstawiając sobie te dwa pojęcia, zarzutem chwytania za ręce nie obciąża oskarżonego, lecz jego działanie karygodne stwierdza tylko w szamotaniu się czyli w ten sposób wyrok zaczepiony nie ustala ze strony oskarżonego czynnego targnięcia się lub napadu, skierowanego na osobę przełożonego, co dopiero mogłoby uzasadnić kwalifikację z § 97 k. k. w.

W tych warunkach, gdy ani ustawa karna powszechna, ani też § 97 k. k. w. zastosowania mieć nie mogą, to domagające się tego zażalenie Prokuratora, przedstawia się jako nieuzasadnione i musi być odrzucone, wobec czego należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli § 371 ust. 1 i 2 U. W. P. K.

Zaznacza się z urzędu mylne orzeczenie w zaczepionym wyroku względem oskarżonego, starszego szeregowca kary dodatkowej — degradacji, zamiast pozbawienia stopnia.

Nr. 95.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 17 listopada 1921 r. R. 903/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: pułkownik Józef Dąbrowski i pułk. Dr. Bronisław Zbyszewski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Ludwik Turzański. Obrońca adwokat Modest Słoniowski.

Jeżeli złodzieja przychwycono ze skradzionemi rzeczami,

jeszcze w obrębie mieszkania poszkodowanego, zachodzi „usiłowanie“ a nie dokonanie kradzieży.

Art. 49, 581 Og. Kod. z roku 1903.

§ 358 pkt. 10 w. p. k.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując zażalenie nieważności i odwołanie oskarżonego przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Łodzi z dnia 31 sierpnia b. r. K. 1732/21, mocą którego st. szer. Icek K. . . . . uznany został winnym, że w dniu 4 lipca 1921 r. dostawszy się do mieszkania Wiktorji Antczak w Łodzi przy ulicy Radwańskiej 6 za pomocą wytrycha i otworzywszy kuferek po zerwaniu zeń kłódki, na którą był zamknięty zabrał stamtąd i spakował do plecaka celem przywłaszczenia sobie garderobę męską i damską wartości ponad 10.000 mk., lecz wynieść już z mieszkania Antczakowej nie zdołał, będąc schwytanym na gorącym uczynku przez co dopuścił się występku kradzieży z art. 581 cz. II. i III. i za to zasądzony w myśl art. 581 cz. II. K. K. O. na karę więzienia w przeciągu 2 (dwuch) lat z zaliczeniem po myśli art. 10 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. do K. K. W. aresztu śledczego od dnia 7 lipca 1921 r. zaś w myśl § 40 kkw. orzeczono pozbawienie stopnia starszego szeregowca, — po przeprowadzonej rozprawie, wysłuchaniu referatu płk. Dr. Bronisława Zbyszewskiego wywodów obrońcy adwokata Modesta Słoniowskiego i zastępcy Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownika Ludwika Turzańskiego

o r z e k ł :

uwzględniając częściowo zażalenie nieważności obrony orzeczenie Sądu I-szej instancji co do kwalifikacji czynu jako występku dokonanej kradzieży i orzeczenia co do kary znosi się jako nieważne, uznaje się oskarżonego winnym występku usiłowanej kradzieży z art. 49 i 581 cz. II. i III. p. k. k., popełnionego w sposób w wyroku I-szej instancji opisanym i zasądza się go w myśl art. 581 cz. III i art. 53 k. k. o. na dwa lata więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego od dnia 7 lipca b. r. na zasadzie art. 10 R. R. M. z 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 369 a w myśl § 30 k. k. w. i przepisów dyscyplinarnych orzeka się pozbawienie stopnia starszego szeregowca.

P o w o d y .

Art. 49 k. k. określa jasno istotę usiłowania słowy: działanie rozpoczynające wykonanie przestępstwa, którego spełnienia winowajca pragnął, jeżeli przestępstwo nie zostało dokonane

wskutek okoliczności niezależnych od woli winowajcy, stanowi „usiłowanie“ wyżej określone pojęcie usiłowania odpowiada zupełnie teorji prawa karnego, która w tym względzie 1) złego zamiaru, 2) działania przestępnego, 3) braku skutku się domaga.

W danym wypadku Sąd ustalił, iż oskarżony wszedł po dokonaniu włamania do cudzego mieszkania, po otworzeniu zamkniętego kuferka część rzeczy spakował do przyniesionego ze sobą plecaka i gdy wyciągał z kuferka palto zimowe, przez właścicielkę, która do domu powróciła, spłoszony, wszystko porzucając zbiegł, Sąd więc powinien był skwalifikować kradzież jako usiłowaną w myśl art. 49 k. k.

Oskarżony działania przestępnego potrzebnego do wykonania w danym wypadku zamierzonej kradzieży nie doprowadził do końca, nie opuścił nawet miejsca czynu, nie zdołał jeszcze wziąć w swe dzierżenie palta i innych rzeczy, tak, że te rzeczy były jeszcze w posiadaniu dotychczasowego właściciela, wśród tych okoliczności przyjąć należy „działanie, rozpoczynające wykonanie przestępstwa“ a nie można mówić, by kradzież została dokonaną..

Naruszenie to ustawy stanowi zarzuconą przez obronę słusznie przyczynę nieważności z § 358 p. 10 w. p. k. wobec czego Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie § 371 pkt. 4 w. p. k. orzekł jak w sentencji.

Zażalenie nieważności obrony w dalszej części z punktu 5, 9 a) i 11 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy na zasadzie (§ 364 pkt. 1 w. p. k.) jako niedopuszczalne odrzucił, gdyż obrona p. 9 a) i 11 wcale nie uzasadnia i nie wywodzi także niewiadomo w czem się obrona tej nieważności chce dopatrywać, zaś w uzasadnieniu pkt. 5 obrona w sposób niedozwolony i w rzeczy samej niesłuszny kwestjonuje ustalenia Sądu I-szej instancji.

Przy wymiarze kary uwzględnił Najwyższy Sąd Wojskowy jako okoliczności obciążające podwójną kwalifikację czynu art. 581 k. k. wymiar 1 — 6, liczne powtarzające się kradzieże wymagające ostrej represji i użycie podstępu, aby uniknąć schwytania, zaś jako okoliczności łagodzące brak szkody, wobec usiłowania i dotychczasowa niekaralność — przyczem uznał dwa lata więzienia, jako odpowiednią karę przewinieniu oskarżonego.

Odwołanie oskarżonego stało się wobec tego orzeczenia bezprzedmiotowe.

Nr. 96.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 18 listopada 1921 r. R. 981/21.

Bezpośrednie przedłożenie zażalenia Najwyższemu Sądowi Wojskowemu z pominięciem Władzy, przeciw której postanowieniu lub uchwale zażalenie jest skierowane jest niedopuszczalne, albowiem dotycząca Władza może sama zażaleniu zaradzić, jeżeli uważa je za uzasadnione.

§§ 106, 327, 328 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem odbytem dnia 18 listopada 1921 r. na skutek zażalenia, przedłożonego przez oskarżycielkę prywatną Zofję Jarolimową przeciw decyzji Prokuratora przy Sądzie Wojskowym O. G. w Łodzi odrzucającej prośbę wymienionej o wdrożenie postępowania karnego przeciw kapitanowi Janowi Ż. . . . . o obrazę czci, po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

zażalenia powyższego nie rozpatrywać, a przesłać je Prokuratorowi przy Sądzie Wojskowym O. G. w Łodzi.

P o w o d y.

Bezpośrednie przedłożenie zażalenia tego Najwyższemu Sądowi Wojskowemu, z pominięciem Prokuratora Wojskowego przy Sądzie Wojskowym O. G. w Łodzi, przeciw którego decyzji zażalenie to zostało skierowane, uniemożliwiło Prokuratorowi postępowanie w myśl przepisu § 328 w. p. k., według którego zażaleniu powinna z reguły zaradzić ta władza, przeciw której postanowieniu lub uchwale zażalenie jest skierowane.

Z tego też powodu należało uchwalić jak wyżej, celem zaradzenia zażaleniu temu przez Prokuratora Wojskowego w Łodzi w myśl powołanego wyżej przepisu ustawowego i dopiero w wypadku nieuznania zażalenia tego jako uzasadnionego należałoby zażalenie powyższe przedłożyć dalej w trybie § 106 w. p. k. przy równoczesnem dołączeniu protokółu przesłuchania względnie oświadczenia się obwinionego, jak to jest przepisanem ostatnim ustępem § 106 w. p. k.

Nr. 97.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 24 listopada 1921 r. R. 1043/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: generał - podporucznik Tadeusz Zachariasiewicz (referent) i pułkownik Juljan Kurowski, Podpro-

kurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Stanisław Lubodziecki.

Sądy Wojskowe nie są uprawnione do kontrolowania swej właściwości osobowej, o ile nie rozchodzi się o zachowanie granic między sądownictwem karnem wojskowem a sądownictwem karnem cywilnem.

Przestrzeganie właściwości osobowej należy do dowódców właściwych i Prokuratorów Wojskowych.

Art. 16, 19, 40 pkt. 1, R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. Dzup. Nr. 59, poz. 368.

§§ 25, 139, 245, 301, 349 ust. 2, 350 ust. 2, 358 pkt. 6 i 371 pkt. 2 pkw.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zażalenie nieważności w obronie ustawy z dnia 21 listopada 1921 r. R. 1342/21, 1321/21 przeciwko uchwale Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 8 listopada 1921 r. Dsk. 8470/21, mocą której uznał się tenże Sąd w sprawie karnej przeciwko porucznikowi N. N. . . w Sosnowcu niewłaściwym

o r z e k ł :

powyższą uchwałą naruszony został przepis ustawy z art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 69, poz. 368 i § 25 p. k. w.

P o w o d y.

W dniu 31 października 1921 r. Szef Departamentu IX Sprawiedliwości M. S. Wojsk. zwrócił się telefonicznie do szefa Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie o wyznaczenie Sędziego śledczego do bezzwłocznego przeprowadzenia w Sosnowcu śledztwa w sprawie szpiegostwa.

W dniu 1 — 2 listopada 1921 r. Wojskowy Sędzia Śledczy wymienionego Sądu przeprowadził w Sosnowcu dochodzenia w powyższej sprawie, a następnie wobec poczynionych przez kpt. . . . . zeznań — także dochodzenia w sprawie por. N. . . . .

W dniu 4 listopada 1921 r. Wojskowy sędzia śledczy posłał akta dochodzeń w sprawie por. N. . . . ., Prokuratorowi Wojskowemu do wniosku.

Prokurator Wojskowy w dniu 5 listopada 1921 r. wdrożył po myśli § 143 w. p. k. przeprowadzenie śledztwa w sprawie przeciw por. N. . . . . ., z powodu podejrzenia o zbrodnię nadużycia

władzy, popełnioną przez znęcanie się nad aresztowanym, oraz wniosek na zawieszenie por. N. . . . . w czynnościach po myśli § 169 w. p. k.

Wojskowy Sędzia śledczy wniósł sprzeciw w przedmiocie wniosku tegoż Prokuratora na przeprowadzenie śledztwa przez Sąd Wojskowy O. G. w Krakowie a to z uwagi na niewłaściwość wspomnianego Sądu, gdyż obwiniony nie należy do D. O. G. Kraków i czyn przestępny został popełniony poza terytorjum D. O. G. Kraków.

Sąd Wojskowy O. G. w Krakowie na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 8 listopada 1921 r. uchwalił uwzględnić sprzeciw Wojskowego Sędziego śledczego z powodów przez niego przytoczonych i uznać, iż Sąd Wojskowy O. G. w Krakowie jest dla danej sprawy niewłaściwy.

Z uwagi na uchwałę Sądu z dnia 8 listopada 1921 r. szef tegoż Sądu w dniu 12 listopada 1921 r. przedłożył akta sprawy do Najwyższego Sądu Wojskowego z wnioskiem o wyznaczenie po myśli art. 16 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. właściwego Sądu dla przeprowadzenia sprawy por. N. . . . ., a mianowicie, jak to z pisma tegoż Sądu wynika, Sądu Wojskowego O. G. w Warszawie, a to wobec tego, że obwiniony odkomenderowany został z Oddz. II. Szt. Gen. M. S. Wojsk. do Sosnowca zaś w związku ze sprawą por. N. . . . . prowadzi dochodzenia Międzyministerjalna Komisja w Warszawie, a wreszcie z uwagi, że największa część dochodzeń będzie musiała być prowadzona w Warszawie w ścisłym i ustawicznym kontakcie z Oddz. II. Szt. Gen. M. S. Wojsk.

Odnośnie do wniosku o wyznaczenie właściwego Sądu po myśli art. 16 R. R. M. z dnia 10.V.1920 r. zaznaczyć należy, iż wypadek ten w danej sprawie nie zachodzi, gdyż żaden spór o właściwość między Sądami Wojskowymi dotąd nie zaistniał.

Nie zachodzą również, jak to wynika z pisma Pana Ministra Spraw Wojskowych z dnia 16 listopada 1921 r. L. 26388/III/21 Tj., powody do przeniesienia sprawy por. N. . . . . z Kompetencji D-cy O. G. Krakowskiego do kompetencji D-cy O. G. Warszawskiego.

Przechodząc do kwestji właściwości Sądu Wojskowego O. G. Krakowskiego dla danej sprawy, zaznaczyć przedewszystkiem wypada, że z art. 19 R. R. Min. z dnia 10.V.1920 r. wynika, że dla każdej sprawy, przy zachowaniu przepisów właściwości rzeczowej, właściwym jest Sąd tego Okręgu Generalnego, którego D-ca jest właściwym D-cą dla obwinionego, oraz, że po my-

śli § 25 w. p. k. Sądy Wojskowe powinny przestrzegać z urzędu jedynie swej rzeczowej właściwości.

Biorąc rzecz a contrario oraz na podstawie brzmienia całego szeregu przepisów ustawy, jak to §§ 349 ust. 2, 350 ust. 2, 358 pkt. 6, 371 pkt. 2, 301 w. p. k., należy przyjść do wniosku, że Sądy Wojskowe nie są uprawnione do kontrolowania swej właściwości osobowej, o ile nie rozchodzi się o zachowanie granic między sądownictwem karnem wojskowem, a sądownictwem karnem cywilnem (§ 25 w. p. k.).

Powyższe zaś w związku z przepisami §§ 139, 245 w. p. k. wskazuje, iż przestrzeganie właściwości osobowej należy do dowódców właściwych i Prokuratorów Wojskowych.

Rozpatrując więc słusznie na posiedzeniu dyspozycyjnem, a to po myśli art. 40 pkt. 1. R. R. M. z dnia 10.V.1920 r., sprzeciw wojskowego sędziego śledczego w przedmiocie wniosku Prokuratora Wojskowego na wdrożenie śledztwa przeciw por. N. . . Sąd Wojskowy winien był w rozstrzygnięciu co do swej właściwości trzymać się granic, zakreślonych przez postanowienie § 25 w. p. k. i uznać wniosek Wojskowego Sędziego śledczego za niedopuszczalny.

Uchwała Sądu Wojskowego w Krakowie jest zatem przeciwna przepisom ustawy, nie może mieć więc mocy prawnej.

Gdy więc zażalenie Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego w obronie ustawy jest uzasadnione, należało takowe uwzględnić, i orzec po myśli § 378 w. p. k. jako w sentencji wyroku.

Nr. 98.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 29 listopada 1921 r. R. 924/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: generał - podporucznik Tadeusz Zachariasiewicz (referent) i pułkownik Józef Dąbrowski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Ludwik Turzański, obrońca z urzędu major K. S. Brunon Kupczyński.

Z definicji ustawowej występku samowolnego oddalenia się i dezercji wynika, iż zgłoszenie się oskarżonego do innego oddziału wojskowego — nie przerywa stanu przestępnego dezercji względnie samowolnego oddalenia się.

§§ 64 i 69 k. k. w., § 358 pkt. 9 b) p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Woj-

skowego O. G. we Lwowie z dnia 16 września b. r. Dsk. 5180/21, mocą którego oskarżony szeregowiec Franciszek J. . . . uwolniony został po myśli § 306 ust. 4 w. p. k. od oskarżenia o to, że wbrew rozkazowi D-twa szpitala wojsk. Nr. 1 we Lwowie, by zgłosił się w Baonie zapas. 40 p. p. jako swoim oddziale macierzystym, udał się dnia 18.VIII.1920 r. do swej wsi rodzinnej, a następnie zgłosił się do służby wojsk. w 205 p. a. p. zatem rozmyślnie w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby wojsk. w 40 p. p. zdala się od tegoż trzymał aż do 23.IV.1921 roku, w którym to dniu przymusowo do oddziału został dostawiony

orzekł:

uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora zaskarżony wyrok znosi się jako nieważny i zarządza się ponowną rozprawę przed tym samym Sądem.

Powody.

Zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego p. 9 b) § 358 w. p. k. uznał Najwyższy Sąd Wojskowy jako ustawowo uzasadnione.

Sąd I-szej instancji uwolnił po myśli § 306 p. 4 w. p. k. obwinionego Franciszka J. . . . . od oskarżenia z / 69 w. k. k. na podstawie art. 1 i 7 Ustawy amnestyjnej z 24 maja 1921 r., uważając, że jakkolwiek obwiniony należał do 40 p. p., do którego nie powrócił, to przez zgłoszenie się 3 stycznia 1921 r. do 205 p. a. p. przerwał stan samowolnego oddalenia się i ustawa amnestyjna winna być zastosowana.

Sąd przez orzeczenie swe zapadłe co do pytania czy zachodzą okoliczności znoszące karygodność czynu, błędnie zastosował ustawę.

§ 64 w. k. k., na który powołuje się § 69 w. k. k., mówi o samowolnym oddaleniu się **ze swego oddziału**, opuszczeniu swego stanowiska służbowego i trzymaniu się z umysłu zdala od tegoż, z czego jasno wynika, że żołnierz aż do chwili zgłoszenia się lub doprowadzenia go swego oddziału, z którego się oddalił, musi być uważany za dezertera i jako taki w ewindencji prowadzony.

Zgłoszenie się przeto obwinionego do 205 p. a. p. nic nie zmieniło wytworzonego stosunku przez niego do 40 p. p., albowiem i wtedy obwiniony od swego oddziału z umysłu zdala się

trzymał i pozostawał w dezercji, czego zmienić nie mogło nawet legalne i formalne zwolnienie z wojska obwinionego, ponieważ dokonane było przez niewłaściwy dla obwinionego oddział.

Potwierdzeniem podobnego zapatrywania może służyć ta okoliczność, że nie bacząc na owe zwolnienie, obwiniony został 23 kwietnia 1921 r. jako dezerter aresztowany i do 40 pułku piechoty przymusowo doprowadzony, albowiem do tego dnia stan faktyczny wytworzony przez obwinionego w chwili oddalenia się nie został zmieniony.

Wobec tego stanu rzeczy, należało oskarżonego pociągnąć do odpowiedzialności za dezercję względnie samowolne oddalenie się w czasie po 17 marca b. r. natomiast uwolnić go od oskarżenia o dezercję popełnioną przed tym dniem na zasadzie art. 7 ustawy z 24 maja 1921 r. Dz. Ust. Nr. 42.

Najwyższy Sąd Wojskowy nie znajdując w wyroku tych ustaleń jakie są potrzebne do orzeczenia w sprawie samej — Sąd I-szej instancji nie ustalił bowiem zamiaru oskarżonego — nie mógł orzec w sprawie samej.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego opiera się na przepisie § 371 ust. 3 pkt. 4 w. p. k.

Nr. 99.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 listopada 1921 r. R. 437/21.

Prawo łaski udzielone w myśl §§ 477 i 445 ust. 3 w. p. k. właściwemu dowódcy, odnosi się jedynie do kar zasadniczych (głównych), nie obejmuje zaś kar dodatkowych odpowiadających skutkom kar w rozumieniu dawnej ustawy karnej wojskowej austrjackiej.

§ 423, 445, ust. 3. 477 p. k. w.

§ 30, 33, 36, 43 k. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy na odbytem dnia 30 listopada 1921 r. posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek pisma Departamentu IX. Sprawiedliwości M. S. Wojsk. z dnia 17 listopada 1921 r. Nr. 27762/21 w przedmiocie rozstrzygnięcia po myśli § 423 p. .k. w. odnośnie do klauzuli właściwego Dowódcy w sprawie karnej przeciwko b. sierżantowi Władysławowi W. . . . . i Eugenjuszowi W. . . . . z wojskowej straży kolejowej, — po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

po rozpatrzeniu wyroku Sądu I-szej instancji i zarządzeń właściwego dowódcy co do złagodzenia kary i zatrzymania skazanego W. . . . . w Wojsku Polskiem wyjaśnia się, że na oskarżonym należy wykonać karę dwuletniego więzienia z równoczesnem wydaleniem go z wojska.

P o w o d y .

Wyrokiem Nadzwyczajnego Sądu Polowego przy Dowództwie Wojsk. Litwy Środkowej w Wilnie z dnia 28 czerwca 1921 roku bez liczby uznani zostali sierżanci z wojskowej straży kolejowej Władysław W. . . . . i Eugenjusz W. . . . . winnymi przestępstwa przewidzianego w art. 51 i 657 p. k. k. i art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. i zasądzeni sierżant Władysław W. . . . . na pięć lat ciężkiego więzienia, a sierżant Eugenjusz W. . . . . na cztery lata ciężkiego więzienia wraz z wydaleniem obydwuch z Wojska Polskiego.

W tem miejscu nadmienićby tylko należało, że z powyższego wyroku nie wynika wyraźnie w myśl jakiego przepisu ustawy nastąpił wymiar kary jak również na jakim ustawowym przepisie oparł Sąd Polowy swe orzeczenie co do wydalenia oskarżonych z wojska.

Przypuszczać należy, że toż ostatnie opiera się na przepisie § 31 k. k. w. łącznie z art. 25 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V. 1920 r. Dz. Ust. R. P. Nr. 59 z 22.VII.1920 r., poz. 369.

Wyrok ten zaopatrzył właściwy dowódca następującą klauzulą:

„Wyrok zatwierdzam, łagodząc wyznaczoną karę sierżantowi Wład. W. . . . . i sierżantowi Eug. W. . . . . do dwuch lat więzienia z zaliczeniem aresztu prewencyjnego i co do sierżanta Wład. W. . . . ., z zastosowaniem amnestji“.

Jak z tej klauzuli widać właściwy dowódca zatwierdzając wyrok złagodził karę, a mianowicie w miejsce 5-cio wzgl. 4-letniego ciężkiego więzienia wymierzył oskarżonym karę więzienia w przeciągu dwuch lat, nie znosząc jednak orzeczonej kary dodatkowej na czci t. j. wydalenia oskarżonych z wojska.

W dniu 31 października 1921 r. wniósł Wład. W. . . . podanie do Naczelnego Wodza Wojsk. Litwy Środkowej z prośbą o pozostawienie go w wojsku, które to podanie poparł całkowicie Dowódca więzienia, wydając o Wład. W. . . . . nader pochlebną opinję; wynika to z pisma szefa referatu prawnego z dnia 8 li-

stopada 1921 r. L. 2551/21, skierowanego do Departamentu IX Sprawiedliwości M. S. Wojsk.

Jak z tego pisma dalej wynika rozkazał Zwierzchnik Sądowy generał Żeligowski w swej klauzuli — widocznie w drodze łaski — pozostawić Wład. W. . . . . w wojsku i odbyć pozostałą karę w więzieniu w Wilnie.

Opierając się na tem piśmie szefa referatu prawnego dochodzi się do wniosku, że ostatnią, klauzulą dowódcy właściwego zaopatrzone zostało podanie Wład. W. . . . ., a nie wyrok Sądu I-szej instancji, na którym to wyroku, jak to z dołączonego odpisu wynika, umieszczoną jest tylko pierwsza klauzula zatwierdzająca wyrok.

Porównywując wyrok Sądu I-szej instancji i klauzulę zatwierdzającą, to nie przedstawiają one żadnej wątpliwości, jest bowiem tak wyrok, jak i klauzula zupełnie jasna i nie nastręczają powodu do rozpatrywania z punktu widzenia § 423 p. k. w. w stylizacji przepisów obowiązujących w postępowaniu doraźnem i polowem.

Co się tyczy jednak drugiej klauzuli, a właściwie rozkazu właściwego dowódcy umieszczonego bez wątpienia na podaniu Wład. W. . . . ., który właśnie nastręcza wątpliwość, to Najwyższy Sąd Wojskowy, o ileby taka klauzula umieszczoną była na wyroku, jest następującego zdania.

Przepis § 477 p. k. w., zawierający postanowienia co do klauzuli właściwego dowódcy jest dosłownie wziętym z austrjackiej ustawy o wojskowem postępowaniu karnem, która dostosowaną była do austrjackiego kodeksu karnego wojskowego, wedle którego degradacja podoficerów, kasacja i zwolnienie (Entlassung) oficerów i urzędników wojskowych z reguły były skutkami kary, a nie karami dodatkowymi.

O ile więc Sąd orzekł jako skutek kary degradację, kasację lub zwolnienie (Entlassung) to prawo łaski dowódcy właściwego do nich jako nieobjętych § 477 p. k. w. się nie odnosiło..

Że taka była istotnie intencja ustawodawcy przy redakcji przepisu § 477 p. k. w. wskazują liczne rozporządzenia austrajckiego Naczelnego Dowództwa, nakazujące ścisłe przestrzeganie § 477 p. k. w. w tym duchu, że właściwy dowódca orzeczonej przez Sąd degradacji, kasacji i zwolnienia (Entlassung) nie ma prawa uchylić (Pr. Nr. 89199/17).

Ustawodawca dostosowując austrjacką ustawę o wojskowem postępowaniu karnem do obecnie obowiązującego kodeksu karnego wojskowego, i pozostawiając w **postępowaniu polowem**

brzmienie § 477 bez zmiany, stanął widocznie na stanowisku ustawodawcy austrjackiego, w szczególności zaś, że prawo łaski udzielone w myśl § 477 w. p. k. właściwemu dowódcy, odnosi się jedynie do kar zasadniczych (głównych), nie obejmuje zaś kar dodatkowych odpowiadających skutkom kar w rozumieniu ustawy karnej wojskowej austrjackiej, gdyż w przeciwnym razie mając niewątpliwie na uwadze przepisy ustawy austrjackiej wojskowej, do której ustawa o postępowaniu karnem była dostosowaną, jakoteż praktykę austrjackich Sądów w tym kierunku, byłby celem uniknięcia powstać mających wątpliwości przy zastosowaniu § 477 p. k. w. niewątpliwie przepis ten zmienił. Za tego rodzaju interpretacją przemawia też i ten wzgląd, że w przeciwnym razie orzeczenie Sądów co do wydalenia z wojska, zwolnienia ze służby, degradacji i przeniesienia do II-ej klasy stanu żołnierskiego mogłyby być przez właściwego dowódcę w polu wbrew kategorycznym postanowieniom dowolnie znoszone, coby podrywało nietylko autorytet Sądów Wojskowych, ale także naruszałoby zagwarantowane w tym względzie uprawnienia Naczelnika Państwa, który tylko sam w drodze łaski na skutek wniesionej prośby mógłby darować dodatkowe kary na czci, do których należy także wydalenie z wojska.

Wprawdzie ustawa karna wojskowa austrjacka nie zna wydalenia z wojska, zwolnienia ze służby, i przeniesienia do II-ej klasy stanu żołnierskiego jako kar dodatkowych w rozumieniu kodeksu karnego wojskowego niemieckiego, kary te jednak mają to same znaczenie jak kasacja i zwolnienie (Entlassung) w kodeksie karnym wojskowym austrjackim o ile rozchodzi się o skutki prawne (ustawowe) wymierzonej kary, gdyż kary dodatkowe w. k. k. w. niem. nie są w rzeczy samej niczem innem jak skutkiem skazania na karę główną.

Nr. 100.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 listopada 1921 r. R. 442/21.

Skoro Dowódca właściwy uznał się w pewnej sprawie kompetentnym, to ta personalna właściwość z uwagi na przepis art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., poz. 368, nie może być przez Sąd Wojskowy kwestjonowaną, gdyż Sądy Wojskowe po myśli § 25 p. k. w. obowiązane są przestrzegać z urzędu tylko **swej rzeczowej właściwości, zaś po myśli § 139 p. k. w. odstąpienie sprawy innej władzy może nastąpić tylko na wniosek Prokuratora Wojskowego.**

§§ 25, 139 p. k. w.

Art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. U. P. Nr. 59, poz. 368.

Najwyższy Sąd Wojskowy na odbytem dnia 30 listopada 1921 r. posiedzeniu dyspozycyjnem na skutek prośby obwinionego por. Alfreda Z. . . . . z pociągu pancernego „Stefan Czarniecki“ w Poznaniu o delegację Wojskowego Sądu Okręgowego w Krakowie, po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

uznać wniosek powyższy jako nieuzasadniony.

P o w o d y .

Wojskowy Sąd Okręgowy w Krakowie przedłożył w powyższej sprawie pod dniem 21 listopada 1921 r. Dsk. 8594/21 następujące sprawozdanie:

„Komenda Policji Państwowej Kraków - Miasto nadesłała w dniu 12 listopada 1921 r. Lcz. 5528/21, doniesienie do Prokuratora Wojskowego przy Wojskowym Sądzie Okręgowym w Krakowie, w którem obwinia por. Alfreda Z. . . . z pociągu pancernego „Gen. Sosnkowski“ o to, że wspólnie z 1) Kazimierzem P. . . . . ., asystentem farmacji, 2) Alojzym W. . . . i 3) Eustachym S. . . . ., urzędnikiem Tow. Przemysłu Górn. „Tepege“ w Krakowie skradł z zamkniętej szafy wymienionego Tow. „Tepege“ około 1000 blankietów akcji Towarzystwa, wartości **jako druki** około 60.000 mkp. oraz, że następnie blankiety te po ostemplowaniu ich pieczęcią „Tepege“ i zaopatrzeniu fikcyjnemi numerami, puścił w obieg w Krakowie przy pomocy całego szeregu pośredników.

Powyższe doniesienie skierował Prokurator Wojskowy w Krakowie w dniu **15 listopada 1921 r.** pod Lcz. P. 12.660/21. do tut. Sądu z wnioskiem na wdrożenie postępowania badawczego po myśli § 143 w. p. k. przeciw por. Z. . . . . o kradzież i oszustwo. Równocześnie wniósł Prokurator Wojskowy na zawieszenie aresztu śledczego po myśli §§ 176, 171 : 2 : 5 w. p. k.

W dniu 17 listopada 1921 r. został obwiniony por. Alfred Z. . . . . aresztowany w Krakowie przez żandarmerję wojskową i odstawiony do wojskowego więzienia śledczego w Krakowie, gdzie dotąd przebywa.

Przy przesłuchaniu obwinionego por. Z. . . . . przez woj-

skowego sędziego śledczego w dniu 19 listopada b. r. zostało ustalone, że obwiniony przydzielony jest **obecnie do pociągu pancernego „Stefan Czarniecki", który stoi załogą w Poznaniu i podlega Dowódcy O. K. Poznań.** Obwiniony zjawił się w Krakowie w dniu swego aresztowania, — otrzymawszy od swego dowódcy urlop, celem wyjaśnienia u właściwych władz swego udziału w aferze z akcjami Tow. „Tepege", o której dowiedział się z dzienników.

Z powyższego wynika zatem, że obwiniony ze względu na swój przydział służbowy nie podlega właściwości Wojskowego Sądu Okręgowego w Krakowie.

Z drugiej strony na podstawie treści doniesienia Komendy Policji Państwowej Kraków - Miasto Lcz. 5528/21 i tłómaczenia się obwinionego stwierdzić należy, że cały szereg świadków, którzy muszą być przesłuchani w sprawie karnej por. Z. . . . . — przebywa wyłącznie w Krakowie.

Wreszcie zaznacza się, że przeciw współobwinionym osobom cywilnym prowadzi śledztwo Sąd Okr.-Karny w Krakowie, zaś odnośne akta karne będą musiały być niejednokrotnie zużytkowane w procesie przeciw por. Z. . . . .

W końcu zgłasza się, że tut. Sąd jakkolwiek niewłaściwy — aż do rozstrzygnięcia dołączonej prośby obwinionego, przedsięweźmie wszelkie niezbędne czynności potrzebne do zabezpieczenia materjału dowodowego.

Zapatrywaniu Sądu Wojskowego w Krakowie jakoby w niniejszej sprawie nie był właściwy nie można przyznać słuszności.

Prokurator Wojskowy w Krakowie przesłał w dniu 15 listopada 1921 r. za Lcz. P. 12.660/21 doniesienie przeciw por. Z. . . . . Sądowi Wojskowemu w Krakowie z wnioskiem na wdrożenie postępowania badawczego (śledztwa z art. 123 ustęp ostatni Rozp. Rady Min. z dnia 10.V 1920 r., poz. 368) po myśli § 143 p. k. w. przeciwko porucznikowi Z. . . . o kradzież i oszustwo, przy równoczesnem zawnioskowaniu zawieszenia aresztu śledczego po myśli § 176, 171:2, 5 p. k. w.

Skoro więc dowódca właściwy w Krakowie uznał się w niniejszej sprawie kompetentnym, to ta personalna właściwość z uwagi na przepis art. 19 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r., poz. 368, nie może być przez Sąd Wojskowy kwestjonowaną, gdyż Sądy Wojskowe po myśli § 25 p. k. w. obowiązane są przestrzegać z urzędu tylko swej **rzeczowej** właściwości, zaś po myśli § 139 p. k. w. odstąpienie sprawy innej władzy może nastąpić

tylko na wniosek Prokuratora Wojskowego, który takiego wniosku jak to przynajmniej ze sprawozdania wynika, nie postawił.

Sąd wojskowy w Krakowie jest w niniejszej sprawie i nadal właściwym, a skoro tak jest, to przedstawia się prośba obwinionego o delegację Sądu wojskowego w Krakowie nieuzasadnioną.

Nr. 101.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 listopada 1921 r. R. 942/21.

Tylko zupełny brak protokółu rozprawy, zagrożony jest w § 314, zdanie I, p. k. w. pod nieważnością.

§§ 314, 358 pkt. 3, 5 i 10 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 30 listopada 1921 r. rozpatrywał zażalenie nieważności i odwołanie oskarżonego przeciwko wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Krakowie z dnia 30 września 1921 r., którym podchorąży Parku Kolej. Nr. 2, R . . . . Cezary, uznany został winnym:

1) że w czasie od stycznia do maja 1921 r. będąc dowódcą komp. robotniczej jeńców Nr. 7 wydając polecenie swemu podoficerowi prowiantowemu kpr. Kazimierzowi Trzcińskiemu wydawania sobie z magazynu prowiantowego kompanji w pewnych bliżej nieokreślonych ilościach mięsa, cukru i słoniny dla swojego użytku, nadużył swej władzy służbowej względem podwładnego dla celów prywatnych;

2) że w dniu 12 kwietnia 1921 r. wezwany jako podoficer mundurowy przez por. Adama Deisenberga do dania wyjaśnień służbowych, zachowaniem się swojem, a w szczególności odezwaniem się do por. Deisenberga „a pan wobec mnie“ oraz „daj mi pan święty spokój i nie zawracaj mi głowy“ — naruszył cześć należną przełożonemu, którymi to czynami dopuścił się ad 1) wyst. nadużycia władzy służbowej z § 114 k. k. w. ad. 2) występku niesubordynacji z § 89 kkw. i za to zasądzony został w myśl § 114 k. k. w. przy zastosowaniu art. 19 R. R. Min. z dnia 10.V.1920 r. na karę aresztu średniego przez jeden (1) miesiąc.

Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu zażalenia nieważności i odwołania tudzież oświadczenia Prokuratora przy Najwyższym Sądzie Wojskowym

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności jako niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności zaskarża wyrok jako nieważny z § 358 pp. 3, 5 i 10 W. P. K.

Zarzut nieważności z § 358 p. 3, W. P. K. motywowany jest tem, że Trybunał nie wpisał wbrew przepisom § 314 W. P. K. do protokółu rozprawy głównej istotnej treści jego tłomaczenia się co do zajścia z por. Deisenbergiem. Zarzut ten Najwyższy Sąd uznał za niedopuszczalny jako ustawowo niewywiedziony, ponieważ tylko zupełny brak protokółu rozprawy zagrożony jest w § 314 zdanie I w. p. k. pod nieważnością.

Niedopuszczalnym również jest zarzut nieważności wyroku z § 358, pkt. 5, W. P. K. jako ustawowo niewywiedziony. W uzasadnieniu bowiem swojem zażalenie nie przytacza żadnego przewidzianego w § 358 pkt. 5, W. P. K. powodu nieważności. Jedyna zaś argumentacja, z której możnaby wyciągnąć zarzut niezupełności orzeczenia oparta na tem, iż Sąd nie wziął pod uwagę obrony oskarżonego, przeczy faktycznemu stanowi rzeczy i posiada raczej charakter apelacji co do winy, nieprzewidzianej w procedurze wojskowej.

Niedopuszczalnym wreszcie jest zarzut nieważności z § 358 p. 10, W. P. K. jako godzący w faktyczne ustalenia Sądu orzekającego — niezaczepialne w myśl przepisów §§ 76 i 305 W. P. K.

Ponadto zaś w krytyce kwalifikacji czynu oskarżonego, jako występku z § 114 K. K. W. zażalenie buduje rozumowanie, mające dowieść, że czyn oskarżonego nie spowodował szwanku dla interesu służbowego oraz nie wyrządził szkody materjalnej żołnierzom lub moralnej powadze oficerskiego stanu i czyni to bez żadnego związku z okolicznościami sprawy oraz istotą przestępstwa z § 114 K. K. W.

Uzasadnienie nieważności orzeczenia z § 358 pkt. 10, W. P. K. o ile tyczy się skazania oskarżonego z § 89 K. K. W. jak i częściowo z § 114 t. k. nosi charakter znowu raczej dowodzenia mniejszej winy i przytaczania okoliczności łagodzących niż ustawowego wywodu zażalenia nieważności, zatem ma charakter odwołania.

Wobec powyższych danych zgodnie z przepisami § 364 pkt. 1, W. P. K. Najwyższy Sąd Wojskowy zażalenie nieważności odrzucił na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Gdyby nawet stosując przepis § 324 ust. ost. W. P. K. zażalenie uznać jako odwołanie od wymiaru kary to i tu Najwyższy Sąd Wojskowy nie może zgodzić się z ostatecznym wy-

wodem, że fakty ustalone przez Trybunał orzekający, są to „tak drobne niewłaściwości“, że skwalifikowanie ich jako występki wojskowe z §§ 89 i 114 K. K. W. krzywdzi oskarżonego. Oskarżony, człowiek już prawie czterdziestoletni w wojsku służący od początku wojny winien szczególnie być uważnym na takie „niewłaściwości“ jak wydanie poleceń podwładnym nieprawnego wydawania sobie nienależnej żywności, lub aroganckie zachowanie się wobec starszego stopniem.

„Niewłaściwości“ te Sąd skwalifikował jako przestępstwa zupełnie prawidłowo i wymierzył za nie łączną karę bardzo stosunkowo niską wobec przewidzianego w § 114 K. K .W. wymiaru kary.

Nr. 102.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 30 listopada 1921 r. R. 989/21.

Sprzeczność powodów orzeczenia z materjałem faktycznym będącym podstawą wyroku w rozumieniu § 358 pkt. 5, pk. nie zachodzi w wypadkach, gdy Sąd powołuje się wprawdzie sumarycznie na zeznania świadków w szczegółach jak zwykle często ze sobą sprzecznych, lecz i wzajemnie się uzupełniających — lecz równocześnie z uwzględnieniem tychże zeznań w całości jako materjału faktycznego — wyprowadza ustalenia i wnioski według swobodnego swego przekonania sędziowskiego, które następnie wyczerpująco i dostatecznie uzasadnia.

.Wnioskami oskarżyciela jest Sąd orzekający związany jedynie w granicach w § 302 ust. 1, pkw. przewidzianych.

Nieprzyjaźń świadka z obwinionym, tylko wówczas uzasadnia zastosowanie przepisu § 200 pkt. 5 pkw. jeżeli nieprzyjaźń ta zaistniała już przed popełnieniem przestępstwa, będącego przedmiotem rozprawy.

§§ 200 pkt. 5, 302, 307 pkt. 7, 358 pkt. 3, 5, p. k. w. §§ 242 246 og. kod. niem.

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem w dniu 30 listopada 1921 r. rozpatrywał zażalenie nieważności i odwołanie oskarżonego przeciwko zasądzającej części wyroku Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Grudziądzu z dnia 30 września 1921 r., którym kapitan 4 p. strz. pogranicznych P. . . Jerzy został uznany winnym, że dnia 6 stycznia 1920 r. w Górze mający w dzierżeniu cudze rzeczy ruchome, a to kolczyki z perłami hr. Aliny Broel - Platerowej, które mu przez nią zostały po-

wierzone, sobie przywłaszczył, — czem dopuścił się występku sprzeniewierzenia z § 246 o. k. k. za co zasądzony został w myśl tegoż §-fu ustęp 1 zdanie ostatnie **na karę 1 i pół roku więzienia** z wliczeniem aresztu śledczego od 4 lutego 1921 r. po myśli art. 10 noweli wprowadczej do k. k. w. orzekając równocześnie po myśli § 31 ust. ostatni i 37 ustęp drugi punkt 2 k. k. w. wydalenie oskarżonego z wojska.

W myśl art. 5 ust. d) ustawy amnestyjnej z dnia 24.V.1921 roku Nr. 42 Dz. U. R. P. P. opuszcza się oskarżonemu trzecią część wymierzonej kary t. j. 6 miesięcy.

Po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu oświadczenia Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

1) zażalenie nieważności, jako oczywiście nieuzasadnione, a częściowo niedopuszczalne, odrzucić.

2) odwołanie, jako nieuzasadnione odrzucić.

P o w o d y .

Żalący się zaskarża wyrok jako nieważny z § 358 pp. 3, 4, 5, 8 i 11 w. p. k.

Nieważność z § 358 pkt. 3 wpk. motywowana jest zaprzysiężeniem podczas rozprawy głównej wbrew protestom obrony świadka hr. Broel - Platerowej, mimo blizkich stosunków łączących świadka z oskarżonym oraz nieprzyjaźni tegoż ku oskarżonemu. Zarzut ten Najwyższy Sąd Wojskowy uznał za nieuzasadniony. Obrona protestując przeciwko zaprzysiężeniu hr. Platerowej niczem nie uzasadniła konieczności zastosowania powołanego przez się § 200 pkt. 5 w. p. k. przytoczeniem dowodów trwałej nieprzyjaźni świadka ku oskarżonemu zaistniałej już przed popełnieniem przestępstwa co jedynie jest miarodajne dla zastosowania przepisów wymienionego paragrafu w. p. k., do przyjęcia której stan aktów nie daje dostatecznej podstawy.

Zarzut nieważności wyroku z § 358 pkt. 4 w. p. k. motywuje zażalenie odrzuceniem przez Sąd wniosku przesłuchania D-ra Sommera jako rzeczoznawcę co do wpływu morfinowania się oskarżonego.

Zarzut ten Najwyższy Sąd Wojskowy uznał również za nieuzasadniony, zażalenie bowiem nie przytacza okoliczności przewidzianych w § 359 wpk.

Stan poczytalności oskarżonego zarówno w czasie rozprawy jak i w chwili popełnienia przestępstwa Sąd orzekający ustalił formalnie i dla ustalenia tego miał, zdaniem swojem wystarczający materjał dowodowy. Odrzucenie przez Sąd dowodu z proponowanego przez obronę częściowo świadka, a częściowo rzeczoznawcę zostało zresztą najzupełniej wyczerpująco umotywowane i umotywowania tego zażalenie w niczem nie obaliło, ani nawet nie osłabiło.

Zarzut wreszcie nieważności z § 358 pkt. 5 w. p. k. umotywowany rzekomą sprzecznością powodów orzeczenia z materjałem faktycznym, będącym podstawą tych powodów również zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego uznać należy za nieuzasadniony, jako nieodpowiadający pojęciu „sprzeczności“ w znaczeniu przewidzianym w § 358 pkt. 5 w. p. k. Wbrew twierdzeniu zażalenia wyrok ani w tenorze, ani też powodach nie „cytuje rażących sprzeczności“ z tem co Sąd uzasadnia. Odnośne miejsca wyroku zawierają sumaryczne powołanie się na zeznania szeregu świadków, z których to zeznań, w szczegółach jak zwykle często ze sobą sprzecznych — lecz i wzajemnie się uzupełniających — Trybunał orzekający, używając je w całości, jako materjał faktyczny, według swobodnego wyboru wyprowadził ustalenia i wnioski które następnie wyczerpująco i zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego dostatecznie uzasadnił.

Za nieuzasadniony w końcu uznać musiał Najwyższy Sąd Wojskowy zarzut nieważności zaskarżonego wyroku z § 358 pkt. 8 w. p. k. Zażelenie widzi naruszenie przepisów § 302 w. p. k. w tem, że do oskarżonego Sąd orzekający stosuje kwalifikację i karę z przepisów § 246 K. K. 1872, zamiast wnioskowanego w akcie oskarżenia § 242 t. u. bez wniosku oskarżenia i zapytania oskarżonego o zgodę.

Zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego Trybunał orzekający w niczem tu nie naruszył przepisów § 302 w. p. k. w toku bowiem rozprawy okoliczności faktyczne dokonania przestępstwa przez oskarżonego nie zmieniły się zupełnie w porównaniu z ustaleniami aktu oskarżenia, Sąd więc orzekający miał zgodnie z przepisami § 302 w. p. k. najzupełniejsze prawo zmienić kwalifikację przestępstwa uznając w czynie oskarżonego cechy przywłaszczenia nie zaś kradzieży. Mylnem jest ponadto twierdzenie obrony o tem, że kara z § 246 K. K. 1872 r. surowszą jest niż kara, przewidziana w § 242 K. K. 1872 r. Czasokres maksymalny więzienia w § 246 K. K. 1872 r. określony jest na lat 5 niemniej w § 246 K. K. 1872 r. — najniższym wymiarem kary jest grzy-

wna do 10.000 mk. czyli po myśli § 27 K. K. 1872 grzywna od 3 mk. W tymże paragrafie przewidzianą jest kara więzienia do 5 lat. Z zestawienia więc sankcji karnych obu powołanych paragrafów wynika, iż przy równych maximum kary niższy minimum zawiera § 246, co stanowi, iż kara z tego paragrafu jest lżejszą.

Niedopuszczalnem zaś jest zdaniem Najwyższego Sądu Wojskowego zarzut nieważności z § 358 pkt. 11 w. p. k. jako niewywiedziony ustawowo i raczej noszący cechy odwołania, z którem też został w treści połączony.

Przechodząc do odwołania Najwyższy Sąd Wojskowy uznał je za nieuzasadnione wobec tego, że jedynym argumentem tegoż jest wskazanie na istotny brak okoliczności obciążających winę, za jedyne bowiem obciążające okoliczności zdaniem żalącego się Sąd przyjął dane faktyczne przyjęte przez Sąd, jako ustalenia czynów od których oskarżony został uwolniony. Przedewszystkiem — jako okoliczności obciążające winę, Trybunał przyjął 1) znaczną szkodę, 2) rzucenie podejrzenia na Jankowską, 3) okoliczność, że podobnie nikczemnego przestępstwa dopuścił się oficer. Zażalenie 2-gie z tych powodów uważa jako dane faktyczne czyny, od którego został oskarżony uwolniony i widzi w tem krzywdę oskarżonego. Najwyższy Sąd Wojskowy uznaje, że Sąd a quo, miał najzupełniejsze prawo czyn oskarżonego względem Jankowskiej ściśle połączony z przestępstwem głównem uznać za okoliczność obciążającą winę spełnienia tegoż mimo, że stanowił kodeksowo samodzielne przestępstwo, które ze względów wymogów § 194 K. K. 1872 r. nie zostało ukaranem.

A więc i w tej części uznał odwołanie za nieuzasadnione.

Wobec powyższych motywów i powodując się przepisami §§ 353, 364 p. 1 i 3 w. p. k. Najwyższy Sąd Wojskowy odrzucił oba środki prawne na posiedzeniu dyspozycyjnem.

Nr. 103.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 20 grudnia 1921 r. R. 904/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: generał - podporucznik Tadeusz Zachariasiewicz i pułkownik Józef Dąbrowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski.

Charakter prowokatorski ofiarującego łapówkę, nieznany oskarżonemu podmiotowo, nie uzasadnia bezkarności z art. 47

Og. Kod. z roku 1903, w wypadkach świadomego przyjęcia tej łapówki przez oskarżonego chociażby nawet to przestępstwo nie zostało następnie wykorzystane przez stronę przeciwną.

Art. 47 Og. Kod. z roku 1903.

§ 140 k. k. w. i art. 3 ustawy sierpniowej z 1.VIII.1919 r. § 358 pkt. 9 a) p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego w Lublinie zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. w Lublinie z dnia 16-go września 1921 r. Lcz. K. 866/21, wedle którego szeregowiec Fajwel G. . . . . uwolniony został po myśli § 306 ust. 4 w. p. k. od oskarżenia o zbrodnię z § 140 w. k. k. i art. 3 i 5 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. popełnionej według oskarżenia przez to, że dnia 3 lutego 1921 r. około godziny 9-ej wieczorem stojąc jako posterunek Nr. 11 przy ul. Tatarskiej w Ostrogu, celem zapobieżenia przemycaniu artykułów żywnościowych z miasta Ostroga na stronę bolszewicką, zażądał i przyjął od funkcjonarjusza policji państwowej Andrzeja Lubasiewicza z Ostroga i Fani Lichtekman z Ostroga podarunek w kwocie 500 mk. za pozwolenie przemycenia z miasta Ostroga beczułki spirytusu, przez co za czyn stanowiący naruszenie obowiązku służbowego przyjął podarunek,

o r z e k ł :

uwzględniając zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego znosi się zaskarżony wyrok jako nieważny co do uwolnienia oskarżonego i orzekając w myśl § 371 ust. 3. pkt. 4 w. p. k. w sprawie samej, uznaje się oskarżonego winnym zbrodni z § 140 w. k. k. i art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. i zasądza się go po myśli art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. na karę ciężkiego więzienia przez lat 4 (cztery) do której kary wlicza się w myśl art. 10 ust. 2 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 areszt śledczy od dnia 1 kwietnia 1921 r.—oraz w myśl przepisów § 31 k. k. w. na wydalenie z wojska.

P o w o d y.

Wedle zaskarżonego wyroku zostało ustalonem ponad wszelką wątpliwość, że oskarżony w czasie popełnienia inkryminowanego zarzutu pełnił służbę, że w czasie pełnienia tej służby zażądał i przyjął od świadków Andrzeja Lubasiewicza i Fani Lichtekman łapówkę w kwocie 500 mk., że przyjęcie tej

łapówki nastąpiło za zezwoleniem oskarżonego na przemycenie z Ostroga na stronę rosyjską beczułki spirytusu, i że przez ten czyn naruszył oskarżony obowiązek służbowy, który polegał na niedopuszczeniu przemycania przez kordon graniczny artykułów żywnościowych.

Ustalenie powyższych okoliczności wyczerpuje w zupełności tak pod względem przedmiotowym jak i podmiotowym istotę przestępstwa z § 140 w. k. k. i z art. 3 ustawy z 1 sierpnia 1919 roku, wobec czego zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z powodu materjalnej nieważności wyroku z pktu 9 a) a nie b) § 358 w. p. k. jak mylnie tytułuje zażalenie jest zupełnie uzasadnione.

Sąd a quo orzeczeniem swem, że z powodu przyjętej za ustaloną okoliczności, że dającym łapówkę w danym wypadku był funkcjonarjusz policji, działający jako prowokator, zachodzą okoliczności wykluczające istotę przedmiotową popełnionego czynu, naruszył ustawę przez błędne zastosowanie przepisu § 47 K. K. z r. 1903, który, jako to słusznie zauważa w zażaleniu Prokurator Wojskowy, traktuje o t. zw. usiłowaniu nieudolnem, niemogącem mieć w danym wypadku zastosowania. Postępku bowiem oskarżonego, który będąc w mniemaniu, że ma przed sobą przemytników, niosących nielegalnie przez kordon wódkę, zgodził się puścić ich, lecz zażądał 1000 mk. a następnie opuścił na 500 mk. nieudolnem usiłowaniem nazwać nie można. Charakter prowokatorski ofiarujących mu łapówkę, był oskarżonemu nieznany podmiotowo, oskarżony był łapownikiem świadomie. Przedmiotowo przyjęcie łapówki miało miejsce, jeżeli już sądzić teoretycznie brakło tylko woli wykorzystania przestępstwa łapówki ze strony przeciwnej, która dlatego nie może być karaną za przekupstwo. Z chwilą więc przyjęcia 500 mk., przez oskarżonego zaistniał stan faktyczny, wyczerpujący całkowicie istotę przestępstwa, bynajmniej nie nieudolnie dokonanego. Orzekając w myśl ust. 4 § 371 w. p. k. w sprawie samej i opierając się na ustaleniach faktycznych pierwszego wyroku, przyjął Najwyższy Sąd Wojskowy przy wymiarze kary jako okoliczność łagodzącą dotychczasową niekaralność oskarżonego i przyznanie się do winy i wymierzył mu w braku okoliczności obciążających karę czterech lat ciężkiego więzienia, jako karę najniższą przewidzianą w art. 3 Ustawy z 1 sierpnia 1919 r. wraz z wydaleniem z wojska.

Ponieważ ze względu na samą sprawę jak i przyznanie się oskarżonego rozprawa mogła być przeprowadzoną w normal-

nych warunkach w miesiącu marcu b. r., zaliczono do orzeczonej kary w myśl art. 10 ust. 2 Rozp. Rady Min. z dnia 10.V.1920 r. Dz. Ust. Nr. 59, poz. 368 areszt śledczy od 1 kwietnia 1921 r. uważając odcierpiany od tego czasu areszt śledczy jako niezawiniony.

Nr. 104.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 22 grudnia 1921 r. R. 1019/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: Pułkownik Jan Rzymowski (referent) i pułkownik Józef Dąbrowski, Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego podpułkownik Witold Szulborski, obrońca z urzędu, adwokat Michał Berson.

Przepisy dyscyplinarne dla wojska nie przewidują „ćwiczeń karnych" jako kary dyscyplinarnej.

Rozmyślne stosowanie tej niedopuszczalnej kary, przez przełożonych względnie podwładnych, wyczerpuje istotę czynu występku z § 118 k. k. w.

(Przepisy dyscyplinarne dla Wojska zatwierdzone przez Naczelnego Wodza dnia 17.I.1920 r. (Dz. R. Nr. 4/20, poz. 60 § 118, 121 ust. 1 k. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Wojskowego zażalenie nieważności przeciw wyrokowi Sądu Wojskowe Okręgu Generalnego w Krakowie z dnia 28 października 1921 r., Lcz. Dsk. 7430/21, którym kapitan Karol W. . . . . po myśli § 306 pkt. 4 U. W. P. .K. uwolniony został od oskarżenia o występek nadużycia władzy służbowej z § 118 k. k. w., rzekomo popełniony w ten sposób, że dnia 28 września 1921 r. przy raporcie starszemu szeregowcowi Franciszkowi Baranowi oraz szeregowcom Dyrczowi i Raczkowi za szybką jazdę końmi z dworca kolejowego w Zakopanem wymierzył niedozwoloną karę po dwie godziny ćwiczeń karnych, oraz po myśli § 306 pkt. 4 U. W. P. K. i § 2 c) A. U. K. uwolniony został od oskarżenia o występek nadużycia władzy służbowej, rzekomo w ten sposób popełnionej, że w tym samym czasie i miejscu przy raporcie starszego szeregowca Franciszka Barana uderzył trzy razy w twarz, a więc obszedł się z podwładnym sprzecznie z przepisami i z umysłu go bił

o r z e k ł :

zażalenie nieważności Prokuratora Wojskowego z pktu 9 a) § 358 U. W. P. K. uwzględnia się, zaczepiony wyrok w części uwal-

niającej oskarżonego kapitana W. . . . . od oskarżenia o występek z § 118 k. k. w., w całej osnowie jako nieważny znosi się i zarządza się ponowną rozprawę główną w granicach zniesionego wyroku, do przeprowadzenia której deleguje się Wojskowy Sąd Okręgowy w Białymstoku.

P o w o d y.

Wyrok zaczepiony został przez Prokuratora Wojskowego nieważnością z pktu 9 a) § 358 u. w. p. k. w części uwalniającej od oskarżenia w § 118 k. k. w., z tego powodu, że Sąd a quo ustaliwszy na podstawie wyników przeprowadzonej rozprawy, iż oskarżony przy raporcie skazał st. szer. Barana i in. na niedozwoloną karę, „ćwiczeń karnych“, uwolnił jednak oskarżonego kapitana W. . . . . od oskarżenia z § 118 k. k. w. na tej podstawie, że kara „ćwiczeń karnych“, aczkolwiek nieprzewidziana w obowiązujących przepisach dyscyplinarnych, jest stosowana rzekomo we wszystkich oddziałach. Uwalniając na tej zasadzie oskarżonego, Sąd a quo przy rozstrzyganiu pytania, czy czyn oskarżonego stanowi przestępstwo, podlegające judykaturze Sądów Wojskowych, pogwałcił obowiązujące obecnie przepisy dyscyplinarne, które nie znają, a więc nie dopuszczają kary dyscyplinarnej „ćwiczeń karnych“; kara ta przeto jest niedozwolona, a jej wymierzenie może pociągnąć odpowiedzialność z § 118 k. k. w., jeżeliby nawet twierdzenie zaczepionego wyroku, jakoby kara ta była powszechnie w oddziałach stosowana odpowiadało rzeczywistości, co jednak w stanie akt nie znajduje potwierdzenia, to okoliczność ta nietylko nie legalizowałaby wcale czynu oskarżonego, lecz przeciwnie wskazywałaby raczej na konieczność surowej represji dla ukrócenia szeroko praktykowanego nadużycia władzy.

Gdy jak z powyższego wynika, zażalenie Prokuratora Wojskowego przedstawia się, jako uzasadnione, to należało je uwzględnić i zaczepioną część wyroku jako nieważną znieść.

Nie mógł jednak Najwyższy Sąd Wojskowy orzec w sprawie samej z braku w zaczepionym wyroku koniecznych do tego ustaleń faktycznych.

Działanie karygodne z § 118 kkw. musi być zawinione umyślnie, czyli musi być ustalone, że sprawca był świadom, iż wybrana przezeń kara jest niedozwolona, pomimo to, tę karę niedozwoloną wymierzył, w braku bowiem tej świadomości mógłby ewentualnie zachodzić wypadek z § 121 część 1 k. k. w. dopuszczający nawet ukaranie dyscyplinarne.

Dalej dla zaistnienia występku z § 118 w. k. k. jest konieczne, aby wymierzona kara nietylko z nazwy, ale ze swej istoty była niedozwolona, a przeto należy w danym wypadku ustalić, na czem mianowicie miały polegać te ćwiczenia karne, które oskarżony jako karę dyscyplinarną wymierzył; skoro bowiem przepisy dyscyplinarne, obecnie obowiązujące, kary „ćwiczeń karnych“ nie przewidują, to kara ta nie ma ustawowej treści a pojęcie ćwiczeń karnych musi być w każdym konkretnym wypadku wyjaśnione i ustalone.

Sąd a quo, wyrzekając uwolnienie na innej podstawie, nie wdawał się w wyjaśnienie tych istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności, wobec czego Najwyższy Sąd Wojskowy, nie znajdując obecnie w zaczepionym wyroku koniecznych do orzeczenia w sprawie samej ustaleń, zmuszony był zarządzić powtórzenie rozprawy w granicach zniesionego wyroku przed Sądem I-szej instancji.

Z naprowadzonych zasad jakoteż w uwzględnieniu obecnego przydziału oskarżonego w Białowieży należało w powyższy sposób rozstrzygnąć po myśli ust. 1 i 3 pkt. 4 ustępu ostatniego § 371 U. W. P. K.

Nr. 105.

Uchwała Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 28 grudnia 1921 r. R. 74/21.

Uzasadnienie jednej z materjalnych przyczyn nieważności (pkt. 9 — 11 § 358 pkw.) musi się ściśle opierać na ustalonym przez Sąd stanie faktycznym, będącym podstawą wyroku. W szczególności winien żałący się wykazać, iż Sąd na podstawie swoich własnych ustaleń, doszedł do mylnych konkluzji prawnych. Wszelka krytyka ustaleń sądowych jakoteż oparcie zażalenia na odmiennym stanie faktycznym — powoduje odrzucone zażalenia nieważności a limine jako ustawowo niedopuszczalnego.

(§§ 76, 305, 308 pkt. 3, 358 pkt. 9 — 11 p. k. w.).

Najwyższy Sąd Wojskowy na posiedzeniu dyspozycyjnem, odbytem w dniu 28 grudnia 1921 r. rozpatrywał zażalenie nieważności, zgłoszone przez szeregowca G. . . . . Aleksandra przeciw wyrokowi Sądu Wojskowego O. G. we Lwowie z dnia 29 grudnia 1920 r. Dsk. 7055/20, mocą którego oskarżony G. . . . Aleksander uznany został winnym, że dnia 24 sierpnia 1920 r. opuścił samowolnie swój oddział t. j. baon zapasowy 48 p. p., wówczas w Dębowni pod Jasłem konsystujący, i pozostawał poza nim aż do aresztowania go w domu w Borowie dnia 30 paź-

dziernika b. r. w zamiarze trwałego uchylenia się od ustawowego obowiązku służby wojskowej, czem dopuścił się przestępstwa dezercji z par. 69, 70 k. k. w. za co wedle par. 70 k. k. w. zasądzony został na karę więzienia przez trzy (3) miesiące.

Natomiast wedle par. 306 : 4 p. k. w. uwolniony został od oskarżenia o przestępstwo z par. 137 k. k. w. rzekomo przez to popełnione, że oddane mu do użytku przedmioty służbowe a to: derkę, pas główny i menażkę — pozbył.

Po rozpatrzeniu sprawy i wysłuchaniu wniosku Prokuratury Najwyższego Sądu Wojskowego

u c h w a l i ł :

zażalenie nieważności, częściowo jako oczywiście nieuzasadnione, częściowo zaś jak niedopuszczalne, odrzucić.

P o w o d y.

Oskarżony w ustawowym terminie zaczepił wyrok powyższy z przyczyn nieważności, wymienionych w pkt. 5 i 10 § 358 w. p. k. Zaczepiając wyrok nieważnością formalną z pkt. 5 § 358 wpk., oskarżony widzi naruszenie przepisów ustawy w tem, iż Sąd I instancji nie umieścił w części orzekającej wyroku postanowienia co do wliczenia do orzeczonej kary, aresztu tymczasowego względnie śledczego. Okoliczność ta nie stanowi, jak wynika z ust. 3 § 308 wpk., stanowczego powodu nieważności wyroku. Nie może zaś spowodować jego nieważności w danym wypadku, gdy areszt śledczy spowodowany obawą ucieczki oskarżonego, nie został mu wliczony na poczet kary, wyznaczonej przez Sąd w najniższym rozmiarze przewidzianym § 70 wkk. — za dezercję, popełnioną w czasie największego niebezpieczeństwa Państwa. Z tego względu Najwyższy Sąd Wojskowy na podstawie pkt. 3 § 364 wpk. odrzucił w tym punkcie zażalenie oskarżonego, jako oczywiście nieuzasadnione.

Zaczepiając wyrok z pktu 10 § 358 wpk., oskarżony widzi naruszenie ustawy przez Sąd I instancji w tem, że Sąd ten mylnie ocenił stan faktyczny, sprawy pod względem prawnym wskutek czego czyn będący podstawą orzeczenia podciągnięto pod przepis karny, który nie ma do niego zastosowania. Mylna zaś ocena stanu faktycznego pod względem prawnym wyraża się w danym wypadku, według opinji oskarżonego, w tem, iż Sąd

nie miał dostatecznych przesłanek logicznych, aby skonstatować u oskarżonego zamiar trwałego uchylenia się od służby wojskowej. Ocena środków dowodowych, w myśl § 76 i 305 wpk., jest pozostawiona swobodnemu przekonaniu sędziowskiemu, które można kwestjonować tylko w wypadku o ile wywiedzie się, iż Sąd przyszedł do tego przekonania na drodze nielegalnej, z naruszeniem ustawy. Z uwagi, iż oskarżony tego nie czyni, gdyż zaczepiając wyrok nieważnością formalną, ma na względzie jedynie niezupełność wyroku, o ile chodzi o orzeczenie tyczące się aresztu śledczego, należy uznać takie kwestjonowanie przyjętej przez Sąd oceny stanu faktycznego, za niedopuszczalne. Z powyższego wynika, że zażalenie nieważności w tym punkcie, jest niewywiedzione, jako takie niedopuszczalne, wobec czego należy je w myśl pkt. 1 § 364 w. p. k. — odrzucić.

Zauważa się z urzędu, że przy okolicznościach danej sprawy nie było dostatecznych podstaw dla ustalenia przez Sąd I instancji wypadku mniejszej wagi. Wypadek mniejszej wagi ustala się nie według indywidualnych cech oskarżonego, a według objektywnych okoliczności danego wypadku. Z uwagi zaś, że dezercja przez oskarżonego była popełniona w sierpniu 1920 roku w chwili największego niebezpieczeństwa Państwa, gdy nieobecność każdego poszczególnego żołnierza, była wielką szkodą dla armji, nie można przyjąć aby w danym razie zachodził wypadek mniejszej wagi.

Nr. 106.

Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego z dnia 28 grudnia 1921 r. R. 140/21. Przewodniczący generał - podporucznik Jan Wosmek, sędziowie: generał - podporucznik Jan Czapliński i pułkownik J. Rzymowski (referent), Podprokurator Najwyższego Sądu Wojskowego major Konstanty Lisowski.

Afekt patologiczny wykluczający poczytalność po myśli § 51 powszch. Kod. Karn. Niem. wyklucza tem samem istotę czynu karygodnego w kierunku podmiotowym. W myśl przepisów §§ 51 powszch. K. K. Niem. i § 306 pkt. 4 p. k. w. należy w takim wypadku oskarżonego uwolnić od winy i kary a nietylko od kary.

§ 51 p. k. k. n. i 306 pkt. 4 p. k. w.

Najwyższy Sąd Wojskowy rozpatrując wniesione przez Prokuratora Najwyższego Sądu Wojskowego zażalenie nieważ-

ności w obronie ustawy przeciw prawomocnemu wyrokowi Sądu Wojskowego Okręgu Generalnego w Poznaniu z 5 października 1920 r. Lcz. A. 471/20, którym porucznik Kazimierz J. . . . z Intendentury D. O. G. Poznań uznany został winnym występków przeciwko obowiązkom subordynacji wojskowej z §§ 94 i 91 K. K. W. oraz występku uszkodzenia cudzej rzeczy z § 303 P. K. K. N., popełnionych przez to: 1) dnia 6 sierpnia 1920 r. referując sprawy służbowe przełożonemu kpt. Cylkowskiemu na zwróconą mu uwagę, że cuchnie wódką i jest nietrzeźwy oraz trzykrotny rozkaz udania się do swego biura — rozkazu tego nie wykonał, a więc dał do zrozumienia swoje nieposłuszeństwo przez gesty i mimo powtórzenia rozkazu trwał w swem nieposłuszeństwie (§ 94 K. K. W.); 2) że tegoż samego dnia nawymyślał kpt. Cylkowskiemu i kpt. Skuteckiemu, a więc obraził w pierwszym wypadku przełożonego, a w drugim starszego stopniem (§ 91 K. K. W.) i 3) że tegoż dnia wybił w Intendenturze dwie szyby, a w trzecią uderzył tak, że pękła przez co wyrządził skarbowi szkodę w wysokości 100 mk., a więc umyślnie i bezprawnie uszkodził i zniszczył cudzą rzecz (§ 303 P. K. K. N.) uwolniony został jednak od kary na zasadzie § 51 P. K. K. N.

o r z e k ł :

1) Zaczepiony wyrok narusza ustawę w przepisach § 51 P. K. K. N. oraz §§ 306 p. 4 i 314 U. W. P. K.;

2) orzeczenie niniejsze nie ma skutków dla oskarżonego.

P o w o d y.

Zażalenie nieważności uzasadnione jest naruszeniem ustawy w przepisach § 51 P. K. K. N. oraz §§ 306 p. 4 i 314 U. W. P. K.

Na podstawie orzeczenia znawców lekarzy Sąd I-szej instancji przyjął za stwierdzone, że w momencie krytycznym oskarżony działał w stanie afektu patologicznego, wykluczającego poczytalność po myśli § 51 P. K. K. N. skutkiem takiego stwierdzenia winno było być uwolnienie wyrokiem od oskarżenia po myśli p. 4 § 306 U. W. P. K., gdy zaś Sąd I-szej instancji uznał oskarżonego winnym inkryminowanych mu czynów występnych i orzekł jedynie uwolnienie od kary, to wyrokiem

swym jak to trafnie wywodzi zażalenie, naruszył ustawę w przepisach § 51 P. K. K. N. oraz § 306 p. 4 U. W. P. K.

Słusznie też podnosi zażalenie naruszenie § 314 U. W. P. K., nakazującego, aby protokół rozprawy był podpisany przez przewodniczącego i protokólanta, gdyż w sprawie niniejszej podpisu pierwszego z nich na protokóle rozprawy brakuje.

Gdy oskarżony nie został skazany na karę zaczepionym wyrokiem, to naprowadzone naruszenia ustawy nie mogą mieć żadnych dalszych skutków poza stwierdzeniem ich w orzeczeniu.

Z naprowadzonych zasad i po myśli § 378 U. W. P. K. należało w powyższy sposób rozstrzygnąć.

Skorowidz artykułowy (paragrafowy) orzeczeń i uchwał Najwyższego Sądu Wojskowego z roku 1921.

(Wykaz przepisów ustawodawczych, wyjaśnionych w orzeczeniach karnych z roku 1921).

A. Prawo karne materjalne.

I. Kodeks Karny Wojskowy z roku 1872.

§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
1	61	137		89	203
2	5	11		90	206
3	94	220		96	225
4	94	220		98	228
9	39	84	70	39	84
	82	185	71	39	84
30	46	100	73	59	132
	48	106	74	44	96
	54	121	76	89	203
	99	230	83	58	130
33	99	230	89	92	213
36	99	230	94	92	213
37	82	185	96	94	220
40	46	100	97	11	23
43	99	230		94	220
49	85	193	114	36	77
50	28	60		50	109
55	27	56	118	104	244
64	67	151	121	104	244
	78	175	137	59	132
	93	216		53	118
	98	228		93	216
68	51	112	138	31	69
69	22	45		59	132
	58	130		79	179
	59	132		93	216
	67	151	139	3	5
	78	175	140	12	25

§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
	34	74		79	179
	44	96	145	50	109
	91	211	148	27	56
	103	242	149	27	56
141	36	77		88	201
144	3	5	155	28	59
	44	96	158	5	11

II. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie Wojskowego Kodeksu Karnego.

Dziennik Ustaw № 59 poz. 369.

Art.			Art.		
2	16	32	25	61	137
3	16	32	29	44	96
4	16	32	31	28	60
5	16	32	38	82	185
6	16	32	39	85	193
9	16	32	45	61	137
	27	56	50	31	69
	85	193		61	137
15	11	23	52	61	137
19	27	56	54	20	41

III. Powszechny Kodeks Karny z dnia 15 maja 1871 r.

§			§		
43	24	50	73	27	56
49a	44	96	242	102	238
51	106	248	246	102	238

IV. Ogólny Kodeks Karny Rosyjski z roku 1903.

Art.			Art.		
3	46	100		95	223
20	46	100	53	11	23
27	65	148		16	32
28	65	148	139	41	88
30	65	148	149	44	96
45	29	63	172	40	85
	88	200	273	58	130
46	29	63	458	29	63
47	103	241	468	88	201
49	24	50	471	72	161

§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
Art.			Art.		
475	41	88	532	41	88
	70	157		72	161
476	41	88	536	41	88
	72	161	581	95	223
477	41	87	591	46	100
	70	157	636	3	5
530	41	88		72	161
	72	161			

V. Austrjacki Powszechny Kodeks Karny z dnia 27 maja 1852 roku.

§			§		
2 I c)	85	193	174 II c)	90	206
2 I g)	14	29	176 I	90	206
8	24	50	176 II a)	90	206
9	44	96	178	31	69
81	94	221	179	31	69
101	36	77		90	206
104	50	109	236	85	193
171	31	69	320 I e)	90	206
	90	206	335	14	29
173	31	69	523	85	193
	90	206			

VI. Austrjacka Ustawa z dnia 28 czerwca 1890 r.

o przestępstwach nieusłuchania rozkazu, powołującego do służby wojskowej (Austrjacki Dz. Ust. № 137).

§			§		
1—4	13	27	1	51	112
	20	41			

VII. Austrjacka Ustawa z dnia 5 lipca 1912 r.

Austrjacki Dz. Ustaw № 128/12.

§			§		
65	13	27	77	13	27

VIII. Ustawa z dnia 20 lutego 1920 r.

Dz. Ust. № 20/20.

Art.					
15	13	27		67	151

§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
IX. Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. Dz. Pr. № 64 poz. 386.					
Art.			Art.		
3	12	25	5	44	96
	24	50		47	103
	34	74		103	242
B. Prawo Karne Formalne.					
I. Ustawa Postępowania Karnego Wojskowego.					
§			§		
1	48	106	139	97	226
4	10	19		100	233
	52	116	149	76	171
	71	159	171	19	38
	75	169	176	19	38
25	66	150	177	19	38
	67	152		43	94
	79	179	182	19	38
	97	226		68	153
	100	233	188	84	190
74	84	190	189	84	190
76	10	19	190	74	166
	37	79	193	40	85
	77	173	200	73	163
	105	246		84	190
88	2	3		102	138
89	80	180	207	84	190
91	76	171	221	55	122
93	76	171	237	19	38
100	80	180		43	94
101	38	82	238	29	62
102	55	122	240	17	35
103	52	116	243	19	38
106	17	35	245	97	226
	96	225	246	84	190
109	63	143	251	84	190
110	57	128	256	84	190
	63	143	265	81	182
114	84	190	267	81	182
115	53	119		84	190
	63	143	268	76	171
130	57	128		81	182

§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
273	4	8		84	190
	71	159		91	211
	75	169		105	246
274	57	128	309	11	23
278	69	155		34	74
281	84	190		38	82
282	84	190	310	10	19
283	71	159		23	47
	84	190		33	72
287	84	190		57	128
288	71	158		71	159
290	84	190		75	169
293	4	8		82	185
295	4	8	312	81	183
	84	190		83	188
296	81	183	313	81	183
300	66	150	314	84	190
	67	152		101	236
	68	153	322	19	38
	69	155		35	76
	79	179		38	82
301	97	226		83	188
302	23	47	325	38	82
	48	106		80	180
	84	190	326	30	68
	102	238		35	76
305	10	19	327	19	38
	23	47		42	92
	33	72		83	188
	37	79		96	225
	75	169	328	96	225
	77	173	330	17	35
	105	246		83	188
306	69	155	332	52	116
	70	157	333	52	116
	106	248	334	9	18
307	10	19	335	9	18
	23	47		18	36
	33	72		35	76
	57	128		37	79
	60	136		52	116
	71	159	336	52	116
	75	169		68	153
	82	185	337	9	18
	84	190		18	36
	102	238		37	79
308	80	180		52	116

§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
349	97	226		77	173
350	97	226		88	200
357	9	18		92	213
358 pkt. 1	6	12		103	242
	23	47		105	246
	45	98	pkt. 9b	41	88
	53	119		78	175
	57	128		85	193
	62	139		98	228
	63	143		105	246
	86	196	pkt. 9	105	246
pkt. 2	2	3	pkt. 9d	105	246
pkt. 3	4	8	pkt. 10	16	32
	23	47		20	41
	48	106		27	56
	73	164		31	69
	80	180		34	74
	84	189		36	77
	101	236		37	79
	102	238		41	88
pkt. 4	20	41		44	96
	21	43		50	107
	62	139		58	130
	71	158		59	132
	73	164		90	206
	74	167		93	216
pkt. 5	10	19		94	220
	14	28		95	223
	21	43		101	236
	23	47		105	246
	33	72	pkt. 11	11	23
	71	159		16	32
	73	164		37	79
	74	167		47	103
	75	169		61	137
	88	200		90	206
	91	211	359	20	41
	101	236		21	43
	102	238		23	47
pkt. 6	66	150		62	139
	97	226		73	164
pkt. 7	14	29		84	190
pkt. 8	48	106	361	9	18
pkt. 9a	21	43		18	36
	22	45		35	76
	31	69		52	116
	59	132		97	226

§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
371	66	150	423	65	148
373	79	179		99	230
376	38	82	424	8	16
378	1	2	438	1	1
379	79	179		7	14
380	80	180		25	53
386	49	107		60	136
388	38	82	441	7	14
389	38	82	445	26	55
	42	92		99	230
392	42	92	447	1	1
	49	107		60	136
393	42	92	464	29	63
400	56	126	470	29	62
401	56	126		60	136
	77	173	473	60	136
412	68	153	477	99	230

II. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie na obszarze Rzeczypospolitej Ustawy wojskowego postępowania karnego dla wspólnej siły zbrojnej z dnia 5 lipca 1912 roku.

Dziennik Ustaw № 59 poz 368.

Art.			Art.		
2	5	11	41	63	143
	28	60	42	63	142
	51	112	44	6	12
3	67	151		23	47
6	66	150		53	118
12	67	151		62	139
	79	179		86	195
16	87	199	57	64	146
	97	226	66	26	55
17	15	31	70	32	71
	49	107	72	32	71
	87	199	77	32	71
19	16	32	78	67	151
	97	226	79	16	32
	100	233	85	86	196
32	45	98	133	76	171
35	29	63	138	37	79
	45	98	140	55	122
	63	142	145	43	94
40	97	226		55	122

§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.	§	№ orzecz. wzgl. uchwały	Str. zb. orzecz.
Art.			Art.		
146	19	38	165	11	23
	68	153		16	32
147	55	122		47	103
149	19	38	166	19	38
	43	94		83	188
	68	153	167	52	116
152	19	38	168	68	153
	55	122	171	49	107
158	76	171	178	1	1
	81	183		25	53
161	67	151	186	49	107
	79	179			

Tymczasowa Ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r.

Dz. Praw № 13/18 poz. 28.

22	45		65	148
28	60		89	203
51	112			

Przepisy dyscyplinarne dla wojska polskiego z dnia 17 stycznia 1920 r.

Dz. Rozk. Wojsk. № 4/20 z 17 lutego 1920 r.

54	121		104	244
92	213			

Rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 30 lipca 1920 r.

Dz. Ust. № 71 poz. 479.

7	14		32	71

28901/2